

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

З.І. Галушка, Г.М. Поченчук,
С.В. Бойда, Т.Р. Заволічна,
Б.Д. Сторощук, І.Я. Кузьмук

ЕКОНОМІКА:
практикум з економічної теорії, історії
економіки та економічної думки, мікро-
та макроекономіки

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

2022

УДК 330 (076)
Е 457

Друкується за ухвалою Вченої ради
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 6 від 26 травня 2022 року)

Рецензенти:

Кириленко В.І., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»;

Шевчук І.Б., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри цифрової економіки та бізнес-аналітики Львівського національного університету імені Івана Франка

Автори:

д.е.н., проф. Галушка З.І., д.е.н., доц. Поченчук Г.М.,
к.е.н., ас. Бойда С.В., к.е.н., доц. Заволічна Т.Р.,
к.е.н., доц. Сторощук Б.Д., к.е.н., ас. Кузьмук І.Я.

Е 457 **Економіка**: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро- та макроекономіки. За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. 2022. 368 с.
ISBN 978-966-423-720-5

Навчальний посібник ґрунтується на сучасних наукових підходах до вивчення процесів і явищ економічного життя. Розділи посібника містять навчальний тренінг з дисциплін: економічна теорія, історія економіки й економічної думки, мікроекономіка, макроекономіка. Представлені у навчальному посібнику тренінги містять: завдання на встановлення правильності тверджень (так/ні); тестові завдання; задачі; ситуаційні завдання; кейси. Вони допоможуть студентам отримати навички практичного застосування набутих знань з теоретико-економічних дисциплін, а також забезпечать перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу. Логіка завдань відповідає послідовності тематики навчальних програм дисциплін.

Для студентів, викладачів і всіх, кого цікавлять проблеми економіки.

УДК 330 (076)

© З.І. Галушка, Г.М. Поченчук,
С.В. Бойда, Т.Р. Заволічна,
Б.Д. Сторощук, І.Я. Кузьмук, 2022

ISBN 978-966-423-720-5

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2022

Зміст

Передмова	4
Розділ 1. Практичні завдання з навчальної дисципліни «Економічна теорія»	6
Розділ 2. Практичні завдання з навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки»	152
Розділ 3. Практичні завдання з навчальної дисципліни «Мікроекономіка»	232
Розділ 4. Практичні завдання з навчальної дисципліни «Макроекономіка»	288
Література	362

ПЕРЕДМОВА

Головне завдання економічної освіти студентів полягає у формуванні сучасного типу економічного мислення і поведінки на основі вироблення уявлень про структуру та функції основних ланок ринкової економіки, про логіку й ефективності основних економічних процесів, принципи прийняття оптимальних економічних рішень, правові та етичні засади функціонування та взаємодії суб'єктів економіки. Економічні знання – обов'язкова умова виховання студентів з активною громадянською позицією. І чим глибше економічні знання, тим вищий рейтинг фахівця будь-якого профілю.

Навчальний посібник побудовано як збірник завдань, що охоплюють низку базових навчальних дисциплін у підготовці фахівців з економіки усіх спеціальностей у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. Кожна з теоретико-економічних дисциплін забезпечує фундамент підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних ідентифікувати й аналізувати завдання та проблеми у сфері економіки. Наведені у посібнику тренінги містять: завдання на встановлення правильності тверджень (так/ні); тестові завдання; задачі; ситуаційні завдання; кейси.

Розділи навчального посібника забезпечують перевірку рівня здобуття студентами загальних і професійних компетенцій фахівця з економіки та результатів навчання, визначених стандартами освіти.

До навчального посібника увійшов тренінг з навчальних дисциплін: «Економічна теорія» (д.е.н., проф. Галушка З.І., д.е.н., доц. Поченчук Г.М., к.е.н., ас. Бойда С.В.), «Історія економіки та економічної думки» (к.е.н., доц. Заволічна Т.Р.), «Мікроекономіка» (к.е.н., доц. Сторощук Б.Д.), «Макроекономіка» (к.е.н., ас. Кузьмук І.Я.).

Кількість завдань до кожної дисципліни достатня для того, щоб охопити матеріал усіх тем навчальної програми. Логіка завдань відповідає послідовності тематики навчальних програм дисциплін.

Навчальний посібник побудовано на теорії та методології сучасної економічної теорії, історії економіки й економічної думки, мікро- та макроекономіки. Запропонований навчальний посібник покликаний полегшити студентам процес самостійного вивчення теоретико-економічних дисциплін. Мета посібника – дати можливість студентам комплексно усвідомити тематику й основний зміст низки базових економічних дисциплін, що формують їх як фахівців у сфері економіки, перевірити та систематизувати свої знання. У навчальному процесі цей посібник дозволяє викладачам певною мірою оцінити знання студентів з теоретико-економічних дисциплін.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

<i>І. Глосарій</i>		
Економіка	Капітал	Обсяг попиту
Меркантилізм	Здатність до	Закон попиту
Фізіократи	підприємницької	Товар – субститут
Класична школа	діяльності	Товар – комплемент
Марксизм	Наука	Незалежні товари
Неокласичний	Інформація	Ефект доходу
напрямок	Екологічний фактор	Ефект заміщення
Маржиналізм	Людський і соціальний	Нормальні товари
Інституціоналізм	капітал	Нижчі товари
Кейнсіанство	Науково-технічна	Нейтральні товари
Монетаризм	революція (НТР)	Пропозиція
Неокласичний	Факторні доходи	Обсяг пропозиції
синтез	Виробнича функція	Закон пропозиції
Неолібералізм	Крива виробничих	Ринкова рівновага
Мікроекономіка	можливостей	Рівноважна ціна
Макроекономіка	Економічна	Дефіцит
Позитивна	ефективність	Профіцит
економічна теорія	Інтенсивний тип	Еластичність
Нормативна	розширення	Коефіцієнт
економічна теорія	Екстенсивний тип	Еластичності
Економічні категорії	розширення	Еластичність попиту
Економічні закони	Формаційний підхід	за ціною
Метод економічної	Цивілізаційний підхід	Еластичність попиту
теорії	Економічна система	за
Діалектичний	Продуктивні сили	доходом
метод економічної	Економічні відносини	Перехресна
теорії	Техніко-економічні	еластичність попиту
Наукова	відносини	Еластичність
абстракція	Організаційно-еконо-	пропозиції
Індукція	мічні відносини	Витрати виробництва
Дедукція	Соціально-економічні	Альтернативна
Аналіз	відносини	вартість
Синтез	Господарський	Явні (зовнішні)
Метод математич-	механізм	витрати
ного моделювання	Традиційна	Неявні (внутрішні)
Метод	економічна система	витрати
альтернативної	Ринкова економіка	Витрати

вартості Граничний аналіз Метод абсолютних і порівняльних переваг Метод еластичності Потреба Ієрархія потреб за А. Маслоу Первинні потреби Вторинні потреби Закон зростання потреб Економічний інтерес Економічні потреби Споживче благо Товар Послуга Корисність Загальна корисність Гранична корисність Закон спадної граничної корисності Правило оптимізації корисності Фактор виробництва Економічні ресурси Земля Праця Цінова дискримінація Нецінова конкуренція «Золоте правило»	вільної конкуренції Командно-адміністративна економічна система Змішана економіка Перехідна економічна система Власність Об'єкт власності Суб'єкт власності Право власності Володіння Користування Розпорядження Приватна власність Колективна власність Державна власність Суспільна власність Інтелектуальна власність Інститут Формальні інститути Неформальні інститути Товарне виробництво Ринкове господарство Попит Трест Управління Менеджмент Планування Організація взаємодії Мотивація Контроль Прийняття рішень Комунікація Маркетинг Франчайзинг Маркетингове середовище Сегментація ринку Домогосподарство	(бухгалтерський підхід) Витрати (економічний підхід) Короткостроковий період Довгостроковий період Змінні витрати Постійні витрати Сукупні витрати Граничні витрати Економічний прибуток Бухгалтерський прибуток Конкуренція Внутрішньогалузева конкуренція Міжгалузева конкуренція Міжнародна конкуренція Цінова конкуренція Нецінова конкуренція Досконала конкуренція Монополія Природна монополія Монополістична конкуренція Олігополія Ідеальні ринки Дефлятор ВВП Кінцева продукція Проміжна продукція Додана вартість Номінальний ВВП Реальний ВВП
---	---	--

Монопольна влада	Дохід	Економічне зростання
Природна олігополія	Функціональний розподіл доходів	Циклічність
Ринок	Номінальні доходи	Економічний цикл
Інфраструктура	Реальні доходи	Економічна криза
Ринок товарів	Заробітна плата	Інфляція
«Ноу-хау»	Відрядна заробітна плата	Помірна інфляція
Товарна біржа	Погодинна заробітна плата	Галопуюча інфляція
Брокер	Мінімальна заробітна плата	Гіперінфляція
Дилер	Мінімальний споживчий кошук	Інфляція попиту
Ярмарок	Рента	Інфляція пропозиції
Аукціон	Гірська рента	Дефляція
Холдингові компанії	Екологічна рента	Нуліфікація
Торгово-промислова палата	Рента рідкості	Ревальвація
Торговий дім	Відсоткова номінальна ставка	Девальвація
Кредит	Відсоткова реальна ставка	Зайняті
Комерційний кредит	Прибуток	Безробітні
Банківський кредит	Нормальний прибуток	Робоча сила
Споживчий кредит	Економічний прибуток	Рівень безробіття
Іпотечний кредит	Монопольний прибуток	Фрикційне безробіття
Державний кредит	Прибутковість виробництва	Структурне безробіття
Позичковий відсоток	Макроекономіка	Циклічне безробіття
Банк	Економічна політика	Природне безробіття
Кредитні спілки	Національна економіка	Сезонне безробіття
Страхові компанії	Галузева структура економіки	Фінансова система
Інвестиційні фонди і компанії	Територіальна структура економіки	Фінанси
Ринок праці	Технологічна структура економіки	Фінанси
Ринок цінних паперів	Первинне виробництво	домогосподарств
Цінний папір		Фінанси
Акція		підприємств
Облігація		Державні фінанси
Вексель		Фінансова політика
Фондова біржа		Державний бюджет
Підприємництво		Позабюджетні кошти
Виробниче		Бюджетний дефіцит
		Податок
		Податкова система держави
		Податковий закон
		Ставка податку

підприємництво Комерційно- торговельне підприємництво Фінансово- кредитне підприємництво Посередницька підприємницька діяльність Підприємство Повне товариство Товариство з обмеженою відповідальністю Командитне товариство Акціонерне товариство Малі підприємства Великі підприємства Асоціації Корпорації Консорціум Концерни Картель Синдикат Монометалізм Паперові (декретні) гроші Білонна монета Грошова маса Актив Грошовий агрегат Попит на гроші для операцій Спекулятивний попит на гроші Сукупний попит на гроші Банківська	Вторинне виробництво Третинне виробництво Макроекономічні пропорції Система національних рахунків Валовий внутрішній продукт (ВВП) Валовий національний продукт (ВНП) Чистий внутрішній продукт (ЧВП) Національний дохід (НД) Субсидія Дотація Ліцензування Державні стандарти Міжнародні економічні відносини Міжнародні економічні контакти Міжнародна економічна взаємодія Міжнародне економічне співробітництво Міжнародна економічна інтеграція Світова торгівля Конкурентоспроможні сть товару Світова ціна Експорт Імпорт Реекспорт Реімпорт Митні тарифи Стратегія протекціонізму Стратегія вільної торгівлі Платіжний баланс	Податкова пільга Прямий податок Непрямий податок Мито Фіскальна політика Дискриційна фіскальна політика Зовнішній борг Внутрішній борг Гроші Ліквідність Грошова система Товарні гроші Монета Біметалізм Резервна валюта Національна валютна система Світова валютна система Валютний курс Фіксований валютний курс Плаваючий валютний курс Валютний режим Валютна зона Валютний ринок Міжнародний рух капіталів Прямі інвестиції Портфельні інвестиції Міжнародний кредит Міжнародна виробнича кооперація Спільне підприємство Світове господарство Міжнародний поділ
---	--	---

система Банк Активні операції банку Пасивні операції банку Комісійні операції банку Центральний банк Банківські резерви Резервна норма Облікова ставка Операції на відкритому ринку Фіаско ринку Економічна політика Структурна політика Інноваційна політика Інвестиційна політика Соціальна політика Програмування ринкової економіки Індикативне планування Адміністративні методи державного регулювання Економічні методи державного регулювання	Торговельний баланс Національна валюта Іноземна валюта Вільноконвертована валюта Частково- конвертована валюта Замкнута валюта	праці Інтернаціоналізація економіки Транснаціоналізація економіки Міжнародна економічна інтеграція Зона вільної торгівлі Митний союз Спільний ринок Економічний союз Політичний союз Міжнародні організації Глобалізація Транснаціональні корпорації (ТНК) Транснаціональні банки (ТНБ)
--	---	--

II. Завдання на встановлення правильності тверджень (укажіть «Так» чи «Ні», дайте розгорнуту відповідь)

1. Термін «економікс» уперше запропонував К.Маркс у праці «Капітал».
2. Економічна політика, яка успішно здійснюється в одних умовах, може бути неефективною в інших.
3. Мікроекономіка – це теорія ринкових цін.
4. Дослідження стану зайнятості в сільському господарстві є об'єктом вивчення макроекономіки.
5. Мікроекономіка є складовою економічної теорії.
6. Економічне мислення потрібне пересічним громадянам для оптимального використання своїх доходів.
7. Економічні категорії – це суб'єктивні уявлення про реальні економічні процеси та явища.
8. Закон попиту є всеохоплюючим економічним законом.
9. Закон зростання потреб належить до специфічних економічних законів.
10. Закон монополізації виробництва є прикладом стадійних економічних законів.
11. Метод порівняння – загальнонауковий, тому що будь-яке явище чи процес не можуть бути оцінені самі по собі і пізнаються у порівнянні з іншими явищами або процесами.
12. Мікроекономіка вивчає діяльність фірм і домашніх господарств у процесі виробництва і споживання різних благ.
13. «Що?», «Як?» і «Для кого?» виробляти в ринковій економіці вирішується за допомогою механізму ціноутворення.
14. Концепція економічного лібералізму ґрунтується на державному управлінні економікою.
15. Основна мета вивчення економіки полягає в тому, щоб мати успіх у бізнесі.
16. Економічні прогнози завжди підтверджуються господарською практикою.
17. Мікроекономіка оперує низкою агрегованих показників, а макроекономіка аналізує поведінку окремих економічних об'єктів.

18. Принцип порівняльних переваг дозволяє обґрунтувати доцільність експортно-імпортних операцій.
19. У будь-якій економічній системі економічні ресурси безмежні, а потреби – обмежені.
20. Більш ефективною завжди буде така економічна система, яка має більше ресурсів.
21. Конкретна економічна ситуація не може бути пояснена з позицій різних шкіл і напрямків.
22. Економічна наука використовує лише кількісні методи пізнання явищ і процесів.
23. Економічна теорія не є точною наукою, тому її не можна використовувати при управлінні національним господарством.
24. Положення теоретичної економіки повинні знаходити практичне підтвердження в кожний даний момент і в кожному конкретному випадку.
25. Концепцію державного регулювання економіки вперше запропонував У. Петті.
26. Поняття «благо» вужче, ніж поняття «товари і послуги».
27. Блага, які споживаються шляхом простого привласнення, називаються економічними благами.
28. Прийняття будь-якого рішення не пов'язане з проблемою вибору.
29. Кількість одиниць товару, якою необхідно пожертвувати заради виробництва однієї додаткової одиниці іншого товару, називається вартістю втрачених можливостей.
30. Графічна модель альтернативної вартості – межа виробничих можливостей.
31. Продукт має корисність, якщо він доступний за ціною для споживача.
32. Корисність – характеристика досягнутого споживачем рівня добробуту при споживанні певних благ.
33. Поняття «корисність» і «користь» є тотожними.
34. При зростанні рівня споживання загальна корисність зменшується.
35. Крива сукупної корисності має негативний нахил, а крива граничної корисності – позитивний.

36. Закон спадної граничної корисності розповсюджується, без винятку, на всі товари.
37. При зменшенні граничної корисності загальна корисність також зменшується.
38. Фізіологічні потреби зумовлені соціальною природою людини.
39. Обмеженість ресурсів пояснюється безмежністю потреб.
40. Якщо економіка ефективна, то в ній не діє закон спадної віддачі.
41. Основні економічні проблеми «що, як, для кого виробляти» в усіх економічних системах розв'язуються однаково.
42. Крива виробничих можливостей показує альтернативні комбінації виробництва товарів при наявності даної кількості ресурсів.
43. Серед економічних ресурсів замінювати один одного можуть лише капітальні і трудові ресурси.
44. Зростання кількості виробничих ресурсів обов'язково приводить до розширення виробничих можливостей.
45. Економічні інтереси є рушійною силою господарської діяльності дійових осіб економіки.
46. Суть цивілізаційного підходу до періодизації суспільного розвитку найбільш чітко сформулював К. Маркс.
47. У змішаній економіці держава відіграє вирішальну роль у поліпшенні функціонування ринку.
48. Змішана економічна система почала формуватись у ХХ столітті.
49. Ринкова економічна система – приклад ідеального типу економічної системи.
50. Командна економіка функціонує в демократичних країнах.
51. Перехід від командно-адміністративної до ринкової економіки неможливий без реформування відносин власності.
52. У змішаній економіці тотально переважає державна власність.
53. Традиційна економічна система характерна для

- найбільш розвинених країн.
54. Ринкова економічна система вільної конкуренції в чисто-му вигляді існує в центральноафриканських країнах.
 55. Критерієм належності до певної економічної системи може виступати лише форма власності.
 56. Відносини між робітниками з приводу систематичного й упорядкованого використання знарядь і предметів праці у процесі виробництва належать до організаційно-економічних.
 57. Суспільна власність означає спільне привласнення засобів виробництва та його результатів.
 58. Соціально-економічні відносини та відносини власності – тотожні поняття.
 59. Однією з важливих особливостей традиційної економіки є відсутність у виробників стимулу до вдосконалення продуктивної діяльності та мінімізації витрат.
 60. Тип економічних зв'язків між господарськими суб'єктами показує, як переважно встановлюються економічні зв'язки.
 61. Японській моделі змішаної економіки притаманна система пожиттєвого найму.
 62. Шведська модель ринкової економічної системи базується на традиціях активного втручання держави в систему розподілу та перерозподілу ВВП на користь більшості населення.
 63. Термін «попит» в економічній науці означає будь-яку нагальну потребу економічного суб'єкта.
 64. Очікування підвищення ціни на товар графічно ілюструється переміщенням кривої попиту праворуч.
 65. Ринковий механізм завжди призводить до оптимального розподілу ресурсів в економіці.
 66. Товарні біржі є прикладом фінансово-кредитної інфраструктури ринку.
 67. Рекламні агентства належать до організаційно-технічної інфраструктури ринку.
 68. Зміна ціни товару не призводить до зміщення кривих попиту і пропозиції цього товару.
 69. Якщо ринок перебуває у стані рівноваги, то зміна

- попиту чи пропозиції призведе до зміни як рівноважної ціни, так і рівноважної кількості товару.
70. Якщо держава встановить ціну, вищу за рівноважну, то на ринку виникне дефіцит цього товару.
 71. Ціна, попит, пропозиція – основні параметри ринку будь-якого товару.
 72. Еластичність попиту на золотий годинник дуже висока.
 73. Сукупні витрати фірми в довгостроковому періоді поділяються на постійні і змінні.
 74. Крива граничних витрат перетинає криву середніх загальних витрат в її мінімальному значенні.
 75. Середні постійні витрати скорочуються по лінії зростання обсягу виробництва.
 76. Середні загальні витрати завжди перевищують граничні витрати.
 77. Граничний продукт досягає максимуму, коли граничні витрати стають максимальними.
 78. Середні загальні витрати спочатку зростають, а потім спадають.
 79. Підвищення продуктивності праці завжди призводить до зменшення загальних витрат.
 80. У довгостроковому періоді всі витрати фірми змінні.
 81. Економічні витрати більші за бухгалтерські.
 82. Закон спадаючої віддачі стимулює підвищення концентрації виробництва.
 83. Економічна вартість товару – це лише неявні витрати.
 84. Змінні витрати не залежать від обсягу виробленої продукції.
 85. Якщо змінні витрати дорівнюють нулю, тоді загальні витрати в короткостроковому періоді і також дорівнюють нулю.
 86. Крива граничних витрат не перетинає кривих середніх загальних та середніх змінних витрат.
 87. Крива граничних витрат перетинає криву середніх постійних витрат у точці її мінімуму.
 88. Крива довгострокових середніх витрат для різних галузей виробництва однакова.
 89. Лібералізація економіки призводить до збільшення

- кількості монопольних ринків.
90. Діяльність природних монополій, а особливо їхня цінова політика регулюється державою.
 91. Американська система конкурентної політики має регулятивний характер і спрямована проти недобросовісних монополістичних прийомів.
 92. Монопольне становище бажане для кожного підприємця.
 93. Наслідком концентрації виробництва є концентрація капіталу.
 94. Цінова дискримінація – це принцип ціноутворення, відповідно до якого фірма встановлює різні ціни на однакову продукцію, причому різниця у цінах не зумовлена різницею у витратах.
 95. Характерна риса ринку досконалої конкуренції – наявність великої кількості різноманітних товарів.
 96. На досконало конкурентному ринку окремий продавець не може вплинути на ринкову ціну, як би він не намагався змінити випуск продукції чи знизити ціну на власну продукцію.
 97. Рішення одного олігополіста відносно ціни та обсягу виробництва не може суттєво вплинути на прибутки інших галузей.
 98. Інфраструктура та ринок – це тотожні поняття.
 99. В економічній системі функціонує багато ринків праці.
 100. За інших рівних умов, зростання заробітної плати призведе до зменшення пропозиції праці.
 101. Комерційні банки повинні кредитувати підприємства виробничої сфери.
 102. Курс акції характеризує рівноважну ринкову ціну на цінний папір.
 103. На товарній біржі продається і купується неоднорідна продукція масового споживання.
 104. На фондовій біржі здійснюється торгівля цінними паперами багатьох акціонерних фірм.
 105. Облігації емітуються переважно державою.
 106. Брокери і дилери є членами лише фондової біржі.
 107. Державна служба зайнятості в Україні займається

- створенням нових робочих місць.
108. Фондова біржа – це приклад організованого первинного ринку цінних паперів.
 109. Торгові доми налагоджують зовнішньоекономічні зв'язки та надають інформаційні послуги.
 110. Консалтингові фірми надають послуги суб'єктам економіки з питань дослідження і прогнозування ринку.
 111. Власник облігації одержує прибуток у вигляді дивіденду.
 112. На вторинному ринку цінних паперів здійснюється продаж щойно емітованих акцій.
 113. Попит на ринку цінних паперів може висувати населення країни.
 114. Збільшення морального задоволення від роботи буде зменшувати пропозицію праці.
 115. Розвиток підприємницької діяльності вигідний тільки споживачам.
 116. Підприємництво сприяє появі технічних та технологічних інновацій.
 117. Функціонування приватної клініки – це приклад підприємницької діяльності.
 118. Підприємницька діяльність можлива не тільки на основі приватної власності.
 119. Діяльність рекламного агентства характеризує комерційне підприємництво.
 120. Перші трести почали виникати в економіці Франції.
 121. Управління та менеджмент – це тотожні поняття.
 122. Менеджер – це завжди підприємець.
 123. Координація та комунікація є основними функціями менеджменту.
 124. Мотивація як функція менеджменту – це проектування структури організації, визначення конкретних завдань, розподіл їх між працівниками.
 125. Окрім великих і малих підприємств, існують ще й середні.
 126. Власники закритих акціонерних товариств не отримують дивідендів.
 127. Соціальні функції підприємства пов'язані з поліпшенням умов праці та відпочинку працівників.

128. Основною метою функціонування підприємства є задоволення потреб споживачів.
129. Казенні підприємства створюються на основі приватної власності.
130. Найвищим органом управління відкритим акціонерним товариством є правління товариства.
131. Основний капітал функціонує в натуральній формі предметів праці.
132. Проблема нерівномірності у розподілі доходів характерна лише для країн з низьким рівнем розвитку.
133. Реальний розподіл доходів у багатьох країнах відбувається так, що більша частина сукупного доходу розподіляється на користь меншої частини сімей.
134. У ринковій економіці номінальна заробітна плата нижча за реальну.
135. Власник кожного з економічних ресурсів отримує свою форму доходів.
136. Власник унікального ресурсу отримує ренту.
137. Ефективність у розподілі ресурсів означає справедливості у розподілі доходів.
138. У сучасних умовах частіше використовується акордна форма зарплати.
139. Одна людина не може одночасно отримувати кілька форм доходів.
140. Чим більший комерційний ризик банку при наданні позики, тим менша норма позичкового процента.
141. Механізм розподілу доходів істотно впливає на економічну ефективність.
142. Прожитковий мінімум і мінімальний споживчий кошик – це тотожні поняття.
143. Мінімальна заробітна плата в Україні встановлюється раз на п'ять років.
144. Споживчий надлишок вимірює сукупну вигоду від придбання товару на конкурентному ринку та є показником добробуту споживача.
145. Поняття фальшивої ренти не використовується в економічній науці.
146. Рівень інфляції не впливає на величину відсоткової ставки.

147. Нормальний прибуток є не обов'язковою умовою присутності підприємця певній галузі.
148. Першою економічною концепцією, яка містила макроекономічні уявлення, був меркантилізм.
149. Стрижнем кейнсіанської концепції макроекономіки є те, що ринкова система не має автоматичного механізму, який забезпечує повну зайнятість.
150. У схемі кругопотоку домогосподарства виявляють попит на ресурси.
151. У галузях вторинного виробництва виробляються сировина і матеріали.
152. Сільське господарство – основна галузь економіки України.
153. Найбільш загальним показником кінцевого результату економічної діяльності в країні є ВВП.
154. Обсяг ВВП можна виміряти тільки у грошовому вигляді.
155. ВВП, розрахований витратним методом більший за ВВП, розрахований методом доходів.
156. Відрахування на споживання капіталу виступають у вигляді амортизаційних відрахувань і є елементом розрахунку ВВП за витратами.
157. Кінцеві та проміжні вартості виробництва товарів і послуг дорівнюють одна одній.
158. Чистий експорт розраховується як різниця між імпортом та експортом.
159. Непрямі податки у доходному методі розрахунку ВВП розглядаються як витрати виробництва, тому додають до цін на продукцію.
160. Додана вартість враховує заробітну плату найманих працівників, але не враховує прибуток підприємців.
161. Особисті заощадження враховуються при визначенні ВВП за методом потоку витрат.
162. Обсяг національного доходу, виробленого в країні за рік, називають потенційним національним доходом.
163. Показник обсягу ВВП на одну особу надає достовірну інформацію щодо рівня добробуту населення певної країни.
164. Якщо за рік рівень цін і номінальний обсяг ВВП зросли в

- однаковій пропорції, то реальний ВВП залишився незмінним.
165. Національний дохід враховує трансфертні платежі.
 166. Дефлятор ВВП – це відношення реального ВВП до номінального.
 167. Економічне зростання вимірюється темпами зростання національного доходу.
 168. Зсув кривої виробничих можливостей вліво ілюструє економічне зростання.
 169. Навіть дуже бідні на ресурси країни можуть мати високі темпи економічного зростання.
 170. Економічне зростання – це збільшення номінального обсягу ВВП за певний проміжок часу.
 171. Фактори пропозиції зумовлюють фізичну здатність економіки до зростання.
 172. Найбільша світова економічна рецесія відбулася у 1929 р.
 173. Попит на працю є похідним від попиту на товари і послуги.
 174. Природне безробіття може збільшуватися внаслідок структурних змін у національній економіці.
 175. Фрикційне безробіття – небажане явище для економіки.
 176. Сукупність сезонного та циклічного безробіття складають його природний рівень.
 177. Безробіття та інфляція не пов'язані між собою явища.
 178. До прихованого безробіття в українській економіці кінця 2008-2009 рр. можна зарахувати працівників, які перебували в цей час у примусових відпустках без збереження або із частковим збереженням заробітної плати.
 179. Наявність циклічного безробіття означає, що фактичне безробіття перевищує його природний рівень.
 180. Відкрита інфляція характеризується стримуванням державою зростання цін та доходів.
 181. Гіперінфляція характеризується зростанням загального рівня цін на 1-2% щодня.
 182. Збалансована інфляція має місце тоді, коли співвідношення цін товарів з різних товарних груп не змінюється.
 183. Під час інфляції збільшуються реальні доходи населення.
 184. Причиною інфляції пропозиції є зменшення витрат виробництва товарів і послуг.

185. Найбільші темпи інфляції в Україні спостерігалися у 1996 році.
186. Дефляційні процеси в Україні ще ніколи не спостерігалися.
187. Основними ланками фінансової системи є держава та підприємства.
188. Фінанси домогосподарств – це сімейний бюджет.
189. Податки покликані виконувати фіскальну і контролюючу функції.
190. Мито – це приклад прямого податку в економіці.
191. ПДВ відноситься до місцевих податків.
192. Податок на доходи фізичних осіб сьогодні складає 13 %.
193. Унаслідок реалізації фіскальної політики державні витрати зростають.
194. Фіскальна політика об'єднує інструменти податкової та бюджетної політики.
195. Дефіцит державного бюджету виникає, коли доходи держави зростають, а витрати не зменшуються.
196. Непрямі податки вилучаються безпосередньо у власників майна, отримувачів доходу.
197. Щорічне збалансування бюджету передбачає проведення такої фіскальної політики, за якої доходи державного бюджету мають дорівнювати державним видаткам.
198. Непрямі податки повільніше надходять до бюджету, ніж прямі.
199. Зовнішній борг не може бути тягарем для національної економіки.
200. Чим багатша країна, тим більша частка прямих податків у структурі податкових надходжень до державного бюджету.
201. Великий державний борг може спричинити банкрутство держави.
202. Фінансування державних видатків через продаж державних облігацій іноземним підприємствам накладає певний тягар на майбутні покоління.
203. Найефективнішим методом вирішення проблеми дефіцитності державного бюджету виступає емісія грошей.
204. Зростання внутрішнього боргу менш шкідливе для національної економіки у порівнянні з ростом її зовнішнього боргу.

205. Великий державний борг не може спричинити банкрутство нації.
206. Фінансуючи зростаючі витрати за рахунок збільшення індивідуальних податків, держава перекладає тягар боргу на майбутні покоління.
207. Гроші – це все те, що вони виконують.
208. З розширенням сфери використання кредиту функція грошей як засобу платежу звужується.
209. Депозитні гроші мають матеріальне вираження і використовуються для платежів у готівковій формі.
210. Функція засобу платежу полягає в тому, що гроші використовуються під час купівлі та продажу благ між людьми, фірмами, країнами.
211. Монометалізм – це грошова система, за якої роль загального еквіваленту закріплюється за золотом і сріблом.
212. Загальний попит на гроші визначається лише з трансакційного попиту на гроші.
213. Збільшення пропозиції грошей призводить до збільшення сукупного попиту.
214. Пропозиція грошей залежить від рівня відсоткової ставки.
215. Зв'язок між відсотковою ставкою та попитом на гроші виражається прямою залежністю.
216. Найефективнішим засобом збільшення грошової маси в країні є емісія грошей.
217. Чим більша швидкість обігу грошей, тим вища грошова маса.
218. Жорстка грошово-кредитна політика центрального банку передбачає зменшення грошової маси, що знаходиться в обігу.
219. Політика «дешевих грошей» спричиняє зменшення обсягу експорту.
220. Сукупний попит збільшиться, коли центральний банк продаватиме державні цінні папери на відкритому ринку.
221. Економічні кризи та глибокі диспропорції економічного розвитку не належать до форм прояву фіаско ринку.

222. Постійним об'єктом уваги держави є макроекономічна стабілізація.
223. Дж. М. Кейнс уперше з економістів запропонував державі активно втручатись в економіку.
224. Суспільні товари – є формою фіаско ринку.
225. Приватні блага – це блага, які водночас можуть споживатися багатьма особами, незалежно від того, може чи не може їх оплатити кожний окремиий споживач.
226. Держава повинна регулювати економіку переважно економічними методами.
227. Маяк на березу моря – приклад суспільного блага.
228. Використання адміністративних методів регулювання економіки з боку держави абсолютно виключені в ринковій економіці.
229. Визначальну роль у державному регулюванні економіки відіграє діяльність міністерства фінансів.
230. Держава в ринковій економіці повинна гарантувати доходи всім учасникам економічної системи.
231. Основна мета соціальної політики – утримання бідних верств населення.
232. Фінансова політика являє собою інструмент реалізації економічної політики та одночасно – її напрямком.
233. Кейнсіанський варіант державного регулювання передбачає вплив переважно на сукупну пропозицію.
234. Державне регулювання економіки сприяє зниженню рівня конкуренції на ринках економічних благ.
235. Пенсійне забезпечення повинно мати зрівняльний характер.
236. Засобами зменшення нерівності в розподілі доходів є податкова система і трансфертні урядові платежі.
237. Добробут населення певної країни не залежить від участі країни у міжнародному поділі праці.
238. Система фіксованих валютних курсів діє у світовій економіці з 1971 року.
239. Принцип абсолютних переваг показує відмінності між країнами щодо альтернативних витратах виробництва певного товару.
240. Із 2000 року у світовій економіці існують дві світових валюти – західноєвропейський євро та японська ієна.

241. Світова організація торгівлі – це міжнародна організація, яка об'єднує розвинені західноєвропейські країни.
242. Діяльність транснаціональних корпорацій негативно впливає на розвиток світової торгівлі.
243. Споживачі зацікавлені у відсутності будь-яких митних перешкод.
244. Основною метою введення протекціоністських заходів є турбота про зайнятість у національній економіці.
245. Ліцензування належить до нетарифних засобів у міжнародній торгівлі.
246. Підсумок платіжного балансу країни завжди дорівнює нулю.
247. Пасивне сальдо торговельного балансу означає перевищення експорту над імпортом і є вигідним для країни.
248. Обмеження імпорту призводить до зберігання в країні неефективних галузей і стримує зростання ефективного виробництва.
249. Румунія виступає основним зовнішньоторговельним партнером України.
250. Україні завжди варто використовувати стратегію протекціонізму.
251. Україна в сучасних умовах має пасивне торговельне сальдо.
252. Якщо курс гривні по відношенню до американського долара зростає, тоді вартість українського експорту також зростає.
253. Світові валютні відносини регулюються діяльністю головних світових валютних бірж.
254. Як система світове господарство сформувалося на межі XX і XXI ст.
255. Спеціалізація країни на виготовлення окремих деталей чи вузлів є прикладом часткового поділу праці.
256. Однією із найважливіших характерних ознак світового господарства сьогодні є всебічна інтернаціоналізація господарського життя.
257. Початок XXI ст. характеризується переважанням міжнародної торгівлі послугами над торгівлею товарами.

258. Політичний союз не є формою міжнародної економічної інтеграції.
259. Україна не входить до жодної міжнародної організації.
260. Північноамериканська угода про вільну торгівлю розповсюджується на Кубинську республіку.
261. Поняття «глобалізація» увійшло у науковий обіг ще у 90-ті роки XIX століття.
262. Порушення рівноваги світової екосистеми не є формою прояву глобалізаційних процесів.
263. Причиною загострення глобальних проблем може бути криза індустріальної цивілізації внаслідок безсистемної утилізації природних ресурсів.
264. В умовах глобалізації міжнародні економічні відносини обмежуються лише міжнародним економічним співробітництвом.
265. Глобальні проблеми мають локальний характер.
266. Пандемію COVID-19 можна віднести до глобальних проблем сучасності.
267. Одна із суперечностей глобалізації полягає у нерівномірності розподілу її результатів між розвиненими та бідними країнами.
268. В умовах глобалізації зменшується потреба у наднаціональних органах управління господарським процесом.
269. Глобальні проблеми найбільше проявляються в країнах, що розвиваються.
270. Надійне забезпечення людства сировиною та енергією є глобальною проблемою розвитку суспільних відносин.
271. Одним з аспектів демографічної проблеми є урбанізація.
272. Швейцарія є членом ЄС з 2000 року.
273. За показниками економічного розвитку Україна входить до двадцятки найрозвиненіших країн світу.
274. Україна вступила до Світової організації торгівлі у 2000 році.
275. Усі країни ЄС входять до єдиної європейської валютної зони.
276. Україні завжди варто використовувати стратегію протекціонізму.
277. Міжнародна торгівля вигідна лише багатим країнам.
278. Маятникова міграція робочої сили означає зміну місця проживання на тривалий, але чітко визначений час.

III. Тестові завдання

(виберіть єдину правильну відповідь)

1. Економічна теорія, яка представляла інтереси торгової буржуазії епохи початкового накопичення капіталу, – це:

- а) меркантилізм;
- б) марксизм;
- в) монетаризм;
- г) маржиналізм.

2. Представники якого напрямку в економічній науці вважали сільське господарство джерелом багатства?

- а) фізіократів;
- б) меркантилізму;
- в) маржиналізму;
- г) кейнсіанства.

3. Термін «невидима рука ринку» вперше використав:

- а) Ф. Кене;
- б) Д. Рікардо;
- в) А. Сміт;
- г) К. Маркс.

4. Хто першим увів у користування термін «політична економія»?

- а) Ф.Кене;
- б) А.Монкретьєн;
- в) Аристотель;
- г) А.Сміт.

5. Хто з економістів виступав за активізацію ролі держави в економіці?

- а) В. Петті;
- б) А. Сміт;
- в) Д. Кейнс;
- г) М.Фрідман.

6. Яке з перелічених положень належить прихильникам кейнсіанства?

- а) ринок спроможний забезпечити автоматичне саморегулювання господарства;
- б) держава повинна виконувати роль «нічного сторожа»;

в) для подолання економічних криз і забезпечення господарського зростання необхідно розширити сукупний ефективний попит;

г) правильні всі положення.

7. Представниками класичної політекономії є:

б) А.Сміт, К.Маркс, Дж. Кейнс;

в) А.Монкретьєн, Т.Ман, А.Сміт;

г) Дж. Кейнс, П.Самуельсон.

8. Визначте перелік шкіл (напрямків) в історичній послідовності:

а) класична, фізіократи, монетаристи;

б) монетаризм, меркантилізм, кейнсіанство;

в) фізіократія, монетаристи, кейнсіанство;

г) меркантилісти, фізіократи, кейнсіанство.

9. Який перелік відповідає групі економічних доктрин, які позитивно оцінюють державне регулювання економіки?

а) марксизм, маржиналізм;

б) класики, кейнсіанство;

в) марксизм, кейнсіанство;

г) кейнсіанство, неокласики.

10. Оберіть найбільш повне та коректне визначення предмета економічної теорії:

а) економіка – це діяльність, яка охоплює виробництво й обмін товарами;

б) економіка вивчає змінні величини, які впливають на стан народного господарства;

в) економіка вивчає, як суспільство використовує обмежені ресурси, необхідні для виробництва різних товарів і послуг з метою задоволення потреб його членів;

г) економіка вивчає гроші, банківську систему, капітал.

11. Хто з видатних економістів деякий час працював у Чернівецькому університеті?

а) Мілтон Фрідмен;

б) Алан Маршалл;

в) Саймон Кузнець;

г) Йозеф Шумпетер.

12. Економічна теорія придатна для вивчення:

а) капіталістичних систем;

- б) усіх економічних систем;
- в) не може бути корисною для вивчення економіки соціалізму;
- г) тільки ринкової економіки.

13. Поняття методу науки охоплює:

- а) способи оптимального застосування усієї сукупності пізнавальних засобів;
- б) структуру предмета;
- в) набір фактичних даних;
- г) світогляд ученого.

14. Якщо економічне узагальнення ґрунтується на фактах, то такий метод називається:

- а) описовий;
- б) дедуктивний;
- в) гіпотетичний;
- г) індуктивний.

15. Очищення явища, яке досліджується, від випадкового, часткового та виділення сутнісного, постійного, типового й основного, – це метод:

- а) індукції;
- б) абстракції;
- в) дедукції;
- г) аналізу.

16. Рух думки від окремих фактів до загального висновку – це:

- а) індукція;
- б) дедукція;
- в) аналіз;
- г) синтез.

17. Розбіжності між позитивною і нормативною економічною наукою полягають у:

- а) відсутності або наявності оцінних суджень;
- б) наявності якої-небудь етичної позиції дослідника;
- в) різному підході до відповіді на питання «що має бути?»;
- г) різному підході до відповіді на питання «що є?».

18. Економічні категорії – це:

- а) логічні поняття, які в узагальненому вигляді відображають сутність окремих економічних явищ;

- б) норми господарської поведінки людей;
- в) методи регулювання економічних процесів;
- г) слова іноземного походження, що характеризують певний стан економіки.

19. Поведінку економічних суб'єктів первинної ланки (домогосподарств, фірм) вивчає:

- а) мезоекономіка;
- б) макроекономіка;
- в) мікроекономіка;
- г) мегаекономіка.

20. Що з перерахованого було характерним і для меркантилістів, і для класиків?

- а) аналіз вільної конкуренції;
- б) дослідження джерел багатства;
- в) аналіз економічного зростання;
- г) вивчення дії економічних законів.

21. Метод дослідження, за якого аналізуються риси, властивості та функції об'єкта без внесення змін у його становище, називають:

- а) експериментом;
- б) моделюванням;
- в) абстрагуванням;
- г) спостереженням.

22. Економічна теорія не використовує такий метод дослідження:

- а) альтернативна вартість;
- б) порівняльні переваги;
- в) найменших квадратів;
- г) еластичність.

23. Що з перерахованого вивчає мікроекономіка?

- а) виробництво в масштабі усієї економіки;
- б) чисельність зайнятих у господарстві;
- в) загальний рівень цін;
- г) мінімальний рівень зарплати в Україні.

24. Об'єктом вивчення макроекономіки є:

- а) рівноважна ціна;
- б) комбінація ресурсів;
- в) рівень безробіття;
- г) середні витрати.

25. Використання урядом основних постулатів економічної теорії при проведенні економічної політики належить до такої функції економічної теорії:

- а) теоретична;
- б) практична;
- в) прогностична;
- г) прагматична.

26. До дійових осіб економіки не належить:

- а) металургійний комбінат;
- б) економічний факультет;
- в) перукарня;
- г) сім'я Петренків.

27. Що з наведеного можна характеризувати як економічний закон?

- а) закон про банки;
- б) закон попиту;
- в) податковий закон;
- г) митний закон.

28. Який тип економічних законів управляє народним господарством у межах однієї економічної системи?

- а) загальні економічні закони;
- б) особливі економічні закони;
- в) специфічні економічні закони;
- г) стадійні економічні закони.

29. Що поєднує (що спільне) економічні закони із законами природи?

- а) об'єктивний характер дії;
- б) невіддільні від діяльності людей;
- в) породжуються визначеними виробничими відносинами;
- г) відображають визначений етап розвитку людської цивілізації.

30. З якою метою повинно розвиватися суспільне виробництво?

- а) виробництво з метою обміну результатами діяльності;
- б) виробництво з метою досягнення пропорцій в економіці;
- в) виробництво з метою задоволення всезростаючих потреб людини;
- г) виробництво заради виробництва маси матеріальних благ і достатку.

31. У якій послідовності повинен бути взаємозв'язок чотирьох стадій суспільного виробництва?

- а) споживання, обмін, розподіл і виробництво;
- б) виробництво, розподіл, обмін і споживання;
- в) розподіл, споживання, виробництво й обмін;
- г) розподіл, виробництво, споживання й обмін.

32. Мікроекономіка вивчає:

- а) установлення ціни та раціональні економічні рішення;
- б) оптимальне використання обмежених ресурсів;
- в) механізм функціонування різних типів та видів ринків;
- г) усе вищезазначене.

33. Головна ознака, що характеризує потреби, – це:

- а) різноманітність;
- б) неподільність;
- в) безмежність;
- г) однорідність.

34. Потреби безмежні в:

- а) розвинених країнах;
- б) слаборозвинених країнах;
- в) сучасних країнах;
- г) усіх країнах.

35. Усвідомлення потреб означає появу:

- а) інтересу
- б) стимулу;
- в) дії;
- г) нової потреби.

36. Які потреби становлять основу «піраміди А. Маслоу»?

- а) самореалізація;
- б) фізіологічні;
- в) намагання уникнути ризику;
- г) потреби у визнанні.

37. Придбавши шапку у вітряний день, Ви задовольнили:

- а) першочергову, колективну, духовну потребу;
- б) соціальну, матеріальну, невиробничу потребу;
- в) першочергову, особисту, матеріальну потребу;
- г) соціальну, матеріальну, абсолютну потребу.

38. Одночасне і повне задоволення всіх потреб неможливе внаслідок:

- а) неефективного використання робочої сили;
- б) хибного прийняття економічних рішень;
- в) обмеженості економічних ресурсів;
- г) відсутності культури господарювання.

39. За способом задоволення потреби поділяються на:

- а) індивідуальні та колективні;
- б) матеріальні та духовні;
- в) першочергові та другорядні;
- г) поточні та перспективні.

40. Результати економічної діяльності людини, обмежені як за обсягом, так і за структурою, – це:

- а) неекономічні блага;
- б) економічні блага;
- в) лише товари;
- г) лише послуги.

41. Знайдіть хибне твердження:

- а) товар – це такий продукт, який володіє суспільною споживною вартістю;
- б) товар – це продукт, який призначений для продажу, а не для власного споживання;
- в) товар – це матеріальне благо, яке виробляється в натуральному господарстві;
- г) товар – це продукт праці та природи, який виготовляється для обміну на ринку.

42. Крива виробничих можливостей показує:

- а) мінімально можливий обсяг виробництва при даних ресурсах;
- б) можливості зміни виробництва при зміні ресурсів;
- в) перелік можливих варіантів виробництва двох товарів при заданих ресурсах;
- г) взаємозв'язок попиту і пропозиції.

43. На кривій виробничих можливостей зростання виробництва одного виду продукту пов'язане:

- а) зі зменшенням виробництва іншого виду продукції;
- б) зі зростанням виробництва іншого виду продукції;
- в) з постійним обсягом виробництва іншого продукту;
- г) усе перераховане вище.

44. Благо, яке доступне для користування багатьом суб'єктам, – це:

- а) приватне благо;
- б) суспільне благо;
- в) загальний ресурс;
- г) природна монополія.

45. Що з перерахованого нижче не є суспільним благом?

- а) маяки;
- б) електроенергія;
- в) поліція;
- г) захист від повені в масштабі нації.

46. Що є прикладом товару чи послуги приватного блага?

- а) персональний комп'ютер;
- б) космічна експедиція;
- в) збройні сили;
- г) міський стадіон.

47. Нерозроблене родовище нафти є прикладом:

- а) природних ресурсів;
- б) факторів виробництва;
- в) капіталів;
- г) послуги.

48. Альтернативні витрати на будівництво нового стадіону – це:

- а) оплата його охорони та персоналу;
- б) ціна будівництва стадіону в майбутньому;
- в) зміна ставки податку, який виплачується з доходу стадіону;
- г) ціна інших товарів та послуг, виробництво яких принесено в жертву будівництва цього стадіону.

49. Повне використання усіх ресурсів на кривій виробничих можливостей показує точка, яка лежить:

- а) поза кривою виробничих можливостей;
- б) у межах кривої виробничих можливостей;
- в) на кривій виробничих можливостей;
- г) на перетині з осями.

50. Загальна характеристика економічних ресурсів – це:

- а) обмеженість;
- б) необмеженість;
- в) відтворюваність;
- г) матеріальність.

51. Економічне зростання може бути проілюстроване:

- а) зсувом уліво від кривої виробничих можливостей;
- б) зсувом вправо від кривої виробничих можливостей;
- в) точкою в межах кривої виробничих можливостей;
- г) точкою поза кривою виробничих можливостей.

52. До екстенсивних факторів економічного зростання не належать:

- а) збільшення числа зайнятих робітників;
- б) зростання продуктивності праці;
- в) розширення виробничих площ;
- г) збільшення обсягу інвестицій при збереженні існуючого рівня технології.

53. До інтенсивних факторів економічного зростання не належать:

- а) використання досягнень науки та техніки;
- б) підвищення кваліфікації робітників;
- в) розширення виробничих площ;
- г) зростання продуктивності праці.

54. Виділіть, чим відрізняються фактори виробництва від економічних ресурсів:

- а) економічні ресурси – це те ж, що і фактори виробництва;
- б) у фактори виробництва не входять трудові ресурси;
- в) в економічні ресурси не включається підприємницька здібність;
- г) фактори виробництва – це залучені у процес виробництва економічні ресурси.

55. Неправильне твердження:

- а) гроші – це фактор виробництва;
- б) земля – це фактор виробництва;
- в) капітал – це фактор виробництва;
- г) праця – це фактор виробництва;

56. Капітал як фактор виробництва – це:

- а) гроші в банку;
- б) верстати, машини й обладнання;
- в) корисні копалини;
- г) особиста квартира і дача.

57. Задоволення, яке отримує від споживання блага людина, називається:

- а) необхідність;
- б) корисність;
- в) цінність;
- г) попит.

58. Сукупна корисність:

- а) зменшується зі зростанням споживання зростаючим темпом;
- б) не змінюється зі зростанням споживання;
- в) збільшується зі зростанням споживання спадним темпом;
- г) зменшується зі зростанням споживання спадним темпом.

59. Закон спадної граничної корисності характеризується таким рядом значень загальної корисності:

- а) 200, 150, 100, 50;
- б) 200, 300, 400, 500;
- в) 200, 200, 200, 200;
- г) 200, 250, 270, 280.

60. Корисність кожної додаткової одиниці спожитого блага – це:

- а) гранична корисність;
- б) граничні витрати;
- в) граничний дохід;
- г) гранична цінність.

61. Твердження, яке свідчить про те, що корисність, яку приносить кожна наступна спожита одиниця продукції, зменшується зі зростанням кількості куплених товарів, – це закон:

- а) попиту;
- б) корисності;
- в) спадної граничної корисності;
- г) ринку.

62. Зі збільшенням кількості одиниць блага, що мають у розпорядженні споживача, загальна корисність цього блага:

- а) зменшується;
- б) зростає;
- в) залишається не змінною;
- г) усі відповіді не правильні.

63. Коли економічні проблеми вирішуються частково за допомогою ринкових механізмів, частково на основі державного втручання, то ця економіка характеризується як:

- а) традиційна;
- б) командна;
- в) ринкова вільної конкуренції;
- г) змішана економіка.

64. Традиційна економічна система представлена:

- а) ринковою економікою;
- б) рабовласницькою економікою;
- в) ефективною економікою;
- г) командною економікою.

65. Уряд регулює економіку, щоб:

- а) гарантувати прибутки;
- б) впливати на побічні напрямки розвитку;
- в) забезпечити ринок дешевими товарами;
- г) скоротити конкуренцію на ринку.

66. Обов'язки уряду в системі вільного підприємництва полягають у:

- а) встановленні цін на автомобілі;
- б) управлінні роботою товарних бірж;
- в) прийнятті законів проти монополій;
- г) прийнятті законів про попит і пропозицію.

67. Визначте, в якій системі діє право використовувати приватні економічні ресурси на свій розсуд, відкривати та закривати виробництво за своїм бажанням, самостійно обирати сферу діяльності:

- а) традиційній;
- б) адміністративно-командній;
- в) ринкова економіка;
- г) усе вищеперераховане.

68. Система вільного ціноутворення працює автоматично, коли:

- а) фірми зацікавлені допомагати суспільству;
- б) дохід розподіляється між виробниками однаково;
- в) робітники намагаються продати свою працю на вигідніших умовах;
- г) на ринку є конкуренція.

69. У системі вільного підприємництва:

- а) товарів так багато, що їх продають за найнижчими цінами;
- б) людина має право займатися будь-яким законним бізнесом;
- в) порушується справедливість у оплаті праці;
- г) кожний громадянин має право голосувати на виборах.

70. Економіка змішана, коли:

- а) уряд керує або володіє всіма фірмами;
- б) економічні рішення приймаються за традицією;
- в) є як багаті, так і бідні;
- г) товари і послуги виробляються як державними, так і приватними фірмами.

71. Головною ознакою сучасної змішаної економіки є:

- а) наявність натурального виробництва;
- б) наявність ринкового та державного регулювання економіки;
- в) поєднання ручного і машинного виробництва;
- г) домінуючий характер приватної власності.

72. Який з економічних принципів найкраще характеризує командну економіку?

- а) покриття витрат;
- б) рентабельність;
- в) виконання плану;
- г) прагнення до прибутку.

73. Що практично відсутнє у командній економіці?

- а) свобода вибору;
- б) централізовані планування;
- в) державна власність на ресурси;
- г) ціни, які встановлюються державою.

74. У якій системі економічні проблеми розв'язуються частково ринком, а частково державою?

- а) у командній;
- б) у ринковій;
- в) у змішаній;
- г) у традиційній.

75. Економічна система вирішує такі фундаментальні питання:

- а) що, де, для кого?

- б) що, як, для кого?
- в) коли, чому, де і хто?
- г) які причини безробіття та інфляції?

76. Характеристикою вільного (досконалого) ринку є:

- а) необмежене число учасників конкуренції;
- б) обмежена роль уряду в економіці;
- в) неможливість одного суб'єкта впливати на ціну;
- г) правильно все, перераховане вище.

77. Яка з названих характеристик не належить до командної економіки?

- а) установлення державою цін;
- б) централізоване планування;
- в) ієрархія управління;
- г) свобода приватного підприємництва.

78. Які риси нехарактерні для адміністративно-командної системи?

- а) самостійність виробників;
- б) дефіцит споживчих товарів;
- в) ціни на більшість товарів призначаються державою;
- г) надмірний бюрократизм.

79. У командній системі питання про те, які товари повинні вироблятися, вирішують:

- а) споживачі;
- б) держава;
- в) закордонні інвестори;
- г) маркетингові структури.

80. До переваг адміністративно-командної системи належать:

- а) мобілізація людських і матеріальних ресурсів за пріоритетними напрямками;
- б) державне ціноутворення;
- в) постійний дефіцит товарів та ресурсів;
- г) заборона приватного підприємництва.

81. Функції держави з регулювання в сучасній змішаній економіці зводяться до:

- а) вирішення соціальних проблем;
- б) згладжування наслідків циклу;
- в) стримування інфляції та безробіття;
- г) усе вищеперераховане.

82. Держава в сучасній ринковій економіці повинна виконувати такі функції:

- а) сприяти підвищенню ефективності виробництва;
- б) підтримувати стабільність та економічне зростання виробництва;
- в) гарантувати соціальний захист незабезпечених громадян суспільства;
- г) усі попередні відповіді правильні.

83. Економічними потоками товарів, грошей та доходів у змішаній економіці «управляють»:

- а) ринки споживчих товарів, оскільки це товари кінцевого споживання продуктів;
- б) ринки ресурсів і факторів виробництва, оскільки без них у змішаній економіці неможливий випуск якісних товарів;
- в) ринки, вказані в пунктах а) та б), а також фінансові ринки;
- г) усі попередні відповіді хибні, оскільки у змішаній економіці переважає централізоване планове ціноутворення на всі товари та послуги.

84. Щоб ефективно використовувати ресурси, ринкова економіка використовує:

- а) централізоване планування;
- б) систему вільного ціноутворення;
- в) нормування спожитих ресурсів;
- г) фіксацію цін на ресурси.

85. У перехідній економіці, на відміну від системи вільного підприємництва:

- а) відсутня приватна власність;
- б) уряд регулює економіку;
- в) здійснюється рух до нормального функціонального ринку;
- г) прибутки фірм виконують роль економічних стимулів.

86. Чому у перехідній економіці одним з ключових завдань є роздержавлення економіки?

- а) завдяки роздержавленню держава отримує додаткове майно;
- б) без роздержавлення неможливо створити ринкову економіку;
- в) здійснюючи роздержавлення, держава розраховує згодом здійснити націоналізацію вже ефективних підприємств;
- г) для підприємств, що перейшли у недержавну форму власності, відразу виникає загроза банкрутства.

87. Чим перехідна економіка відрізняється від системи вільного підприємництва?

- а) у перехідній економіці уряд регулює економіку, чого немає в умовах вільного підприємництва;
- б) у перехідній економіці відсутня приватна власність;
- в) у перехідній економіці прибутки фірм і доходи домогосподарств не виконують ролі економічних стимулів;
- г) перехідна економіка лише здійснює рух до нормального функціонуючого ринку, а в системі вільного підприємництва такий ринок є.

88.3 проблемою якого вибору стикається будь-яка економічна система? Як ...

- а) збалансувати імпорт і експорт;
- б) збалансувати державний бюджет;
- в) найбільш раціонально використати обмежені ресурси;
- г) зекономити кошти, щоб скоротити державний борг.

89. Виробництво оптимальної комбінації товарів – це суть функції ринку:

- а) санації;
- б) алокаційної;
- в) інформативної;
- г) стимулюючої.

90. Ринок через механізм конкуренції очищає економічне середовище від неконкурентоспроможних господарств і підтримує найефективніші – це суть функції ринку:

- а) санації;
- б) алокаційної;
- в) інформативної;
- г) стимулюючої.

91. Ринкова інфраструктура забезпечує:

- а) формування ринкового попиту;
- б) формування ринкової пропозиції;
- в) відбір найефективніших підприємств;
- г) виконання ринком властивих йому функцій.

92. Інвестиційні фонди належать до:

- а) організаційно-технічної підсистеми ринкової інфраструктури;
- б) фінансово-кредитної підсистеми ринкової інфраструктури;
- в) державно-регулятивної підсистеми ринкової інфраструктури;
- г) інформаційної підсистеми ринкової інфраструктури.

93. До організаційно-технічного елементу інфраструктури ринку належать:

- а) банки, валютна, фондова біржа;
- б) аукціон, торговий дім, торгова палата, ярмарки;
- в) аудиторська організація;
- г) правильна відповідь відсутня.

94. Центри зайнятості належать до такої підсистеми ринкової інфраструктури:

- а) організаційно-технічної;
- б) фінансово-кредитної;
- в) державно-регулятивної;
- г) інформаційної.

95. Крива попиту ілюструє залежність:

- а) ціни від попиту;
- б) попиту від ціни;
- в) величини попиту від ціни;
- г) величини попиту від пропозиції.

96. Ціни в ринковій економіці:

- а) влаштовують лише продавців;
- б) змінюються внаслідок попиту і пропозиції;
- в) завжди стабільні;
- г) визначаються державою.

97. Закон попиту, якщо ціни зростають, а інші рівні незмінні, проявляється у:

- а) зростанні попиту;
- б) зниженні попиту;
- в) зростанні обсягів попиту;
- г) зниженні обсягів попиту.

98. Закон пропозиції передбачає, що:

- а) перевищення пропозиції над попитом викличе зниження ціни;
- б) якщо витрати у виробників знижуються, то вони випускають більше продукції;
- в) крива пропозиції має позитивний нахил;
- г) якщо ціна товару знижується, то обсяги пропозицій спадають.

99. Який з наведених факторів найімовірніше призведе до збільшення пропозиції яблук?

- а) зниження ціни на груші та мандарини;

- б) несприятливі погодні умови в районах вирощування яблук;
- в) підвищення попиту на банани;
- г) підвищення врожаю яблук.

100. Визначте, які з економічних явищ не є чинниками попиту:

- а) ціни інших товарів, що є ресурсами для створення першого;
- б) доходи споживачів;
- в) ціни товарів, які є замінниками даного товару;
- г) смаки й уподобання споживачів.

101. Якщо два товари взаємозамінні, то зростання ціни на один з них викличе:

- а) збільшення обсягу попиту на інший товар;
- б) падіння обсягу попиту на інший товар;
- в) зростання попиту на інший товар;
- г) падіння попиту на інший товар.

102. Як зміниться попит на товар, якщо зміниться ціна на товар-субститут?

- а) попит на вугілля зросте при зростанні ціни на нафту;
- б) попит на вугілля зменшиться при зростанні цін на нафту;
- в) попит на плівку зросте при зменшенні ціни фотоапарату;
- г) попит на плівку зменшиться при зниженні ціни фотоапарату.

103. Якщо попит падає за рахунок нецінових факторів, крива попиту зсувається:

- а) вліво вниз;
- б) за годинниковію стрілкою;
- в) вправо вгору;
- г) проти годинникової стрілки.

104. Зниження ціни на бензин змістить:

- а) криву пропозиції автомобілів праворуч;
- б) криву пропозиції автомобілів ліворуч;
- в) криву попиту на автомобілі праворуч;
- г) криву попиту на автомобілі ліворуч.

105. Яка з подій не викличе зсуву кривої попиту на каву?

- а) збільшення грошових доходів споживачів кави;
- б) падіння ціни на каву;
- в) сподівання, що ціна на каву незабаром спаде;
- г) зміна ціни на чай.

106. У ситуації рівноваги на ринку картоплі:

- а) ціни дуже сильно коливаються;
- б) вся картопля, яка запропонована на продаж, купується споживачами;
- в) багато покупців не знаходять продавців, які бажають продавати за ринковою ціною;
- г) велика кількість продавців не знаходить покупців.

107. Ринок товарів і послуг знаходиться в рівноважному стані, якщо:

- а) попит дорівнює пропозиції;
 - б) ціна дорівнює витратам плюс прибуток;
 - в) рівень технології змінюється постійно;
 - г) обсяг пропозиції дорівнює обсягу попиту.
- 108. Якщо ціна товару нижча від точки перетину кривих попиту та пропозиції, то виникає:**

- а) надлишок;
- б) дефіцит;
- в) зростання безробіття;
- г) усі варіанти хибні.

109. Якщо скорочення ціни на товар на 3% призводить до збільшення обсягу попиту на 5%, то попит на такий товар:

- а) еластичний;
- б) нееластичний;
- в) абсолютно еластичний;
- г) абсолютно нееластичний.

110. Якщо величина пропозиції кукурудзи більша за величину попиту, то:

- а) виробництво кукурудзи зросте;
- б) ціни на кукурудзу зменшаться;
- в) попит на кукурудзу зросте;
- г) ціни на кукурудзу зростуть.

111. На який з товарів цінова еластичність попиту вища?

- а) автомобіль; б) сіль; в) сукня; г) телевізор.

112. Цінова еластичність пропозиції знаходиться в прямій залежності від:

- а) фактора часу;
- б) частки товару в бюджеті споживача;
- в) правильно а) та б);

г) наявної інформації не достатньо.

113. Що з перерахованого нижче правильне?

- а) крупний неврожай картоплі приведе до зсуву кривої попиту на картоплю вправо;
- б) еластичність попиту по ціні показує, на яку суму грошей змінюється попит при зміні ціни товару на 1 дол.;
- в) попит на мармелад більш еластичний, ніж попит на цукор;
- г) в умовах ринкової економіки рівноважна ціна встановлюється завжди.

114. У довгостроковому періоді:

- а) усі витрати змінні;
- б) усі витрати постійні;
- в) усі витрати виступають як неявні;
- г) постійні витрати ростуть швидше, ніж змінні.

115. Що належить до оборотного капіталу?

- а) вартість предметів праці та витрати на наймання робітників;
- б) вартість засобів праці;
- в) вартість виробничих будівель і споруд;
- г) вартість приладів та устаткування.

116. Амортизація дозволяє підприємству здійснювати:

- а) відтворення основних фондів;
- б) розширене відтворення основних та оборотних фондів;
- в) відтворення основних та оборотних фондів;
- г) правильна відповідь не названа.

117. Недоотримані підприємцем доходи за найвигіднішої втраченої альтернативи застосування власних ресурсів – це:

- а) явні витрати;
- б) неявні витрати;
- в) незворотні витрати;
- г) бухгалтерські витрати.

118. Бухгалтерський прибуток утворюється як різниця між сукупним виторгом і:

- а) зовнішніми витратами;
- б) внутрішніми витратами;
- в) економічними витратами;
- г) неявними витратами.

119. Економічний прибуток утворюється як різниця між сукупним виторгом і:

- а) зовнішніми витратами;
- б) внутрішніми витратами;
- в) економічними витратами;
- г) неявними витратами.

120. Метою виробника є:

- а) максимізація задоволення суспільних потреб у товарах і послугах;
- б) максимізація економічного прибутку;
- в) максимізація мінімального прибутку;
- г) максимізація бухгалтерського прибутку.

121. Граничні витрати – це:

- а) приріст сукупних витрат у результаті приросту обсягу випуску на одиницю;
- б) приріст змінних витрат у результаті приросту обсягу випуску на одиницю;
- в) додаткові витрати, пов'язані з випуском додаткової одиниці продукту;
- г) всі відповіді правильні.

122. Постійні витрати фірми – це:

- а) витрати на ресурси за цінами, що діяли на момент їх придбання;
- б) витрати, які мають місце навіть тоді, коли фірма нічого не виробляє;
- в) неявні витрати виробництва;
- г) витрати на придбання сировини за завчасно фіксованими цінами.

123. Щоб знайти величину змінних витрат фірми, потрібно:

- а) від середніх сукупних витрат відняти середні постійні витрати;
- б) від сукупних витрат відняти постійні витрати і поділити на обсяг випуску;
- в) від середніх сукупних витрат відняти середні постійні і помножити на обсяг випуску;
- г) від середніх сукупних витрат відняти граничні витрати.

124. Який фактор збільшує постійні витрати фірми?

- а) підвищення заробітної плати робітників;
- б) підвищення цін на сировину та паливо;

- в) підвищення залізничних тарифів;
- г) підвищення заробітної плати управлінського персоналу.

125. Витрати фірми на використання власних ресурсів – це:

- а) неявні витрати;
- б) економічні витрати;
- в) бухгалтерські витрати;
- г) сукупні витрати.

126. Який фактор збільшує змінні витрати фірми?

- а) підвищення орендної плати;
- б) підвищення процентної ставки на банківські кредити;
- в) підвищення заробітної плати робітників;
- г) підвищення заробітної плати управлінського персоналу.

127. Яка з кривих має спадний характер?

- а) крива середніх змінних витрат;
- б) крива середніх постійних витрат;
- в) крива граничних витрат;
- г) крива середніх загальних витрат.

128. Середні постійні витрати фірми можна визначити як:

- а) різницю між середніми сукупними витратами і середніми змінними витратами;
- б) постійні витрати, поділені на обсяг випуску;
- в) різницю між сукупними і змінними витратами, поділену на обсяг випуску;
- г) всі відповіді правильні.

129. Середні змінні витрати є мінімальними, коли вони дорівнюють:

- а) постійним витратам виробництва;
- б) граничним витратам виробництва;
- в) середнім сукупним витратам;
- г) середнім постійним витратам.

130. Діяльність підприємства буде прибутковою, якщо:

- а) середня виручка менша за середні витрати;
- б) загальний дохід менший за загальні витрати;
- в) середній дохід дорівнює загальним витратам;
- г) загальний дохід менший за загальні витрати.

131. Велика фірма має можливість економити на масштабах виробництва, тому що вона:

- а) може платити робітникам більше й наймати більш

кваліфікованих робітників;

б) має нижчі постійні витрати;

в) має нижчі змінні витрати;

г) може дозволити собі купити спеціалізовані машини й обладнання.

132. Економія на масштабах виробництва досягається шляхом:

а) продажу меншої кількості продукції за меншою ціною;

б) низького рівня капіталовкладень;

в) залучення інвестицій для збільшення розмірів виробництва та скорочення витрат на одиницю продукції;

г) усього вищеперерахованого.

133. Конкуренція в економіці:

а) спричиняє лише збитки більшості підприємців;

б) небажане явище для підприємців;

в) малобажане явище для підприємців;

г) забезпечує підприємцю свободу вибору.

134. Чиста монополія, це коли:

а) пропозиція виходить від одного суб'єкта;

б) пропозиція виходить від кількох великих фірм;

в) пропозиція виходить від групи виробників, окремі з яких мають переважуючу частку на ринку;

г) єдиний виробник продукції, яка не має близьких замінників.

135. Ситуація, коли конкуренція з рівня цін переміщується на рівень якості та сервісу, типова для:

а) олігополії;

б) монополістичної конкуренції;

в) монополії;

г) досконалої конкуренції.

136. Монополія, яка виникає внаслідок того, що єдина фірма забезпечує ринок певним товаром або послугою з меншими витратами, ніж це зробили б дві чи більше фірм, є:

а) простою; б) легальною; в) нелегальною; г) природною.

137. Який з типів ринкової структури є прикладом ідеального ринку?

а) досконалої конкуренції; в) олігополії;

б) монопсонії; г) монополістичної конкуренції.

138. Продаж товарів за штучно заниженим цінами називається:

- а) монополією;
- б) цінова дискримінація;
- в) демпінг;
- г) консалтинг.

139. Недосконала конкуренція – це:

- а) забруднення великими підприємствами навколишнього середовища;
- б) будь-яке монопольне втручання у процес ціноутворення;
- в) встановлення державного контролю за рівнем товарних цін;
- г) використання у конкурентній боротьбі «промислового шпіонажу».

140. Можливості монополіста встановлювати ціну на власну продукцію:

- а) нічим не обмежені;
- б) обмежені конкуренцією на ринку;
- в) обмежені лише попитом споживачів;
- г) обмежені доходами монополіста.

141. Європейська антимонопольна політика спрямована на:

- а) захист прав та інтересів споживачів;
- б) боротьбу з іноземними монополіями;
- в) протидію зловживанню монопольною владою;
- г) усунення домінування окремих суб'єктів господарювання.

142. Для досконалої конкуренції нехарактерні:

- а) подібні (однорідні) товари;
- б) труднощі входу нових виробників на ринок зі своїми товарами;
- в) багато виробників, що діють незалежно;
- г) неможливість контролювати ринкову ціну.

143. До способів монополізації ринків не належать:

- а) злиття фірм;
- б) отримання кредиту під низький процент;
- в) досягнення спільних угод між фірмами з різних питань господарської діяльності;
- г) придбання контрольного пакету акцій.

144. Міськводоканал, який постачає велике місто водою:

- а) не є монополією;
- б) є природною монополією;

- в) є олігополією;
- г) правильна відповідь відсутня.

145. Найвищий рівень диференціації продукту притаманний ринку:

- а) досконалої конкуренції;
- б) монополістичній конкуренції;
- в) олігополії;
- г) монополії.

146. Який з типів ринкової структури поширюється на найбільшу кількість ринків товарів?

- а) досконалої конкуренції;
- б) олігополії;
- в) монополії;
- г) монополістичної конкуренції.

147. Монополістична конкуренція – це:

- а) багато підприємств продають подібні товари, намагаючись надати їм унікальних властивостей;
- б) домінування на ринку певного виробника;
- в) наявність на ринку єдиного виробника;
- г) домінування на ринку обмеженої кількості виробників.

148. Міжгалузєва конкуренція здійснюється у формі:

- а) переливання капіталів між різними стадіями процесу виробництва;
- б) упровадження досягнень науки і техніки, зниження витрат виробництва, підвищення якості продукції;
- в) стихійної міграції капіталів із галузей з низькою до галузей з високою нормою прибутку;
- г) стихійної міграції робочої сили з одного регіону в інший в межах глобальної економіки.

149. Що не належить до нецінових методів ведення конкурентної боротьби?

- а) реклама;
- б) зменшення ціни на товар;
- в) після продажний сервіс;
- г) правильні відповіді а), б), в).

150. Перший у світі антимонопольний закон прийнято:

- а) у 18 ст.; б) у 1-й половині 19 ст.;
- в) у кінці 19 ст.; г) на початку 20 ст.

151. Який з ринків найбільше нагадує ринок олігополії?

- а) ринок картоплі;
- б) ринок одягу;
- в) ринок літаків;
- г) ринок електропостачання.

152. У місті відкрився перший нічний магазин. Це приклад:

- а) природної монополії;
- б) вимушеної монополії;
- в) тимчасової монополії;
- г) моносонії.

153. Садівник на своїй ділянці зібрав великий урожай яблук і вирішив продати їх за цінами, вищими, ніж ринкові. Ці його дії:

- а) підвищать ціну яблук;
- б) зменшать ціну яблук;
- в) не вплинуть на ринкову ціну;
- г) усе неправильне.

154. Для олігополії нехарактерні:

- а) наявність певного контролю за ринковими цінами з боку окремих суб'єктів;
- б) порівняно легкий вхід на ринок нових фірм;
- в) наявність кількох великих фірм, які виробляють подібні товари та надають послуги;
- г) правильні відповіді б), в).

155. Перший у світі антимонопольний закон прийнято в:

- а) Англії;
- б) Німеччині;
- в) США;
- г) Росії.

156. Монополістична конкуренція – це форма ринку, яка характеризується:

- а) великою кількістю фірм з однорідною продукцією;
- б) великою кількістю фірм з неоднорідною продукцією;
- в) невеликою кількістю конкуруючих фірм;
- г) наявністю однієї великої фірми та кількох невеликих фірм.

157. «Золоте правило економіки» полягає у:

- а) $MR > MC$;
- б) $MR = MC$;
- в) $MC > MR$;
- г) усе неправильне.

158. Категорія попиту на ресурс відображає залежність попиту на нього від:

- а) ціни ресурсу;
- б) ціни на інші ресурси;
- в) граничної продуктивності ресурсу;
- г) попиту на продукцію, яка виробляється за допомогою цього ресурсу.

159. Ціна капіталу виступає у формі:

- а) ціни капітального блага;
- б) амортизації;
- в) орендної плати;
- г) ставки процента.

160. Дивіденд – це:

- а) вид послуги;
- б) грошовий інструмент;
- в) частина прибутку корпорації;
- г) вид податку.

161. Короткострокові кредити, як правило, використовуються для:

- а) будівництва нових підприємств;
- б) купівлі машин та устаткування;
- в) видачі зарплати;
- г) фінансування фундаментальних досліджень.

162. Що не входить у поняття «ринку капіталу»?

- а) кредити;
- б) акції;
- в) облігації;
- г) патенти.

163. Робоча сила на ринку праці:

- а) продається;
- б) орендується;
- в) заставляється;
- г) позичається.

164. Що не входить до структури банківської системи України?

- а) НБУ;
- б) Ощадбанк;
- в) Промінвестбанк;
- г) фондові біржі.

165. Дилером є той біржовий посередник, який здійснює біржову діяльність:

- а) за кошти і на замовлення клієнта;
- б) за власні кошти і на замовлення клієнта;
- в) за власні кошти і за власною ініціативою;
- г) за кошти клієнта і за власною ініціативою.

166. Пропозиція землі:

- а) постійна;
- б) змінюється залежно від клімату;
- в) змінюється залежно від регіону;
- г) змінна.

167. Назвіть причину абсолютної земельної ренти:

- а) монополія сільськогосподарських підприємств на землю як об'єкт господарювання;
- б) монополія приватної власності на землю;
- в) висока монопольна ціна, що встановлюється на рідкісні сільськогосподарські продукти;
- г) усі попередні відповіді неправильні.

168. Укажіть складові частини орендної плати за користування землею:

- а) земельна рента, процент на вкладений землевласником капітал, амортизаційні нарахування на цей капітал;
- б) земельна рента, процент на вкладений землевласником капітал;
- в) процент на вкладений землевласником капітал, амортизаційні нарахування на цей капітал;
- г) земельна рента, середній прибуток, процент на вкладений землевласником капітал, амортизаційні нарахування на цей капітал.

169. Чи є покупець акції співвласником корпорації?

- а) однозначно, так;
- б) однозначно, ні;
- в) якщо є власником простої акції;
- г) якщо буде власником контрольного пакета.

170. Інвестор – це особа, яка:

- а) реєструє випуск ЦП;
- б) випускає ЦП;
- в) купує інвестиційні ЦП;
- г) є депозитарієм ЦП.

171. Суб'єктами пропозиції на ринку капіталу є домашні господарства. В якій формі вони його надають?

- а) землі;
- б) будівель і споруд;
- в) грошей;
- г) сировини.

172. Центральним банком в Україні є:

- а) АВАЛЬ;
- б) Національний банк України;
- в) Центральний банк України;
- г) Приватбанк.

173. Головною функцією комерційних банків є:

- а) кредитування населення;
- б) випуск ЦП;
- в) іпотечне кредитування;
- г) страхування.

174. Чим торгують на сучасних товарних біржах?

- а) великими партіями стандартних товарів;
- б) товарами масового вжитку;
- в) акціями й облігаціями;
- г) взуттєвою продукцією.

175. Магазин пропонує Вам придбати телевізор, за який Ви можете сплатувати протягом року частинами. Це кредит:

- а) комерційний;
- б) торговельний;
- в) споживчий;
- г) іпотечний.

176. Різниця між акцією й облігацією полягає в тому, що облігація:

- а) не має ризику;
- б) більш цінна;
- в) є кредитом, наданим АТ;
- г) продається тільки один раз.

177. До активних операцій комерційного банку належать:

- а) застава своїх ЦП в іншому банку;
- б) відкриття депозитного рахунку для населення;
- в) надання кредиту фермеру під заставу землі;
- г) продаж на відкритому ринку державних ЦП.

178. Ставка позичкового процента залежить від:

- а) терміну, на який надасться позика;
- б) обсягу позики;
- в) ризикованості проекту;
- г) від усього вищеперерахованого.

179. Пропозиція праці не визначається:

- а) заробітною платою;
- б) технічним рівнем підприємства;
- в) традиціями;
- г) моральним задоволенням від праці.

180. Яке визначення точніше передає суть підприємництва?

- а) підприємництво – приватна господарська діяльність людей, пов'язана з виробництвом товару;
- б) підприємництво – ініціативна, самостійна діяльність людей, пов'язана з організацією нового підприємства, розробкою нового товару, прийняттям інших оригінальних рішень, яка передбачає ризик і повну відповідальність;
- в) підприємництво – нові ініціативні підходи у виробничій діяльності, що найбільше відповідають вимогам економічного розвитку;
- г) жодна відповідь не є точною.

181. Потенціал підприємництва значно базується на:

- а) приватному володінні підприємством;
- б) можливості найбільше реалізувати особистий інтерес і вільну ініціативу;
- в) природному бажанні людей до конкуренції;
- г) прагненні досягти більших доходів, отримати моральне задоволення й абсолютну свободу діяльності.

182. Підприємницька діяльність неможлива за відсутності:

- а) спеціалізації в управлінні підприємством;
- б) права власності на капітал;
- в) права власності на підприємницький дохід;
- г) усе хибно.

183. Для підприємницької діяльності нехарактерні:

- а) економічна самостійність;
- б) необмежена самостійність у господарській діяльності;
- в) ризик;
- г) залежність від місцевих органів влади.

184. Освоєння нової продукції – це функція підприємця:

- а) ресурсна;
- б) управлінська;
- в) інноваційна;
- г) ризику.

185. Головним видом підприємницької діяльності є:

- а) виробниче;
- б) комерційне;
- в) фінансове;
- г) страхове.

186. Визначте, які з перерахованих видів діяльності мають ознаки підприємницької діяльності:

- а) транспортна фірма перевозить вантажі іншого підприємства;
- б) лікар приватної лікарні, що працює за контрактом;
- в) юрист, що має власну адвокатську контору і веде справи клієнта;
- г) правильні відповіді а), в).

187. Франшиза – це:

- а) форма організації підприємства з великою кількістю власників;
- б) ліцензія, яка дає право фірмі функціонувати у вигляді частини великої торгової мережі;
- в) справа, якою володіє одна людина;
- г) форма організації підприємства з великою кількістю власників.

188. Діяльність страхової фірми є формою:

- а) посередницького підприємництва;
- б) виробничого підприємництва;
- в) фінансового підприємництва;
- г) торгового підприємництва.

189. Яке із наведених визначень найточніше відображає сутність підприємства?

- а) підприємство – це самостійний господарюючий суб'єкт, діяльність якого регулюється статутом;
- б) підприємство – це господарська одиниця, яка володіє юридичною самостійністю, виконує конкретні функції, значення яких полягає у створенні продукції та наданні послуг з метою отримання прибутку;

- в) підприємство – це суб'єкт підприємницької діяльності;
г) підприємство – це відокремлена економічна структура, яка займається виробництвом і реалізацією певних товарів та послуг із метою отримання доходу.

190. Який вираз найточніше характеризує мету функціонування підприємства?

- а) задоволення потреб суспільства;
б) задоволення потреб трудового колективу;
в) задоволення потреб власника підприємства;
г) задоволення потреб адміністрації підприємства.

191. Одноосібне володіння:

- а) організувати важко і невигідно;
б) найбільш розповсюджена форма організації бізнесу;
в) це підприємство, в якого багато власників;
г) як форма організації бізнесу використовується переважно великими організаціями.

192. Перевага індивідуального підприємництва перед колективним полягає у:

- а) простоті створення та ліквідації;
б) податкових перевагах;
в) конфіденційності та незалежності у бізнесі;
г) правильні відповіді а) і в).

193. Головний недолік індивідуального підприємництва полягає в:

- а) обмеженості фінансових ресурсів;
б) необмеженій відповідальності власника за борги;
в) можливій відсутності управлінських здібностей у підприємця;
г) складності ліквідності вкладених інвестицій.

194. Для реалізації великого проекту доцільно було б створити:

- а) одноосібне підприємництво;
б) комунальне підприємство;
в) акціонерне товариство;
г) будь-яку фірму.

195. Організація різних видів підприємництва забезпечує:

- а) раціональніше використання суспільних ресурсів за рахунок спеціалізації;

- б) повнішу реалізацію специфічних підприємницьких здібностей;
- в) більший прибуток завдяки проведенню узгодженої політики;
- г) правильно вказане в а), б).

196. Діяльності приватного підприємства у ринковому середовищі невластиві такі особливості:

- а) самостійне здійснення відтворювального процесу;
- б) повна економічна відповідальність за результати своєї діяльності;
- в) використання, поряд з власними, позичених грошових засобів;
- г) правильна відповідь відсутня.

197. Критерієм класифікації підприємств за розмірами не може бути:

- а) кількість робітників;
- б) обсяг господарського обороту;
- в) продуктивність праці;
- г) правильна відповідь відсутня.

198. У якому з переліків порушена логічність підбору видів підприємств?

- а) промислові, будівельні, сільськогосподарські;
- б) індивідуальні, малі, середні, великі;
- в) акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, командитні товариства;
- г) комерційні банки, страхові компанії, інвестиційні компанії.

199. Яка з організаційно-економічних форм фірм об'єднує підприємства різноманітних сфер економіки?

- а) трест;
- б) концерн;
- в) конгломерат;
- г) консорціум.

200. Перевагою великого підприємства є:

- а) затухання конкуренції;
- б) громіздке управління;
- в) менша мобільність у випуску продукції;
- г) фінансова сила.

201. Одна з переваг товариства полягає в тому, що:

- а) об'єднання партнерів дозволяє залучити додаткові кошти;

- б) кожен партнер несе повну майнову відповідальність;
- в) партнери, об'єднавши зусилля, допомагають успіху;
- г) його діяльність продовжується, навіть якщо один з партнерів полишає справу.

202. Основні переваги фірми як форми колективного підприємництва – це:

- а) можливість мобілізувати значні обсяги капіталовкладень;
- б) захист акціонерів від фінансової відповідальності;
- в) необмежена тривалість існування;
- г) нічого з вищеперерахованого.

203. В акціонерному товаристві:

- а) управління знаходиться в руках акціонерів;
- б) єдиним власником є Рада директорів;
- в) можна не публікувати результати діяльності;
- г) правильні відповіді б) та в).

204. Що є вищим органом управління акціонерного товариства?

- а) загальні збори акціонерів;
- б) спостережна рада;
- в) правління (дирекція);
- г) рада акціонерів, які володіють контрольним пакетом акцій.

205. До переваг акціонерного товариства не належать:

- а) здатність мобілізувати значні фінансові ресурси;
- б) обмежена відповідальність власників підприємства;
- в) можливість налагоджувати спеціалізацію виробництва;
- г) переважні можливості вести виробництво у венчурній сфері.

206. Акціонерні підприємства можуть випускати облігації:

- а) для одержання додаткових фінансових ресурсів;
- б) для покриття збитків від господарської діяльності;
- в) для збільшення статутного фонду;
- г) правильні відповіді а), б).

207. Товариство з обмеженою відповідальністю передбачає:

- а) суворо обмежену кількість його членів;
- б) участь тільки фізичних осіб;
- в) додаткові обмеження на використання прибутку у невиробничих цілях;
- г) відповідальність у межах вкладеної частки.

208. Яка з перелічених характеристик спільна для акціонерного товариства та товариства з обмеженою відповідальністю?

- а) при виході з товариства одного з учасників воно перестав існувати;
- б) учасники відповідають за зобов'язаннями товариства тільки своїми вкладками до статутного фонду;
- в) частина членів товариства несе повну відповідальність, а частина обмежену;
- г) усі члени товариства мають абсолютно рівні можливості в управлінні підприємством.

209. Хто приймає рішення про банкрутство підприємства?

- а) власник підприємства;
- б) господарський суд;
- в) кредитори;
- г) правильна відповідь відсутня.

210. Консорціум – це:

- а) об'єднання промислового та банківського капіталу на певний час для досягнення єдиної мети;
- б) об'єднання підприємств для регулювання збутової діяльності;
- в) фірми, що впроваджують винаходи, науково-технічні розробки та послуги, реалізують різні проекти;
- г) об'єднання громадян або юридичних осіб з метою здійснення спільної господарської діяльності на основі угоди між ними.

211. Менеджмент – це:

- а) діяльність з координації роботи інших людей;
- б) уміння досягати поставленої мети, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей;
- в) сукупність усіх видів і форм управління підприємством;
- г) усі відповіді правильні.

212. Організація – це:

- а) процес визначення ієрархічної драбини управління;
- б) процес узгодження дій між керівником і виконавцями;
- в) процес створення функціональних відділів і виробничих підрозділів;
- г) процес координації завдань підприємства і дій працівників.

213. Продуктом праці менеджера є:

- а) товари і послуги;
- б) управлінські рішення;
- в) наукові рішення;
- г) нематеріальні послуги.

214. Мотивація – це:

- а) пошук шляхів задоволення особистої зацікавленості працівників фірми;
- б) процес спонукання себе або інших до діяльності заради спільної мети організації;
- в) процес визначення матеріальних і моральних стимулів до праці;
- г) процес вивчення потреб своїх підлеглих і розробка індивідуальних стимулів, що спонукають їх до трудової активності.

215. Премія – це вид зарплати:

- а) основної;
- б) відрядної;
- в) додаткової;
- г) погодинної.

216. Прибуток дорівнює:

- а) виручка мінус амортизація;
- б) виручка мінус зарплата;
- в) актив мінус пасив;
- г) доходи мінус витрати.

217. Яку форму доходу отримує власник унікального ресурсу?

- а) прибуток;
- б) ренту;
- в) зарплату;
- г) позичковий процент.

218. Що є найвищим мірилом життя в країні?

- а) грошовий дохід на душу населення;
- б) реальний дохід на душу населення;
- в) рівень безробіття;
- г) рівень інфляції.

219. Установлення державою мінімальної заробітної плати – це:

- а) рекомендована нижня межа індивідуального доходу;

- б) розмір прожиткового мінімуму;
- в) верхня межа заробітної плати на будь-якому підприємстві;
- г) вартість основних продуктів споживання за певний період.

220. Який фактор не впливає на ставку заробітної плати?

- а) попит на працю;
- б) діяльність профспілок;
- в) співвідношення приватного і державного секторів в економіці;
- г) діяльність держави у сфері зарплати.

221. Прибуток – це:

- а) винагорода за ризик;
- б) форма доходу за статус;
- в) гарантована форма доходу фірми;
- г) умова приватизації підприємства.

222. Яку форму доходу отримують домогосподарства?

- а) прибуток; б) заробітну плату; в) ренту; г) позичковий відсоток.

223. Який фактор рівня заробітної плати визначальний у сучасних умовах?

- а) стан роботи;
- б) стать людини;
- в) стан здоров'я;
- г) рівень освіти.

224. Укажіть три форми первинних доходів:

- а) процент, рента, соціальні трансферти;
- б) зарплата, прибуток, рента;
- в) процент, податки з населення, кредит;
- г) нормальний прибуток, орендна плата; амортизація.

225. Індексація доходів:

- а) стимулює до продуктивної праці;
- б) сприяє зменшенню розриву в доходах осіб різних соціальних категорій;
- в) використовується для підтримки рівня життя осіб з фіксованими доходами;
- г) призводить до посилення соціальної диференціації.

226. Трансфертні платежі – це:

- а) виплати населенню, які не зумовлені представленими з його сторони товарами та послугами;
- б) урядові виплати окремим особам;

- в) одна з форм заробітної плати;
- г) внутріфірмові грошові потоки.

227. Зміну в рівні реальної зарплати можна визначити шляхом зіставлення номінальної зарплати з динамікою одного із таких показників:

- а) норми прибутку;
- б) рівня цін на товари та послуги;
- в) ставки оподаткування;
- г) тривалість робочого тижня.

228. Крива Лоренца за п'ять років зсунулась далі від бісектриси. Що це означає?

- а) досягнення всезагальної соціальної рівності;
- б) посилення диференціації доходів;
- в) підвищення життєвого рівня населення;
- г) усі відповіді неправильні.

229. Система соціальних гарантій – це:

- а) основні принципи морально-етичних взаємовідносин між членами суспільства;
- б) нормативні зобов'язання держави перед певними категоріями населення щодо забезпечення їх доходів, отримання певних благ, послуг, робочих місць;
- в) економічні умови діяльності суб'єктів господарювання, що забезпечуються державою;
- г) політика держави у сфері освіти, медицини, культури.

230. Збільшення ступеня нерівності в розподілі доходів у суспільстві відображається на кривій Лоренца:

- а) збігом кривої розподілу доходів з бісектрисою;
- б) рухом кривої розподілу доходів догори;
- в) рухом кривої розподілу доходів донизу;
- г) крива залишиться в колишньому стані.

231. Земельні власники взагалі не отримують ренту, якщо:

- а) існує податок на землю;
- б) родючість землі зменшиться;
- в) крива пропозицій на землю знаходиться справа від кривої попиту, не перетинаючись з нею;
- г) крива пропозиції землі нееластична.

232. У якому випадку вказані основні форми заробітної плати?

- а) номінальна і реальна;

- б) натуральна і грошова;
- в) пряма і непряма;
- г) погодинна і відрядна.

233. Реальна заробітна плата – це:

- а) сума грошей, отримана за виконану роботу;
- б) кількість товарів і послуг, які можна придбати на гроші, отримані за працю;
- в) сума грошей, отриманий на роботі і за збереження в банку;
- г) сума грошей, отримана за роботу за підсумками року.

234. Вкладення грошей з метою отримання прибутку – це:

- а) заощадження;
- б) витрати;
- в) капітал;
- г) інвестиції.

235. Рівноважна процентна ставка вирівнює:

- а) номінальну і реальну процентні ставки;
- б) обсягом попиту та пропозиції кредитних засобів;
- в) споживання та заощадження;
- г) доходи і витрати банку.

236. Зростання процентної ставки призведе до:

- а) зростання попиту на кредитні ресурси;
- б) зростання пропозиції кредитних ресурсів;
- в) скорочення попиту на кредитні ресурси;
- г) не вплине на попит і пропозицію на кредитні ресурси.

237. Студент має 100 грн. Якщо він покладе ці гроші в банк, то через рік отримає 112 грн. Чому дорівнює відсоткова ставка?

- а) 6 %;
- б) 12 %;
- в) 1,2 %;
- г) 120 %.

238. При побудові функції попиту на працю аргументом виступає:

- а) зарплата;
- б) відсоткова ставка;
- в) дохід;
- г) пропозиція праці.

239. Предметом дослідження макроекономіки є:

- а) рівень запасів на окремому підприємстві;
- б) встановлення відносних цін на ринку факторів виробництва;
- в) визначення оптимального обсягу виробництва в умовах досконалої конкуренції;
- г) вплив фінансової політики на економічне зростання.

240. Основними суб'єктами в макроекономіці є:

- а) Національний банк України, Міністерство економіки України;
- б) домогосподарства, приватні підприємства;
- в) державні підприємства;
- г) приватні підприємства.

241. Земельний власник отримує щорічно за свою землю 4200 грн. ренти, а банк виплачує своїм вкладникам 3,5% річних. Яка ціна землі?

- а) 100 000 грн.;
- б) 120 000 грн.;
- в) 200 000 грн.;
- г) 300 000 грн.

242. Діяльність рекламного агентства належить до:

- а) первинного виробництва;
- б) вторинного виробництва;
- в) третинного виробництва;
- г) первісного виробництва.

243. Ринкова вартість усіх готових виробів і послуг, що вироблені економікою країни за даний період, – це:

- а) особистий дохід;
- б) національний дохід;
- в) валовий внутрішній дохід;
- г) чистий продукт країни.

244. Додана вартість – це:

- а) сума, на яку підвищились ціни за певний період;
- б) вартість продукції, випущеної понад план;
- в) ринкова вартість виробленої продукції мінус вартість спожитих сировини та матеріалів, використаних у виробництві;
- г) чисті приватні інвестиції.

245. Який з перелічених доходів не зараховуються до ВВП?

- а) зарплата вчителя;
- б) дохід від продажу старого холодильника;

- в) прибуток власника АЗС;
- г) процент на капітал.

246. Які види праці не створюють національний продукт?

- а) праця науковця в заводській лабораторії;
- б) праця селянина-фермера;
- в) праця служителя культу;
- г) праця юриста-адвоката.

247. Що не входить у розрахунок ВВП за доходами?

- а) зарплата;
- б) проценти за депозитами;
- в) прибуток бізнесу;
- г) валові приватні інвестиції.

248. Який елемент входить в обрахунок ВВП за витратами?

- а) фонд оплати праці;
- б) внутрішні приватні інвестиції;
- в) амортизаційні відрахування;
- г) рентні платежі.

249. Валові приватні інвестиції враховуються при розрахунку:

- а) ВВП за доходами;
- б) ЧНП за доходами;
- в) ВВП за витратами;
- г) особистого доходу.

250. Різниця між кінцевою вартістю товару та вартістю матеріалів, використаних у виробництві, – це:

- а) валовий прибуток;
- б) дохід;
- в) додана вартість;
- г) амортизація.

251. При зіставленні ВВП різних країн необхідно дотримуватися таких вимог:

- а) галузеві структури країн, які порівнюються, повинні бути однаковими;
- б) методика розрахунку ВВП повинна бути єдиною;
- в) порівнювальні показники повинні бути виражені в однакових грошових одиницях з урахуванням паритету купівельної спроможності національних валют;
- г) структура експорту та імпорту країн повинні бути ідентичні.

252. Найбільшу питому вагу в структурі валового внутрішнього продукту за витратами мають:

- а) особисті витрати споживачів;
- б) державні витрати;
- в) інвестиційні витрати;
- г) заробітна плата.

253. Дохід українських робітників, які працюють за наймом у Польщі, враховується при обчисленні:

- а) ВВП Польщі;
- б) ВВП України;
- в) ВВП Польщі;
- г) усі відповіді правильні.

254. Чистий внутрішній продукт (ЧВП) розраховується як:

- а) ВВП мінус амортизаційні відрахування;
- б) ВВП мінус непрямі податки;
- в) ВВП плюс амортизаційні відрахування;
- г) ВВП мінус ВВП.

255. Об'єктом макроекономічного аналізу виступає:

- а) економічний закон;
- б) економічний процес;
- в) економічні відносини;
- г) економічна система.

256. Національний дохід – це:

- а) чистий внутрішній продукт – непрямі податки на бізнес;
- б) чистий внутрішній продукт + непрямі податки на бізнес;
- в) ВВП – амортизаційні відрахування;
- г) ВВП – непрямі податки на бізнес.

257. Що не входить у розрахунок ВВП за доходами?

- а) заробітна плата;
- б) чистий експорт;
- в) амортизація;
- г) рента.

258. Номінальний ВВП визначається за цінами:

- а) поточного року;
- б) попереднього року;
- в) наступного року;
- г) базового року.

259. Валові приватні інвестиції враховуються при розрахунку:

- а) ВВП за методом потоку доходів;
- б) чистого національного продукту за методом потоку витрат;
- в) ВВП за методом потоку витрат;
- г) особистого доходу.

260. Відрахування на споживання капіталу – це:

- а) чисті інвестиції;
- б) амортизація;
- в) чисті іноземні інвестиції;
- г) фонди, що не можуть бути використані для закупівлі споживчих товарів.

261. Заробітна плата враховується при розрахунку:

- а) ВВП за методом потоку доходів;
- б) ВВП за методом потоку витрат;
- в) чистого експорту товарів та послуг;
- г) чистих субсидій державним підприємствам.

262. Чистий національний продукт дорівнює валовому внутрішньому продукту, з якого відраховано:

- а) заробітну плату й амортизацію;
- б) заробітну плату, амортизацію і податки;
- в) податки;
- г) амортизацію.

263. У розрахунок національного доходу не входить:

- а) відсоток з капіталу;
- б) рента;
- в) зарплата;
- г) амортизація.

264. Особистий дохід – це:

- а) вартість вироблених за рік товарів і послуг;
- б) дохід, отриманий домогосподарствами протягом року;
- в) увесь дохід, призначений для особистих витрат, після сплати податків;
- г) ВВП мінус амортизація.

265. Якщо від НД відняти прибуток корпорацій, нерозподілений прибуток і відрахування на соціальне страхування, а потім додати трансферти, то отримуємо:

- а) амортизацію; б) ВВП; в) особистий дохід; г) ЧНП.

266. Як співвідносяться між собою ВВП і НД?

- а) НД перевищує ВВП на величину зносу засобів виробництва;
- б) ВВП перевищує НД на величину непрямих податків, яким обкладаються товари та послуги;
- в) ВВП практично дорівнює НД;
- г) якщо відняти від ВВП непрямі податки та амортизацію, отримуємо НД.

267. Номінальний ВВП вимірюється в цінах:

- а) експортних;
- б) ринкових поточних;
- в) імпорتنних;
- г) базових.

268. Вартість ВВП, виражена в базових (незмінних) цінах, – це:

- а) реальний ВНП;
- б) номінальний ВВП;
- в) номінальний ВНП;
- г) реальний ВВП.

269. Дефлятор ВВП дорівнює відношенню:

- а) прибутку до собівартості;
- б) номінального ВВП до реального ВВП;
- в) номінального ВВП до номінального ВНП;
- г) номінального ВНП до реального ВВП.

270. Якщо номінальний ВВП зростає, тоді реальний ВВП:

- а) повинен зростати при більш низьких темпах;
- б) залишається постійним;
- в) повинен зростати в тому ж темпі;
- г) повинен зростати прискореними темпами.

271. У чому полягає різниця між реальним і номінальним ВВП?

- а) номінальний менше реального ВВП;
- б) реальний ВВП – це ВВП поточного року;
- в) номінальний ВВП вимірюється у світових цінах;
- г) реальний ВВП – це результат функціонування економіки в цінах базового року.

272. Який з перерахованих нижче показників найбільше підходить для характеристики економічного зростання?

- а) темпи зростання номінального ВВП країни;
- б) темпи зростання реального ВВП країни;
- в) темпи зростання реального ВВП країни з розрахунку на

душу населення;

г) темпи зростання номінального ВВП країни з розрахунку на душу населення.

273. Економічне зростання вимірюється як:

а) збільшення продуктивності праці за визначений часовий період;

б) збільшення реального обсягу національного виробництва на душу населення за визначений період часу;

в) правильні відповіді а) і б);

г) усі відповіді неправильні.

274. Економічне зростання може бути проілюстроване:

а) зсувом уліво кривої виробничих можливостей країни;

б) зсувом вправо кривої виробничих можливостей країни;

в) рухом точки по кривій виробничих можливостей країни;

г) точкою поза кривою виробничої можливості країни.

275. До факторів економічного зростання відносяться:

а) кількість і якість природних ресурсів;

б) кількість і якість трудових ресурсів;

в) застосовувані у виробництві технології;

г) усі відповіді правильні.

276. До непрямих факторів економічного зростання належать:

а) зростання чисельності й підвищення якості трудових ресурсів;

б) удосконалення технології та організації виробництва;

в) зниження податків на прибуток;

г) підвищення кількості і якості залучених в економіку природних ресурсів.

277. До екстенсивних факторів економічного зростання не належать:

а) збільшення числа зайнятих робітників;

б) зростання продуктивності праці;

в) розширення виробничих площ;

г) усі фактори екстенсивні.

278. До інтенсивних факторів економічного зростання не належать:

а) використання досягнень науки та техніки;

б) розширення виробничих площ;

- в) підвищення кваліфікації робітників;
- г) зростання продуктивності праці.

279. Циклічний характер розвитку економіки проявляється у:

- а) коливаннях економічної кон'юнктури, що мають періодичний характер;
- б) періодичних спадах ділової активності;
- в) періодичних підйомах ділової активності;
- г) всьому перерахованому.

280. У ході ділового економічного циклу:

- а) дно циклу припадає на фазу депресії;
- б) пік циклу припадає на фазу підйому;
- в) динаміка реального ВВП змінюється при зміні фаз циклу;
- г) усі перелічені твердження правильні.

281. Фазами промислового циклу прийнято вважати:

- а) бум, підйом, пожвавлення і ріст економіки;
- б) депресію, спад, падіння ділової активності;
- в) рецесію, депресію, пожвавлення, піднесення;
- г) усі відповіді неправильні.

282. Що з нижчепереліченого належить до такої фази економічного циклу, як депресія?

- а) починають відновлюватися господарські зв'язки;
- б) скорочення прибутків;
- в) зростання інвестицій у приватному секторі;
- г) низька норма процентної ставки.

283. Циклічний характер економічного розвитку властивий:

- а) ринковій економіці;
- б) традиційній економіці;
- в) командно-адміністративній економіці;
- г) усі відповіді неправильні.

284. Матеріальною основою коротких циклів є:

- а) масове оновлення капітальних благ;
- б) процеси, що відбуваються у сфері грошових відносин;
- в) науково-технічні відкриття;
- г) посилення регулюючої ролі держави в економіці.

285. До сучасних середньострокових економічних циклів належать коливання економічної кон'юнктури з періодом:

- а) 50-55 років; б) 20-30 років; в) 8-10 років; г) 4-5 років.

286. Автором теорії довгих хвиль є:

- а) Дж. Кейнс;
- б) К. Жугляр;
- в) Дж. Кітчін;
- г) М. Кондратьєв.

287. До внутрішніх причин циклічних коливань не належить:

- а) суперечність між суспільним характером виробництва і приватною формою привласнення його результатів;
- б) співвідношення оптимізму і песимізму в економічній діяльності людей;
- в) освоєння нових територій;
- г) надлишок заощаджень і нестача інвестицій у виробництво.

288. Антициклічне регулювання економіки спрямоване на:

- а) скорочення кризового падіння виробництва;
- б) прискорення економічного росту;
- в) стабілізацію економічного розвитку;
- г) усі відповіді неправильні.

289. Із перелічених нижче понять до фаз ділового циклу не належать:

- а) спад;
- б) підйом;
- в) депресія;
- г) амортизація.

290. У період рецесії відбувається скорочення:

- а) рівня заробітної плати;
- б) величини підприємницького прибутку;
- в) державних закупок товарів і послуг;
- г) усі попередні відповіді правильні.

291. У період поживлення економіки не спостерігається:

- а) розширення обсягів виробництва до докризового рівня;
- б) незначний обсяг торгівлі;
- в) зростання зайнятості;
- г) посилення оптимістичних сподівань.

292. На якій фазі економічного циклу починається «перегрів» економіки та створюються передумови для нової кризи?

- а) рецесія; б) депресія; в) поживлення; г) піднесення.

293. Періоду економічного спаду не відповідає:

- а) зниження інвестицій в обладнання з довгим строком використання;
- б) масове оновлення основного капіталу;
- в) більш низький попит на працю;
- г) зниження прибутків корпорацій.

294. До фази піднесення в економічному циклі не належить:

- а) застій виробництва;
- б) зростання інвестицій в приватному секторі;
- в) повна зайнятість;
- г) зростання цін.

295. Інфляція виявляється:

- а) у зростанні загального рівня цін і зростанні реальних доходів населення;
- б) у зростанні загального рівня цін і падінні реальних доходів населення;
- в) у зростанні реальних та номінальних доходів населення;
- г) тільки у зростанні загального рівня цін без зміни реальних доходів.

296. Купівельна спроможність грошей в умовах інфляції:

- а) знижується;
- б) підвищується;
- в) не змінюється;
- г) може і підвищуватися, і знижуватися.

297. Яке поєднання видів інфляції в економіці будь-якої країни найбільш бажане?

- а) збалансована, помірна, очікувана;
- б) повзуча, неочікувана, збалансована;
- в) очікувана, галопуюча та збалансована;
- г) помірна, очікувана, незбалансована.

298. Якщо зростання цін на товари не перевищує 5% у рік, а ціни різних товарних груп відносно одна одній не змінюються, то це:

- а) гіперінфляція;
- б) галопуюча;
- в) повзуча;
- г) придушена.

299. Гіперінфляція – це:

- а) підвищення загального рівня цін;

- б) зростання цін, викликане зростанням витрат виробництва;
- в) зростання рівня цін на 1-2% за день;
- г) зростання рівня цін на 20-100% щорічно.

300. Укажіть найменш небезпечний вид інфляції:

- а) гіперінфляція;
- б) галопуюча;
- в) помірною;
- г) прихована.

301. Інфляція витрат – це інфляція, викликана:

- а) збільшенням платоспроможного попиту населення;
- б) зниженням податків на індивідуальні доходи;
- в) значним зростанням витрат держави на військові потреби;
- г) зростанням витрат виробництва в результаті підвищення цін на сировину.

302. Які з перелічених явищ можуть стати причиною інфляції попиту?

- а) зростання цін на енергоносії;
- б) держава бере на себе утримання нерентабельних підприємств;
- в) профспілки домоглися збільшення зарплати;
- г) зменшення інвестицій.

303. Як показник темпу інфляції в країні використовується:

- а) індекс цін зовнішньої торгівлі;
- б) номінальний обмінний курс;
- в) індекс споживчих цін;
- г) паритет купівельної спроможності валют.

304. Рівень інфляції – це за певний проміжок часу:

- а) зміна валютного курсу;
- б) зміна паритету купівельної спроможності;
- в) процентна зміна середнього рівня цін;
- г) зміна ставки процента.

305. Які з наведених груп населення виграють від підвищення цін?

- а) люди з фіксованим доходом;
- б) акціонери;
- в) позичальники;
- г) кредитори.

306. В умовах інфляції найбільший втрат зазнають:

- а) домогосподарства;

- б) підприємці;
- в) особи, які одержують фіксовані доходи;
- г) особи, які одержують позики у кредитній системі.

307. Серед основних наслідків інфляції назвіть:

- а) зниження життєвого рівня населення;
- б) ефект інфляційного оподаткування;
- в) падіння виробництва в силу зниження стимулів до праці;
- г) правильна відповідь охоплює все вище назване.

308. При дефляції збільшується:

- а) виробництво;
- б) купівельна спроможність грошової одиниці;
- в) зайнятість;
- г) грошова маса.

309. Який з нижчевказаних видів зайнятості характеризується вимушеними адміністративними відпустками?

- а) неповна зайнятість;
- б) раціональна зайнятість;
- в) повна зайнятість;
- г) часткова зайнятість.

310. Хто з указаних громадян безробітний?

- а) студент, який хотів би працювати, але ще не почав пошуки роботи;
- б) студент, який домовився приступити до роботи через місяць і припинив пошуки;
- в) людина, яка шукала роботу, але припинила пошуки, очікуючи на ліпші часи;
- г) людина, яка втратила роботу три місяці тому і до сих пір продовжує пошуки роботи.

311. До безробітних, відповідно до Закону України «Про зайнятість в Україні», належать:

- а) економічно активне населення;
- б) самодіяльне населення;
- в) громадяни, які самостійно шукають роботу і не зареєстровані в службі зайнятості;
- г) працездатні громадяни, які зареєстровані на біржі праці і шукають роботу.

312. Економічно неактивне населення – це:

- а) працюючі діти, підлітки, пенсіонери

- б) непрацюючі діти, підлітки, пенсіонери;
- в) особи, що не потребують місця роботи;
- г) непрацездатне населення.

313. Безробіття, що виникло внаслідок інновацій, належить до:

- а) циклічного;
- б) фрикційного;
- в) застійного;
- г) структурного.

314. Структурне безробіття – це:

- а) безробіття, пов'язане з добровільною зміною найманими працівниками місця роботи;
- б) безробіття, викликане циклічним скороченням виробництва;
- в) безробіття, викликане невідповідністю професійної підготовки робочої сили структурі виробництва;
- г) безробіття, яке охоплює молодь.

315. Фрикційне безробіття – це:

- а) безробіття, викликане невідповідністю професійної підготовки робочої сили структурі виробництва;
- б) безробіття, викликане циклічним скороченням виробництва;
- в) безробіття, викликане сезонними коливаннями попиту на робочу силу;
- г) безробіття, пов'язане з добровільною зміною найманими працівниками місця роботи.

316. Рівень безробіття при повній зайнятості називається:

- а) потенційним;
- б) природним;
- в) нормативним;
- г) оптимальним.

317. Безробіття в межах природного рівня – це:

- а) один із факторів ефективного функціонування економіки;
- б) один із факторів неефективного функціонування економіки;
- в) указує на наявність неповної зайнятості;
- г) головний фактор соціальної напруги.

318. Той, хто втратив роботу через спади в економіці, потрапляє до категорії безробітних, охоплених:

- а) фрикційною формою безробіття;
- б) структурною формою безробіття;
- в) циклічною формою безробіття;
- г) усі відповіді неправильні.

319. Фактичний рівень безробіття охоплює:

- а) фрикційне, структурне, циклічне;
- б) структурне, циклічне, сезонне;
- в) приховане, фрикційне, структурне;
- г) усі відповіді неправильні.

320. У розвинених ринкових системах природний рівень безробіття приблизно дорівнює:

- а) 1%; б) 3%; в) 6%; г) 10%.

321. Що не є функцією центрів зайнятості?

- а) реєстрація безробітних;
- б) створення робочих місць шляхом розширення інвестицій;
- в) працевлаштування безробітних;
- г) професійна орієнтація робітників.

322. Державний бюджет – це:

- а) план доходів і витрат держави;
- б) усі джерела доходів держави;
- в) усі статті державних витрат;
- г) усі відповіді неправильні.

323. Бюджет існує:

- а) тільки у держави;
- б) у держави і підприємствах реального сектора економіки;
- в) у всіх економічних суб'єктів;
- г) у важливих структур федерального рівня.

324. Із перелічених понять виключте те, яке не має відношення до державного бюджету:

- а) державні витрати;
- б) позабюджетні кошти;
- в) бюджетний дефіцит;
- г) державні доходи.

325. Дефіцит державного бюджету виникає, коли:

- а) збільшуються державні видатки;
- б) зменшуються податки;
- в) скорочується державний борг;
- г) державні видатки перевищують надходження від податків.

326. Профіцит державного бюджету – це:

- а) перевищення витрат над доходами;
- б) перевищення доходів над витратами;
- в) рівність доходів і витрат;
- г) від'ємне сальдо доходів і витрат.

327. Державний борг – це завжди явище:

- а) негативне;
- б) позитивне;
- в) нейтральне;
- г) як позитивне, так і негативне.

328. Державний борг – це сума попередніх:

- а) державних витрат;
- б) державних доходів;
- в) державних дефіцитів;
- г) державних профіцитів.

329. До яких економічних наслідків може призвести державний борг?

- а) скорочення виробничих можливостей національної економіки;
- б) зниження рівня життя;
- в) перерозподіл національного багатства між членами суспільства;
- г) збільшення сукупних витрат.

330. Дефіцит державного бюджету може фінансуватися за рахунок:

- а) приватизації;
- б) продажу золотовалютних запасів;
- в) емісії грошей і державних цінних паперів;
- г) усі відповіді правильні.

331. До трансфертних платежів належать:

- а) шкільне будівництво;
- б) заробітна плата державних службовців;
- в) субсидії;
- г) податки.

332. Система податків з виробників забезпечує:

- а) перерозподіл доходів;
- б) високу ефективність виробництва;
- в) стабільність цін;
- г) повну зайнятість.

333. Функції податків полягають у:

- а) скороченні обсягів засобів, які знаходяться у розпорядженні фірми;
- б) збільшенні обсягів засобів, яким розпоряджається держава;
- в) перерозподіл доходів;
- г) досягнення усіх перелічених цілей.

334. Об'єктом оподаткування не є:

- а) дохід підприємця;
- б) нерухомість;
- в) предмети особистого користування;
- г) земля.

335. Який з наведених видів податків належить до непрямих?

- а) прибутковий податок з громадян;
- б) податок на землю;
- в) митний податок;
- г) податок на прибуток.

336. До прямих податків не належить:

- а) податок на додану вартість;
- б) податок на заробітну плату;
- в) податок на прибуток підприємств;
- г) усі відповіді правильні.

337. Взаємозв'язок між ставкою податків і величиною податкових надходжень до державного бюджету відображається:

- а) кривою Філіпса;
- б) кривою Лоренца;
- в) кривою Лаффера;
- г) усі відповіді неправильні.

338. Яка з перерахованих статей не належить до доходів державного бюджету?

- а) податок на спадщину;
- б) чисті надходження від залучення засобів з ринку вільних капіталів;
- в) трансферні платежі населенню;
- г) мита.

339. Податок, який вираховується у відсотках від вартості продукції, яка додана на кожному етапі її виробництва, обміну чи перепродажу, називається:

- а) акцизом;
- б) податком на майно;
- в) прибутковим податком з громадян;
- г) податком на додану вартість.

340. Яка з перерахованих статей не належить до витрат державного бюджету?

- а) виплати по державному боргу;
- б) доходи від державної власності;
- в) адміністративно-управлінські витрати;
- г) позики і допомога іноземним державам.

341. Якщо зі зростанням доходу зростає й величина податкової ставки, тоді така ставка:

- а) регресивна;
- б) тверда;
- в) прогресивна;
- г) пропорційна.

342. Урядова політика щодо регулювання видатків і податків має назву:

- а) соціальної політики;
- б) монетарної політики;
- в) фіскальної політики;
- г) економічної політики.

343. Уряд може зменшити податки з метою:

- а) уповільнення економічного зростання;
- б) скорочення інвестиційних витрат бізнесу;
- в) уповільнення темпів інфляції;
- г) збільшення споживчих витрат і стимулювання економіки.

344. Не є інструментом фіскальної політики:

- а) оподаткування;
- б) емісія грошей;
- в) рівень державних доходів;
- г) рівень державних витрат.

345. До інструментів фіскальної політики належить:

- а) збільшення норми обов'язкових резервів;
- б) купівля центральним банком державних ЦП на відкритому ринку;
- в) маніпулювання об'ємом доходів та витрат державного бюджету;

г) випуск державою нової серії короткострокових облігацій державного займу.

346. Урядова політика, спрямована на збільшення сукупного попиту, яка реалізується через збільшення державних витрат чи зниження державних доходів, називається:

- а) політика протекціонізму;
- б) монетарна політика;
- в) політика бюджетної експансії;
- г) політика «шокової терапії».

347. Урядова політика, спрямована на скорочення сукупного попиту через зменшення державних витрат та збільшення податкових надходжень, називається:

- а) промислова політика;
- б) рестрикційна фіскальна політика;
- в) політика бюджетної експансії;
- г) грошово-кредитна політика.

348. Які з наведених цінностей мають найбільшу ліквідність у сучасних умовах?

- а) банкнота Центрального банку;
- б) акція;
- в) автомобіль;
- г) будинок.

349. Реальну вартість банкноти сьогодні визначають:

- а) вартістю паперу, на якому вона надрукована;
- б) ціною на золото;
- в) затратами праці на виготовлення банкноти;
- г) вартістю товарів і послуг, які на неї можна придбати.

350. Студент купив у кіоску ручку за 8 грн. За цих обставин гроші виконують функцію:

- а) засобу платежу;
- б) міри вартості;
- в) засобу обігу;
- г) засобу нагромадження.

351. Функцію утворення скарбу виконують:

- а) будь-які гроші;
- б) кредитні гроші;
- в) паперові готівкові гроші;
- г) золоті та срібні гроші.

352. Сучасні грошові системи розвинених країн виключають:

- а) визначення офіційного вмісту золота в грошах;
- б) випуск банкнот Центральним банком;
- в) уведення офіційної грошової одиниці країною;
- г) регулювання грошового обігу державою.

353. Грошовий агрегат М1 охоплює:

- а) готівкові гроші плюс гроші на розрахункових і поточних рахунках;
- б) усе перелічене в а) плюс строкові вклади;
- в) усе перелічене в а) плюс вклади до запитання;
- г) готівкові гроші плюс строкові вклади.

354. Рядовими ознаками кредиту є:

- а) платність, терміновість, зворотність;
- б) платність, ліквідність і безпека;
- в) ліквідність, терміновість, адресність;
- г) усі відповіді неправильні.

355. Комерційний кредит – це:

- а) кредит комерційних банків;
- б) кредит під високі відсотки;
- в) взаємокредитування підприємств;
- г) усі відповіді неправильні.

356. Якщо магазин пропонує придбати телевізор, за який можна сплатувати протягом року частинами, то це:

- а) комерційний кредит;
- б) банківський кредит;
- в) споживчий кредит;
- г) торговельний кредит.

357. Що являє собою відсоток, який позичальники платять кредитору за банківську позичку?

- а) зарплату банківських службовців;
- б) ціну товарів, що купуються за позикові кошти;
- в) ціну грошей, видаваних як кредит;
- г) усі відповіді неправильні.

358. Яка з операцій комерційного банку належить до пасивних?

- а) банк надає кредит підприємству;
- б) банк кредитує іноземне підприємство;
- в) уряд позичає гроші в банку;
- г) підприємство відкриває депозит у банку.

359. Іпотечний банк – це банк, який:

- а) займається емісійно-інвестиційними операціями;
- б) займається зовнішньоекономічними операціями;
- в) видає кредити під заставу нерухомості;
- г) займається кредитуванням сільського господарства.

360. Що не входить до структури банківської системи України?

- а) НБУ;
- б) Ощадбанк;
- в) фондові біржі;
- г) інші комерційні банки.

361. Політика Національного банку України пов'язана в основному з:

- а) загальнодержавним оподаткуванням та витратами;
- б) фінансуванню державних програм;
- в) вимогами профспілок щодо збільшення заробітної плати;
- г) контролем за пропозицією грошей та кредитів.

362. До функцій Центрального банку не належить:

- а) розрахунково-касове обслуговування підприємств;
- б) забезпечення необхідного ступеня ліквідності банківської системи;
- в) установлення мінімальних норм обов'язкових резервів;
- г) установлення ставки фінансування.

363. Монетарна політика вимагає:

- а) регулювання облікової ставки;
- б) зміна системи оподаткування;
- в) операції на відкритому ринку;
- г) відповіді а) і в) правильні.

364. Грошово-кредитна політика проводиться:

- а) урядом країни;
- б) усіма фінансово-кредитними установами країни;
- в) Центральним банком країни;
- г) міністерством фінансів.

365. Що таке операції ЦБ на відкритому ринку?

- а) купівля-продаж ЦБ державних боргових зобов'язань;
- б) засоби регулювання ринку вільних капіталів;
- в) купівля та продаж іноземної валюти;
- г) недопущення ненадійних приватних цінних паперів до обороту на фондовій біржі.

366. Норма обов'язкових резервів – це:

- а) діяльність комерційних банків по кредитуванню фірм і населення;
- б) діяльність Центральною банку по наданню позичок комерційним банкам;
- в) установлена норма обов'язкового зберігання ресурсів комерційних банків у ЦБ;
- г) діяльність Центрального банку з купівлі чи продажу державних цінних паперів.

367. До інструментів монетарної політики не належить:

- а) норма обов'язкових резервів;
- б) операції на відкритому ринку;
- в) митні тарифи;
- г) облікова ставка.

368. Коли ЦБ продає цінні папери на відкритому ринку, то грошова маса у країні:

- а) не змінюється;
- б) зменшується на суму вартості куплених цінних паперів;
- в) збільшується на суму вартості куплених цінних паперів;
- г) усі відповіді неправильні.

369. Яка з операцій Центрального банку збільшує кількість грошей в обігу?

- а) Центральний банк підвищує норму обов'язкових резервів;
- б) Центральний банк купує державні облігації на відкритому ринку;
- в) Центральний банк продає державні облігації населенню;
- г) Центральний банк підвищує облікову ставку процента.

370. Кількість грошей в обігу скоротиться, якщо центральний банк країни:

- а) зменшить норму обов'язкових резервів;
- б) купує державні облігації у населення і банків;
- в) зменшує облікову ставку;
- г) продає державні облігації комерційним банкам.

371. Експансіоністська грошово-кредитна політика – це:

- а) політика «дорогих грошей»;
- б) політика «дешевих грошей»;
- в) політика, спрямована на збалансування доходів і витрат державного бюджету;
- г) усі відповіді неправильні.

372. Рестриктивна грошово-кредитна політика проводиться:

- а) в умовах стабільної економічної кон'юнктури;
- б) з метою скорочення інфляції;
- в) для стимулювання ділової активності;
- г) усі відповіді неправильні.

373. Політика «дорогих грошей» означає:

- а) політику зменшення грошової маси в обігу та збільшення процентної ставки банків;
- б) зниження рівня процентних ставок банків;
- в) політика збільшення грошової маси в країні;
- г) операції ЦБ із закупівлі державних цінних паперів на відкритому ринку.

374. Політика «дешевих грошей» означає:

- а) політика збільшення грошової маси у країні та зменшення рівня банківського відсотка;
- б) підвищення рівня відсоткових ставок комерційних банків;
- в) політика обмеження чи скорочення зростання грошової маси у країні;
- г) операції ЦБ з продажу державних цінних паперів на відкритому ринку.

375. Фіаско ринку означає:

- а) неефективність ринкового механізму;
- б) марнотратність економічних ресурсів;
- в) неможливість ринку вирішувати проблеми;
- г) переваги командної економічної системи.

376. Що не виступає формою фіаско ринку?

- а) зовнішні ефекти;
- б) приватні товари;
- в) недостатня конкуренція;
- г) суспільні товари.

377. Що може виступати об'єктом державного втручання в економіку?

- а) забезпечення населення житлом;
- б) організація виробництва предметів харчування;
- в) забезпечення всіх бажаних робочими місцями;
- г) надання середньої освіти.

378. До проблем, якими займається держава в ринковій економіці, належить:

- а) забезпечення підприємств ресурсами;
- б) планування обсягів виробництва;
- в) допомога підприємствам, які знаходяться у важкому фінансовому стані;
- г) створення загальних умов функціонування підприємств.

379. Що відносять до непрямих методів держрегулювання?

- а) установлення фіксованих цін;
- б) державні закупки;
- в) антимонопольне законодавство;
- г) усі відповіді правильні.

380. Найсуттєвішою рисою непрямого державного регулювання економіки є:

- а) використання державою приватних структур для впливу на поведінку економічних суб'єктів;
- б) досягнення державою бажаних результатів в економіці через співробітництво з міжнародними економічними організаціями;
- в) формування економічного середовища, яке стимулює бажану поведінку економічних суб'єктів;
- г) прийняття державних документів, які носять рекомендаційний характер і не є обов'язковими для виконання.

381. Грошова чи матеріальна допомога, що надається державою в екстремальних ситуаціях, – це:

- а) субвенція;
- б) дотація;
- в) субсидія;
- г) митний тариф.

382. Що не є безпосередньо об'єктом державного регулювання економіки?

- а) заохочення прогресивних зрушень у галузевих і регіональних структурах та підтримка експорту;
- б) регулювання зайнятості населення та обмеження безробіття;
- в) визначення місця і ролі кожної підприємницької структури в системі суспільного поділу праці;
- г) стимулювання економічного зростання, антикризове й

антимонопольне регулювання.

383. Економічна ефективність у державному секторі, на відміну від приватного, характеризується тим, що пріоритет надається:

- а) стабільності цін;
- б) отриманню прибутку;
- в) задоволенню суспільних потреб;
- г) задоволенню потреб у змішаних благах.

384. До прямих методів державного регулювання економіки не належить:

- а) установлення фіксованих цін;
- б) державні замовлення;
- в) субсидії, субвенції, дотації;
- г) облікова ставка.

385. Який з наведених регуляторів економічний?

- а) установлення нетарифних митних бар'єрів;
- б) визначення норми обов'язкових резервів для комерційних банків;
- в) установлення площі для роздрібною торгівлі;
- г) визначення переліку економічних спеціальностей для навчальних закладів.

386. Що з наведеного належить до зовнішніх ефектів?

- а) забруднення озера;
- б) зачіска в перукарні;
- в) отримання юридичної послуги;
- г) роздрібна торгівля в магазинах.

387. Що виходить за межі максимально припустимої участі держави в ринковій економіці?

- а) антимонопольна профілактика економіки;
- б) установлення цін на товарних ринках;
- в) створення умов для розвитку НТП;
- г) антиінфляційні заходи держави.

388. Яка економічна деформація не підлягає регулюванню з боку держави?

- а) монополія;
- б) товарний дефіцит;
- в) безробіття;
- г) економічний цикл.

389. Що виходить за межі мінімально необхідної участі держави в ринковій економіці?

- а) правильна організація грошового обігу;
- б) задоволення частини колективних проблем;
- в) ліквідація природного безробіття;
- г) недопущення негативних ефектів ринку.

390. У якій сфері ефективно застосовувати адміністративне регулювання?

- а) сфера ціноутворення;
- б) розробка стандартів споживчих товарів;
- в) сфера зайнятості;
- г) забезпечення населення продуктами харчування.

391. Суспільні блага відрізняються від приватних тим, що вони:

- а) подільні;
- б) знаходяться в індивідуальному користуванні;
- в) неподільні і не знаходяться в індивідуальному користуванні;
- г) подільні і не знаходяться в індивідуальному користуванні.

392. Економічні регулятори державної політики мають:

- а) замінювати ринкові стимули;
- б) допомагати ринковим стимулам;
- в) дублювати ринкові стимули;
- г) ліквідувати ринкові стимули.

393. Соціальна політика держави вимагає:

- а) диференціації зарплати на підприємстві;
- б) забезпечення професійної мобільності працівників;
- в) підвищення рівня заробітної плати;
- г) соціального страхування.

394. Найважливішим елементом у системі соціального захисту населення є:

- а) захист інтересів споживачів;
- б) організація ефективної системи зайнятості;
- в) соціальне страхування;
- г) державне регулювання зарплати.

395. Соціальна політика держави обов'язково охоплює таку систему, як:

- а) макроекономічне регулювання процесу диференціації доходу;

- б) гнучка грошова політика;
- в) діяльність профспілок, спрямована на підвищення зарплати;
- г) діяльність профспілок, спрямована на підвищення зарплати.

396. Макроекономічне регулювання процесу диференціації доходів означає:

- а) забезпечення системи ефективної зайнятості;
- б) податкове планування;
- в) становлення рівня прожиткового мінімуму;
- г) підготовка та перекваліфікація кадрів.

397. Головним принципом здійснення соціальної помітки є:

- а) стимулювання формування гнучкого ринку праці;
- б) працевлаштування незайнятого населення;
- в) застосування різних форм компенсації при підвищенні цін і проведенні індексації;
- г) охорона навколишнього середовища.

398. Основна соціальна гарантія насамперед означає:

- а) постійні доходи;
- б) підтримку безробіття;
- в) наявність прожиткового мінімуму;
- г) участь у діяльності, що приносить дохід.

399. Певні результати у здійсненні політики працевлаштування може дати:

- а) скорочення робочого дня;
- б) регулювання заробітної плати;
- в) активна грошово-кредитна політика держави;
- г) порядок укладання колективних договорів щодо умов відпусток.

400. Що з наведеного виступає інститутом соціальної політики держави?

- а) основна зарплата;
- б) додаткова зарплата;
- в) мінімальна зарплата;
- г) погодинна зарплата.

401. Пенсійне страхування за ринковими стандартами здійснюється шляхом відрахувань від:

- а) заробітної плати;
- б) прибутків підприємств;

- в) зарплати і прибутків в однакових частках;
- г) суспільних фондів споживання.

402. Принцип абсолютної переваги сформульований:

- а) К. Марксом;
- б) Дж. М. Кейнсом;
- в) А. Смітом;
- г) Д.Рікардо.

403. Принцип порівняльних переваг уперше сформулював:

- а) Т. Мальтус;
- б) А. Сміт;
- в) Д. Рікардо;
- г) Дж. Кейнс.

404. Порівняльна перевага – це:

- а) здатність виробляти товари і послуги з меншими альтернативними витратами;
- б) можливість виробляти та обмінювати товари та послуги з меншими витратами ресурсів;
- в) здатність витратити менше часу на виробництво товарів і послуг;
- г) більш висока продуктивність, що виникає внаслідок спеціалізації.

405. Торговельна інтеграція передбачає:

- а) митний союз, спільний ринок;
- б) зону вільної торгівлі, митний союз;
- в) спільний ринок, економічний союз, політичний союз;
- г) спільний ринок, економічний союз.

406. Предметна спеціалізація передбачає:

- а) здійснення окремих операцій або окремих технологічних процесів;
- б) виробництво готових продуктів;
- в) виробництво частин, компонентів продуктів;
- г) зосередження в окремих країнах певних галузей за відсутності цілого ряду інших галузей.

407. Що є об'єктивною основою становлення і розвитку світового господарства?

- а) регулювання валютних курсів;
- б) зовнішньоекономічна політика;
- в) створення міжнародних економічних союзів;
- г) міжнародний поділ праці.

408. Укажіть форму інтеграційних об'єднань, у якій торговельну політику відносно третіх країн визначає кожна країна окремо:

- а) митний союз;
- б) спільний ринок;
- в) зона вільної торгівлі;
- г) економічний союз.

409. До основних методів, які використовуються при налагодженні коопераційних зв'язків, не належить:

- а) здійснення спільних програм;
- б) спеціалізація згідно договору;
- в) налагодження торговельних зв'язків між підприємствами;
- г) створення спільних підприємств.

410. Що є вирішальним фактором інтернаціоналізації господарського життя?

- а) високі темпи зростання виробництва наукоємної продукції;
- б) поглиблення суспільного поділу праці з виходом його за межі окремих країн;
- в) науково-технічний прогрес;
- г) більш вузька спеціалізація виробничо-господарських структур.

411. Політику протекціонізму вперше рекомендували:

- а) фізіократи;
- б) меркантилісти;
- в) маржиналісти;
- г) неокласики.

412. Уведення протекціоністського тарифу дозволяє:

- а) найбільш ефективно використовувати наявні ресурси;
- б) підняти рівень добробуту населення;
- в) збільшити імпорт з інших країн;
- г) забезпечити інтереси окремих виробників у країні.

413. Прихильники лібералізму стверджують, що торговельні бар'єри:

- а) сприяють здешевленню продукції;
- б) підвищують конкурентність на ринках;
- в) суперечать інтересам споживачів;
- г) суперечать інтересам внутрішніх виробників.

414. Прихильники протекціонізму стверджують, що введення торгових бар'єрів приводить до:

- а) скорочення зайнятості в галузях національної економіки;
- б) захисту галузей національної економіки;
- в) утворення внутрішніх монополій;
- г) послаблення обороноздатності країни.

415. На думку прихильників протекціонізму, торговельні бар'єри потрібні для:

- а) запобігання демпінгу;
- б) збільшення внутрішньої зайнятості;
- в) захисту молодих галузей від іноземної конкуренції;
- г) збалансування платіжного балансу країни.

416. Який вид торгівлі відображає сукупність операцій, при укладанні яких закупівля продукції супроводжується відповідними поставками товарів:

- а) торгівля продукцією в рамках кооперації;
- б) зустрічна торгівля;
- в) традиційна торгівля;
- г) міжнародні аукціони.

417. Умови зовнішньої торгівлі поліпшуються, якщо:

- а) експортні та імпорتنі ціни однаково різко знижуються;
- б) експортні ціни зростають швидше ніж імпорتنі;
- в) експортні та імпорتنі ціни зростають однаково швидко;
- г) експортні ціни зростають повільніше, ніж імпорتنі.

418. Що нехарактерне для сучасних тенденцій розвитку світової торгівлі?

- а) швидке зростання торгівлі продукцією виробничо-технічного призначення;
- б) відчутне зростання обсягів товарообороту та лібералізація торгівлі;
- в) стагнація;
- г) більш активна участь у світовій торгівлі раніше економічно відсталих країн.

419. Взаємовигідна міжнародна торгівля передбачає ситуацію, якщо:

- а) одна країна має абсолютну перевагу у виробництві одного товару, а друга – абсолютну перевагу у виробництві іншого товару;

- б) країна не має абсолютну перевагу у виробництві жодного товару;
- в) країни мають порівняльні переваги у виробництві якихось товарів;
- г) усі попередні відповіді правильні.

420. Вартісна різниця між експортом та імпортом – це:

- а) платіжний баланс;
- б) торговельний баланс;
- в) бухгалтерський баланс;
- г) прибуток від зовнішньої торгівлі.

421. Співвідношення між валютними надходженнями в країну і платежами, які країна здійснює за кордоном за визначений проміжок часу, – це:

- а) торговий баланс;
- б) платіжний баланс;
- в) баланс доходів та витрат;
- г) усі відповіді неправильні.

422. Бреттон-Вудська валютна система – це система:

- а) золотого стандарту;
- б) фіксованих пов'язаних валютних курсів;
- в) «плаваючих» валютних курсів;
- г) заснована на кількох валютах.

423. Яка з країн Європейського Союзу не входить до європейської валютної зони?

- а) Німеччина;
- б) Велика Британія;
- в) Італія;
- г) Франція.

424. Якщо валютні запаси країни спадають, то вона звертається до МВФ, щоб той:

- а) надав їй кредит в іноземній валюті;
- б) здійснив емісію іноземних валют;
- в) зробив інвестування у країні;
- г) провів рекламну компанію її виробів в інших країнах-членах МВФ.

425. Третьою світовою валютою після американського долара і японської ієни став:

- а) англійський фунт стерлінгів;

- б) німецька марка;
- в) західноєвропейський «євро»;
- г) французький франк.

426. Паритет купівельної спроможності передбачає:

- а) відсутність інфляції;
- б) фіксовані номінальні обмінні курси валют;
- в) плаваючі номінальні обмінні курси валют;
- г) однакові темпи інфляції в різних країнах.

427. Необмежений обмін валюти країни на будь-які іноземні валюти означає:

- а) зовнішню конвертованість;
- б) внутрішню конвертованість;
- в) повну конвертованість;
- г) часткову конвертованість.

428. Який з факторів найбільше впливає на валютний курс?

- а) зміна ставки податку на прибуток;
- б) рівень інфляції;
- в) облікова ставка процента;
- г) баланс зовнішньої торгівлі.

429. Діяльність МВФ спрямована, насамперед, на:

- а) допомогу на мікроекономічному рівні;
- б) макроекономічну стабілізацію;
- в) погашення заборгованості по зарплаті;
- г) вирівнювання платіжних балансів.

430. У сучасних умовах в Україні використовується:

- а) фіксований валютний курс;
- б) плаваючий валютний курс;
- в) валютний коридор;
- г) прив'язка до іноземної валюти.

431. Міжнародною організацією, яка регулює та встановлює правила світової торгівлі, є:

- а) ООН; б) СОТ; в) МВФ; г) СНД.

432. Найкрупнішою у світовій економіці зоною вільної торгівлі є:

- а) НАФТА;
- б) Європейський Союз;
- в) АСЕАН; г) МЕРКОСУР.

433. Яка за країн не входить до Європейського Союзу?

- а) Польща;
- б) Німеччина;
- в) Туреччина;
- г) Румунія.

434. До форм міжнародної економічної інтеграції не належить:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) митний союз;
- в) міжнародні організації;
- г) спільне підприємство.

435. До регіональних інтеграційних угруповань належить:

- а) АСЕАН;
- б) ЄБРР;
- в) МБРР;
- г) МВФ.

436. Яка з країн не є членом НАФТА?

- а) Канада;
- б) США;
- в) Аргентина;
- г) Мексика.

437. Україна є членом:

- а) ЄС;
- б) НАФТА;
- в) ГУУАМ;
- г) КАРИКОМ.

438. Які країни у 2007 році стали членами Європейського Союзу?

- а) Франція та Німеччина;
- б) Греція та Туреччина;
- в) Чехія та Словаччина;
- г) Румунія та Болгарія.

439. Яка з наведених фінансових організацій не входить до групи Світового банку?

- а) МБРР;
- б) МФК;
- в) МАР;
- г) МВФ.

440. Суб'єктами світового господарства є:

- а) національні господарства;
- б) транснаціональні корпорації;
- в) союзи держав;
- г) усі відповіді правильні.

441. Визначальною рисою світової економіки сьогодні є:

- а) соціалізація економіки;
- б) глобалізація економіки;
- в) гуманізація економіки;
- г) швидке зростання ВВП у західноєвропейських країнах.

442. Основними формами міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем є:

- а) реалізація спільних проектів і програм;
- б) участь у видобуванні та перерозподілі природних ресурсів;
- в) надання країнам, що розвиваються, доступу на світовий ринок;
- г) усі відповіді правильні.

443. Яке твердження неправильне?

- а) глобалізація пов'язана з переходом від індустріальної до постіндустріальної стадії економічного розвитку;
- б) глобалізація означає якісно новий стан взаємозв'язків в економіці, політиці, екології;
- в) глобалізація не потребує спільних зусиль урядів держав і міжнародних організацій, регулювання на світовому рівні;
- г) глобалізація втілюється у зростаючій взаємозалежності країн світу в результаті інтенсифікації міжнародних переміщень товарів, послуг, капіталу, робочої сили.

444. До техніко-технологічних факторів глобалізації не належить:

- а) науково-технічний прогрес;
- б) революція в галузі інформаційних і телекомунікаційних технологій;
- в) послаблення ролі традицій, соціальних зв'язків і звичаїв;
- г) виникнення єдиного інформаційного простору та створення можливостей для здійснення операцій у режимі реального часу.

445. До політичних факторів глобалізації не належить:

- а) взаємопроникнення макроекономічної політики урядів та центробанків;
- б) інтернаціоналізація культурного простору;
- в) зростаюча орієнтація національних держав на зовнішні зв'язки;
- г) геополітичні зрушення, пов'язані з розпадом світової соціалістичної системи.

446. До соціально-економічних передумов глобалізації можна віднести:

- а) інтернаціоналізацію економіки;
- б) крах командно-адміністративної системи;
- в) лібералізацію торгівлі товарами та послугами;
- г) усі відповіді правильні.

447. Глобальні проблеми:

- а) мають всеохоплюючий, універсальний характер;
- б) безпосередньо стосуються життєвих інтересів усіх верств населення, усіх країн і народів планети;
- в) можуть бути розв'язані в будь-який момент;
- г) суттєво впливають на всі сфери суспільного життя.

448. До рівнів проявів глобалізації не належить:

- а) рівень окремої країни;
- б) галузевий рівень;
- в) рівень окремої компанії;
- г) рівень домогосподарства.

449. До недоліків глобалізації можна віднести:

- а) прискорення процесу уніфікації та поширення передових технологій;
- б) глобальні нерівності економічного і соціального розвитку;
- в) удосконалення механізму розподілу ресурсів;
- г) загального поширення ідей гуманізму, демократії, захисту громадянських прав та свобод людини.

450. Який із варіантів впливу глобалізації не породжує загрози та ризики:

- а) загострення конфліктів різного характеру й масштабу;
- б) створення глобальної мережі злочинного бізнесу;
- в) втрати національної ідентичності;
- г) об'єднання зусиль людства у вирішенні глобальних проблем.

IV. Розв'яжіть задачі

Задача 1. На основі наведених у таблиці даних про споживання тістечок:

1) розрахуйте граничну корисність для кожного спожитого тістечка;

2) побудуйте графіки загальної та граничної корисності.

Q_x , шт.	0	1	2	3	4	5	6	7
TU_x , ut	0	16	28	38	46	52	56	58

Задача 2. Гранична корисність товару X складає 75 ютілів, а ціна товару X – 15 грн. Якою буде гранична корисність товару Y , якщо відомо, що споживач максимізує своє задоволення при ціні на товар Y – 25 грн?

Задача 3. Споживаючи товари X , Y , Z , чи можна сказати, що споживач знаходиться у стані рівноваги, якщо відомо, що гранична корисність товару X дорівнює 30 ютілів, його ціна становить 6 грн, гранична корисність товару Y – 80 ютілів при ціні – 16 грн, а гранична корисність товару Z – 25 ютілів, за ціною 10 грн?

Задача 4. Заповніть порожні клітинки в таблиці:

Q_x , шт.	0	1	2	3	4	5	6
TU_x , ut		8	14		21		24
MU_x , ut		8		4		2	

Задача 5. У таблиці наведені варіанти виробництва двох товарів X та Y .

Варіанти виробництва	Товари	
	X	Y
A	0	30
B	10	27
C	20	21
D	30	15
E	40	8
F	50	0

Графічно зобразіть криву виробничих можливостей. Нанесіть на графік точки, які характеризують ефективні, неефективні та недосяжні варіанти виробництва. Нехай технологію виробництва

товару X удосконалено, а технологія виробництва товару Y залишилася без змін. Як ці зміни будуть відображатися на графіку? Графічно зобразіть і обернену ситуацію, коли науково-технічний прогрес торкнеться лише товару Y .

Задача 6. Зобразіть криву виробничих можливостей економіки гіпотетичної країни за такими даними:

Вид продукту	Виробничі альтернативи				
	A	B	C	D	E
Автомобілі, тис. шт. (горизонталь)	0	2	4	6	8
Пшениця, тис. тонн (вертикаль)	30	27	21	12	0

а) про що свідчить те, що економіка знаходиться на одній із цих 5 точок?

б) якщо економіка знаходиться у точці F з координатами $(4;15)$, чи досяжна буде ця комбінація продуктів? Чому? В яких напрямках можливий розвиток економіки?

в) якщо економіка знаходиться у точці G з координатами $(5;25)$, чи досяжна буде ця комбінація продуктів? Чому? Коли ця точка буде досяжна?

Задача 7. Функція попиту на товар складає $Q_d = 30 - 3p$, а функція пропозиції $Q_s = 3p + 12$.

1) якою буде рівноважна ціна і рівноважна кількість товару на ринку?

2) якою буде ситуація на ринку, якщо ціна складатиме 1 грн?

3) якою буде ситуація на ринку, якщо ціна складатиме 5 грн?

Графічно зобразіть отримані результати.

Задача 8. Накресліть графік попиту та пропозиції м'яса свинини за даними таблиці:

Ціна 1 кг, грн.	50	40	30	20	10
Q_d , т/міс.	9	10	12	15	20
Q_s , т/міс.	18	16	12	7	0

1. Визначте параметри ринкової рівноваги даного ринку.

2. Накресліть нові графіки попиту та пропозиції, які відображали б такі події:

а) відбулося підвищення цін на курятину;

б) уряд зменшив податок на прибуток громадян;

в) зросли ціни спеціальних комбікормів;

г) виведена нова порода свиней, що швидко ростуть;
д) очікується, що найближчим часом ціни на свинину значно зростуть.

3. Пояснить, як ці події вплинуть на рівноважні ціну і обсяг продукції.

4. Припустимо, що уряд фіксує ціни на м'ясо свинини на рівні 20 грн за кг. Які наслідки матиме встановлення такої ціни? Покажіть їх графічно.

Задача 9. При ціні на товар 80 грн обсяг попиту на товар склав 10 тис шт. Якщо ціна на товар зросла на 25%, величина попиту становила 6 тис шт.

- 1) обчисліть коефіцієнт цінової еластичності попиту;
- 2) до якого типу еластичності попиту відноситься цей товар?
- 3) до якої категорії товарів він належить?

Задача 10. При ціні на товар 60 грн обсяг попиту на товар склав 8 тис шт. Якщо ціна на товар зменшилась на 30, величина попиту становила 9 тис шт.

- 1) обчисліть коефіцієнт цінової еластичності попиту;
- 2) до якого типу еластичності попиту відноситься цей товар?
- 3) до якої категорії товарів він належить?

Задача 11. При ціні на товар **A** 100 грн, величина попиту на товар **B** становила 6 тис шт. Якщо ціна на товар **A** зросте до 120 грн, величина попиту на товар **B** становитиме 3 тис шт.

- 1) обчисліть коефіцієнт перехресної еластичності попиту;
- 2) в якій економічній спорідненості знаходиться товари **A** і **B**?

Задача 12. При ціні на товар **A** у 130 грн, величина попиту на товар **B** становила 7 тис шт. Якщо ціна на товар **A** зросте до 160 грн, величина попиту на товар **B** становитиме 9 тис шт.

- 1) обчисліть коефіцієнт перехресної еластичності попиту;
- 2) в якій економічній спорідненості знаходиться товари **A** і **B**?

Задача 13. При рівні доходу сім'ї 4000 грн у місяць товару **A** вона купуватиме у кількості 10 одиниць, а при рівні доходу 6000 грн – 8 одиниць.

- 1) обчисліть коефіцієнт еластичності попиту за доходом;
- 2) на скільки еластичним буде попит за доходом?
- 3) до якої категорії товарів належить товар **A**?

Задача 14. При рівні доходу сім'ї 7000 грн в місяць товару **A** вона купуватиме у кількості 12 одиниць, а при рівні доходу 7500 грн – 13 одиниць.

- 1) обчисліть коефіцієнт еластичності попиту за доходом;
- 2) на скільки еластичним буде попит за доходом?
- 3) до якої категорії товарів належить товар **A**?

Задача 15. При ціні на товар 120 грн величина пропозиції товару складатиме 80 тис шт. Якщо ціна на товар зросте до 160 грн, величина пропозиції товару складатиме 140 тис шт.:

- 1) обчисліть коефіцієнт цінової еластичності пропозиції;
- 2) наскільки еластичною буде пропозиція товару?

Задача 16. При ціні на товар 100 грн величина пропозиції товару складатиме 110 тис шт. Якщо ціна на товар зросте до 140 грн, величина пропозиції товару складатиме 90 тис шт.:

- 1) обчисліть коефіцієнт цінової еластичності пропозиції;
- 2) наскільки еластичною буде пропозиція товару?

Задача 17. Функція сукупних витрат підприємства має вигляд $TC = 144 + 4Q^2 + 3Q$.

Подайте аналітичний вираз FC , VC , MC , AC , AFC , AVC як функцію від Q . При якому обсягу виробництва середні витрати підприємства будуть мінімальними?

Задача 18. У короткостроковому періоді підприємство збільшує обсяги свого виробництва дитячих іграшок. Інформація про співвідношення між кількістю залучених до виробництва робітників і сукупною кількістю вироблених іграшок наведена у таблиці.

Q_L	TP	MP_L	AP_L
0	0		
1	2		
2	7		
3	14		
4	20		
5	24		
6	22		

- 1) заповніть порожні клітинки в таблиці;
- 2) побудуйте криві сукупного, граничного та середнього продукту;
- 3) при якому значенні затрат праці фірма почне відчувати дію закону спадної граничної продуктивності?
- 4) за яких значень змінного ресурсу граничний та середній

продукти досягнуть свого максимального значення?

5) за яких значень граничного продукту максимізується сукупний продукт?

6) визначте, при якому рівні використання праці крива граничного продукту перетне криву середнього продукту і що це означає?

Задача 19. Заповніть пропуски у наведеній таблиці використовуючи наявні значення **TP**, **MP** і **AP**.

Q_L	TP_L	MP_L	AP_L
1			15
2			
3	60	24	
4			23
5		28	
6			25
7		20	

Задача 20. За наведеними у таблиці значеннями обсягу продукції та середніх змінних витрат розрахуйте **TC**, **VC**, **ATC**, **AFC**, **AVC**, **MC**. Графічно зобразіть **ATC**, **AFC**, **AVC**, **MC**.

Q	FC	VC	TC	ATC	AFC	AVC	MC
0	150					0	
1						7	
2						12	
3						17	
4						22	
5						27	
6						32	
7						37	

Задача 21. Заповніть таблицю до кінця, використовуючи відомі значення витрат підприємства.

Q	TC	VC	ATC	AVC	AFC	MC
0	24		-	-	-	-
1						16
2		50				
3	108					
4						52
5				39,2		
6			47			

Задача 22. Фірма, яка працює на ринку досконалої конкуренції, має такі функції граничного доходу та граничних витрат: $MC = 4Q - 52$, $MR = 35 - 2Q$. Якою буде ціна товару, що встановлюється на ринку досконалої конкуренції?

Задача 23. Функція сукупних витрат конкурентної фірми має вигляд: $TC = 6Q + 2Q^2$, Визначте результат діяльності фірми (прибуток), якщо вона виробляє 25 одиниць продукції і реалізує їх на досконало конкурентному ринку за ціною 36 грн за одиницю.

Задача 24. Постійні витрати виробництва становлять 60 грн., заповніть таблицю:

Сукупний обсяг виробництва Q	Постійні витрати FC	Змінні витрати VC	Сукупні витрати TC	Середні постійні витрати AFC	Середні змінні витрати AVC	Середні сукупні витрати ATC	Граничні витрати
0		0					
1		45					
2		85					
3		120					
4		150					
5		185					
6		225					
7		270					
8		325					
9		390					
10		465					

Задача 25. Конкурентна фірма функціонує у короткостроковому періоді. У таблиці наведено ціну та динаміку сукупних витрат залежно від зміни обсягу виробництва:

Q, од.	0	1	2	3	4	5
P, грн	9					
TC, грн	10	12	16	22	30	40

Розрахуйте розмір прибутку при всіх обсягах виробництва. Які значення мають граничні витрати та граничний дохід? Побудуйте модель рівноваги фірми в ситуаціях беззбитковості та максимізації прибутку.

Задача 26. Наведена інформація відображає становище фірми на монопольному ринку: $MR = 800 - 20Q$, $TR = 800Q - 10Q^2$, $MC = 200 + 10Q$. Скільки одиниць продукції і за якою ціною фірмі потрібно продавати, щоб максимізувати прибуток?

Задача 27. Функція загальних витрат монополіста має вигляд $TC = 110 + 5Q$, а функція попиту на продукцію – $P = 300 - 2Q$. Чому дорівнюватиме прибуток фірми, якщо вона буде виробляти 40 одиниць продукції?

Задача 28. У поточному році номінальна заробітна плата становила 6000 грн, а ціни зросли на 9%. Визначте реальну заробітну плату у поточному році.

Задача 29. Як і на скільки змінилась реальна заробітна плата, якщо відомо, що ціни зросли на 15%, а номінальна заробітна плата на 13%?

Задача 30. Розрахуйте індекс цін за минулий рік, якщо відомо, що номінальна заробітна плата зросла на 18%, а реальна заробітна плата – на 13%.

Задача 31. Підприємець орендує у фермера 10 га землі, сплачуючи йому 1200 грн на рік. Інші кошти фермер зберігає у банку, що дає йому 8% річних. Земля коштує 16000 грн. Чи продасть фермер свою землю? Чому?

Задача 32. Розрахуйте норму прибутковості виробництва, якщо відомо, що вкладений капітал у проект розміром 17 млн грн. приніс чистий прибуток у розмірі 500 тис грн.

Задача 33. Розрахуйте величину інвестицій, якщо валовий внутрішній продукт становить 400 млрд грн; споживчі витрати становлять 75% від ВВП; державні витрати – 30 млрд грн; обсяг експорту 20 млрд грн; обсяг імпорту – 7 млрд грн.

Задача 34. Розрахуйте величину ВВП, ЧНП та НД, якщо відомо, що заробітна плата становить – 16200 грн, процентні виплати – 400 грн, рента – 1000 грн, прибуток – 3600 грн, амортизаційні відрахування – 600 грн, а непрямі податки на бізнес складають 1400 грн.

Задача 35. Номінальний ВВП виріс за рік на 5%, а дефлятор ВВП – на 10%. Знайдіть відсоткову зміну реального ВВП.

Задача 36. Нижче перелічено компоненти ВВП певної країни за певний рік (млрд грн):

1	Особисті видатки на споживання	50
2	Чисті інвестиції	6
3	Державні закупівлі товарів і послуг	20
4	Рента	3
5	Прибуток АТ	10
6	Відрахування на споживання капіталу	16
7	Процент	8
8	Непрямі податки на бізнес	4
9	Зарплата	42
10	Трансферти	6
11	Доходи індивідуальних власників	12
12	Чистий експорт	3
13	Чисті іноземні факторні доход, зароблені за кордоном	2

- 1) обчисліть ВВП як суму видатків і суму доходів;
- 2) внесіть необхідні корективи до ВВП, щоб отримати ВНП;
- 3) Обчисліть НД методом (1) вирахування відповідних компонентів із ВВП і (2) додаванням доходів, що становлять НД.

Задача 37. Як і на скільки змінився реальний валовий внутрішній продукт на душу населення, якщо за цей рік номінальний ВВП виріс на 6%, рівень цін – на 9%.

Задача 38. Функція споживача має вигляд: $C = 10 + 0,6Y$

Дохід (Y)	Споживчі витрати (C)	Заощадження (S)
50		
80		
110		
140		
170		

- 1) розрахуйте споживчі витрати і заощадження при всіх значеннях доходу;
- 2) побудуйте графік споживання;
- 3) розрахуйте граничну схильність до споживання і граничну схильність до заощадження.

Задача 39. Якщо минулого року ІСЦ становив 110%, а цього року – 121%, то який темп інфляції?

Задача 40. Припустимо, що споживачі 20% свого доходу витрачають на продукти харчування, 50% – на житло, 30% – на медичні послуги. У 2020 році ціни на продукти харчування

зросли на 2%, на житло – 6%, на медичні послуги – 10%.
Розрахуйте індекс споживчих цін у 2020 р.

Задача 41. Розрахуйте рівень безробіття, якщо чисельність працюючих – 90 млн осіб, чисельність безробітних – 10 млн осіб. Через місяць 0,5 млн осіб з числа працюючих утратили роботу, а 1 млн осіб з числа офіційно зареєстрованих безробітних припинили пошуки роботи. Визначте за цих умов чисельність працюючих, кількість безробітних і рівень безробіття.

Задача 42. У таблиці наведені дані про трудові ресурси та зайнятість у 2020 та 2021 роках (в тис. осіб). Розрахуйте чисельність безробітних і рівень безробіття у 2020 та 2021 роках. Чи можна стверджувати, що у 2021 році економіка знаходилася в стані повної зайнятості? Обґрунтуйте свою відповідь.

	2020 рік	2021 рік
Робоча сила	93377,9	104998,3
Зайнятість	88875,6	96276,4
Безробітні		
Рівень безробіття		

Задача 43. Номінальний валовий внутрішній продукт становить 300 млрд грн; природне безробіття складає 6%, а фактичний рівень безробіття 10%. Знайдіть обсяг потенційного валового внутрішнього продукту.

Задача 44. Номінальний валовий внутрішній продукт становить 300 млрд грн. Загальний рівень безробіття становить 8%, фрикційного – 2%, структурного – 4%. Визначте природний рівень безробіття та рівень потенційного валового внутрішнього продукту.

Задача 45. В економіці країни грошова маса за рік зросла на 10%, швидкість обігу грошей зросла на 5%, а загальний рівень цін підвищився на 7%. Використовуючи ці параметри, знайдіть динаміку номінального та реального валового внутрішнього продукту.

Задача 46. Наведені нижче дані щодо попиту та пропозиції американських доларів:

Ціна долара (у євро)	Обсяг попиту на долари (млн. дол.)	Обсяг пропозиції доларів (млн. дол.)
0,8	200	300
0,7	220	270
0,6	240	240
0,5	260	210
0,4	280	180

- 1) Який рівноважний валютний курс долара?
- 2) Який рівноважний валютний курс євро?
- 3) Яку кількість доларів буде куплено на валютному ринку?
- 4) Яку кількість євро буде куплено на валютному ринку?

Задача 47. Припустимо, що є така економічна інформація про витрати на одиницю продукції двох товарів у двох країнах:

	США	Франція
Одяг	1 грн	3 грн
Вино	2 грн	4 грн

Яка з країн має абсолютну та порівняльну перевагу у виробництві одягу і вина? Яка країна повинна спеціалізуватися на виробництві одягу, а яка – на виробництві вина?

Задача 48. Умови: чисельність робочої сили = 200 тис осіб, природне безробіття = 6%, чисельність зайнятих = 184 тис осіб, реальний ВВП = 120 млрд грн. Обчисліть втрати реального ВВП від циклічного безробіття, якщо чутливість ВВП до циклічного безробіття складає 2,5%.

Задача 49. Після продажу державних облігацій Національному банку фізична особа із загальної суми отриманих грошей отримала готівку на суму 200 грн, $r = 0,2$; $sr = 0,28$. Обчисліть, на скільки центральний банк змінив грошову базу та визначити приріст пропозиції грошей.

Задача 50. Маємо умови: у періоді $t-1$ ВВП = 380 млрд грн, $c = 0,65$; у періоді t ВВП = 412 млрд грн, $c = 0,7$. Обчисліть, на скільки змінилися споживчі витрати у періоді t .

Задача 51. Маємо умови: у періоді $t-1$ ВВП = 400 млрд грн, $c = 0,7$; у періоді t ВВП = 420 млрд грн, $c = 0,7$. Обчисліть, на скільки змінились заощадження у періоді t .

Задача 52. Величина автономних витрат збільшилася на 6

млрд грн. Обчисліть ефект мультиплікатора, якщо $c = 0,75$.

Задача 53. Умови: циклічне безробіття = 2%, фактичний номінальний ВВП = 1200 грн, індекс цін = 120%, $m_e = 2$. Визначте рецесійний розрив.

Задача 54. Умови: природне безробіття = 6%, робоча сила = 200 осіб, кількість безробітних = 20 осіб, ВВП = 10800 грн, $c = 0,75$; $t = 0,2$. На скільки потрібно збільшити державні закупівлі, щоб ліквідувати втрати ВВП від циклічного безробіття?

Задача 55. Умови: в періоді t реальний ВВП = 1060 грн, а темп інфляції = 4,2%; в періоді $t-1$ реальний ВВП = 1000 грн, а індекс цін = 112%. Обчисліть зміну номінального ВВП в періоді t .

Задача 56. Умови: GNDI = 1100 грн, ВВП = 1000 грн, сальдо (KA – RES) = - 80 грн, сальдо статті «Помилки та упуцнення» = + 5. На скільки гривень Нацбанк повинен збільшити (або зменшити) резервні активи, щоб урівноважити платіжний баланс?

Задача 57. Вартість інвестиційного проекту = 1000 грн, щорічний дохід від інвестування = 500 грн, податок на прибуток = 30%, $n = 18\%$, $i = 12\%$. Обчисліть очікуваний чистий прибуток від інвестування.

Задача 58. В умовах повної зайнятості автономні інвестиції зменшилися на 100 млн грн. При цьому $c = 0,75$; $t = 0,2$. На скільки гривень уряд має зменшити чисті податки, щоб відновити повну зайнятість?

Задача 59. Умови: $gr = 0,15$; $cr = 0,25$. На яку величину Нацбанк має збільшити грошову базу, щоб грошова пропозиція зросла на 312,5 млн грн?

Задача 60. Умови: 1) у періоді $t-1$ відсоткова ставка = 16%, реальний ВВП = 1000 грн; 2) у періоді t відсоткова ставка = 16,5%, а реальний ВВП = 1100 грн. При цьому $k = 0,25$; $h = 40$. Обчисліть приріст грошового попиту.

Задача 61. Фізична особа придбала державні облігації на суму 200 тис грн, обов'язкові резерви = 0,15; надлишкові резерви = 0,05; $cr = 0,3$. Обчисліть приріст грошової пропозиції.

Задача 62. Депозити комерційного банку № 1 збільшилися на 100 тис грн, $cr = 0,25$; $gr = 0,2$. На яку суму збільшилася пропозиція грошей?

Задача 63. Умови: $c = 0,75$; $t = 0,2$; $im = 0,15$. Експорт збільшився на 30 тис грн, імпорт – на 10 тис грн. Обчисліть приріст ВВП.

Задача 64. Умови: $t = 0,20$; $c = 0,75$. Уряд збільшив валові податки на 200 грн, а трансфертні платежі зменшив на 50 грн. Обчисліть зміну реального ВВП.

Задача 65. Умови (грн.): споживання = 600, валові приватні інвестиції = 120, амортизація = 80, державне споживання = 50, урядові трансферти приватному сектору = 20, державні інвестиції = 10 грн., експорт = 10; імпорт = 12. Обчисліть чистий внутрішній продукт.

Задача 66. Умови: $s = 0,25$; $t = 0,2$; $k = 0,22$; $cr = 0,35$; $rr = 0,15$, $h = 40$. Уряд зменшив чисті податки на 100 млн грн, а Нацбанк збільшив грошову базу на 50 млн грн. Обчисліть зміну процентної ставки згідно з функцією кривої *LM*, якщо темп інфляції дорівнює нулю.

Задача 67. Умови: $m_e = 2,4$; $t = 0,2$. У періоді $t-1$ чисті податки = 2000 млн грн, а державні закупівлі = 2100 млн грн. У періоді t уряд збільшив державні закупівлі на 80 грн. Обчисліть бюджетне сальдо в періоді t .

Задача 68. Умови: $m_e = 2,2$; $c = 0,8$. У періоді $t-1$ реальний ВВП = 1000 грн, чисті податки = 200 грн, державні інвестиції = 20 грн, державні закупівлі = 210 грн. У періоді t відбулися такі зміни: $\Delta G = 80$ грн, $\Delta T = 60$ грн. Обчисліть національні заощадження в періоді t .

Задача 69. Умови: $c = 0,8$; $Y = 10200$ грн, $G = 2200$ грн, $I = 1800$ грн, $T = 2150$ грн. Обчислити сальдо поточного рахунку.

Задача 70. Умови: $c = 0,8$; $t = 0,2$; $m_e = 0,1$. У періоді $t-1$ чисті податки = 2100 тис грн, $I = 1850$ тис грн, реальний ВВП = 11000 тис грн, державні закупівлі = 2200 тис грн. У періоді t трансфертні платежі збільшилися на 100 тис грн. Обчисліть чистий експорт у періоді t .

V. Ситуаційні завдання

1. Зобразіть схематично вплив економічної теорії на формування економічної свідомості людей.
2. Покажіть за допомогою схеми взаємозв'язок економічної теорії з іншими науками.
3. Складіть таблицю «Етапи розвитку економічної думки» з такими даними:

№ з/п	Назва напрямку	Історичний період (країна)	Представники	Основний зміст (положення) наукового вчення
1.				

4. Проаналізуйте, як з історичним розвитком економічної науки змінювалися наукові уявлення про її предмет. З чим це, на Вашу думку, пов'язано?
5. Порівняйте наукові підходи представників таких напрямів:
 - неокласичний та кейнсіанський;
 - класичний та неокласичний;
 - інституціоналізм та неінституціоналізм.
6. Схематично зобразіть загальні властивості та відмінності економічних законів і законів природи.
7. Укажіть, які з наведених тверджень належать до мікроекономіки, а які – до макроекономіки:
 - рівень безробіття в Україні в 2021 р. становив 10,9%;
 - кондитерська фабрика «Світоч» створила в минулому році 100 нових робочих місць;
 - сприятливі погодні умови в Україні цього року збільшили врожай зернових і викликали зниження цін на пшеницю;
 - промислове виробництво в Україні в 2020 р. зросло на 4,5%;
 - за період 1992-2020 рр. акціонерна компанія Укррічфлот суттєво зміцнила свої позиції на ринку морського бізнесу;
 - у грудні 2021р. інфляція споживчих цін в Україні становила 6%.
 - витрати виробництва на птахофермі зросли на 5%;

- дефіцит держбюджету перевищив 20% від Валового внутрішнього продукту;
- фінансова піраміда МММ стала банкрутом;
- виробництво цукерок в Україні збільшилося на 10% порівняно з попереднім періодом;
- уряд Польщі здійснює політику лібералізації цін;
- мінімальна заробітна плата в Україні складає 6500 грн. у 2022 р.;

- зниження ставок податків має призвести до поживлення економічної діяльності в країні.

8. Зобразіть графічно модель ієрархії людських потреб А. Маслоу.

9. Окресліть взаємодію потреб і виробництва.

10. Потреби, інтереси, стимули є зв'язуючими ланками між об'єктивними та суб'єктивними чинниками економічного життя. Наведіть приклад цього взаємозв'язку.

11. Відобразіть схематично послідовність взаємозв'язку та сутність таких понять, як потреба, інтерес, стимул, мотив, діяльність.

12. **Ф. Герцберг**, аналізуючи потреби, які необхідно враховувати в управлінні людьми, визначає ієрархію потреб, яка відповідає зміні потреб працівника при зміні його соціального становища в колективі: Яка, на Вашу думку, повинна бути послідовність досягнення цих потреб? Розмістіть наведені потреби від нижчого рівня до вищого. Поясніть свій вибір.

- Визнання.
- Умови праці.
- Стосунки з підлеглими.
- Можливості зростання.
- Стосунки з керівництвом.
- Кар'єра.
- Надійна робота.
- Статус.
- Досягнення.
- Оплата праці.
- Стосунки з колегами.
- Відповідальність.

13. Наведіть приклади, що характеризують:

- продуктивні сили;
- виробничі відносини;
- засоби виробництва;
- знаряддя праці;
- предмети праці.

14. Покажіть у вигляді схеми сім факторів виробництва.

15. У вигляді схеми опишіть характерні риси теорій факторів виробництва.

16. Крива виробничих можливостей – це:

- а) взаємозв'язок між інфляцією та безробіттям;
- б) співвідношення між працею, капіталом і кінцевим обсягом виробництва;
- в) геометричне місце точок, які вказують на максимально можливі обсяги виробництва двох продуктів;
- г) геометричне місце точок, які вказують на мінімально можливі обсяги виробництва двох продуктів.

Проілюструйте відповідь графічно та вкажіть ефективні й неефективні варіанти.

17. Подайте у вигляді таблиці теоретичні підходи до пояснення сутності капіталу в історії економічної думки.

18. Складіть порівняльну таблицю для характеристики видів капіталу.

Порівняльна характеристика основних форм капіталу

Ознаки	Фізичний капітал	Людський капітал	Соціальний капітал
Визначення (складові або компоненти)			
Власники			
Основні характеристики			
Способи придбання			
Мета використання			

19. Дайте кількісну та якісну характеристику економічних ресурсів України:

- людського капіталу;

- природних ресурсів;
- технологічних ресурсів;
- науки;
- інформаційних ресурсів.

Порівняйте ці показники з аналогічними показниками інших країн.

20. Назвіть спільні ознаки та відмінності:

- Натурального і товарного господарства;
- Товарного і ринкового господарства.

	Натуральне господарство	Товарне господарство
Спільні ознаки		
Відмінності		
	Товарне господарство	Ринкове господарство
Спільні ознаки		
Відмінності		

21. Під корисністю в економічній теорії розуміють:

- потребу, яку задовольняє людина під час споживання блага;
- задоволення, яке отримує людина від споживання блага;
- цінність, яку має людина користуючись економічними благами;
- суб'єктивну оцінку споживача важливості блага.

Покажіть графічно види корисності та їх взаємозв'язок.

22. Який, на Вашу думку, підхід до аналізу корисності (кардиналістський чи ординалістський) більш реалістичний? Які методи виміру корисності Ви можете запропонувати?

23. Покажіть за допомогою таблиці характерні ознаки різних типів економічних систем.

24. Охарактеризуйте сучасну економічну систему України. Її головні характеристики впишіть у таблицю:

Продуктивні сили	Соціально-економічні відносини	Форми власності	Техніко-економічні відносини	Організаційно-економічні відносини	Господарський механізм. Економічна роль держави	Ефективність суспільних інститутів

25. Порівняйте особливості функціонування економічної системи таких постсоціалістичних країн:

- України і Білорусі;
- України і Польщі;
- Молдови і Румунії.

26. Назвіть і обґрунтуйте причини перетворення чисто ринкової економіки на змішану.

27. Назвіть і охарактеризуйте в порядку зростання заходи держави зі створення умов для переходу до ринкової економіки.

28. Схематично зобразіть функції держави у суспільному житті та розкрийте їх зміст.

29. За допомогою запропонованої таблиці покажіть взаємозв'язок типів, форм і видів власності, наведіть приклади. Обґрунтуйте переваги та недоліки різних форм власності.

Типи, форми та види власності

Типи власності	Суспільна		Приватна		Змішана
	Форми власності	Державна	Колективна	Індивідуальна трудова	
Види власності	Загальнодержавна Муніципальна	Кооперативна Трудового колективу Громадських організацій	Одноосібна Сімейна	Індивідуальна Партнерська Корпоративна (акціонерна)	Державно-колективна Приватно-колективна Державно-монополістична

30. Відобразіть схематично класифікацію та дайте характеристику витрат виробництва. Наведіть приклади до кожного виду витрат.

31. *Визначте, які з економічних витрат підприємства зовнішні, а які – внутрішні:*

- грошові виплати постачальникам сировини;
- грошові виплати постачальникам палива;
- оплата транспортних послуг;
- витрати на напівфабрикати власного виробництва;
- видатки на електроенергію, надану електростанцією;
- видатки на електроенергію від двигуна, що є на підприємстві.

32. Вікторія могла найнятися на роботу нянею за 5000 грн на місяць або піти на трьохмісячні курси візажистів з оплатою 2000 грн на місяць, а після їх закінчення влаштуватися на роботу в косметичний салон із місячною платнею 6000 грн. Вікторія обрала роботу візажиста. Якими будуть альтернативні витрати Вікторії через 4 місяці?

33. Відобразіть схематично форми та види ренти.

34. Згрупуйте умови, які складають основу виділення окремих видів ренти.

35. Порівняйте такі види ринків за допомогою таблиці.

Види ринків

Вид ринку	Об'єкт ринку	Суб'єкти ринку	Елементи інфраструктури	Чинники попиту	Чинники пропозиції	Механізм встановлення ціни
Продуктів харчування						
Засобів виробництва						
Природних ресурсів						
Інновацій						
Праці						
Капіталу						
Золота						
Нафти						
Пшениці						
Інформації						

36. Відтворіть макроекономічну модель *кругообігу ресурсів, продуктів і доходів у ринковій економіці* із зазначенням змісту основних потоків.
37. За допомогою моделі *кругообороту ресурсів товарів і доходів у ринковій економіці* охарактеризуйте економічні інтереси, мотиви та стимули українських домашніх господарств. Дайте характеристику економічного становища домашніх господарств у сучасній Україні.
38. Покажіть у вигляді таблиці характерні ознаки різних типів ринкових структур (кількість учасників ринку, можливість впливу на ціну виробника і споживача, наявність нецінової конкуренції, типові галузі).
39. Наведіть приклади відомих Вам українських та іноземних підприємств, які відносять до галузей з такими видами ринкових структур. Впишіть їх у таблицю:

Приклади підприємств, що належать до різних типів ринкових структур

Досконала (чиста) конкуренція	Монополістична конкуренція	Олігополія	Чиста монополія

40. Охарактеризуйте конкурентну поведінку відомих Вам фірм на українському ринку та покажіть соціально-економічні наслідки цієї поведінки для самих фірм, для споживачів їхньої продукції, для держави.
41. На основі переваг і недоліків цінової та нецінової конкуренції визначте метод конкурентної боротьби, який би Ви обрали, діючи на олігопольному ринку гетерогенної продукції. Відповідь обґрунтуйте.
42. Проаналізуйте та розкрийте на конкретних прикладах основні форми трансформації монополії у конкуренцію за умов глобалізації, і навпаки.
43. Лікар призначив пацієнту А, який має високий рівень доходу, плату за прийом у розмірі 600 грн. Пацієнт В, пенсіонер, за аналогічний прийом і консультацію сплатив лише 400 грн. Чи буде наведений приклад ціновою дискримінацією? Поясніть чому.

44. Чи є, на Вашу думку, можливість розвитку конкуренції у галузях із природними монополіями? Відповідь обґрунтуйте.
45. Чи можна, на Вашу думку, вважати ринок конкурентним, якщо ціна на ньому визначається всіма покупцями і продавцями? Відповідь обґрунтуйте.
46. Розкрийте сутність і проблеми регулювання природних монополій в Україні. Якими, на Вашу думку, можуть бути шляхи вирішення цих проблем?
47. Запишіть формулу коефіцієнта цінової еластичності попиту, визначте і зобразіть графічно види попиту залежно від значення коефіцієнта цінової еластичності.
48. Наведіть приклади споживчих благ, попит на які еластичний, нееластичний, абсолютно еластичний, абсолютно нееластичний.
49. Визначте характер спорідненості двох товарів:
- а) ціна на продукт **A** знизилась на 20%, а величина попиту на продукт **B** збільшилася на 25%. Якими за критерієм спорідненості є продукти **A** і **B**?
 - б) ціна на продукт **A** зросла на 25%, а величина попиту на продукт **B** збільшилася на 20%. Якими за критерієм спорідненості є продукти **A** і **B**?
 - в) ціна на продукт **A** зросла на 60%, а величина попиту на продукт **B** не змінилася. Якими за критерієм спорідненості є продукти **A** і **B**?
50. Закон попиту полягає в тому, що існує:
- а) обернена залежність між ціною блага і обсягом попиту на нього;
 - б) пряма залежність між ціною блага і обсягом попиту на нього;
 - в) обернена залежність між ціною блага і попитом на нього;
 - г) пряма залежність між ціною блага і попитом на нього.
- Проілюструйте відповідь графічно.
51. Закон пропозиції:
- а) фіксує залежність між ефективністю виробництва і обсягом реалізації товарів на ринку;

б) чим вища ціна, тим більше виробляється товарної продукції для споживачів;

в) обсяг пропозиції підвищується або знижується з підвищенням ціни на товари;

г) задоволення попиту здійснюється за рахунок як споживання товарів, так і послуг.

Проілюструйте відповідь графічно.

52. Покажіть графічно зміни попиту під впливом дії нецінових чинників.

53. Покажіть графічно зміни пропозиції під впливом дії нецінових чинників.

54. Наведіть приклади та характеристики факторів, що впливають на формування попиту і пропозиції, та занесіть їх у таку таблицю:

№ з/п	Фактори, що виявляють вплив на формування попиту	Характеристика попиту	Характеристика пропозиції
1	Виробничі		
2	Технологічні		
3	Соціальні		
4	Фізіологічні		
5	Психологічні		
6	Демографічні		
7	Торгово-економічні		
8	Природні (кліматичні)		
9	Національні (культурні)		
10	Державні		
11	Інвестиційні (фінансові)		

55. Зобразіть на графіку взаємодію ринкового попиту і пропозиції (рівновага та нерівноважні стани).

56. Поясніть, що станеться із рівноважною ціною товару та його рівноважною кількістю, якщо:

(1) пропозиція зросла, попит не змінився;

(2) попит зменшився, пропозиція не змінилась;

(3) попит збільшився, пропозиція збільшилась;

- (4) пропозиція зменшилась, попит не змінився;
 - (5) попит зменшився, пропозиція збільшилась;
 - (6) попит збільшився, пропозиція не змінилась;
 - (7) пропозиція збільшилась, попит збільшився;
 - (8) пропозиція зменшилась, попит збільшився.
57. Покажіть у вигляді таблиці організаційно-правові форми підприємств та виділіть їх основні риси.
58. Охарактеризуйте види й організаційні форми підприємств в Україні відповідно до Господарського кодексу України. Наведіть приклади відомих Вам підприємств.
59. За даними Державної служби статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>) охарактеризуйте кількісні показники підприємств за організаційно-правовими формами господарювання та порівняйте економічні показники їхньої діяльності.
60. Визначте позитивні й негативні риси поширення акціонерного капіталу. Відповідь подайте у вигляді таблиці.
61. Назвіть і розмежуйте внутрішні й зовнішні джерела формування підприємницького капіталу.
62. На думку деяких дослідників, за сучасних умов усе менш чіткими стають межі поділу промислового капіталу на основний та оборотний. Чи погоджуєтеся Ви з цією тезою? Обґрунтуйте свою думку.
63. За рахунок чого відбувається збільшення виробництва кількості продукції при використанні інтенсивного шляху виробництва?
64. На Вашому підприємстві зростає плінність кадрів. Значна кількість кваліфікованих працівників почала звільнятися з підприємства. Які заходи Ви застосуєте для зменшення плінності кадрів?
65. Поясніть як пов'язані менеджмент і продуктивність праці на підприємстві.
66. Схематично зобразіть основні напрямки економічної політики держави та органи державної влади, які відповідальні за їх реалізацію.
67. Дайте характеристику заходів економічної політики українського уряду, що сприяють зростанню добробуту

населення.

68. Чи вплине на криву М. Лоренца зростання рівня оподаткування та скорочення соціальних допомог? Обґрунтуйте свою думку.

69. Чи тотожні поняття «справедливість» і «рівність» при розподілі доходу. Наскільки справедлива нерівність доходів (якщо вона взагалі може бути справедливою)? Назвіть основні причини нерівномірного розподілу доходів населення України?

70. Чому соціальна політика є одним з найважливіших чинників державного регулювання? Наскільки, на Вашу думку, ефективна соціальна політика в Україні.

71. Зважаючи на принципи та цілі економічної діяльності, дайте відповідь на запитання:

1) чи можливо в сучасних умовах досягти абсолютно рівномірного розподілу доходів у суспільстві, за якого коефіцієнт Джині буде прямувати до нуля?

2) чи буде такий розподіл справді справедливим з усіх аспектів?

72. Використовуючи дані офіційної статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>), проаналізуйте динаміку номінальної та реальної заробітної плати в нашій країні за останні 3 роки. Які чинники, на Вашу думку, визначають таку динаміку заробітної плати в Україні?

73. Проаналізуйте, як позначається на ринку праці та на економіці країни в цілому прагнення уряду адміністративним шляхом впливати на рівень заробітної плати, а саме:

а) збільшення мінімальної заробітної плати;

б) обмеження фонду оплати праці в країні загалом.

74. Використовуючи дані офіційної статистики України (<http://www.ukrstat.gov.ua>), проведіть аналіз динаміки доходів підприємств та домогосподарств, а також реального валового внутрішнього продукту. Чи є, на Вашу думку, зв'язок між доходами економічних суб'єктів та темпами економічного зростання?

75. У багатьох розвинутих країнах існує система підтримання рівня доходів малозабезпечених верств

населення. Основу її складають програми соціального страхування, які компенсують втрати доходів при виході на пенсію, тимчасовому безробітті, а також благодійні програми для непрацевдатних. Як Ви вважаєте, чи дана система підтримки рівня доходів сприяє підвищенню економічної ефективності?

76. Відобразіть схематично й охарактеризуйте структуру національної економіки.

77. Поясніть, яке відтворення характерне тепер для економіки країни: просте, розширене чи звужене. Обґрунтуйте свою позицію.

78. Подайте схематичну модель типів економічного зростання та притаманних їм факторів.

79. Поясніть практичне значення теоретичних концепцій макроекономічної рівноваги.

80. Охарактеризувати основні теорії економічного розвитку.

Теорія	Представники	Типологія економічних систем за рівнем розвитку	Особливості теоретичного підходу
--------	--------------	---	----------------------------------

81. З нижчеперелічених прикладів економічного зростання виділіть екстенсивний та інтенсивний тип:

- освоєння цілинних земель із метою одержання великої кількості зернових культур;
- підвищення обсягів виробництва ковбаси за рахунок зростання продуктивності праці робітників заводу;
- скорочення часу на виробництво одного зернозбирального комбайну за рахунок впровадження нових технологій;
- залучення все більшої кількості робітників для будівництва електростанцій;
- виробництво все більшої кількості зернозбиральних комбайнів;
- відкриття нових ресторанів фаст-фуду.

82. Які передумови та рушійні сили були в основі економічного зростання у 19, 20 ст.? Чи збереглися вони сьогодні?

83. Визначте, до якої з двох фаз економічного циклу рецесії (Р) чи буму (Б) належать перераховані процеси:

- зростання державних інвестицій;
- зростання державних витрат;
- зростання інвестицій у приватному секторі;
- скорочення прибутку;
- зростання податкових надходжень;
- зростання попиту на працю (L_p);
- зростання інфляції;
- зростання державних трансфертних платежів (Tr);
- зростання рівня процентної ставки;
- падіння курсу акцій;
- зростання номінальної заробітної плати.

84. Які позитивні наслідки має економічна криза? Відповідь обґрунтуйте на прикладі будь-якої країни.

85. У країні економічний спад. Масово банкрутують підприємства, скорочуються обсяги виробництва, зростає рівень безробіття. Ситуація ускладнюється високим рівнем інфляції. Які заходи, на Вашу думку, слід застосовувати уряду в цій ситуації та до яких можливих наслідків це призведе? Відповідь обґрунтуйте.

86. Відобразіть схематично дію факторів, що визначають динаміку споживання та заощадження.

87. Відтворіть схематично динаміку інструментів грошово-кредитної політики в умовах стимулювання та стримування економічної активності суб'єктів господарювання.

88. Подайте у вигляді схеми структуру кредитної системи України.

89. Охарактеризуйте кредитну систему в розрізі видів кредиту, заповнивши таблицю.

Вид кредиту	Кредитор	Позичальник	Форма надання
Банківський			
Комерційний			
Державний			
Споживацький			
Лізинг-кредит			
Міжнародний			

90. У сьогоднішніх умовах підприємства активно використовують кредит у власній діяльності. Охарактеризуйте переваги і загрози активного використання кредитних інструментів у підприємницькій діяльності. Яким, на Вашу думку, має бути оптимальне співвідношення залученого і власного капіталу підприємства для забезпечення його стабільної та платоспроможної фінансово-господарської діяльності? Відповідь обґрунтуйте.
91. Поясніть, навіщо необхідна єдина методологія системи національних рахунків (СНР), і покажіть взаємозв'язок між показниками системи національних рахунків.
92. Внесіть у таблицю переваги та недоліки головних інструментів грошово-кредитної політики.

Вид інструменту	Переваги	Недоліки
Облікова ставка		
Норма резервування		
Операції на відкритому ринку		

93. На які компоненти ВВП вплинуть (якщо вплинуть) такі трансакції?:

- сім'я купує новий відеомагнітофон;
- сім'я купує новий будинок;
- бізнесмен купує пляшку пива «Оболонь»;
- той самий бізнесмен купує новий пакувальний апарат для свого підприємства;
- уряд України виділив додаткові кошти на будівництво державних житлових комплексів для працівників Кабміну, Верховної ради і т.д.;
- Харківський тракторний завод продав Румунії 1000 тракторів;
- сім'я Сидоренків купила до свята ящик вірменського коньяку.

94. У країні склалася ситуація, за якої ВВП перевищує ВНД. Чи могли, на Вашу думку, спричинити таку ситуацію: 1) від'ємні чисті трансферти, отримані з-за кордону; 2) від'ємні чисті факторні доходи, отримані з-за кордону?

95. Покажіть схематично типи та види інфляції. Наведіть приклади причин, що можуть зумовити кожен із зазначених Вами типів і видів інфляції.

96. Припустімо, що в економіці має місце: а) тривала інфляція; б) тривале падіння виробництва та зростання безробіття. Якими будуть Ваші рекомендації уряду та центральному банку для стабілізації економічної ситуації в обох випадках?

97. Чому державі недоцільно боротися з фрикційним та структурним безробіттям? Відповідь обґрунтуйте.

98. Схематично зобразіть види та інструменти урядового впливу на економіку; дайте їх стисло характеристику (монетарна, фінансова, соціальна, зовнішньоекономічна, антиінфляційна, антимонопольна політика, політика ціноутворення, інвестиційна політика, антициклічна політика).

99. У наведеному переліку визначте такі дії держави, які безпосередньо за інших незмінних умов можуть посилювати (1) або стримувати (2) економічну активність приватних підприємств:

- підвищення ставки податку на прибуток;
- скорочення державного фінансування соціальних програм;
- зменшення дефіциту державного бюджету;
- розміщення державою облігацій державної позики;
- погашення облігацій державної позики;
- податкові пільги малим підприємствам.

100. Охарактеризуйте методи оподаткування, заповнивши таблицю.

Методи оподаткування	Характеристика кожного методу	Приклади податків
1. Прогресивне оподаткування		
2. Пропорційне оподаткування		
3. Регресивне оподаткування		

101. Які з перерахованих нижче податків належать до прямих, які – до непрямих:

- податок з доходів фізичних осіб;
- акцизи;
- мита;

- податок із продажів;
- податок на прибуток корпорацій;
- податок на додану вартість.

Поясніть критерій розподілу.

102. Чому кажуть, що державний бюджет – наочне підтвердження теорії суспільного вибору? Як би Ви прокоментували вираз: «Прийнятий бюджет – це завжди компроміс»?

103. Що, на Вашу думку, відбудеться із ВВП і процентною ставкою в економіці умовної країни за одночасного збільшення бюджетного дефіциту та зростання грошової маси? Чи була така ситуація в Україні?

104. Який вплив на економіку справлятиме, на Вашу думку, фінансова політика уряду, спрямована на зростання обсягів соціальних виплат населенню за умов, коли обсяг соціальних видатків:

а) буде перевищувати величину податкових надходжень до бюджету;

б) не перевищуватиме величини надходжень до бюджету, але наявний рівень оподаткування буде скорочувати доходи власників економічних ресурсів.

105. Чому держава встановлює акцизи тільки на товари повністю нееластичного попиту? І яка мета, взагалі, введення непрямих податків?

106. Охарактеризуйте основні причини утворення бюджетного дефіциту та проблеми забезпечення боргової безпеки України.

107. Охарактеризуйте проблеми детінізації економіки України й основні шляхи повернення тіньових капіталів.

108. Поясніть, чому за сучасних умов необхідне втручання держави в економічні процеси. У вигляді таблиці подайте погляди різних економічних шкіл на функції держави.

109. Проаналізуйте інструменти фінансової політики, які може застосовувати уряд для «згладжування» циклічних коливань. Як вплине, на Вашу думку, на стан державного бюджету намагання уряду зменшити темпи падіння ВВП під час економічної кризи? До яких наслідків у короткостроковому та довгостроковому періодах можуть призвести ці дії? Відповідь обґрунтуйте.

110. Подайте схематичне зображення економічних засад функціонування світового господарства із зазначенням основних форм реалізації.

111. Покажіть у вигляді таблиці структуру платіжного балансу (за методикою МВФ).

112. Охарактеризуйте конструктивний та деструктивний вплив глобалізації на суспільство та економіку, результати дослідження подайте у вигляді таблиці.

Позитивні наслідки глобалізації	Негативні наслідки глобалізації

113. Назвіть основні ознаки глобальних проблем людства та форми міжнародного співробітництва у їх вирішенні.

114. Наведіть приклади інтернаціоналізації культурного простору. Проаналізуйте позитивні та негативні риси морально-етичних факторів глобалізації.

115. Вигідне географічне розташування, наявність ресурсів (промислових, сировинних, земельних, водних), професійний потенціал кадрів та ін. – усе назване створює передумови для інтеграції України у світову співдружність і зайняття там належного місця. Що заважає, на Вашу думку, Україні зайняти гідне місце у світовому співтоваристві?

116. Поясніть на прикладах конкретних країн співвідношення глобалізації та регіоналізації сучасного світогосподарського розвитку.

117. Зобразіть схематично найбільші регіональні інтеграційні угруповання.

118. Охарактеризуйте причини трудової міграції та відобразіть результати в таблиці:

З боку країн-донорів	З боку країн-реципієнтів

119. Розкрийте основні засоби (інструменти) реалізації зовнішньоекономічної політики.

120. Який спосіб залучення іноземних інвестицій в економіку України Ви вважаєте найбільш ефективним? Чи загрожують, на Вашу думку, іноземні інвестиції національній безпеці Української держави. Відповідь обґрунтуйте.

121. Охарактеризуйте наслідки міжнародного руху капіталів і

відобразить результати у таблиці:

	Позитивні:	Негативні:
Для країн-експортерів капіталу		
Для країн імпортерів капіталу		

122. На прикладах вітчизняної, європейської та світової валютної систем внесіть в таблицю характеристики, які відповідають показникам їхнього валютного стану.

Основні показники	Національна валютна система	Європейська валютна система	Світова валютна система
1. Резервна валюта			
2. Умови взаємної конвертації валют			
3. Режим паритетів			
4. Режим курсів			
5. Режим валютного ринку			
6. Регулюючі органи			

123. Як Ви вважаєте, чи повинен уряд України за сучасних соціально-економічних умов застосовувати елементи політики протекціонізму щодо внутрішнього виробництва товарів і послуг? Якщо так, то визначте ті галузі національної економіки, які найбільше потребують державного захисту та підтримки. Відповідь обґрунтуйте.

124. Чи можна, на Вашу думку, вважати імпортерів, експортерів, комерційні банки, державні банки, пенсійні фонди, страхові компанії, міжнародні економічні організації, уряди окремих країн суб'єктами ринку капіталів? Якщо так, то що спільного та в чому різниця у їхній поведінці на міжнародному ринку капіталу?

КЕЙСИ

1. Від товарного капіталізму до капіталізму інтелектуального

У часи Адама Сміта багатство вимірювалось товарами. У наш час ситуація кардинально змінилася. Сьогодні екзотичні делікатеси з усього світу вільно продаються у будь-якому супермаркеті. За останні 150 років ціни на товари незмінно падають. На зміну товарному капіталізму приходить капіталізм інтелектуальний. Наприклад, програмне забезпечення ставатиме дедалі важливішим за самі комп'ютери. Звичайно, програмне забезпечення легко копіювати і розмножувати, але створення нового програмного забезпечення неможливо поставити на конвеєр. Для цього потрібна людська думка [1, с. 357].

Перехід до інтелектуального капіталізму не може відбутися раптово і відразу, це поступовий процес, і він розпочався ще у минулому столітті. Деякі держави це розуміють і вже давно зробили ставку на людський капітал. Варто згадати про так зване «японське економічне диво». Не маючи якихось особливих природних ресурсів, Японія має сьогодні одну з найбагатших економік у світі.

Як стверджує британський економіст Геміш МакРей, «1991 року Британія стала першою країною, що одержала більший дохід від невидимого сектору (сектору послуг), ніж від видимого» [1, с. 357].

Таку ж тенденцію можна спостерігати і в економіці США. За останні роки сектор інтелектуального капіталізму (телекомунікації, музична індустрія, голлівудські фільми тощо) значно розширився, а частка виробництва товарів навпаки зменшилась.

На думку багатьох сучасних дослідників, час індустріалізації назавжди залишився у минулому. Саме тому одне з найважливіших завдань урядів – переорієнтувати економіку й інвестувати в інтелектуальний капітал.

Запитання та завдання:

1. Як розвиток високих технологій може позначитися на самій природі капіталізму?
2. Чи погоджуєтеся Ви з думкою, що «сьогодні знання й уміння – єдине джерело конкурентної переваги»?
3. На Вашу думку, держави, які володіють багатими природними ресурсами, але не враховують особливостей сучасної економіки, можуть суттєво збідніти у майбутньому?
4. Як швидкий розвиток технологій і перехід до інтелектуального капіталізму вплине на ринок праці?

Джерело:

1. Мічіо Кайку. Фізика майбутнього. 3-є видання / Переклала з англ. Анжела Кам'янець. – Львів: літопис, 2020. 432 с.

2. Обмеженість ресурсів і проблема вибору

Суперечність між обмеженими ресурсами і постійно зростаючими потребами характерна для окремої людини, суспільства в цілому та світової економіки. Оскільки потреби людини постійно зростають, доводить вибирати, що потрібно в першу чергу, як розподілити обмежені ресурси для отримання якнайбільшої вигоди. З проблемою економічного вибору стикається і підприємство як суб'єкт економіки, і суспільство загалом.

Хоча повністю вирішити суперечність між зростаючими потребами й обмеженими ресурсами неможливо, все можна виокремити певні напрямки її подолання. Так, наприклад, впровадження досягнень НТП дають змогу виробляти більше товарів кращої якості за умови використання меншої кількості ресурсів. Також важливу роль відіграє товарний обмін між країнами і поглиблення МПП. Жодна країна не може забезпечити власними виробничими потужностями створення всіх матеріальних благ, що споживаються населенням. Наприклад, в Україні не ростуть кава, какао-боби, з яких виробляють шоколад [1]. Цю потребу можна задовольнити саме завдяки міжнародному обміну.

Враховуючи обмеженість ресурсів, велику увагу в наш час необхідно приділяти економному їх використанню. Обмеженість деяких ресурсів потребує від людства активних пошуків їх замінників. У зв'язку з цим, виникло виробництво штучних тканин, штучної шкіри, штучних будівельних матеріалів [1].

У будь-якому випадку доводиться визначати пріоритетні напрямки витрат для отримання максимальної вигоди від ресурсів. Це стосується і глобального рівня. Оскільки перелік загальнолюдських проблем досить великий, а останнім часом його поповнила ще й пандемія COVID-19, міжнародним організаціям теж доводиться визначати пріоритети.

Запитання та завдання:

1. Як, на Вашу думку, слід вирішувати проблеми обмеженості ресурсів?

2. Обмеженість яких ресурсів стримує, на Вашу думку, економічне зростання в Україні?

3. Що таке, на Вашу думку, справедливий розподіл ресурсів? Які можуть бути критерії справедливого розподілу ресурсів на рівні економіки держави? На рівні світової економіки?

4. Поясніть поняття альтернативної вартості та проблеми економічного вибору.

Джерело:

1. Сотник І.М., Кальченко С.О. Вирішення проблеми безмежності потреб та обмеженості ресурсів в економічній системі. Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. За заг. ред. О.В. Прокопенко. Т.2. С. 218-220. URL: [https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/31271/1/sotnuk.pdf?jsessionid=E376E2DC9C09CEB0AEF721B4C3B59E89](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/31271/1/sotnuk.pdf?jsessionid=E376E2DC9C09CEB0AEF721B4C3B59E89).

3. Хто такий раціональний споживач?

В економічній теорії під *поведінкою споживача* розуміється процес формування попиту і здійснення вибору конкретного товару з усіх представлених на ринку. Цей вибір здійснюється з урахуванням власних уподобань, ціни товару і розміру особистого бюджету. В останні роки здійснення свідомого кінцевого вибору значно ускладнилося через вплив зовнішніх

факторів. Компанії проводять досить агресивну маркетингову політику: sms-розсилки з анонсами акцій і знижок, повідомлення про розпродажі й «шалені» знижки на електронну пошту, рекламні банери на вулицях, у громадському транспорті, постійні нагадування про знижки і акції в інтернеті. Акції і знижки можуть бути з різних причин – до Різдвяних свят, з приводу «Чорної п'ятниці», до Дня закоханих, через закриття магазину і т.ін. Агресивний маркетинг може вплинути навіть на раціонального споживача і той піддається імпульсивній покупці.

З іншого боку, є категорія людей, які мають постійну потребу здійснювати покупки. Їх називають шопоголіками. Така залежність формується поступово під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Зовнішні фактори – це знижки, акції, реклама і т.п., які націлені на стимулювання покупки «тут і зараз» і, як вже зазначалося вище, мають значний психологічний вплив на покупців. Внутрішні фактори формуються у підсвідомості. Наприклад, людина могла відчувати полегшення під покупки, перебуваючи в стані стресу, або спогади про відсутність багатьох речей у дитинстві навіюють страхи і змушують здійснювати необдумані покупки «про запас». Часто шопоголіками стають люди з фінансовими труднощами, які намагаються самоствердитися за рахунок покупок і навіть готові взяти кредит на придбання товару.

З розвитком інтернет-технологій значного поширення також набув онлайн-шопінг. Яскраві картинки, які видно на моніторі, легкість придбання товару з будь-якого куточка світу теж сприяють здійсненню необдуманих покупок.

Останнім часом набув поширення термін «свідоме споживання». Свідоме споживання – це відповідальне ставлення до навколишнього середовища і розумне використання ресурсів. І якщо Ви прийшли купити саме джинси, то супутній гаманець вам зовсім не потрібен, хоч би яка знижка на нього не пропонувалася [1].

На відміну від шопоголіка, раціональний споживач здійснює покупку, керуючись певною метою і точно знаючи свої фінансові можливості. Однак спонтанні покупки під впливом зовнішніх факторів можуть бути характерні і для нешопоголіка, а звичайного, або навіть раціонального споживача. Але у

цьому випадку – це буде виняток, а не правило.

Запитання і завдання:

1. Які основні проблеми доводиться вирішувати споживачу в умовах обмежених ресурсів?
2. На Вашу думку, чи суперечить поведінка шопоголіка закону спадної граничної корисності?
3. Якими аргументами повинен керуватися раціональний споживач при прийнятті рішення щодо покупки?
4. Чи можна назвати шопоголіків раціональними споживачами?
5. Чи вважаєте Ви себе раціональним споживачем? Обґрунтуйте.

Джерело:

1. Раціональне споживання: 7 правил проти шопінг-психозу.
URL: <https://rubryka.com/article/7-pravyl-proty-shopping-psyhozu/>.

4. Аналіз ринку соняшникової олії в Україні

Однією з ключових галузей аграрного комплексу України є виробництво соняшникової олії. Олійна галузь володіє досить потужним експортним потенціалом і впевнено розвивається, навіть в несприятливих умовах світової фінансово-економічної кризи.

І квартал 2021 року характеризувався досить швидким темпом зростання цін на споживчі продукти. Рекордсменом з подорожчання стала соняшникова олія, ціна на яку буквально протягом місяця зросла від 34-49 грн до 60 грн за літр. Цікавим фактом при цьому є те, що одночасно зі зростанням цін Україна продовжувала нарощувати експорт соняшникової олії (переважно в Індію, Китай, Ірак, Нідерланди).

Попри те, що за даними Державної служби статистики, урожай соняшнику в Україні у 2020 році скоротився на 2 млн тонн, Україна залишилася експортером №1 за обсягом постачання олії на світовий ринок. За даними Держстату, у 2020 році експорт соняшникової олії з України вдруге поспіль сягнув рекордного показника – 6,9 млн тонн, що на 12% більше 2019 року. Обсяг внутрішнього ринку рослинної олії складає близько 0,5 млн тонн – менш як 10% від всієї продукції, що виробляється в Україні. Тобто понад 90% української соняшникової олії екпортується [1].

Але, на жаль, значна частка соняшникової олії експортується як сировина. Тому на ринках інших країн відсутня впізнаваність українських брендів.

Що стосується вітчизняного ринку соняшникової олії, то у І половині 2021 року спостерігалось зменшення пропонування соняшникової олії та нарощення виробництва пальмової олії. Урожай 2020–2021 років в Україні, Румунії, Болгарії та Молдові стримувався посушливими умовами протягом вегетаційного періоду, в результаті чого врожайність і вміст олії в насінні були нижчими за очікування ринку [2].

У профільній асоціації виробників олії «Укроліяпром» рапортують, що «на доручення Президента та Прем'єр-міністра з метою недопущення значних цінових коливань на ринках продовольчих товарів, що мають соціальну значущість, Мінекономіки провело ряд консультацій з асоціаціями виробників і роздрібних мереж, які працюють на цих ринках». І всі сторони погодилися, що внутрішній ринок повністю забезпечений основними видами продовольства внутрішнього виробництва [1].

Другий-третій квартали 2021 року характеризуються поступовим відновленням економік в усьому світі після кризи COVID-19. Активізація роботи ресторанів та інших закладів громадського харчування сприяла зростанню попиту на соняшкову олію. Одночасно спостерігається поширення у світі та в Україні тенденція розвитку здорового харчування, що приводить до зменшення споживання соняшникової олії.

Запитання та завдання:

1. Якими, на Вашу думку, можуть бути причини різкого зростання цін на соняшкову олію?

2. Які наслідки зростання цін на соняшкову олію буде мати для харчового ринку України?

3. Визначте фактори, які впливають на формування пропонування на вітчизняному ринку соняшникової олії.

4. Визначте фактори, які впливають на формування попиту на вітчизняному ринку соняшникової олії.

5. Чи є попит на соняшкову олію, на Вашу думку, еластичним за ціною? Чому? Аргументуйте свою позицію.

6. Як ситуація на ринку соняшникової олії впливає на попит на пальмову олію? Проілюструйте графічно.

7. Що може зробити держава для запобігання росту цін на вітчизняну соняшкову олію? Чи повинна держава, на Вашу думку, втручатися у процес формування цін у зазначеному випадку? Аргументуйте.

Джерела:

1. Ціновий стрибок соняшникової олії: ринковий вплив чи спекуляція? / Ольга Киргизова. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3218972-cinovij-stribok-sonasnikovoi-olii-rinkovij-vpliv-ci-spekulacia.html>

2. Олійні ціни: ситуація на ринку соняшникової олії / Ірина Рудик. 18.06.2021р. URL: <https://nashkraj.ua/uk/blog/olijni-tsiny-sytuatsiya-na-rynku-sonyashnykovoyi-oliji/>

5. Чи очікувати дефіциту

Згідно з постулатами економічної теорії, нижня межа ціни на товар визначається витратами на його виробництво, верхню межу визначає ринок, спираючись на закони попиту і пропозиції.

На початку 2022 року Кабінет міністрів України значно розширив перелік продуктів харчування, що підпадають під державне регулювання. Зокрема, граничний рівень торговельної надбавки не може перевищувати 10% для таких «соціальних» товарів, як: гречана крупа, цукор-пісок, пшеничне борошно вищого ґатунку, макаронні вироби, пастеризоване молоко жирністю 2,5%, соняшникова олія, курячі яйця, куряча тушка і вершкове масло [1].

Такі дії уряду мають на меті унеможливити маніпуляцію цінами та стабілізувати ринок роздрібної торгівлі. У 2021 році споживча інфляція склала 10% – рекордно високий показник за останні роки. Рішення щодо обмеження торговельної надбавки прийнято у пакеті з рішенням щодо продажу 20 відсотків природного газу власного видобутку виробникам харчових продуктів, що мають істотну соціальну значущість, за пільговою ціною [1]. Але бізнес не поділяє оптимізму урядовців і виступає проти такого рішення, вважаючи його проявом адміністративного тиску на бізнес.

На думку керівниці напрямку взаємодії з органами державної влади Асоціації ритейлерів України Наталії Петрівської, зростання цін на соціально значущі товари обумовлено не підвищенням рівня торговельних надбавок, а саме зростанням відпускних цін з боку виробників, які, у свою чергу, змушені підвищувати ціни через зростання тарифів на енергоносії, зокрема газ [1].

Думки експертів щодо рішення уряду розділилися. На думку одних, регуляція не обмежує виробників, тому товари будуть і далі вироблятися. На думку інших, уряду необхідно шукати інші методи боротьби з високими цінами, а не перекладати всю відповідальність на бізнес.

Запитання та завдання:

1. Чи можуть, на Вашу думку, описані в кейсі рішення уряду призвести до дефіциту чи зменшення асортименту товарів?

2. Чи використовувалось державне регулювання цін в Україні раніше (за період незалежності)? Якщо так, до яких наслідків воно призвело?

Джерело:

1. Державне регулювання цін. Чи очікувати дефіциту? 21.січня 2022 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novyyny-pryazovoya-tsini-produkty-defitsyt/31663902.html>.

6. Ринок фітнес-послуг

Sport Life Героїв Майдану – найбільший фітнес-клуб американського формату в місті Чернівці. Група компаній Sport Life заснована венчурним фондом Київ-Капітал у Меріленді, США в 2001 році з метою інвестицій у спортивну інфраструктуру країн Східної Європи.

Клуб розміщений біля ТЦ «Майдан». У клубі є три басейни, величезний тренажерний зал, фітнес-студії та лазневий комплекс. Плюс у клубі відкрилася перша унікальна дитяча фітнес-академія. Клієнти мають можливість відвідувати клуб за наявності карток категорії *Lux&SPA*, *Premium&SPA*, *Premium*, *Sport + Life*, *Life*, *Sport* [1].

Відвідувач клубу може придбати клубну карту за принципом дії «все включено» терміном на 1, 3, 12, 24 місяці (тренажерна зала та групові заняття, басейн, бані і SPA,

Premium-сервіси) або вибрати лише певні види послуг, залежно від індивідуальних потреб і фінансових можливостей (наприклад, лише тренажерну залу і групові заняття).

Наприклад, абонемент *Premium&SPA* передбачає: заняття у тренажерному залі, кардіозалі, групові заняття у тренажерному залі, послуги аква-зони (басейн, джакузі, руська баня, фінська сауна, римська парна), користування рушниками, користування сейфом, користування роздягальнями Преміум та Бізнес форматів, заморозка – до 30 днів. Додаткові послуги для всіх абонементів *Premium&SPA*: індивідуальні тренування, авторські студії, оренда аксесуарів [1].

До абонементу *Classic* включені наступні послуги: заняття у тренажерному залі, кардіозалі, групові заняття, користування сейфом, користування роздягальнями Бізнес форматів. Додаткові послуги для всіх абонементів *Classic*: індивідуальні тренування, преміум і авторські студії, послуги аква-зони (басейн, банний комплекс), оренда аксесуарів [1].

Додаткові послуги для всіх абонементів оплачуються окремо.

Вартість послуг відрізняється також залежно від можливого часу відвідування: *абонемент повного дня* дає можливість відвідування клубів по буднях – з 7:00 до 23:00 і у вихідні – з 9:00 до 22:00; *ранковий абонемент* надає можливість відвідування клубів по буднях – з 7:00 до 13:00 і у вихідні – з 9:00 до 13:00. Вартість ранкового абонементу нижча на всі види послуг.

Крім того, у клубі **Sport Life** є можливість придбати *мережевий абонемент* (забезпечує доступ до всіх клубів мережі) та *локальний абонемент* (забезпечує доступ до одного обраного клубу). Вартість локального абонементу нижча на всі види послуг.

За відгуками відвідувачів, у місті можна знайти і дешевші фітнес-центри, але **Sport Life** асоціюється з високою якістю надання послуг.

Запитання та завдання:

1. До якої ринкової структури можна віднести фітнес-клуб Sport Life Героїв Майдану в Чернівцях? Обґрунтуйте свою позицію.

2. Які методи використовує клуб у боротьбі зі своїми

конкурентами? Чи достатньо вони ефективні, на Вашу думку?

3. На Вашу думку, чи використовує фітнес-клуб Sport Life Героїв Майдану цінову дискримінацію? Обґрунтуйте свою позицію.

Джерело:

1. Sport Life: мережа фітнес-клубів.URL:
<https://www.sportlife.ua/uk/clubs/chernivtsi/maidan>.

7. Споживчий кошик українця

Споживчий кошик – набір продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, що задовольняють життєві потреби людини протягом 1 року.

Офіційно повний список складових вітчизняного споживчого кошика розраховується згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 № 780 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення».

Споживчий кошик містить 296 найменувань товарів і послуг. На основі вартості споживчого кошика розраховується прожитковий мінімум для основних соціально-демографічних груп населення.

У Наказі Міністерства соціальної політики №178/147/31 від 03.02.2017р. «Про затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму» визначено методику й умовні приклади розрахунку вартості прожиткового мінімуму.

У 2016 році уряд востаннє переглядав склад споживчого кошика і вніс зміни практично в усі набори: збільшені норми споживання в деяких продуктах харчування, оновлений перелік необхідних ліків та засобів гігієни, збільшено кількість позицій взуття і одягу, і т.д. Однак, подивившись уважно на норми продуктів харчування, які вказані в основному в кілограмах, і розділивши ці значення на 365 – отримуємо денні норми, які абсолютно не обнадіюють [1].

У законі України «Про мінімальний споживчий бюджет» зазначено, що споживчий кошик для кожної з соціально-демографічних груп населення повинен включати науково обґрунтовані, збалансовані за потребами стандарти наборів товарів і послуг, які засновані на мінімальних нормах і

нормативах споживання, які розробляються науковими установами та організаціями відповідного профілю [2]. В Україні перелік товарів і послуг, які входять у споживчий кошик, досить складно назвати збалансованим і науково обгрунтованим. Усі необхідні речі на рік поділені на такі категорії: продукти харчування; непродовольчі товари (миючі засоби, ліки, засоби гігієни); комунальні і соціально-культурні послуги. Цікаво і сумно одночасно, що, згідно зі списком соціокультурних послуг, українці цілком можуть прожити без мобільного зв'язку та інтернету, обмежуючись лише періодичними виданнями, телевізором і стаціонарним телефоном. Дуже обмежений і список ліків – 2 бинта, 100 г вати, 2 упаковки парацетамолу, 7 пластирів, дитячий крем [3].

Крім того, не дотримується ще одна норма законодавства – про те, що вартість споживчого кошика і прожиткового мінімуму повинна переглядатися кожні п'ять років.

У 2022 році прожитковий мінімум по країні складе: для працюючих осіб – 2481 грн.; для непрацюючого населення – 1934 грн.; дітей – 2100-2618 грн. залежно від віку [4].

Майже в усіх країнах для цілей статистичного обліку і планування економіки використовують показники, близькі за суттю до споживчого кошика. Часто прожитковий мінімум прив'язують до мінімальної зарплати. Наприклад, нижньою межею оплати оперують в Євростаті – головному статистичному органі ЄС. У США, крім прожиткового мінімуму, розраховують так званий продуктовий план – Food Plan. Це аналог нашого споживчого кошика [4].

Велика кількість пунктів свідчить про високий рівень економіки країни. Але деякі товари зазвичай відсутні в будь-яких списках: напої з вмістом алкоголю; делікатеси; предмети розкоші [1].

Цікаво, що, наприклад, у Франції у необхідний мінімум входять корм для домашніх тварин, засоби для укладання волосся, рідке мило, вино. У Німеччині до такого переліку внесли вживання пива; у Великобританії – комп'ютерні ігри, шоколад, лимони. Загальна кількість пунктів в англійській кошику досягає 704. У США склад кошика оновлюють щороку і розрахунки проводять за реальними цінами на

товари і послуги. Необхідним мінімумом вважається: оплата комунальних послуг; користування інтернетом і мобільним телефоном; освіта; медичне обслуговування; алкогольні напої та сигарети.

Найвигідніше співвідношення цін на продукти до «мінімалки» в Австралії, Великобританії та Ірландії. Там витрачають на їжу найбільше від 7 до 7,3% від розміру зарплати [3].

Запитання та завдання:

1. У чому полягає специфіка структури споживчого кошика в Україні? Чи відповідає він, на Вашу думку, потребам населення?
2. Чи відповідає вітчизняний споживчий кошик міжнародним стандартам за вартістю і структурою?
3. Чи відповідає вартість вітчизняного споживчого кошика величині мінімальної заробітної плати в Україні?
4. Який вплив, на Вашу думку, може здійснювати розмір споживчого кошика на розвиток економіки України?

Джерела:

1. Склад споживчого кошика в Україні. 13.05.2021р. <https://maanimo.ua/helpful/sklad-spozhyvchogo-koshika>.
2. Про мінімальний споживчий бюджет: Закон України від 28.10.1994р. N 1284-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1284-12#Text>.
3. Яким буде споживчий кошик українців у 2021 році. 28.04.2021р. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/492294/yakoyu-bude-spozhyvchyi-koshyk-ukrayintsiv-u-2021-rotsi>.
4. Прожитковий мінімум 2022 в Україні. URL: <https://sylnaukraina.com.ua/finansy/socialna-dopomoga/prozhitkovij-minimum-v-ukra%D1%97ni.html>.

8. Бізнес і криза в Україні: як перетворити реалії на можливості

Пандемія COVID-19 стала суттєвим випробуванням для малого і середнього бізнесу. Багато підприємств зазнали збитків, деякі опинилися на межі закриття.

За даними експрес-опитування від ЕВА, на початку карантину майже половина компаній заявила про втрату від 20% до 50% доходів [1].

У боротьбі за збереження бізнесу, одне з основних завдань – оптимізація витрат.

Щоб відповісти на запитання, які статті витрат бізнес може скоротити у кризовий період, а на чому економити недоцільно, треба мати чітке уявлення про структуру доходів і витрат підприємства, тобто грамотно побудований фінансовий облік. Якщо цього немає, то перше завдання для власника бізнесу – віддати фінанси на аутсоринг.

Оптимізувати витрати підприємства малого і середнього бізнесу можуть за рахунок скорочення таких статей:

1) оренда: використати можливі способи зменшення витрат на оренду плати (наприклад, на час карантину оренду плати скасували на державному рівні; як один із варіантів – змінити приміщення офісу/складу на менше за розміром або більш віддалене, і тому дешевше);

2) закрити або заморозити проєкти, які не мають конкретної перспективи, експериментальні, повільні; ті, які потребують великих вкладень і не гарантують відповідного результату [2];

3) скорочення витрат на персонал (але якщо йде мова про бізнес, який функціонує завдяки людському капіталу, то цей спосіб не підійде; можна скасувати чи відтермінувати заплановані навчальні тренінги для працівників, переглянути систему бонусів тощо);

4) фінансові зобов'язання (домовленість з банком щодо реструктуризації кредиту; домовленість із кредиторами про відтермінування тощо);

5) додаткові витрати (доставка в офіс чаю/кави, дорогі канцелярські прилади, відмова від корпоративів тощо).

Є певні статті витрат, які можна скоротити, але не доцільно, це, наприклад, контент-маркетинг та просування в соцмережах, підтримка сайтів, через які відбувається взаємодія з клієнтами тощо.

Точно не потрібно економити на якісному інтернет-забезпеченні, необхідному для ведення онлайн-бізнесу, матеріалах певної якості, зарплатах висококваліфікованих працівників. Реалії життя бізнесу в умовах карантину вимагають запровадження нових методів організації роботи. Ті підприємства, які змогли швидше пристосуватися до нових

умов, безумовно виграють у конкурентній боротьбі. У нових реаліях висококваліфікованого працівника можна знайти і за межами свого міста, а залучення віддалених працівників дозволяє відмовитися від витрат на оренду і зменшити постійні витрати підприємства.

Підприємці стали активніше шукати віддалених працівників. Приміром, попит лише на Instagram-спеціалістів збільшився на 21%, а на smm-ників – на 22%. У цілому помітна тенденція до збільшення популярності спеціалістів, що працюють в онлайні, що логічно в умовах вимушеного дистанціювання [1].

Також активне використання он-лайн платформ стає виходом для малого і середнього бізнесу, щоб не втратити зв'язок із споживачем, а продовжувати працювати і навіть розвиватися в нових умовах.

Запитання та завдання:

1. Що таке аутсоринг і в яких випадках його доцільно використовувати в українських реаліях?

2. Які з витрат малого і середнього бізнесу належать до постійних, а які до змінних? За яким критерієм відбувається їх поділ?

3. До яких витрат, на Вашу думку, постійних чи змінних, можна віднести витрати підприємств на закупівлю засобів індивідуального захисту, тест-систем для діагностики корона вірусної інфекції для своїх працівників у короткостроковому періоді? У довгостроковому періоді?

4. Як зовнішні фактори, перераховані нижче, можуть вплинути на середні загальні, середні постійні та середні змінні витрати малого та середнього бізнесу:

- продовження пандемії й адаптивного карантину мінімум на 2 роки;
- падіння курсу гривні;
- запровадження пільгового оподаткування для суб'єктів малого і середнього бізнесу на період пандемії.

5. Які ще, на Вашу думку, статті витрат можуть змінитися у період пандемії?

Джерела:

1. Сильніші за кризу: як перетворити турбулентні реалії на можливості для зростання. 18.05.2020 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/05/18/660604/>

2. 10 антикризових питань, на які має відповісти собі власник бізнесу просто зараз. 02.04.2020. URL: <https://bakertilly.ua/news/id48089>.

9. Тенденції українського ринку праці

Ситуація на вітчизняному ринку праці відображає практично всі соціально-економічні процеси, які відбуваються у державі. У свою чергу, стан ринку праці визначальним чином впливає на конкурентоспроможність національної економіки.

Можна виокремити основні обмеження або так звані «слабкі місця» сучасного ринку праці: неузгодженість із ринком освітніх послуг; низька внутрішня мобільність робочої сили; зниження мотивації до продуктивної діяльності у зв'язку з порівняно низьким рівнем оплати праці всередині країни та незадоволеністю умовами роботи; значна еміграція трудових ресурсів; збільшення загального рівня безробіття через складну економічну ситуацію у країні, у тому числі спричинену пандемією COVID-19. Вітчизняний ринок праці не завжди здатний достатньо швидко адаптуватися до «зовнішніх шоків». Наприклад, якщо держава встановлює занадто високий рівень мінімальної заробітної плати, то деякі підприємства стають неконкурентоспроможними і навіть закриваються, збільшуючи безробіття. Інші знаходять вихід у скороченні кількості працівників або переведенні їх на неповний робочий день (так спричиняючи виникнення прихованого безробіття).

Незважаючи на наявність профспілок і формально досить значну участь працівників у них, на практиці профспілки сьогодні не мають достатнього впливу на ситуацію на ринку праці.

Значною проблемою вітчизняного ринку праці є його низька внутрішня мобільність. У нашій державі працівники активно змінюють місце, сферу діяльності, навіть готові тимчасово працювати за кордоном, але при цьому набагато рідше здатні переїхати в інший регіон всередині країни. Ще одна проблема українського ринку праці – висока частка тіньового сектору, багато найманих працівників досі працюють «неофіційно» або отримують частину заробітної плати («у конвертах»).

Зважаючи на останні тенденції, найближчим часом для України може загостритися також проблема нестачі кваліфікованої робочої сили через значний відтік висококваліфікованих кадрів закордон.

Заяпитання та завдання:

1. У чому полягає відмінність між ринком праці та ринком товарів і послуг? Чим ринок праці відрізняється від інших ринків факторів виробництва?
2. Як Ви розумієте поняття «мобільність робочої сили»? Чи достатньо мобільним, на Вашу думку, є український ринок праці? Чому?
3. Що таке «ефективний ринок праці»? Чи є, на Вашу думку, ефективним ринок праці в Україні?
4. За допомогою моделі попиту і пропонування проілюструйте вплив держави на ціноутворення на ринку праці.

10. Ринок землі запрацював в Україні

Мораторій на продаж аграрної землі в Україні скасовано з 1 липня 2021 року. Проте ринок сільськогосподарської землі функціонуватиме з певними обмеженнями. До 2024 року купувати землю зможуть лише фізичні особи – громадяни України. З 2024 року право купувати землю отримують і юридичні особи, але і тут є обмеження. Юридичні особи мають бути створені і зареєстровані за законодавством України, а їх учасниками можуть бути лише громадяни України та/або держава, та/або територіальні громади [1].

До проведення загальнонаціонального референдуму іноземці не можуть купувати землю в Україні. Незважаючи на зняття мораторію і офіційне визнання ринку сільськогосподарської землі, ажіотажу навколо продажу аграрних земель не спостерігається. Одна із причин – відсутність відкладеної пропозиції у продавців. Кількість власників землі, які чекали зняття мораторію для отримання бажаних коштів, була не такою великою, як здавалося раніше [2].

Не зріс суттєво і попит агробізнесу на купівлю земель. Багатьох виробників, як виявилось, цілком влаштовує робота на умовах оренди і вони не бачать доцільності вкладень у земельні активи.

Відсутність у юридичних осіб права на купівлю землі до 2024 року та необхідність пошуку довірених осіб, яким можна передати переважне право покупки також не

сприяють збільшенню попиту [2]. Труднощі у функціонуванні ринку сільськогосподарської землі з часом можна подолати завдяки законодавчому врегулюванню. І у результаті відкритий ринок аграрної землі матиме позитивні соціально-економічні наслідки для України.

Запитання та завдання:

1. Чи є різниця у формуванні попиту і пропонування на ринку сільськогосподарської землі та ринку землі під будівництво житла?

2. На Вашу думку, чи доцільно використовувати земельну ділянку, якщо диференціальна рента від її використання дорівнює нулю? У якому випадку треба вивести земельну ділянку з сільськогосподарського обороту?

3. Чи необхідне державне регулювання ринку сільськогосподарської землі? Обґрунтуйте.

Джерела:

1. Ринок землі в Україні. 21.11.2021 р. URL: <https://politovita.ba.org.ua/novyny/modul/rynok-zemli-v-ukrayini/>

2. Ринок землі: не все так досконало. 29.07.2021 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/07/29/676386/>

11. Бюджетно-податкова політика

Державний бюджет України на 2022 рік передбачає збільшення мінімальної зарплати з січня 2022 року до 6500 гривень. При цьому зростання ВВП прогнозується на рівні 3,8 відсотка, а інфляція – 6,2 відсотка [1]. У державному бюджеті на 2022 рік закладено дефіцит у розмірі 3,5% ВВП.

Мінімальна зарплата до рівня 6500 грн на місяць підвищилася ще з 1 грудня 2021 року і на цьому рівні залишатиметься аж до жовтня 2022 року. А у жовтні 2022 р. зросте лише на 200 грн або на 3%. Тобто, бюджет 2022 року ніби і передбачає підвищення соціальних стандартів, але досить повільно і не так часто, як у попередні роки. При закладеній інфляції у розмірі 6,2% цього явно буде недостатньо для зростання реальних доходів громадян.

Темпи відновлення економіки України після пандемії COVID-19 та карантинних заходів у 2022 році значно будуть залежати від ефективності бюджетно-податкової та грошово-кредитної політики.

Дефіцит бюджету України 2022 року (3,5% ВВП) збігається з прогнозом МВФ, опублікованим навесні 2021 року, і значно нижчий за прогноз середнього дефіциту країн світу з ринками, що формуються (6,5% ВВП), і дещо вищий за дефіцит вказаних країн з регіону Європи (2,7% ВВП) [2].

Плани Уряду на 2022 і наступні (2023-2024) роки передбачають фіскальну консолідацію, скорочення дефіциту державного бюджету, згортання м'якої фіскальної політики, яка мала місце під час та після пандемії.

Однак тут є певні ризики. На думку багатьох економістів, таке прискорене згортання стимулюючої бюджетно-податкової політики може призвести до звуження податкової бази і зашкодити зростанню економіки. Доходи Державного бюджету у 2022 році заплановані у розмірі 1257 млрд грн (23,4% ВВП – найнижчий рівень за останні 7 років з 2016 року) [2]. У складі доходів бюджету очікується зростання частки податкових надходжень (до 88%). Вважається, що цього можна буде досягти за рахунок посилення заходів з протидії ухиленню від оподаткування, а також завдяки підвищенню мінімальної заробітної плати.

Найбільшим «донором» бюджету наступного року є підприємства. Від оподаткування їхніх прибутків уряд розраховує отримати майже 160 млрд грн.

З іншого боку, сумарно більшу суму в бюджет сплатить населення. Саме прості українці формують головні дохідні статті бюджету через податок на додану вартість (ПДВ) і акцизи у кінцевій ціні товарів і податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) [3].

Видатки державного бюджету (з міжбюджетними трансфертами) передбачено на рівні 1442 млрд гривень (26,9% ВВП – найнижчий рівень за період з 2016 року) [2]. Найперше, видатки з державного бюджету будуть спрямовані на охорону здоров'я, освіту, дорожню інфраструктуру, оборону. Також державний бюджет 2022 року передбачає продовження політики підтримки інвестиційної діяльності в економіці та стимулювання банківського кредитування через його здешевлення.

Запитання та завдання:

1. Які пріоритети розвитку економіки України Вам відомі? Чи сприяє досягненню цих пріоритетів структура державного бюджету?
2. До чого, на Вашу думку, може привести збільшення соціальних видатків держави за незмінного рівня ВВП?

3. Чи є, на Вашу думку, ризики виконання Державного бюджету України на 2022 рік? Запропонуйте основні шляхи їх мінімізації.

Джерела:

1. Верховна Рада України ухвалила державний бюджет на 2022 рік. URL: <https://www.dw.com/uk/verkhovna-rada-ukrainy-ukhvalyla-derzhavnyi-biudzheth-na-2022-rik/a-59997627>.

2. Бюджет 2022: реалістичність та ризики. 29.09.2021 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/09/29/678271>.

3. Бюджет 2022 ухвалили. Скільки кому дали грошей. 2 грудня 2021 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-59436029>.

12. Економічна динаміка

У таблиці 1 наведено дані щодо структури ВВП України за кінцевим використанням за 2015-2020 рр. [1].

Таблиця 1

Структура ВВП України за кінцевим використанням за 2015-2020 рр. (млн. грн.)

Номінальний ВВП за рік	споживчі витрати		валове нагромадження		експорт товарів та послуг		імпорт товарів та послуг		
		% ВВП		% ВВП		% ВВП		% ВВП	
2015	1979458	1715636	86,7	303297	15,3	1044541	52,8	-1084016	-54,8
2016	2383182	2018854	84,7	512830	21,5	1174625	49,3	-1323127	-55,5
2017	2982920	2552525	85,6	618914	20,7	1430230	47,9	-1618749	-54,3
2018	3558706	3196756	89,8	667953	18,8	1608890	45,2	-1914893	-53,8
2019	3974564	3785133	95,2	500614	12,6	1636416	41,2	-1947599	-49,0
2020	4194102	3923203	93,5	315026	7,5	1637399	39,0	-1681526	-40,1

ВВП у фактичних цінах за II квартал 2021 року склав 1169438 млн. грн. [1].

Запитання та завдання:

1. Проаналізуйте структуру та динаміку ВВП України за даними таблиці 1.

2. Що входить до «споживчих витрат»? Що таке «кінцеві споживчі витрати домогосподарств»? Наведіть приклади.

3. Наведіть приклади «некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства».

4. Що таке «чистий експорт»? Чи може він бути від'ємним?

5. Які ще є методи обчислення ВВП?
6. Про який ВВП за II квартал 2021 року (номінальний чи реальний йде мова у тексті)? Відповідь обґрунтуйте.
7. Чи достатньо наведених у таблиці даних, щоб робити висновки щодо економічного зростання? Чому?

Джерело:

1. Валовий внутрішній продукт. URL:
<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2020/>

13. Облікова ставка НБУ: на що впливає?

Одним із головних монетарних інструментів, за допомогою якого Національний банк України встановлює «орієнтир» ціни на гроші є облікова ставка. Із 21.01.2022 р. облікова ставка НБУ становить 10% річних [1]. Аналіз динаміки облікової ставки дає змогу зробити висновок щодо типу здійснюваної центральним банком грошово-кредитної політики – жорстка чи м'яка. Протягом 2021 року НБУ змінював облікову ставку декілька разів: від 6% у січні до 9% у грудні [1].

Зміна облікової ставки суттєво впливає на дохідність гривневих фінансових інструментів, оскільки на міжбанківському ринку ставки дуже тісно прив'язані до облікової. Зміни дохідностей гривневих ОВДП роблять їх більш або менш привабливими порівняно з інвестиціями в інші світові валюти. Відповідний приплив або відплив капіталу змінює пропозицію іноземної валюти на внутрішньому ринку, що призводить до коливань курсу гривні [2].

Доцільно звернути увагу на те, що грошово-кредитна політика завжди має якусь генеральну мету, наприклад, це може бути утримання помірної інфляції. Вищий рівень процентних ставок допомагає вгамувати інфляцію. Проте небажаною жертвою в цьому контексті може стати банківське кредитування та економічний розвиток загалом [3].

Для стимулювання економічного зростання НБУ може знизити облікову ставку. Нижча облікова ставка здешевлює позики для банків другого рівня та банківські кредити для позичальників.

Запитання та завдання:

1. У чому полягає взаємозв'язок між обліковою ставкою і курсом національної валюти?
2. Опишіть механізм впливу облікової ставки НБУ на економічне зростання.
3. На Вашу думку, чи доцільне буде підвищення або, навпаки, зниження облікової ставки у даний конкретний період? Обґрунтуйте переваги і недоліки кожного з таких рішень.
4. Поясніть, що собою являє жорстка та м'яка монетарна політика.

Джерела:

1. Облікова ставка НБУ 2022. 20 січня 2022р. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7451-oblkova-stavka-nbu>.
2. Що впливає на курс гривні: п'ять спостережень від Нацбанку. Антон Груй. 8 липня 2021р. Економічна правда. <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/07/8/675749/>
3. Коробкова О. Інструменти монетарної політики: що на що впливає? 11 лютого 2020р. Юридична газета online. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finssove-pravo/instrumenti-monetaranoi-politiki-shcho-na-shcho-vplivae.html>

14. Просто про економіку

Щокварталу Національний банк робить економічний прогноз і публікує його в Інфляційному звіті. Цей документ містить багато корисної інформації про економіку, призначений він здебільшого для фахівців [1].

У 2021 році зростання економіки України склало близько 3%. За прогнозом НБУ, у наступні роки економічне зростання прискориться і становитиме приблизно 4%. Вважається, що цьому сприятимуть високі світові ціни на експортовані українськими виробниками сировинні товари (метали, зерно тощо); збільшення внутрішнього попиту громадян внаслідок підвищення рівня доходів; а також поступове згасання пандемії COVID-19 внаслідок вакцинації.

НБУ прогнозує зниження інфляції до 5% у 2022 р. і збереження такого рівня у 2023 р. На зниження темпів інфляції безпосередньо впливає монетарна політика НБУ. У 2021 році НБУ підвищив облікову ставку з 6% до 9,0% [1].

Збільшення процентних ставок в економіці збільшує

стимули до заощадження. А збільшення заощаджень, у свою чергу, сприяє сповільненню інфляції.

Підвищення облікової ставки НБУ до 8,5% у жовтні 2021 р. та до 9,0% у грудні 2021 р. спонукало банки переглянути свої процентні ставки. У деяких банків вони перестали знижуватися, а в інших – навіть потроху зросли. Але в середньому процентні ставки змінилися не дуже відчутно. Зміна відбувається повільно, адже у банків накопичилося багато вільних грошей і наразі вони не дуже зацікавлені залучати нові кошти за вищими ставками [1].

Лише третина банків з найбільших двадцяти за активами підвищила ставку вслід за обліковою. Середня вартість 12-місячних депозитів зросла на 0,4 в. п., до 8,6% річних. Ставки за депозитами в доларах США залишались у цілому незмінними та не перевищували 1% річних протягом III кварталу.

Вартість гривневих кредитів суб'єктам господарювання істотно не змінилася: у серпні вона незначно зросла, зокрема за кредитами малому та мікробізнесу, але вже у вересні повернулась до 9,6% річних. Найчутливішими до зміни облікової ставки, як і раніше, були ультракороткі (до одного місяця) кредити. Ставки за кредитами населенню зберігалися на рівні близько 30% річних [2]. Вартість строкових депозитів у національній валюті для суб'єктів господарювання коливається на рівні близько 5%.

Запитання та завдання:

1. Порівняйте розрив між ціною кредитів і депозитів в Україні та у розвинених країнах світу.

2. Як, на Вашу думку, впливає на економіку України, перевищення кредитної ставки над депозитною?

3. Назвіть і охарактеризуйте інші (крім облікової ставки) інструменти монетарної політики НБУ.

Джерела:

1. Просто про економіку (за матеріалами Інфляційного звіту за жовтень 2021 року). 22.11.2021 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/prosto-pro-ekonomiku-za-materialami-inflyatsiynogo-zvitu-za-jovten-2021-roku>.

2. Огляд банківського сектору. Листопад 2021 р. URL: https://bank.gov.ua/admin/uploads/article/Banking_Sector_Review_2021-11.pdf?v=4

15. Топ-3 глобальних небезпек на сучасному етапі розвитку

Головними темами, які обговорювались на Всесвітньому економічному форумі (WEF) у 2021 році, були реалії глобальної економіки в умовах пандемії COVID-19 та після неї. Людству належить долати цифровий розрив, наслідки коронакризи та екологічні негаразди [1]. Поширення пандемії COVID-19 призвело до великих людських та економічних втрат. Через розповсюдження COVID-19 інфекційні хвороби ввійшли до переліку найбільших глобальних ризиків. Але в центрі уваги світової спільноти продовжують залишатися проблеми, пов'язані зі зміною клімату.

Молодіжне об'єднання Global Shapers сприймає кліматичні загрози як «найбільш вірогідні та найефективніші довгострокові ризики». Об'єднання також висловлює застереження щодо небезпеки «розчарування молоді» у всьому світі. Що стосується середньострокових ризиків у найближчі три-п'ять років, та у Global Shapers окреслили сплески «бульбашок» активів, проблеми з IT-інфраструктурою, нестабільність цін і боргову кризу. У довгостроковій перспективі спільнота висловила занепокоєння щодо зброї масового знищення, колапсу державного управління, втрати біорізноманіття та шкідливого впливу технологічного прогресу [1].

Безперечно, розроблення ефективних механізмів подолання глобальних викликів потребує активної співпраці. Ще у вересні 2015 року ООН сформульовано 17 Цілей у галузі сталого розвитку (SDGs). Ці цілі відображають спільне бачення того, як органи державної влади, громадянське суспільство та бізнес можуть об'єднати свої сили та досягти успіху у подоланні бідності, забезпеченні благополуччя населення та захисті нашої планети [2].

Значна роль відводиться саме глобальному бізнесу. Компанії мають змогу прискорювати перехід до економіки сталого розвитку завдяки створенню нових технологій та продуктів [2]. Наприклад, ресурси можна економити, якщо кожний продукт потребуватиме меншого споживання води

чи енергії. Або викиди CO₂ скоротяться, якщо кожен автомобіль буде споживати менше палива.

Запитання та завдання:

1. Яку роль відіграють ООН та інші міжнародні організації у вирішенні глобальних проблем?
2. Як процеси глобалізації впливають на формування нових механізмів регулювання світогосподарських зв'язків?
3. Яку роль у вирішенні глобальних проблем відіграє бізнес?

Джерела:

1. WEF прогнозує: топ-3 глобальних небезпек у 2021 році. 25 січня 2021 р. URL: <https://mind.ua/publications/20211232-wef-prognozuje-top-3-globalnih-nebezpek-u-2021-roci>.
2. Глобальні проблеми та можливості. URL: <https://www.henkel.ua/sustainability/global-challenges-and-opportunities>.

16. Проблеми еміграції трудових ресурсів з України

Трудова міграція – поширена практика в Україні ще з періоду здобуття незалежності, найчастіше зумовлена економічними проблемами конкретного мігранта. Нову хвилю популярності в Україні трудова міграція отримала завдяки підписанню договору про безвізовий режим з Євросоюзом.

Згідно з експертними даними всередині країни, постійно перебувають за кордоном 2,5-3 млн трудових мігрантів [1]. Статистика ООН говорить про 5-5,5 мільйонів трудових мігрантів [2].

Досить часто емігранти працюють у тяжких, іноді технічно небезпечних умовах, за заробітну плату, нижче конкурентного рівня. До теперішнього часу досить популярною залишається практика нелегального працевлаштування за кордоном. Українці звикли, що неофіційне працевлаштування приносить вищі доходи, а зароблені кошти часто передаються готівкою через перевізників.

Ще однією проблемою є так звана інтелектуальна еміграція, яка досить несприятливо впливає на національну економіку. Подібна проблема характерна для багатьох східноєвропейських країн, тому їх досвід корисний для України.

За даними дослідження міжнародної міграції, яке

проводила ООН в 2020 році, Україна посідає 8 місце серед топ-країн за кількістю людей, які виїжджають на роботу за кордон [2]. Серед головних причин виїзду за кордон – задоволення мінімальних потреб сім'ї (50% опитаних), 27% хотіли полишити країну заради самореалізації, 17% – через відсутність перспектив в Україні [1].

Запитання та завдання:

1. Оцініть наслідки еміграції трудових ресурсів за кордон для України.
2. Дайте визначення процесу «відплив мізків». Охарактеризуйте цей процес на прикладі України.
3. Розкрийте короткострокові та довгострокові наслідки трудової міграції для економіки України.
4. Охарактеризуйте відмінності причин і наслідків трудової міграції для розвинених країн та країн, що розвиваються.
5. Запропонуйте комплекс заходів державного регулювання міграційних процесів для України.

Джерела:

1. Трудова міграція: скільки українців працювали за кордоном в 2019-2021 роках. 18.03.2021р. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/18/infografika/suspilstvo/trudova-mihracziya-silkly-ukrayinciv-pracyuvaly-kordonom-2019-2021-rokah>
2. Трудова міграція: світові стандарти і практики / Ольга Чубенко. 15.11.2021р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/11/15/679762/>

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

<i>І. Глосарій</i>		
Економічна історія	Майнові права	Інституційні зміни
Історія економічних	Індивідуалізм	Акції
вчень	Інтенсивне	Картель
Ретроспективний	господарство	Біржа
аналіз	«Капітулярій про	Ленд-ліз
Аграрна економіка	вілли»	Вивіз капіталу
Індустріальна	«Руська правда»	Синдикат
економіка	Козацька держава	Дивіденд
Постіндустріальна	Слуги	Маржиналізм
Економічний	Натуральна рента	Експансія
мейнстрим	Товарне	Монополістична
Азіатська модель	господарство	конкуренція
розвитку економіки	Сеньйорія	Концепція «дифузії
Західна модель	Феод	власності»
господарювання	Імунітети	Дирижізм
Моделі еволюції	Абсолютистська	Додаткова вартість
науки:	монархія	за Марксом
- кумулятивна (П.	Комендація	Кейнсіанство
Дюгема);	Реформація	Велика депресія
- фальсифікаційна;	Комунальні	«Новий курс»
- наукових революцій;	революції	Акселератор
- НДП;	Манор	Мультиплікатор
- циклічного розвитку	Секуляризація	інвестицій
Генезис	Комунація ренти	Мілітаризація
Інвестиційна теорія	Кріпацтво	Націоналізація
циклів	Магдебурзьке право	Трансформаційні
Історична школа	Цех ремісничий	витрати
Первісна община	Меркантилізм	Кембриджська
Господарство	Кольберизм	школа
Цивілізація	Рантьє	Адміністративно-
Екстенсивне	Лобізм	командна економіка
господарювання	Авторитаризм	Военний комунізм
Сім'я	Національна	П'ятирічки
Рід	державна	Колективізація
Неолітична революція	Ярмарок	Голодомор
Германська община	Мануфактура	Коуза теорема

Поліс Гетеродоксія Бартер Аристократія Архонт Боргова кабала Вілла Латифундія Економіка Хрематистика Ілоти Клер Клієнти Кодекс Хаммурапі Волока Ергастерія Колонат Імперія Патриції Пекулій Вотчина Трапезити Редистрибуція Аллод Баналітети	Монетаризм Протекціонізм ВГВ Первісне нагромадження капіталу Револуція цін Буржуа Фізіократи Логролінг Метрополія НТР НТП Політика грошового балансу Промислова революція Класична політична економія Фритредерство Опортунізм Закон Сея Німецький ордолібералізм Рациональних очікувань теорія Репарації Червінець Дауеса план	Державне регулювання економіки Лібералізм Перебудова в економіці Господарський розрахунок «Шокова терапія» Золотий стандарт Неоконсерватизм Змішана економіка Крива Лаффера Демократична революція Конгруентність інституцій Дивергенція інституцій Інформаційні витрати Економічна інтеграція Суспільного вибору теорія Трансформаційні процеси Моделі економічного зростання ЄЕС Міжнародна економічна інтеграція Неформальні інституції
--	---	--

II. Завдання на встановлення правильності тверджень (укажіть «Так» чи «Ні», дайте розгорнуту відповідь)

1. Економічна наука все більше стає природничонауковою, тому що сьогодні використовує точні математичні розрахунки.
2. На економічні теорії минулого не варто звертати увагу при проведенні аналізу сучасного стану розвитку економічних відносин.
3. Економічна наука через неможливість здійснення повністю контрольованого експерименту різниться від природознавчих дисциплін.
4. Коли земля є основною формою суспільного багатства то це аграрна цивілізація.
5. Конкуренція не виступає ключовим критерієм періодизації ринкової економічної системи.
6. Періодизація «Е та ЕД» відрізняється від періодизації загальної «Всесвітньої історії».
7. Індустріальна цивілізація характерна для країн Західної Європи середини 15 ст.
8. Для постіндустріального типу характерним є те, що ступінь розвитку науки, інновацій та кредитних відносин є визначальними в створенні добробуту.
9. Класовий підхід – базується на підпорядкуванні аналізу економічної думки економічній мотивації ключових соціальних груп.
10. Й.-А. Шумпетер ввів поняття «творче руйнування».
11. Еволюція первісного суспільства має шість етапів в площині відповідності панівному матеріалу та технології виготовлення знарядь праці.
12. За часів енеоліту відбулося перетворення «передлюдини» в «homo sapiens».
13. Первіснообщинний лад починається з миті появи на землі людини і закінчується формуванням класового суспільства та формуванням держави.
14. Складовою «неолітичної революції» є процес переходу до матриархату.

15. Перші податки виникли в час мезоліту: первісні люди 50% шкур мамонта віддавали вождю.
16. Утворення перших цивілізацій пов'язують з появою мідних знарядь праці.
17. Логічний ланцюг еволюції громади первісного суспільства має таку історичну послідовність: кровна-сусідська-територіальна-держава.
18. В межах розвитку первісної економіки відбулось два крупних суспільних поділи праці.
19. Три технічні революції відбулися в первісній економіці.
20. Бартерний обмін (Т-Т) в первіснообщинному устрої мав системний характер.
21. Причиною появи перших держав Сходу було винайдення іригаційного землеробства.
22. Основу економіки Стародавнього Єгипту складало господарство кочівників.
23. У Китаї в 8 ст. до н.е. з'явилися перші монети – мідні пластинки.
24. Вільні селяни-общинники та ремісники були основними продуктивними силами держави Шумер.
25. Характерною ознакою Вавилонського царства була децентралізована система управління.
26. Трипільська культура сформувалася на території сучасної України.
27. Письмовою пам'яткою Месопотамії є трактат «Настанови Гераклеопольського царя своєму синові».
28. В Стародавньому Вавилоні діяв «Кодекс законів» царя Хаммурапі.
29. В Стародавньому Єгипті панувала «класична» форма рабства.
30. В 7 ст. до н.е. Лідійський цар Кесар запровадив карбувати круглі монети (сплав золота і срібла із символом лева і бика) з позначенням їх вартості.
31. Даосизм є першою в світі соціальною утопією про справедливе суспільство.
32. Конфуцій уперше аргументував, що праця є джерелом багатства.

- 33.Трактат «Архашастра» заперечує фундаментальну роль держави в розвитку економіки.
- 34.Золото як міра обрахунку ресурсів вперше описується в трактаті «Гуань-цзи».
- 35.Фіаси (перші торговельні об'єднання), що контролювали ціни, страхували, надавали позики з'явилися в Стародавній Індії.
- 36.Концепція Мо-Цзи оспорує природну суть рівності людей та вільного почину дрібних виробників.
- 37.Закони Драконта засвідчили право приватної власності за громадянами на земельні наділи.
- 38.Ксенофонт автор трактату «Економікос» («Домобуд»).
- 39.Першим розмежував гроші на всезагальні та місцеві Платон.
- 40.Аристотель заперечував, що еволюція суспільства проходить згідно з природними законами – панування та підкорення.
- 41.Германізація (варваризація) – процес здійснення феодалізації природнім шляхом через еволюцію (від родоплемінного до феодального) форм землеволодіння германськими племенами на теренах попередньої Римської провінції, зокрема – Північної Галлії.
- 42.Еволюція феодальної економіки має чотири етапи.
- 43.У середньовічній Європі під поняттям «іmunітет» розуміли систему привілеїв (право політичної влади над населенням в вигляді «феоду») для великих землевласників.
- 44.Алод – це вид приватної власності на землю, якою селянин розпоряджався вільно, тобто без згоди громади (марки).
- 45.Суть «відробіткової ренти» (панщини) в тому, що економічно залежний селянин зобов'язаний передавати феодалу частину виробленого ним товару.
- 46.Магдебурзьке право – це коли обраний магістрат встановлює для міста норми кримінального та цивільного права.
- 47.Тома Аквінський активно підтримував розвиток лихварства у своїй праці «Сума теології».
- 48.Перший банк був створений в 11 ст. в м. Генуя.
- 49.Левантійська торгівля – це високорентабельна торгівля винятково предметами розкоші, завезеними з Леванту.

50. Першу навколосвітню подорож здійснив португалець Фердинанд Магеллан.
51. Первісне нагромадження капіталу – це перехід від рабовласницької до ринкової економіки.
52. Реформа «огородження» в Англії 15 ст. – добровільний процес обезземелення селян і трансформації їх на недорогу робочу силу мануфактур.
53. Мануфактура – це вид підприємства, яке базується на застосуванні ремісничої техніки, вільнонайманій робочій силі та поділі праці.
54. Перша в світі буржуазна революція відбулася в Англії.
55. На першій у світі фондовій біржі в Амстердамі в 1611 р. торгували не лише первинними але і вторинними фінансовими інструментами.
56. Фундатором теорії «активного торгового балансу» вважається Томас Мен.
57. У «Трактаті політичної економії» Антуан Монкретьєн виступав проти активного втручання держави в операції з зовнішньої торгівлі.
58. Виконуючи функції міністра фінансів Людовика XIV, Жан-Батіст Кольбер підтримував політику протекціонізму задля підтримки активного торгового балансу.
59. Промисловий переворот – це хід переходу від застосування ручної праці до розвитку машинного виробництва.
60. Машинобудівна галузь з'явилася вперше в Франції завдяки великому світовому попиту на парові машини.
61. «Фритредерство» – це політика вільної торгівлі між державами, яка реалізується в зустрічному взаємному зниженні мита.
62. Рантьє – особи, які здійснюють виробничу діяльність та їх добробут формується винятково за рахунок заробітної платні.
63. Бестселер А.Сміта «Дослідження про природу і причини багатства народів» трактує суспільство як сукупність «економічних людей», які формують так званий «мінувий союз».
64. Адам Сміт обґрунтував теорію «порівняльної переваги».

65. Адам Сміт у дослідженні функції держави в ринковій економіці обмежує аспектами охорони прав власності, національної оборони й утримання установ, що забезпечують суспільні функції, зокрема – правосуддя, освіта тощо.
66. Першим в історії еволюції економічної науки Д.Рікардо свідомо засадою своєї теоретичної системи обрав «теорію трудової вартості», в аспекті якої аналізував сукупність економічних процесів, категорій та законів.
67. Мотивом до проведення промислового перевороту в Франції стало формування першого в історії світу митного союзу.
68. На початку 19 ст. відбулася друга технологічна революція.
69. Закон Шермана (перший у світі Антитрестовський закон) прийнятий у 1890 р. Конгресом США.
70. Початок ери «золотого стандарту» сформував Банк Франції у 1821 р.
71. Центральною проблематикою I-го тому «Капіталу» є процес продукування додаткової вартості.
72. К.Маркс і А.Маршалл є авторами твору «Маніфест Комуністичної партії».
73. Ліст Фрідріх ще в 1841 р. у трактаті «Національна система політичної економії» започаткував засади «історичного методу» в проведенні економічного аналізу.
74. В. Зомбарт і М. Вебер були продовжувачами ідей «нової історичної школи».
75. Вернер Зомбарт досліджував інтерпретацію концепту про «дух капіталізму».
76. Фундатором «Стокгольмської школи» є А. Маршалл.
77. Економічна політика російської імперії початку 20 ст. щодо України носила колонізаторську природу, зокрема, заборонялося здійснювати самостійно міжнародні торговельні операції українським купцям і торговцям.
78. Реформа Є.Канкріна (1839-1843 рр.) торкалася податків.
79. К.Маркс дав негативну оцінку твору М.Зібера «Теорія цінності і капіталу Д.Рікардо».

80. Праця Є.Слуцького «Теорія кореляції та елементи вчення про криві розподілу» довгий час була популярним посібником з математичної статистики.
81. Україна часів початку ХХ ст. вважалася промисловою.
82. З літа 1914 р. до осені 1918 р. – час ходу першої Світової війни.
83. Економічний розвиток США перша Світова війна гальмувала.
84. Умови Версальського договору для Німеччини призвели до втрати 1/8 її території та 1/10 населення в порівнянні з 1914 роком.
85. Епоха «проспериті» 20-х рр. ХХ ст. була характерною для Англії.
86. Завдяки реалізації плану Дауеса економічний стан Німеччини досяг довоєнного рівня вже в 1927 р. і на 13 % перевищив його в 1928 р.
87. З краху на Нью-Йоркській біржі (жовтень 1929 р.) стартувала світова економічна криза.
88. «Новий курс» Ф.Д. Рузвельта взяв за теоретичну основу твір К.Маркса «Капітал».
89. Кейнс категорично заперечував втручання держави в час депресії в економіку.
90. Уперше категорію «НТР» вжив у праці «Світ без війни» Дж. Бернал.
91. «Зелена революція» (50-70-ті роки ХХ ст.) не вплинула на еволюцію продуктивних сил, рівень освіти та кваліфікацію працівників.
92. Першу конференцію ООН відкрили 25.04.1945 року у Берліні.
93. Л. Ерхард при формуванні соціального ринкового господарства не виділяв важливості ролі держави.
94. Аналізуючи передумови економічного зростання, С. Кузнець вважав, що воно більше залежить від внесків у «людський», ніж у «уречевлений» капітал.
95. М. Фрідмен фразою: «і тільки гроші мають значення» виділяв монопольний вплив грошей на зміну НД.
96. Сьогодні світова економіка не прив'язана до «електронних грошей».

97. Дж. Сорос назвав кредитні ризики «бандитським капіталізмом».
98. Р. Клауер, А. Лейонхуфвуд, П. Девідсон, С. Вайнтрауб, Х. Мінські зараховуються до англійської течії школи посткейнсіанства.
99. Економічна політика Р.Рейгана ґрунтувалась на аксіомах неоконсерваторів.
100. М. Тетчер оспориювала ідею економічного лібералізму та ратувала за жорстке державне регулювання.
101. М. Фрідмен, на протипагу кейнсіанству, вбачає причини циклічності ринку саме у порушенні монетарної стабільності.
102. Крива А. Лаффера – концепція аргументування поживлення пропозиції через підвищення податкової ставки.
103. Центральне лихо постсоціалістичних країн вчений Коуз убачає у відсутності інститутів з мінімізації трансакційних витрат.
104. Однією з моделей «недержавного регулювання» економіки є політика «воєнного комунізму».
105. За часів НЕПу (1924 р.) кооперативи були головними постачальниками (до 96%) сировини для потреб промисловості.
106. Масштабна колективізація посилювала ефективність с/г України.
107. Реформа Хрущова не торкалася засад існуючого господарського механізму, а пропонувала лише часткове вирішення деяких проблем.
108. Радянська економіка 1980-х рр. характеризується як «економіка зростання».
109. Процес «перебудови» розпочався з ЗУ «Про державне підприємство» (1987 р.) і передбачав самостійність у плануванні господарських процесів.
110. Першим кроком до відновлення Незалежної України в сучасній осі історії було проголошення 16.07.1990 р. Декларації «Про державний суверенітет України» й одноголосного прийняття 24.08.1991 р. довгоочікуваного «Акта проголошення незалежності України».

111. 28.06.1996 р. ВРУ прийняла нову Конституцію України.
112. Першорядними складовими трансформації економіки України до ринку, на думку С. Єрохіна, є інституціональна модернізація.
113. Економічна політика Л. Кучми скидалася на «шокову терапію» через спрямовання на стрімкий перехід до ринку.
114. У листопаді 1996 р. в обіг було запроваджено гривню.
115. Перехід до грошового етапу втілення приватизації в Україні відбувся в 2004 р.
116. Політика «заморожування зарплат» і «відстрочкою виплат допомог» в Україні характерна для перших років правління В.Ющенка.
117. Конституційна реформа (01.01.2006 р.) продемонструвала перехід України до нової моделі – від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської.
118. Корупція у перекладі з латинської (corruptio) означає: «підкуп, розбещування – це використання публічних можливостей з приватною метою; підкупність і продажність державних, політичних, громадських діячів, урядовців і службовців, використання ними свого становища в корисливих цілях» [6].
119. Анексія – загарбання чи насильницьке приєднання (псевдореферендум), однією державою всієї або частини території іншої.
120. Історичні джерела, культурні та ментальні цінності свідчать, що Україна є однією з найдавніших самодостатніх держав Європи.

III. Тестові завдання

(виберіть єдину правильну відповідь)

1. Пріоритетами «Історії економіки та економічної думки» в дослідженні еволюції економічних процесів та економічної думки перш за все є:

- а) суб'єктивні опуси;
- б) маркетингові дані;
- в) історичні факти;
- г) абстрактні категорії.

2. «Економічна історія» як складова дисципліни «ІЕ та ЕД» вивчає:

- а) функціонування національної економіки як єдиного цілого;
- б) процес еволюції економіки в ході її історичного розвитку;
- в) оптимальність використання обмежених виробничих ресурсів;
- г) історичний процес еволюції економічної думки в ході розвитку цивілізації.

3. Предметом дослідження навчальної дисципліни «ІЕ та ЕД» є:

- а) специфіка розвитку домогосподарств;
- б) наукове віддзеркалення в економічній думці специфіки господарства світу;
- в) еволюція світової економіки та її наукове відображення в економічній думці;
- г) еволюція світової цивілізації.

4. Оберіть логічний ланцюг методів дослідження «ІЕ та ЕД»:

- а) загальнонаукового, історико- економічного дослідження та модерністські методи;
- б) математичної статистики, модерністські методи та загальнонаукового пізнання;
- в) історико-економічного дослідження, комп'ютерного моделювання та загальнонаукового пізнання;
- г) модерністські методи, загальнонаукового пізнання та історичної періодизації.

5. Наукова школа, яка заклала засади економіко-історичних досліджень:

- а) марксистська;
- б) фізіократів;
- в) кейнсіанська;
- г) німецька історична школа.

6. Скільки етапів періодизації пропонує інституційно-технологічний підхід?

- а) два;
- б) чотири;
- в) шість;
- г) три.

7. Хто автор хронологічного підходу до періодизації?

- а) Шумпетер;
- б) Ліст;
- в) Гільдебрант;
- г) Мечніков.

8. Який із методів дослідження не належить до модерністських?

- а) хронологічний метод;
- б) ментально-психологічного дослідження явищ економіки;
- в) соціологічний метод;
- г) комп'ютерного історико-економічного моделювання.

9. Укажіть фактор, який не відносять до сукупності так званих «неекономічних факторів», що впливають на ступінь розвитку економіки:

- а) політичні;
- б) відносини власності;
- в) географічні;
- г) соціальні.

10. Назвіть засновника німецької історичної школи:

- а) А.Сміт;
- б) Ф.Ліст;
- в) К. Маркс;
- г) Д.Рікардо.

11. Початок і завершення первіснообщинного ладу характеризується:

- а) з перетворення мавпи на людину та дотепер триває;

- б) з появи людини на землі та завершується виникненням суспільних класів;
- в) з виникненням перших інструментів с/г і завершується зведенням першої фабрики;
- г) з появою ринку та завершується побудовою соціалізму.

12. Що нехарактерне для первіснообщинного ладу?

- а) стрімкий розвиток продуктивних сил;
- б) низький темп еволюції суспільства;
- в) відсутність приватної власності та класів;
- г) низький ступінь розвитку продуктивних сил.

13. Як називається форма господарства при якій людина просто користувалася винятково природними ресурсами?

- а) ринкове;
- б) соціальне;
- в) привласнювальне;
- г) приватне.

14. Який період кам'яного віку був найдовшим?

- а) мезоліт;
- б) кістколіт;
- в) палеоліт;
- г) неоліт.

15. Яка ознака-уміння найбільше відрізняє людину від тварини?

- а) збирати їжу;
- б) полювати;
- в) рибалити;
- г) створювати знаряддя праці.

16. Пітекантроп – це людина, яка:

- а) мавполюдина;
- б) багато вміє;
- в) полює;
- г) багато знає.

17. Який вид діяльності нехарактерний для «привласнювального типу» первісної економіки?

- а) рибальство на річках;
- б) полювання;
- в) вирощування зернових;
- г) збирання ягід.

18. Первісній економіці невластиве:

- а) приватна власність;
- б) колективна форма праці;
- в) вживання примітивних знарядь праці;
- г) рівність при розподілі продуктів.

19. Східнослов'янські племена відносяться до такого типу первісної общини:

- а) пастухова;
- б) германська;
- в) антична;
- г) азіатська.

20. З чого виготовляли знаряддя праці в кам'яному віці?

- а) срібло;
- б) кремій;
- в) золото;
- г) залізо.

21. Що прийшло на зміну первісного ладу?

- а) родова община;
- б) картель;
- в) держава;
- г) комуна.

22. Першим щаблем родового ладу був:

- а) індивідуалізм;
- б) патріархат;
- в) матріархат;
- г) корпоратизм.

23. Яким «століттям» науковці іменують кінець палеоліту?

- а) «кістяним»;
- б) «срібним»;
- в) «бронзовим»;
- г) «золотим».

24. На території якої держави започаткували систематичний збір диких злаків?

- а) Індії;
- б) Палестини;
- в) Вавилону;
- г) Єгипту.

25. Ключовою ознакою неоліту є перехід до такого господарства:

- а) капіталістичного;
- б) привласнюючого;
- в) виробничого;
- г) індивідуального.

26. Першою галуззю виробництва було:

- а) гончарство;
- б) рослинництво;
- в) металургія;
- г) тваринництво.

27. Після неоліту наступив:

- а) палеоліт;
- б) індустріалізація;
- в) мезоліт;
- г) енеоліт.

29. Коли відбулася перша технологічна революція у світі – винайдення вогню?

- а) мезоліт;
- б) неоліт;
- в) палеоліт;
- г) енеоліт.

30. Перехід до землеробства відбувся в добу:

- а) неоліту;
- б) енеоліту;
- в) палеоліту;
- г) мезоліту.

31. Коли винайшли перший ткацький верстат?

- а) кам'яна ера;
- б) мідно-кам'яна;
- в) бронзова;
- г) залізна.

32. Першим суспільним ладом нерівності, який ґрунтувався на експлуатації, був:

- а) соціалізм;
- б) феодалізм;
- в) рабовласництво;
- г) капіталізм.

33. Яка країна не належить за типологією економічних відносин до системи держав Стародавнього Сходу?

- а) Вавилон;
- б) Стародавня Індія;
- в) Шумер;
- г) Греція.

34. Стержем господарської системи Стародавнього Єгипту було:

- а) іригаційне землеробство;
- б) загарбницьке кочівництво;
- в) культиваційне чи землеробство на основі «паші ріллі»;
- г) рибацьке господарство моряків.

35. Основним мотивом появи Давньоєгипетської держави була необхідність в об'єднанні сил:

- а) землеробів-общинників з метою зведення зрошувальних систем;
- б) рабів-маврів задля спільної праці на «полях бога»;
- в) кочівників-скотарів з ціллю активізації приручення тварин;
- г) фараонів Єгипетського царства (Верхнього та Нижнього) задля посилення централізації та бюрократизації влади.

36. Виділіть основну причину зведення величних світських і культових споруд у країнах рабовласництва Стародавнього Сходу:

- а) турбота стародавніх держав про розквіт культури;
- б) надлишок нагромаджених коштовностей;
- в) потреба в самоствердженні та визнанні правителів;
- г) з метою зайняти робочу силу в час сезонних «простоїв».

37. Цар Хаммурапі правив у:

- а) Індії;
- б) Вавилоні;
- в) Ассирії;
- г) Єгипті.

38. У науковій класифікації перших общин немає такого типу:

- а) германська;
- б) франкська;
- в) антична;
- г) азіатська.

39. Стадія цивілізації починається з появою:

- а) патріархальної сім'ї;
- б) вірувань та релігії;
- в) поділу праці за фахом;
- г) держави та буквеної писемності.

40. Для якого методу виробництва характерна система за принципом: «влада = власність»?

- а) привласнювального;
- б) локального ринку;
- в) азіатського;
- г) товарного ринку.

41. У «річкових цивілізаціях» стародавнього світу панівною формою власності була:

- а) селянська;
- б) державна;
- в) общинна;
- г) храмова.

42. Для подальшого розвитку економіки Античності найбільший вплив мало таке технічне відкриття:

- а) жниварка;
- б) колісний плуг;
- в) стремено;
- г) водяне колесо.

43. У річкових цивілізаціях працю рабів використовували в основному для:

- а) забезпечення престижу власника;
- б) через полігамію;
- в) будівництва;
- г) розвитку сільськогосподарського господарства.

44. Основними причинами кризи рабовласницької системи та краху Давнього Риму є:

- а) збільшення ціни на рабів;
- б) скорочення припливу в країну рабів унаслідок воєнних поразок римлян;
- в) приріст припливу рабів через військові успіхи римлян;
- г) зменшення ціни на рабів.

45. Яке співвідношення видів стимулів до праці притаманне рабовласницькій системі?

- а) 100% суто економічний;
- б) 100% абсолютно примусовий;
- в) 50% на 50% (економічний/примусовий);
- г) 80% – примусовий та 20% – економічний.

46. У якій країні були проведені реформи Солона, що забезпечували інтереси середнього про шарку?

- а) Єгипет;
- б) Греція;
- в) Рим;
- г) Вавилон.

47. Перші гроші з'явились у:

- а) Індія;
- б) Греція;
- в) Єгипет;
- г) Лідія.

48. Назва праці Ксенофонта:

- а) «Закони»;
- б) «Політика»;
- в) «Економікос»;
- г) «Держава».

49. Оберіть працю Аристотеля:

- а) «Закони»;
- б) «Політика»;
- в) «Економіка»;
- г) «Держава».

50. Який філософ першим указав на два боки вартості (мінову і споживчу) будь-якого товару?

- а) Конфуцій;
- б) Аристотель;
- в) Платон;
- г) Ксенофонт.

51. Який учений увів термін «хрематистика»?

- а) Платон;
- б) Конфуцій;
- в) Ксенофонт;
- г) Аристотель.

52. Яка наукова течія Стародавнього Китаю виокремлювала пріоритетність досконалості законодавства в управлінні державою?

- а) моїзм;
- б) легізм;
- в) конфуціанство;
- г) даосизм.

53. У якій державі Стародавнього Сходу зародилися конкретні економічні науки, зокрема статистика, аналіз та облік господарської діяльності?

- а) Китай;
- б) Єгипет;
- в) Месопотамія;
- г) Індія.

54. Виберіть логічний ланцюжок – етапів розвитку Стародавнього Риму:

- а) царський, республіканський та імператорський;
- б) демократичний та республіканський;
- в) царський, демократичний;
- г) царський, імператорський, демократичний.

55. Латифундія – це:

- а) земельне державне володіння;
- б) рабовласницька плантація;
- в) общинне господарство;
- г) колонія.

56. Першорядна причина кризи рабовласництва Античної економіки:

- а) НТП;
- б) вторгнення варварів;
- в) брак стимулів у рабів;
- г) повстання рабів.

57. «Демосом» у Стародавній Греції називали:

- а) рабів;
- б) вільних греків і купців;
- в) аристократію;
- г) царів.

58. Позначте країну, в якій поєднання ремесла з с/г стало засадою процвітання під час рабовласництва:

- а) Греція;
- б) Месопотамія;
- в) Китай;
- г) Шумер.

59. У Стародавній Греції «обмінник валюти» називався:

- а) ломбард;
- б) трапеза;
- в) банк;
- г) поліс.

60. Оберіть основні форми феодальної ренти:

- а) додаткова, відробіткова;
- б) натуральна, відробіткова, грошова;
- в) натуральна, грошова, додаткова;
- г) грошова, натуральна.

61. Система майорату дозволяє успадкувати землю в таких розмірах:

- а) $\frac{2}{3}$ та повністю;
- б) $\frac{1}{3}$ та $\frac{2}{3}$;
- в) $\frac{2}{3}$;
- г) $\frac{1}{2}$ та $\frac{2}{3}$.

62. Баналітет – це:

- а) неекономічний стимул до праці;
- б) монопольне право феодала на об'єкти призначені для переробки с/г продукції;
- в) відчуження наділів землі всередині сеньйорії;
- г) спільне користування угідь, які не підлягають поділу.

63. Магдебурзьке право установлювало:

- а) порядок утворення та межі функцій муніципалітету, норми права (кримінального та цивільного), правила суду та ставки оподаткування;
- б) захист від феодального свавілля, норми кримінального й цивільного права та правила ведення судочинства;
- в) норми кримінального і цивільного права та порядок судочинства;
- г) процедури обрання, визначення повноважень магістрату та ставки оподаткування.

64. Ганзейська торгівля передбачає торгівлю:

- а) між партнерами з країн ближнього Сходу;
- б) між двома країнами;
- в) країн в ареолі Балтійського та Північного морів;
- г) предметами розкоші.

65. Васалітет – це:

- а) вид військової ієрархії;
- б) 1/3 землі у користуванні феодала;
- в) залежність нижчого феодала від феодала вищого щабля;
- г) привілеї великих землевласників щодо прав політичної влади згідно королівського подаяння над населенням.

66. Оберіть ознаку, нехарактерну господарству Середньовіччя:

- а) рентна форма експлуатації;
- б) ієрархія структури земельної власності;
- в) монополія феодалів на землю;
- г) промислова цивілізація.

67. Скільки періодів має епоха Середньовіччя?

- а) два;
- б) три;
- в) чотири;
- г) п'ять.

68. До романського шляху феодалізації не належить:

- а) Іспанія;
- б) Франція;
- в) Німеччина;
- г) Італія.

69. За яким принципом «Салічна правда» розподіляла франків?

- а) релігійним;
- б) майнова рівність всієї громади;
- в) соціально-майнова нерівність;
- г) демократичний централізм.

70. Яку реформу провів Карл Мартелл?

- а) фінансову;
- б) військово-аграрну;
- в) демократичну;
- г) політичну.

71. Бенефіція – це:

- а) наділи селян землею;
- б) орден лицарів;
- в) умовно-службове, спадкове землеволодіння;
- г) неосвоєні суходоли.

72. Метою «комунальних революцій» було встановлення:

- а) одноосібного монопольного управління містом;
- б) самоврядування міст;
- в) системи чистоти в містах;
- г) підпорядкування міст волі феодала.

73. Швабський, або ж Рейнський союзи на межі 18 ст. були формою об'єднання:

- а) духовенства;
- б) торговців міст-союзів;
- в) селян;
- г) королів.

74. На прикладі якого королівства традиційно розглядають процеси феодалізації в Західній Європі?

- а) галлів;
- б) готів;
- в) скіфів;
- г) франків.

75. Форма приватної власності щодо наділу громадської землі називається:

- а) мінестеріал;
- б) фіас;
- в) цензива;
- г) алод.

76. Згідно з військовою реформою Карла Мартелла стержнем війська були:

- а) рекрути;
- б) селяни;
- в) лицарська кіннота;
- г) волонтери.

77. Як називається привілей для феодала, що обмежує втручання короля та його чиновників у систему їх господарювання?

- а) бенефіцій;

- б) імунітет;
- в) майорат;
- г) цензова.

78. Система стягнення феодалам з селян додаткового доходу називалась:

- а) фіасною;
- б) алодною;
- в) баналітетною;
- г) васалітетною.

79. Переважно в Західній Європі 11ст. – 15 ст. розвиток аграрної сфери економіки відбувався:

- а) екстенсивним шляхом;
- б) прискореними темпами;
- в) завдяки виробництву чавуну;
- г) інтенсивними методами.

80. До головних причин нової хвилі виникнення західноєвропейських міст не належать:

- а) НТП в с/г;
- б) відновлення торгових каналів зі Сходом;
- в) падіння худоби та виснаження земель;
- г) економічний інтерес феодалів у отриманні додаткових джерел власного доходу.

81. Службовців феодалів – нащадків колишніх рабів чи кріпаків, які стрімко просувалися вгору по драбині феодалльної ієрархії, називали:

- а) «швидконогі»;
- б) майстри-ремісники;
- в) міністріали;
- г) купці.

82. В індустрії на початку XIV ст. найбільш суттєвим технічним винаходом було:

- а) заліза та міді;
- б) залізниця;
- в) парового двигуна;
- г) пороху та вогнепальної зброї.

83. Як називали об'єднання купців у часи феодалізму задля захисту їх інтересів?

- а) асоціації;

- б) гільдії;
- в) цехи;
- г) корпорації.

84. Ганза – це:

- а) тип вантажопідйомного судна;
- б) механізм водяних млинів;
- в) альянс північно-німецьких купців;
- г) ярмарок у Шампані.

85. Ключовою ідеологією в часи Відродження став:

- а) протестантизм;
- б) меркантилізм;
- в) католицизм;
- г) гуманізм;

86. Ідеологом Реформації в епоху зрілого феодалізму Німеччини був:

- а) Томас Мюнцер;
- б) Мартін Лютер;
- в) Фрідріх Ліст;
- г) Томас Мен.

87. У ході ВГВ появилася перша приватна акціонерна спілка, яка стала монополістом з морських перевезень, – це компанія:

- а) Вест-Індська;
- б) Совт-Індійська;
- в) Ост-Індійська;
- г) Норд-Індійська.

88. Укажіть засновника теорії, відомої під назвою «активний торговий баланс»:

- а) А. Монкретьєн;
- б) В. Петті;
- в) Ж.Б. Кольбер;
- г) Т. Мен.

89. Категорію «політична економія» в економічну літературу першим увів:

- а) Ж.Б. Кольбер;
- б) П. Буалгільбер;
- в) В. Петті;
- г) А. Монкретьєн.

90. Ідеї раннього меркантилізму першими висунули:

- а) Т. Мор та Ж.Б Кольбер;
- б) Ярослав Мудрий;
- в) Г. Скаруффі та В.Стаффорд;
- г) А. Монкретьєн.

91. Суть аграрної реформи Англії в 15 ст. під назвою «огороження» в:

- а) переході від феодалної до капіталістичної ренти;
- б) примусовому обезземеленні селян та системному їх перетворенню в вільнонайману й дешеву робочу силу;
- в) наданні державою позик селянам під надто великі відсотки;
- г) секуляризація земель монастирів та церкви.

92. «Революція цін» у Європі відбулася в:

- а) 15 ст.;
- б) 16 ст.;
- в) 17 ст.;
- г) 18 ст.

93. Наслідком ВГВ стало:

- а) поява торгового капіталу;
- б) переворот економічної структури країни;
- в) формування централізованих держав;
- г) поява світового ринку.

94. Перша буржуазна революція відбулася в:

- а) Англії;
- б) Україні;
- в) Франції;
- г) Нідерландах.

95. Яка країна стає провідним торговельним шляхом у процесі ВГВ?

- а) Італія;
- б) Франція;
- в) Португалія;
- г) Англія.

96. Класичним прикладом процесу нагромадження капіталу є:

- а) Франція;
- б) Іспанія;

- в) Англія;
- г) Нідерланди.

97. Унаслідок «революції цін» у програвші опинилися:

- а) держава;
- б) буржуазія;
- в) феодалі;
- г) селянство.

98. Якою економічною школою керувалися перші буржуазні держави в 17 ст.?

- а) кейнсіанство;
- б) меркантилізм;
- в) інституціоналізм;
- г) марксизм.

99. В. Петті вважав, що «обмінна вартість»:

- а) формується двома факторами (працею та землею) та визначається сумою середніх прожиткових мінімумів на день для дорослої людини;
- б) залежить від зміни хвиль попиту і пропозиції;
- в) прямо пропорційна до зміни нецінових чинників попиту;
- г) створюється працею, вкладеною у виробництво грошей (видобування золота й срібла) та в карбування монет.

100. Яка наукова економічна школа замінила меркантилізм?

- а) фізіократів;
- б) кейнсіанська;
- в) марксизм;
- г) класична.

101. Хто автор книги «Економічна таблиця»?

- а) А. Сміт;
- б) Ж. Тюрго;
- в) В.Петті;
- г) Ф. Кене.

102. Укажіть автора праці «Політична арифметика»:

- а) Т. Мен;
- б) Ж.Б.Кольбер;
- в) В. Петті;
- г) П. Буалгільбер.

103. П. Буагільбер термін «національний дохід» трактував як сукупний дохід у:

- а) сільському господарстві;
- б) банківській справі;
- в) промисловості;
- г) зовнішній торгівлі.

104. Прядка «дженні» винайдена в:

- а) Німеччині;
- б) Англії;
- в) США;
- г) Франції.

105. В Англії промисловий переворот починався в такому виді легкої промисловості:

- а) бавовняної;
- б) шовкової;
- в) льняної;
- г) шерстяної.

106. Промисловий переворот у країнах-лідерах переважно починався в:

- а) торгівлі;
- б) металургії;
- в) транспорті;
- г) текстильній галузі.

107. Успіх промислової революції забезпечили такі два продукти як:

- а) бавовна та вугілля;
- б) текстиль і залізна руда;
- в) залізна руда й вугілля;
- г) хліб і зброя.

108. Причиною активного розповсюдження рант'єрства у Франції в часи промислового перевороту є:

- а) особливість національного менталітету;
- б) масова дрібнотоварність с/г;
- в) панування банків;
- г) відставання темпів розвитку важкої промисловості.

109. Особливістю економіки Франції у 19 ст. було:

- а) прогресивне машинобудування;
- б) лихварський характер;

- в) великі с/г підприємства;
- г) лівова частка інвестицій спрямовувалася в промисловість.

110. Оберіть хронологічну послідовність у ланцюжку проходження промислових революцій у країнах-лідерах:

- а) Англія, Франція, Німеччина, США;
- б) Англія, Німеччина, США, Франція;
- в) Франція, США, Англія, Німеччина;
- г) Німеччина, Англія, Франція, США.

111. Застосування машин у ході промислової революції сприяло використанню праці:

- а) жінок та дітей;
- б) лише чоловічої;
- в) винятково кваліфікованої робочої сили;
- г) лише мешканців міста.

112. У період з 17-19 ст. світова економічна гегемонія належала:

- а) США;
- б) Англії;
- в) Німеччині;
- г) Франції.

113. Німеччина в епоху промислового перевороту стала батьківщиною такої галузі промисловості як:

- а) залізорудної;
- б) машинобудівної;
- в) автомобільної;
- г) хімічної.

114. Вважають, що родоначальником нафтової промисловості є:

- а) Ірак;
- б) США;
- в) Мексика;
- г) Англія.

115. Праця А.Сміта «Багатство народів» починається з аналізу наукової проблеми:

- а) грошей;
- б) доходів;
- в) ціни;
- г) поділу праці.

116. Яку працю А. Сміт вважає «продуктивною»?

- а) працю, що закріплюється в матеріальних цінностях;
- б) у галузі нематеріального виробництва;
- в) працю, що створює цінність;
- г) у сфері матеріального виробництва.

117. У фокусі економічних досліджень Д. Рікардо знаходилася така проблематика:

- а) теорія цінності;
- б) обмеженість ресурсів;
- в) аналіз якісних індикаторів капіталізму;
- г) розподіл багатства.

118. Д. Рікардо при визначенні поняття «вартості» дотримується теорії:

- а) витрат;
- б) трудової теорії вартості;
- в) заощадження;
- г) корисності.

119. Укажіть країну, в якій промисловий переворот відбувся еволюційним напрямом:

- а) Франція;
- б) США;
- в) Німеччина;
- г) Англія.

120. Автор концепції «теорія додаткової вартості» – це:

- а) Ксенофонт;
- б) А. Монкретьєн;
- в) К. Маркс;
- г) Й.Шумпетер.

121. Що не є формою монополії?

- а) концерн;
- б) ФОП;
- в) трест;
- г) синдикат.

122. Причиною появи перших криз збуту та перевиробництва в 19 ст. у системі ринку вільної конкуренції стало:

- а) нерівномірне відтворення в промисловості основного капіталу;

- б) відкриття нафти в Пенсільванії;
- в) розшарування суспільства на стани капіталістів та пролетарів;
- г) будівництво Суецького каналу.

123. Закінчення в Європі 19 ст. процесу «демографічного переходу» означає:

- а) збільшення приростів як народження, так і смертності;
- б) збільшення показників приросту народження та зменшення темпів смертності;
- в) одночасне зменшення темпів народження та смертності;
- г) зменшення темпів приросту народження та збільшення приросту смертності.

124. Нова якість урбанізації в 19 ст. – це:

- а) міста ростуть у «висоту»;
- б) міста обносяться мурами, брамами й ровом;
- в) міста ростуть у «ширину»;
- г) з'являється муніципалітет.

125. Причиною стрімкого (до 150 млн. осіб на початок 1913р.) приросту населення у США було:

- а) знищення плантаторського рабства;
- б) емісія в південних штатах незабезпечених паперових грошей;
- в) масштабна еміграція європейців;
- г) сприятливий клімат.

126. Шалений розвиток акціонерних фірм відбувся в:

- а) першій половині 19 ст.;
- б) другій половині 19 ст.;
- в) першій половині 20 ст.;
- г) другій половині 20 ст.

127. Панування яких форм монополій характерне для економіки США к. 19ст. – п. 20 ст. ?

- а) трестів;
- б) конгломератів;
- в) картелів;
- г) синдикатів.

128. До «традиційних» галузей у кінці 19 ст. належить:

- а) легка промисловість;
- б) автомобільна;

- в) хімічна;
- г) нафтодобування.

129. У розвинених країнах концепція «золотого монетаризму» установилася в такій чверті 19 ст.:

- а) першій;
- б) другій;
- в) третій;
- г) четвертій.

130. Для економіки розвинених держав початку ХХ ст. характерний такий вид процесу «концентрації» виробництва:

- а) горизонтальна;
- б) диверсифікація;
- в) вертикальна;
- г) конгломератизація.

131. Згідно з ідеєю К. Маркса, «додана вартість» формується:

- а) постійним капіталом;
- б) працею, капіталом, землею;
- в) підприємницьким хистом;
- г) неоплаченою працею найманих робітників.

132. К. Маркс, досліджуючи тенденцію до «зниження норми прибутку», виділив такі чинники, що її породжують:

- а) переливання капіталів між сферами виробництва;
- б) зростання цін на споживчі товари;
- в) збільшення частки постійного капіталу в загальній структурі капіталу;
- г) зростання відносного ступеня заробітної плати робітників.

133. Предметом дослідження історичної школи політекономії є:

- а) економічні та позаекономічні фактори;
- б) сфера обігу;
- в) поле виробництва;
- г) історія народного господарства нації.

134. Провідним методом наукового дослідження історичної школи є:

- а) історичний;
- б) абстрактний;

- в) емпіричний;
- г) логічний.

135. Який особливий метод дослідження ввела класична історична школа?

- а) економічне моделювання;
- б) ретроспективний аналіз;
- в) факторний аналіз;
- г) синтез.

136. А.Маршалл при виведенні своєї «синтетичної» теорії за основу взяв таку концепцію:

- а) марксизм;
- б) інституціоналізм;
- в) кейнсіанство;
- г) маржиналізм.

137. Маржиналізм ґрунтується на дослідженні таких економічних величин:

- а) сумарних;
- б) абсолютних;
- в) граничних;
- г) середніх.

138. Хто є автором концепту щодо статичної й динамічної та граничної продуктивності?

- а) В. Парето;
- б) А. Маршалл;
- в) Дж. Б. Кларк;
- г) Л. Вальрас.

139. Здебільшого США в часи першої половини XIX ст. можна охарактеризувати як країну:

- а) аграрну;
- б) промислову;
- в) аграрно-промислову;
- г) промислово-аграрну.

140. Віденська всесвітня виставка (1873

р.) продемонструвала конкурентну перевагу США над Англією у розвитку:

- а) с/г;
- б) промислово-технічному;
- в) промисловому;
- г) військовому.

141. Стрімкі темпи зростання промислового виробництва та торгівлі в к. 19ст. – п. 20 ст. потребували розвитку:

- а) логістики;
- б) транспорту;
- в) міжнародних організацій;
- г) маркетингу.

142. Хто автор дослідження «Земельна власність у Галичині»?

- а) О. Терлецький;
- б) І. Франко;
- в) М. Павлик;
- г) В. Навроцький.

143. В Україні перші акціонерні компанії виникли в 70-ті роки:

- а) 17 ст.;
- б) 18 ст.;
- в) 19 ст.;
- г) 20 ст.

144. Які мануфактури в Україні ХІХ ст. здебільшого охопив промисловий переворот?

- а) купецькі;
- б) поміщицькі;
- в) селянські;
- г) державні.

145. У яких роках 19 ст. була запущена залізнична колія «Львів – Чернівці»?

- а) 50-х рр.;
- б) 60-х рр.;
- в) 70-х рр.;
- г) 80-х рр.

146. На Буковині кріпацтво скасували в:

- а) 1847 р.;
- б) 1848 р.;
- в) 1849 р.;
- г) 1850 р.

147. Першим сформулював чільний закон «інвестиційної теорії» дії економічних циклів:

- а) О. Білімович;

- б) М. Туган-Барановський;
- в) М. Зібер;
- г) Є. Слуцький.

148. У якій галузі створено перше АТ на Буковині?

- а) пивоваріння;
- б) цукроваріння;
- в) машинобудування;
- г) транспорту.

149. Як називали на Буковині найбідніших селян після скасування кріпацтва?

- а) стольники;
- б) халупники;
- в) бідняки;
- г) опричники.

150. У період з 1918 по 1920 рр. в Україні функції державного банку та головної скарбниці виконували:

- а) Банк «Україна»;
- б) Київська губернська скарбниця;
- в) «Ощадбанк»;
- г) Київська контора Держбанку.

151. Після реформи 1861 р. яким шляхом відбувалася трансформація підприємницьких відносин у с/г Україні?

- а) мала специфічний шлях;
- б) «американським»;
- в) «прусьським»;
- г) одночасно «прусьським» і «американським».

152. Маніфест в Україні від 19 лютого 1861 р. визначав:

- а) заборону сплати ренти селянами;
- б) скасування земельних податків для поміщиків;
- в) скасування кріпосного права;
- г) перерозподіл поміщицьких земель між громадами селян.

153. На який термін у російській імперії селяни отримували паспорт опісля проведення реформи в с/г?

- а) пожиттєво;
- б) 1 рік;
- в) 10 років;
- г) 3 роки.

154. В Україні вільнонаймана праця після реформи 1861 р. найбільше була поширена:

- а) на Правобережжі;
- б) на Полтавщині;
- в) на Лівобережжі;
- г) у степових частинах України.

155. У другій половині 19 ст. в економіці України яка галузь мала найбільш важливе значення?

- а) суконна;
- б) борошномельна;
- в) винокурна;
- г) тютюнова.

156. Скільки українців мешкало в Сибіру й на Далекому Сході напередодні 1-ї Світової війни?

- а) 5 млн.;
- б) 3 млн.;
- в) 2 млн.;
- г) 7 млн.

157. Головними закупівельниками зерна та цукросировини у селян України в д. п. 19 ст. були:

- а) торговельні агенти;
- б) іноземні купці;
- в) держава;
- г) поміщики.

158. Найбільш захищеною від іноземної конкуренції в Україні в середині 19 ст. була така галузь промисловості:

- а) металургійна;
- б) харчова;
- в) цукрова;
- г) машинобудівна.

159. Галичина на початку 1-ї Світової війни експортувала до Європи в основному:

- а) ліс;
- б) газ;
- в) торф;
- г) нафту.

160. Особливістю розвитку капіталізму в Україні на початку ХХ ст. є те, що він:

- а) був однаково поширений як у промисловості, так і в с/г.;
- б) був більш розвинутий у промисловості;
- в) був сильніше розвинутий у с/г.;
- г) його зовсім не було.

161. Основна економічна праця Є.Є. Слуцького називається:

- а) «Організація державного господарювання»;
- б) «До теорії збалансованого бюджету споживача»;
- в) «Корисність і ціна. Політико-економічний нарис»;
- г) «Вчення про граничну корисність господарських благ як причину їхньої цінності».

162. Основний твір М. І. Туган-Барановського:

- а) «Вчення про граничну корисність господарських благ як причину їхньої цінності»;
- б) «Корисність і ціна. Політико-економічний нарис»;
- в) «До теорії збалансованого бюджету споживача»;
- г) «Організація державного господарювання».

163. Репараційний план за ідеєю Ч. Дауеса передбачав:

- а) анулювання над економікою Німеччини всіх видів контролю;
- б) надання Німеччині суттєвих кредитів та інвестицій; формулювання каналів збуту та форм розрахунків за німецьку продукцію;
- в) визначення для німецької продукції каналів збуту та методів розрахунків за неї;
- г) поступове щорічне зменшення норм репарацій та продовження кінцевого терміну їх сплати.

164. План репарацій для Німеччини, розроблений Д.Юнгом, передбачав:

- а) скасування для німецької економіки всіх форм контролю; зменшення норм та термінів сплати щорічних репарацій;
- б) надання Німеччині кредитів та інвестицій;
- в) встановлення шляхів збуту для німецької продукції та форм розрахунків;

г) зниження щорічних норм і термінів сплати репарацій та надання кредитів.

165. Оберіть ланцюг рейтингу країн економічного лідерства напередодні 1-ї Світової війни:

- а) США, Англія, Франція, Німеччина;
- б) США, Німеччина, Англія, Франція;
- в) Англія, США, Франція, Німеччина;
- г) Німеччина, Англія, США, Франція.

166. Яка країна без військових конфліктів розлучилася зі своєю колоніальною імперією?

- а) Бельгія;
- б) Англія;
- в) Франція;
- г) Голландія.

167. Лозунг: «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!» належать:

- а) А.Сміту;
- б) Дж. Кейнсу;
- в) К.Марксу;
- г) Ф. Лісту.

168. Упровадження у виробництво процесів «стандартизації» та «конвеєризації» розпочалося в:

- а) Японії;
- б) Франції;
- в) Англії;
- г) США.

169. У Японії антикризова програма часів першої половини ХХ ст. відбувалася шляхом розвитку:

- а) мілітаризації та воєнної агресії;
- б) с/г;
- в) легкої промисловості;
- г) науки і техніки.

170. Який блок створили 25 країн світу в 1931 році?

- а) «доларовий»;
- б) «франковий»;
- в) «стерлінговий»;
- г) «фунтовий».

171. Якому лідеру першої половини ХХ ст. притаманний меседж: «Гармати замість масла»?

- а) Леніну;
- б) Гітлеру;
- в) Сталіну;
- г) Т. Рузвельту.

172. Перший у світі антитрестовський закон затверджений у:

- а) Англії;
- б) Німеччині;
- в) Франції;
- г) США.

173. Як Дж. Кейнс назвав механізм впливу на НД ефекту від трансформації заощаджень на інвестиції?

- а) спекулятора;
- б) мультиплікатора;
- в) агрегатора;
- г) реалізатора.

174. Період «великої депресії» у США:

- а) 1930-1934 рр.;
- б) 1932-1936 рр.;
- в) 1929-1933 рр.;
- г) 1933-1937 рр.

175. Антикризова програма, яку впроваджував Ф. Рузвельт, не передбачала:

- а) зменшення обсягів надмірного виробництва;
- б) знищення безробіття шляхом повної зайнятості населення;
- в) зниження цін продукцію промисловості та с/г;
- г) підвищення цін на вироблену промисловою й с/г продукцію.

176. Хто переніс дослідження економічної категорії «агрегати» із мікро- до макрорівня?

- а) Джордж К. Маршалл;
- б) Д. Робінзон;
- в) Дж. Кейнс;
- г) Е. Чемберлен.

177. Яка країна Європи найбільше постраждала від економічної кризи п. 1930-х років?

- а) Чехословаччина;

- б) Німеччина;
- в) Англія;
- г) Франція.

178. Дж.М.Кейнс сформулював такий новий курс економічної теорії:

- а) інвестицій;
- б) державного регулювання економіки;
- в) цінних паперів;
- г) циклічних коливань.

179. Який мотив, на думку Дж.М.Кейнса, гальмує прагнення людей до зберігання грошей?

- а) граничного споживання;
- б) трансакційний;
- в) спекулятивний;
- г) перестороги.

180. Твір Дж.М.Кейнса «Загальна теорія зайнятості, процента і грошей» побачив світ у:

- а) 1929 р.;
- б) 1933 р.;
- в) 1936 р.;
- г) 1939 р.

181. Згідно з кейнсіанською концепцією споживання, якщо дохід зростає, то:

- а) спадає гранична схильність до споживання;
- б) зростає гранична схильність до споживання;
- в) середня схильність до заощадження спадає;
- г) зростає середня схильність до заощадження.

182. Згідно з неоінституціоналізмом, що не належить до складу «інститути»?

- а) людина;
- б) власність;
- в) влада;
- г) виробництво.

183. Автор цитати «доходи – сьогодні, інвестиції – завтра, робочі місця – післязавтра»:

- а) Д. К. Маршалл;
- б) Ш. де Голль;
- в) Г. Колль;
- г) М.Тетчер.

184. До якої школи неолібералізму належить ідея щодо «спонтанного характеру ринкової економіки»?

- а) американської;
- б) англійської;
- в) німецької;
- г) французької.

185. Жак Ширак, формуючи французьку модель на засадах неокласичного синтезу, сповідував принцип:

- а) деномінація та дедоларизація;
- б) денационалізація, мінімізація податків, розширення житлового будівництва та суспільних робіт;
- в) нарощування воєнного потенціалу задля зміцнення національної незалежності;
- г) денационалізація економіки, зниження податків.

186. Країни з багатими природними ресурсам та з дефіцитом розвитку інших факторів виробництва належать до країн:

- а) що розвиваються;
- б) з перехідною до ринку;
- в) з ринковою економікою;
- г) з неринковою економікою

187. Що не передбачала реалізована в ФРН «Програми 3-х Д»?

- а) денационалізацію;
- б) дерационалізацію;
- в) демілітаризацію;
- г) декартелізацію.

188. Якої фази в формуванні німецького суспільства немає у програмі Л. Едхада?

- а) правового;
- б) плюралістичного;
- в) класового;
- г) сформованого.

189. Якому політику була притаманна ідея економічного дирижизму?

- а) Л. Брежнєву;
- б) Шарлю де Голю;
- в) Л. Едхарду;
- г) М. Тетчер.

190. Опісля 2-ї Світової війни з'явилися три центри світового лідерства:

- а) Європа, СРСР, США;
- б) ССРСР, Японія, США;
- в) США, Японія, Європа;
- г) США, Латинська Америка, Японія.

191. Автор концепту про «великий неокласичний синтез»:

- а) Дж. К.Гелбрейт;
- б) П. Семюелсон;
- в) Дж. М. Кейнс;
- г) М.Фрідмен.

192. Меседж: «Конкуренція всюди, де це можливо, регулювання – там, де необхідно» належить такій економічній школі:

- а) французька;
- б) чиказька;
- в) лондонська;
- г) фрайбурзька.

193. Дж. Кларк під поняттям «вбудований стабілізатор» розумів:

- а) державний бюджет;
- б) модерування попиту та пропозиції;
- в) банківський відсоток;
- г) систему оподаткування.

194. Бреттон-Вудська конференція відбулася в:

- а) 1944 р.;
- б) 1946 р.;
- в) 1948 р.;
- г) 1945 р.

195. Кінцевою метою формування ГАТТ/СОТ є ліквідація:

- а) кордонів;
- б) митних тарифів;
- в) валютної системи;
- г) руху капіталу.

196. Бенілюкс створений задля вільного пересування:

- а) капіталів, товарів і послуг у Південній та Північній Америці;
- б) товарів і послуг у Японії, Китаї;
- в) робітників, капіталів в Англії, Франції, Італії;

г) робітників, капіталів, товарів і послуг в ареолі – Бельгія, Нідерланди, Люксембург.

197. Валютна Бреттон-Вудська система передбачала використання:

- а) золота;
- б) долар США;
- в) одночасно золота і долара США;
- г) валютних блоків.

198. Монетаристи вважають, що першорядним завданням держави є регулювання:

- а) ринку;
- б) торгівлі;
- в) попиту на гроші;
- г) пропозиції грошей.

199. Ф.Гайск вважав, що головною передумовою економічної свободи є:

- а) монополія;
- б) приватна власність;
- в) конкуренція;
- г) невтручання держави в економіку.

200. Ринковій стабілізації, згідно з М.Фрідменом, держава може сприяти винятково за допомогою:

- а) валютного курсу;
- б) ставки відсотка;
- в) грошової емісії;
- г) рівня заробітної плати.

201. У сучасну економічну науку категорію «монетаризм» заново ввів:

- а) Ф. Лассаль;
- б) М. Фрідмен;
- в) В. Ойкен;
- г) К. Браунер.

202. Нобелівську премію М. Фрідмен одержав за:

- а) розробку концепції оптимального використання ресурсів;
- б) опрацювання методу «затрати/випуск»;
- в) дослідження у сфері споживання, історії й теорії грошей;
- г) внесок у підвищення щабля наукового аналізу в економічних науках.

203. Договір про створення ЄС підписаний у:

- а) 1951 р.;
- б) 1993 р.;
- в) 1958 р.;
- г) 1992 р.

204. Місією якої організації є недопущення війни та захист прав людини?

- а) ОЄЕС;
- б) ООН;
- в) МВФ;
- г) НАТО.

205. Метою ЄС є створення якого союзу?

- а) економічного;
- б) монетарного;
- в) політичного;
- г) усі відповіді правильні.

206. На початку ХХІ ст., згідно із соціальним критерієм ООН, на першому місці:

- а) Японія;
- б) Канада;
- в) США;
- г) Франція.

207. Економічний сенс «холодної війни» в боротьбі за:

- а) джерела сировини;
- б) союзників;
- в) ринки;
- г) гонку озброєнь.

208. Кому в 1970 р. вручили Нобелівську премію з економіки?

- а) П. Самоельсону;
- б) В.Ойкену;
- в) Веблену;
- г) М. Фрідмену.

209. Хто з когорти американських економістів є автором сучасної моделі економічного зростання?

- а) Дж. Б'юкенен;
- б) Р. Солоу;
- в) М. Алле;
- г) Т. Веблен.

210. Премію за внесок у розвиток «теорії суспільного вибору» одержав:

- а) Дж. Б'юкенен;
- б) М. Алле;
- в) Дж. Гікс;
- г) Р. Солоу.

211. Уперше ввів у вжиток економістів терміни «мікроекономіка» та «макроекономіка»:

- а) Р. Фріш;
- б) М. Алле;
- в) Г. Беккер;
- г) У. Шарп.

212. Понад 40% світової торгівлі в к.80-х років минулого століття припадало на:

- а) імпорт Німеччини;
- б) експорт Японії;
- в) ТНК (внутрішньовиробничі поставки);
- г) міжнародні операції Великобританії.

213. Розробник моделі «пастки ліквідності»:

- а) Дж. Кларк;
- б) А. Лаффер;
- в) Дж. Хікс;
- г) М. Фрідмен.

214. З точки зору А. Лаффера, суттєве зростання податків не приводить до:

- а) підриву фінансової основи оподаткування;
- б) утрати стимулів підприємців до інвестування;
- в) падіння виробництва;
- г) скорочення безробіття.

215. Хто запропонував такий метод як «витрати – випуск» у розрізі прогнозного аналізу?

- а) Ф. Хайєк;
- б) М. Фрідмен;
- в) В. Леонтьєв;
- г) Дж. Робінзон.

216. В економічну історію увійшла стратегія економічного розвитку М. Тетчер під назвою:

- а) меркантилізму;

- б) неолібералізму;
- в) кейнсіанства;
- г) неоконсерватизму.

217. У боротьбі з довготривалим спадом економіки М. Тетчер використовувала політику:

- а) монетаризму;
- б) лібералізму;
- в) фрітредерства;
- г) кейнсіанства.

218. Маастрихтська угода (02.08.1993р) означала для Великобританії:

- а) вступ до НАТО;
- б) інкорпорацію до СОТ;
- в) зміну «тетчеризму» на політику Дж. Меджора;
- г) упровадження єдиної грошової одиниці та формування наддержавних органів з регулювання.

219. «Рейганоміка» не передбачала:

- а) можливостей амортизації;
- б) підвищення низки соціальної допомоги;
- в) зниження податків;
- г) спрощених державних розпоряджень, що заважають інвестиціям.

220. В американському суспільстві часів правління Р. Рейгана загострилася поляризація між:

- а) бідними і багатими;
- б) афроамериканцями та білими;
- в) консерваторами та демократами;
- г) католиками та мусульманами.

221. ГАТТ була спрямована на:

- а) розбудову національних держав;
- б) політичну реконструкцію у багатьох країнах;
- в) регулювання послуг;
- г) упорядкування алгоритмів міжнародної торгівлі та максимальне зниження митних обмежень.

222. Зазвичай інтеграційні процеси країн-сусідів започатковуються з альянсу:

- а) політичного;
- б) економічного;

- в) митного;
- г) щодо спільного ринку з вільним рухом факторів виробництва.

223. Яка країна ХХ ст. не входила до складу «великої сімки»?

- а) Німеччина;
- б) США;
- в) Швейцарія;
- г) Японія.

224. У площині ідеї Дж. Гелбрейта нового індустріального суспільства не передбачений такий інститут:

- а) земельної власності;
- б) «плануюча система»;
- в) великих корпорацій;
- г) інженерно-технічний персонал.

225. Постіндустріальному суспільству, за судженням Д. Белла, невластиво:

- а) в авангарді є проблематика будови корпоративного капіталу;
- б) інформація та знання є пріоритетами в нагромадженні власності;
- в) поява «безкласового» суспільства людей високих знань і кваліфікації;
- г) перехід від машинної до інтелектуальної технологій.

226. Ознакою постіндустріального суспільства, за думкою Д. Белла, буде:

- а) приватна власність на засоби праці;
- б) новачі у прийнятті управлінських рішень на основі інтелектуальних технологій;
- в) корпоративний капітал;
- г) приватна власність на капітал.

227. «Нова еліта» у площині постіндустріального суспільства проявляється в:

- а) політичній позиції;
- б) кваліфікації;
- в) силі волі;
- г) володінні власністю від підприємницьких здібностей.

228. Сутність «продрозкладки»:

- а) обмін на промислові товари надлишків с/г продукції;

- б) конфіскацію продуктів с/г;
- в) безоплатну працю всіх працездатних на державу;
- г) продовольчий податок з селян.

229. Чернівецька область у 1957 р. належала до такого адмінрайону:

- а) Станіславського;
- б) Львівського;
- в) Вінницького;
- г) Чернівецького.

230. «Воєнний комунізм» характерний для правління:

- а) М. Хрущова;
- б) Й. Сталіна;
- в) В. Леніна;
- г) Л. Брежнєва.

231. У 1922 р. у СРСР ввели таку нову валюту:

- а) червінець;
- б) рубль;
- в) карбованець;
- г) радзнак.

232. Декларування віку «розвиненого соціалізму» характерна для:

- а) Й. Сталіна;
- б) М. Горбачова;
- в) Л. Брежнєва;
- г) М. Хрущова.

233. Автор гасла «економіка повинна бути економною»:

- а) Л. Брежнєв;
- б) В. Ленін;
- в) М. Горбачов;
- г) М. Хрущов.

234. НТР-III у СРСР відбулося під час правління:

- а) М. Хрущова;
- б) Й. Сталіна;
- в) М. Горбачова;
- г) Л. Брежнєва.

235. Стратегією якого керівника було освоєння цілини Сибіру та Казахстану?

- а) М. Хрущова;

- б) Андропова;
- в) Л. Брежнєва;
- г) М. Горбачова.

236. Яка економічна школа панувала в СРСР:

- а) абсолютизм;
- б) монетаризм;
- в) марксизм;
- г) інституціоналізм.

237. Реформа в СРСР у 1953 р. в основному торкалася:

- а) електроенергетики;
- б) грошового обігу;
- в) промисловості;
- г) аграрного сектору.

238. Соціалістична система провідним законом господарювання вважала:

- а) планомірність;
- б) індустріальність;
- в) прогресивність;
- г) інтенсивність.

239. Збут с/г продукції в СРСР проходив:

- а) за гроші тільки в системі державних магазинів;
- б) винятково за картки в плодоовочевих базах державної форми власності;
- в) частково – за розподільчими картками, а частково – за готівку через державні магазини;
- г) почасти – через державну торговельну мережу, а частково – через систему с/г ринків.

240. Як ще називають економічну реформу в СРСР 1965 року?

- а) «сталінська»;
- б) «косигінська»;
- в) «брежнєвська»;
- г) «хрущовська».

241. Для економіки СРСР в період з 1970 по 1980-х рр., нехарактерно:

- а) корумпованість;
- б) планування на засадах аналізу існуючих можливостей;
- в) зрівнялівка;
- г) спрямованість на ресурсномісткі виробництва.

242. Україна проголосила свою незалежність від табору СРСР у:

- а) 1989 р.;
- б) 1990 р.;
- в) 1991 р.;
- г) 1992 р.

243. Для України 90-ті роки ХХ століття стали роками:

- а) структурної кризи;
- б) економічного піку;
- в) активізації інтеграції;
- г) формування України як члена ЄС.

244. Перехід України до ринку означає:

- а) разовий стрімкий стрибок;
- б) трансформація до нових умов економічних інститутів;
- в) «шокова терапія»
- г) державне регулювання як економікою так і соціальними інститутами.

245. Реформи в Україні цілеспрямовані на створення такої моделі економіки:

- а) чистого ринку;
- б) централізовано-планової;
- в) змішаної;
- г) міжнародної.

246. Ідейні засади ринкових трансформацій в Україні творилися на основі:

- а) опрацювань вітчизняних теоретиків-економістів;
- б) ідей інституціоналізму США;
- в) рекомендацій експертів сучасних міжнародних організацій;
- г) теорій економістів радянської школи 1960-х рр.

247. До об'єктів першої хвилі приватизації в Україні не належали:

- а) об'єкти державних підприємств;
- б) квартири у житлових кооперативах;
- в) земельні наділи;
- г) державні квартири.

248. Конституційна реформа, яка задекларувала парламентсько-президентську модель в Україні, відбулася за часів президенства:

- а) Л. Кравчука;
- б) Л. Кучми;
- в) В. Ющенко;
- г) П. Порошенка.

249. Перехідна економіка ґрунтується на переході до такої форми власності як:

- а) різних форм власності;
- б) виключно державної;
- в) винятково приватної;
- г) колективної.

IV. Розв'яжіть задачі

Задача 1. Проведіть порівняльний аналіз характеристик історичного розвитку суспільства за підходами формаційної та цивілізаційної парадигми:

Еталони парадигм	Формаційна	Цивілізаційна
Принципи дослідження		
Функціональне значення людини		
Провідна суперечність еволюції суспільства. Шляхи її розв'язання.		
Значення держави у розвитку суспільства		
Конструкція суспільства		
Механізм еволюції суспільства		
Історичні етапи розвитку суспільства		

Задача 2. Установіть авторів періодизації економічної історії відповідно за параметрами, покладених в основу класифікації:

№	Критерії періодизації	Автори
1	Релігія	У. Росту
2	Гроші	Е. Мейєр
3	Власність на засоби виробництва	Б. Гільдебранд
4	Грошовий обіг	А.Сміт
5	Клімат	П. Мечніков
6	Торгівля та обмін	А. Тойнбі
7	Кредит	Ф. Ліст
8	Суспільний поділ праці	В. Левитинський
9	Культура	К. Маркс
10	Вирішальний чинник зростання добробуту	В. Левицький
11	Водні напрями сполучення	Д. Белл

Задача 3. Проведіть аналіз концепції «постіндустріального суспільства» в аспекті рівня розвитку техніки:

Галузі економічної діяльності	Щабель розвитку виробництва	Конфігурації соціальної організації	Соціальний стан суспільства
«первинна»			
«вторинна»			
«третинна»			

Задача 4. Охарактеризуйте господарську діяльність людей на різних етапах еволюції первісного суспільства:

Етапи	Форми власності	Основні види господарської діяльності	Головні форми суспільно-господарської організації
Кам'яний вік: - палеоліт - мезоліт - неоліт			
Бронзовий вік			
Залізний вік			

Задача 5. Проведіть порівняльний аналіз типів общин:

- а) азіатської;
- б) античної;
- в) германської.

Задача 6. Проаналізуйте погляди М.І. Зібер на розвиток економічної культури первісного суспільства та визначте:

- а) природу та зародження обміну;
- б) появу грошового обміну;
- в) яке значення особисто для Вас має ця наукова праця;
- б) що Вас зацікавило в тексті, а що залишилося незрозумілим.

Задача 7. Проведіть SWOT-аналіз двох типів обміну в первісному суспільстві згідно з поглядами науковця К. Поланьї та визначте їхню роль у формуванні системи «влада-власність»:

- а) реципрокний обмін;
- б) система редистрибуції.

Задача 8. Визначте, які з положень були відображені у перших пам'ятках-рукописах економічної думки Давнього Єгипту:

- а) поради з управління державою;
- б) PR писарів-управлінців;
- в) рекомендації як досягти успіху;
- г) біографії заможних єгиптян;
- д) переписи населення, документи господарської звітності;
- е) оформлення процесів купівлі-продажу землі, боргові зобов'язання, умови найму;

- е) поради щодо використання грошей;
ж) обґрунтування необхідності звільнення від царської влади.

Задача 9. Відзначте стрілочками (букви з цифрами) ознаки, притаманні господарській сфері:

№	Критерії	Цивілізації
1	Розвиток зрошувального землеробства	А. Єгипетська
2	Цивілізація міст	Б. Месопотамська
3	Державний розподіл робочої сили «царських людей»	В. Крито-мікенська
4	Переважаючий розвиток зовнішньої торгівлі	
5	Регулювання суспільних відносин на основі кодексу законів	
6	Формування господарських центрів навколо «палаців-держав»	

Задача 10. Проведіть порівняльний аналіз форм господарства:

Господарство та його особливості	Месопотамія	Давній Єгипет	Крито-мікенська цивілізація
Умови господарської діяльності			
Досягнення у господарській сфері			
Власність на землю			
Система «влада-власність»			
Галузева структура господарства			
Які зовнішні та внутрішні фактори призвели до занепаду			
Інші (доповніть перелік)			

Задача 11. Проведіть аналітичний зріз типів латифундій Стародавнього Риму:

№	Типи латифундій	Характерологічні ознаки
1	Централізована рабська	
2	Децентралізована з колонами	
3	Змішана	

Задача 12. Проведіть аналіз законів Солона та Хаммурапі на предмет відображення в них головних ознак, властивих суспільствам Західної цивілізації. Зробіть висновки:

Закон	Сутність та роль цивілізаційних ознак
Закони Солона	
1.	
2.	
Закони XII таблиць	
1.	
2.	

Задача 13. Дослідіть економічну структуру Давньої Греції та з'ясуйте такі особливості:

- соціальну структуру населення;
- основні господарські форми та їхній розвиток;
- процес відокремлення влади від власності.

Задача 14. З'ясуйте сутність економічної будови Давнього Риму:

- соціальний склад населення;
- основні господарські форми та їхній розвиток;
- процеси формування власності на засоби виробництва.

Задача 15. Визначте стрілочками (цифри з буквами) авторів наукових розробок:

Автор	Тезис
1) Каутілья	а) моральне вдосконалення людини
2) Арістотель	б) землеробство – матір і годувальниця всіх мистецтв
3) Конфуцій	в) економіка і хрематистика
4) Катон Старший	г) економічна роль держави
5) Ксенофонт	д) бикам – відпочивати, а рабам – працювати

Задача 16. Проведіть порівняльний аналіз розвитку господарства феодальної економіки за параметрами таблиці:

Сфери господарювання	Франція	Англія	Німеччина
	V–X ст.		
аграрна економіка			
промисловість			
торгівля та грошовий обіг			

XI–XIII ст.			
аграрна економіка			
промисловість			
торгівля та грошовий обіг			
XIV–XV ст.			
аграрна економіка			
промисловість			
торгівля та грошовий обіг			

Задача 17. Дослідіть особливості поширення меркантилізму в країнах Західної Європи:

Процеси	Загальна характеристика	Особливості			
		Іспанія	Франція	Португалія	Англія
1. Цивілізаційні фактори розросту європейських країн					
Політичні					
Соціальні					
Ментальні					
Економічні					
Зовнішньоекономічні					
2. Економічні наслідки ВГВ для трансформації господарств європейських монархій					
Революція цін					
Первісне нагромадження капіталу					
Колонії					
3. Чинники появи ринкового господарства					
Занепад феодалізму та зародження системи інституцій ринкової економіки					
Урбанізація					
Нові форми господарств в індустріальних та аграрних галузях					
Зміни у фінансовій сфері та обміну					
4. Економічна думка					
Меркантилізм: - ранній; - пізній					

Задача 18. Опишіть модель організації господарювання зрілої феодальної економіки (XI–XIII ст.):

- а) феодального маєтку;
- б) управління середньовічним містом;
- в) регламентація цехового устрою ремесла;
- г) діяльності торгових гільдій.

Задача 19. Проведіть порівняльну характеристику загальних та особливих тенденцій розвитку феодальної економіки на українських землях і в країнах Західної Європи:

- а) організація сільськогосподарського виробництва;
- б) розвиток ремісничої промисловості;
- в) зростання обсягів торгівлі.

Задача 20. Проаналізуйте епоху Великих Географічних Відкриттів у площині розвитку економіки європейських держав у контексті:

- а) передумови ВГВ;
- б) хід ВГВ;
- в) наслідки ВГВ;
- г) ВГВ як передумова зародження ринкового господарства.

Задача 21. Обґрунтуйте суть економічної політики протекціонізму:

- а) проведіть порівняльний аналіз протекціоністських течій ранніх та пізніх меркантилістів;
- б) наведіть приклади протекціоністських заходів у практиці країнах Західної Європи XVII ст.;
- в) поясніть, чому протекціоністи XVII ст. вважали, що принцип «зруйнуй сусіда» забезпечує активний торговельний баланс.

Задача 22. Охарактеризуйте процес розкладу феодалізму в Європі:

- а) виокремте цивілізаційні чинники впливу на розвиток господарств провідних держав в 17 ст.;
- б) укажіть економічні причини активізації трансформації монархій з територіальних у централізовані;
- в) виділіть зміни, які відбулися у системі (влада-власність);
- г) опишіть шляхи переходу від натурального до дрібного товарного виробництва у провідних централізованих монархіях Європи;

д) як змінився ступінь залежності людей у ході цієї трансформації, поява нових класів.

Задача 23. Сформууйте аналітичну таблицю «Порівняльний аналіз процесу промислового перевороту у країнах-гегемонах: Великій Британії, Франції, Німеччині та США» за такими параметрами:

- а) часові межі;
- б) передумови;
- в) етапи та хід процесу;
- г) соціально-економічні наслідки;
- в) національні особливості.

Задача 24. Дослідіть еволюцію «теорії вартості» в розрізі поглядів представників наукової школи – класичної політичної економії:

- а) В. Петті;
- б) С. Сісмонді;
- в) А. Сміт;
- г) Д. Рікардо;
- д) Ж.Б. Сей.

Задача 25. Проведіть аналітичний зріз процесу перетворення Англії в 17 столітті в країну-технічного лідера (НТР-І).

Винахід і наукова думка	Рік винаходу	Автор винаходу

Задача 26. Проаналізуйте специфіку промислового перевороту у США:

№	Вектор	Особливості розвитку
1	Наука і техніка	
2	Географічне розташування	
3	Лісові ресурси	
4	Гідроресурси	
5	Промисловість	

Задача 27. Простежте еволюцію економічної думки вчених, заповнивши таблицю, зробіть висновки:

№	Наукові ідеї	Аргументи положень
1	Ф. Кене та його «Економічна таблиця»	
2	Теорії цінності А. Сміта: логіка та зміст	
3	Д. Рікардо: проблеми відтворення та криз	
4	Ж. Б. Сей: факторна теорія вартості	
5	Модель економічної рівноваги за Т. Мальтусом	
6	Дж. С. Міль: сценарій соціальних реформ	

Задача 28. Проаналізуйте сенс теорій класиків за показниками таблиці, зробіть узагальнення:

№	Назва теорії/автори	Зміст
1	Вартості / А. Сміта, Д. Рікардо	
2	Міжнародної торгівлі / А. Сміта та Д. Рікардо	
3	Земельної ренти / Д. Рікардо	
4	Трьох факторів виробництва / Ж.-Б. Сея	
5	Гармонії інтересів / Г.Ч. Кері.	
6	Послуг та гармонії інтересів / Ф. Бастіа	

Задача 29. Опишіть причинно-наслідковий зв'язок між ходом революцій у країнах Європейської цивілізації та формуванням ринкового господарства:

№	Суть і значення революцій	Вплив на становлення ринку
1	Буржуазно-демократичні	
2	Промислові	
3	Освітні (просвітницькі)	

Задача 30. Проведіть аналіз соціально-економічного стану та панівних ідей економічної думки України в 17 ст. – 18 ст.:

№	Особливості	Характеристика
1	Розвиток українського Лівобережжя та Слобожанщини	
2	Економіка Правобережної України	
3	Українська революція (1648-1676 рр.): ідеї, економічні причини, хід і наслідки.	
4	Економічні погляди: - А. Ордін-Нащокіна; - Ф. Прокоповича; - І. Посошкова	

Задача 31. Дайте характеристику «системи ринку вільної конкуренції»:

- а) сутність;
- б) умови існування;
- в) механізм функціонування.

Задача 32. Відшукайте відповідність:

1	Стара «історична школа»	А	Дослідження «Сучасний капіталізм»
2	Нова «історична школа»	Б	Ф. Ліст
3	Праця «Національна система політичної економії»	В	М. Вебер, Г. Шмоллер, Л. Брентано, К. Бюхер, В. Зомбарт,
4	В. Зомбарт	Г	Р. Штаммлер, Р. Штольцман
5	Соціальний курс в економічній науці	Д	К. Кніс, В. Рошер, Б. Гільдебранд

Задача 33. Установіть відповідність:

1	Австрійська школа граничної корисності	А	А. Пігу, А. Маршалл
2	Стокгольмська (шведська) школа	Б	К. Віксель, В. Кассель
3	Кембриджська школа	В	Ф. Візер, К. Менгер, Е. Бем-Баверк
4	Математична школа	Г	Дж. Б. Кларк
5	Американська школа	Д	В. Парето, А. Курно, Л. Вальрас

Задача 34. Здійсніть аналіз основних концептів грошової реформи Сергія Вітте, наведіть аргументи:

- а) зумовлена світовою тенденцією поширення у розвинених країнах «золотовалютних стандартів»;
- б) суперечності щодо встановлення золотого монометалізму рубля;
- в) межі прив'язки паперового рубля до золота;
- г) правила вільного обміну кредитних рублів на золото;
- д) обмеження в аспекті додаткової емісії кредитних білетів.

Задача 35. Знайдіть відповідність між складовими таблиці:

1	Риси, властиві «фінансовій олігархії»	а	Закон капіталістичного нагромадження
2	Вплив міжгалузевої конкуренції призводить до вирівнювання їх норми прибутку з середньогалузевим рівнем	б	Співпраця К. Маркса та Ф. Енгельса
3	Основною фішкою вживання К. Марксом «класичного» підходу до аналізу є	в	К. Маркс твір «Критика Готської програми»
4	Економічним атрибутом монополістичної фази капіталізму є	г	«Капітал», I -й том
5	Форми розподілу за умови соціалізму	д	Властиво те, що клас капіталістів разом експлуатує клас робітників
6	Крайнощі в процесі нагромадження за різними полюсами: багатства – на одному, а злиднів – на другому	е	«Капітал», II -й том
7	Авторами праць: «Маніфест Комуністичної партії», «Німецька ідеологія» та «Святе сімейство» є	є	Трудова теорія вартості
8	Обґрунтування теоретичної концепції «додаткової вартості» здійснив	ж	Капіталізація частини додаткової вартості
9	Дослідження «перетворених форм вартості» здійснив	з	Вивезення капіталу
10	Сенс капіталістичного нагромадження –	і	В. Ленін

Задача 36. Знайдіть правильне продовження визначення:

1	К. Маркс вивів аксіому про те, що вартості формуються...	а	«живою» працею найманої робочої сили
		б	капіталом й працею
		в	трьома факторами: капіталом, працею та землею
2	Вченню К. Маркса та Ф. Енгельса притаманне твердження про те, що ...	а	шлях трансформація капіталізму в соціалізм здійснюється шляхом удосконалення форм процесу
		б	капіталізм сам себе знищить
		в	непримиренність суперечності між капіталом та працею можна вирішити виключно революцією
3	К. Маркс розглядав процес капіталістичного нагромадження як ...	а	збільшення ваги позичкового капіталу
		б	капіталізація частини утвореної додаткової вартості
		в	процеси концентрації/централізації капіталу
4	Теорію «додаткової вартості» як кореня експлуатації, аргументовано в праці...	а	К. Маркса «Капітал»
		б	В.Леніна «Імперіалізм, як вища стадія капіталізму»
		в	К. Маркс і Ф. Енгельс «Маніфест Комуністичної партії»
5	Перетворені конфігурації «додаткової вартості» – це...	а	фактори виробництва (земля, праця, капітал)
		б	ціна й заробітна плата
		в	прибуток, рента, процент

Задача 37. Визначте вплив селянської реформи Австрії на економіку Галичини, Буковини та Закарпаття:

- а) скасування кріпосного права;
- б) новачі австрійського уряду, спричинені революцією (1848-1849 рр.);
- в) започаткування капіталістичного розвитку.

Задача 38. Порівняльний аналіз різних шкіл маржиналізму:

Критерій	Школа				
	австрійська	кембриджська	американська	шведська	математична
Сфера дослідження					
Початкова точка економічного аналізу					
Першорядний економічний суб'єкт;					
Джерело створення цінності (вартості)					
Методологічний інструментарій					

Задача 39. Охарактеризуйте працю Туган-Барановського «Промислові кризи в сучасній Англії, їх причини і близький вплив на народне життя» в розрізі:

- а) дослідження економічної природи «кон'юнктурних» циклів;
- б) диспропорції руху потоків заощаджень та інвестицій;
- в) особливості нагромадження основного капіталу.

Задача 40. Визначте за допомогою поєднання стрілочками букви з цифрами головну проблематику наукових досліджень авторів:

1. М. Зіббер;
2. І. Вернадський;
3. М. Туган-Барановський:
 - а) зародження ринкових відносин у с/г;
 - б) циклічність економіки;
 - в) теоретичні проблеми класичної політичної економії;
 - г) концентрація та монополізація промисловості;
 - г) питання кооперації;
 - д) державне регулювання ринку;
 - е) специфіка розвитку капіталізму в с/г України;
 - е) особливості еволюції промисловості України в к. ХІХ ст.;
 - ж) ринкове ціноутворення.

Задача 41. Знайдіть відповідність між ученими та їх теоріями:

1	Д. Журавський	А	праксеологія
2	М. Туган-Барановський	Б	математична школа
3	Є. Слуцький	В	статистика
4	М. Бунге	Г	інвестиційна теорія циклів
5	С. Подолинський	Д	енергетична теорія економічного розвитку
6	М. Столяров	Е	психологічна школа

Задача 42. Проведіть порівняльну характеристику реформ, які анулювали кріпацтво в українських землях

Основні характеристики	Реформи	
	Австро-Угорська імперія (1848 р.)	російська імперія (1861 р.)
1. Причини та рушійні сили реформи		
2. Згідно реформи відмінялися ...		
3. Реформа передбачала викуп ...		
4. Статус селянина: а) до реформи б) після реформи		
5. Умови наділення селян землею		
6. Передбачені реформою форми власності на землю		
7. Наслідки реформи		

Задача 43. Порівняйте особливості шляхів виходу з Великої депресії економік США та Німеччини (пов'яжіть стрілочками цифри з буквами):

- 1) США;
- 2) Німеччина.
 - а) трансформація робітників на «солдатів праці»;
 - б) вектор на державно-монополістичне регулювання;
 - в) введення «кодексів чесної конкуренції»;
 - г) примусовий перехід на картелювання дрібно-середніх фірм;
 - д) компенсування фермерам за примусове скорочення площ і поголів'я;
 - е) мілітаризація економіки;

е) ухвалення програми громадських робіт та виплата допомоги по безробіттю

Задача 44. Знайдіть відповідність:

1	М. Драгоманов	А	родоначальник київської психологічної школи
2	М. Зібер	Б	автор однієї з перших наукових праць русинською мовою з політекономії
3	М. Левитський	В	переклав українською мовою І т. «Капіталу» (24-й розділ)
4	М. Бунге	Г	популяризатор економічної думки К.Маркса
5	І. Франко	Д	теорія збалансованого бюджету споживача
6	Т. Степанов	Е	фундатор «Старої громади»
7	Є. Слуцький	Є	автор «Артільного договору»

Задача 45. Укажіть відмінності у трактуванні на початку ХХ ст. терміна «імперіалізм»:

- а) політичний сенс;
- б) економічне тлумачення.

Задача 46. Проаналізуйте вагомість планів:

- а) зміст плану Ч. Дауеса;
- б) сенс плану О. Юнга;
- в) наслідки їх утілення для економіки Німеччини.

Задача 47. Опрацюйте дослідження Дж. М. Кейнса «Загальна теорія зайнятості, процента і грошей»:

- а) методологічні аспекти;
- б) теоретичні засади;
- в) практичні новації;
- г) значення для економіки конкретної країни;
- д) ідеї нових кейнсіанців.

Задача 48. Установіть відповідність:

1	З. Бжезінський	А	теорія «прав власності»
2	Дж. Коммонс	Б	теорія постіндустріального суспільства
3	Дж. Б'юкенен	В	соціально-правовий інституціоналізм
4	Р. Коуз	Г	концепція «технотронної ери»
5	Д. Белл	Д	теорія суспільного вибору

Задача 49. Установіть відповідності плану Маршалла:

А. – Причини

Б. – Наслідки

1. Розширення світової торгівлі
2. Регенерація економіки Західної Європи.
3. Поновлення колоній.
4. Спад у країнах Західної Європи темпів економічного розвитку.
5. Тимчасове припинення економічного лібералізму.
6. Посуха у Західній Європі (1947).
7. Домінування в європейських країнах протекціоністської політики.
8. Скорочення міжнародного товарообігу.
9. Поляризація суспільств Західної Європи.

Задача 50. Визначте час для країн приєднання до ЄЕС:

1. 1951 р.;
2. 1957 р.;
3. 1967 р.;
4. 1973 р.;
5. 1981 р.;
6. 1986 р.;
7. 1995 р.;
8. 2004 р.

Швеція; Великобританія; Італія; Латвія; Люксембург; Австрія; Нідерланди; Литва; Португалія; Данія; Бельгія; Греція; Мальта; Естонія; Франція; Угорщина; Чехія; Ірландія; Іспанія; Кіпр; Польща; Словенія; ФРН; Словаччина та Фінляндія.

Задача 51. Проаналізуйте вектори антикризових програм урядів США та Німеччини в період з 1933 по 1936 рр.:

Чільні напрямки економічної політики	Новий курс Ф.Д. Рузвельта	Програма нацистів
Інституційні засади державного регулювання		
Розширення держсектору		
Структурна політика держави		
Націоналізація фірм воєнної справи Картелювання індустрії Піднесення ВПК		

Державна інвестиційна політика		
Державне фінансування ВПК Скорочення інвестицій на товари групи «Б» промисловості Державна підтримка фермерів		
Фінансова політика держави		
Заходи із забезпечення бездефіцитного бюджету Підвищення норм оподаткування населення Зниження податків на доходи малих і середніх компаній Підвищення податків для високодоходних фірм		
Кредитно-грошова політика		
Припинення обміну на золото банкнот Вилучення з обігу золота Девальвація грошової одиниці Надання приватним банкам державних кредитів Державне страхування заощаджень населення Держконтроль над банківською системою		
Державне регулювання процесів з ціноутворення		
Визначення коридору коливання цін на окремі сегменти продукції. Держзакупівлі Планування обсягів випуску продукції		
Соціальна держполітика		
Упровадження в країні пенсійного забезпечення Скорочення низки виплат підтримки безробітним Зменшення видів виплат соціального страхування		
Державне регулювання трудових відносин		
Організація громадських робіт Запровадження трудової повинності Підвищення/зниження рівня мінімальної з/п		
Державне регулювання ЗЕД		
Удосконалення платіжного балансу Організація клірингової системи взаємних розрахунків Централізоване планування міжнародної торгівлі Планування обсягів імпорту		

Задача 52. З'ясуйте авторів теорій:

1	Р. Коуз	А	концепція суспільного вибору
2	Дж. Коммонс	Б	соціально-правовий інституціоналізм
3	З. Бжезінський	В	концепція «технотронної ери»
4	Дж. Б'юкенен	Г	доктрина постіндустріального суспільства
5	Д. Белл	Д	теорія «прав власності»

Задача 53. Проведіть причинно-наслідковий аналіз чинників розвитку сучасного постіндустріального суспільства п. ХХІ ст.:

- а) інформаційно-технологічна революція: передумови, суть і наслідки;
- б) постіндустріальна сервісно-інформаційна економіка: характеристика та фактори розвитку;
- в) венчурна форма в інноваційній сфері: види контрактів зі сфери венчурного фінансування.

Задача 54. Здійсніть порівняльний аналіз формування змішаних економічних систем (друга половина ХХ ст.):

Критерії	Економічна система			
	ліберально-ринкова (США, Англія)	соціально-ринкова (Німеччина)	Корпоративно-ринкова (за принципом системи розподільного соціалізму (Швеція))	державно-керована або ж корпоративно-ринкова (Японія)
Культурні цінності (релігійні, корпоративні, етичні, філософські)				
Домінанти власності				
Свобода (індивідуально-конкурентні цінності чи кооперативні)				
Рівень державного втручання в економіку				

Інституції				
Ступінь розвитку продуктивних сил				
Розподільчий механізм				
Інші				

Задача 55. Порівняйте методологічні засади провідних течій економічної думки другої половини ХХ ст.:

Методологічні основи дослідження	Напрямок			
	кейнсіанська	неокласична	інституціональна	неоліберальна
Предмет				
Метод				
Об'єкти				
Економічна функція держави				
Значення неекономічних чинників				
Фактори економічного зростання				
Інші засади				

Задача 56. Проаналізуйте сторони економічних політик України у 20-30 рр. ХХ ст.:

- а) «воєнного комунізму»;
- б) «нова економічна політика».

Задача 57. Дослідіть економічні програми національних урядів України:

Уряди	Зміст програми	Реалізація
Центральна Рада		
Директорія		
Гетьманат		
ЗУНР		
Висновки		

Задача 58. Проведіть аналітику особливостей економіки України в часи II Світової війни:

- а) індустріалізація;
- б) причини та наслідки колективізації;
- в) голодомори в Україні як геноцид нашої нації;

- г) господарство України в роки Другої світової війни;
д) післявоєнна відбудова.

Задача 59. Зробіть порівняльну аналітику поглядів речників інституційно-соціальних теорій:

Концепти	Представник	Основні твори	Чільні теоретичні тези	Методологічна специфіка
Інституційно-соціальне спрямування течій раннього інституціоналізму	Т. Веблен			
Інституційно-технократичний вектор	Дж. Гелбрейт			
Концепція фаз економічного зростання	В. Ростоу			
Теорія «3-х хвиль» еволюції цивілізації	Е. Тоффлер			
Концепт постіндустріального суспільства	Д. Белл			
Теорія інформаційного суспільства	М. Кастельс			
	Т. Сакайя			
Вчення постеконічного суспільства	В. Іноземцев			

Задача 60. Проаналізуйте реформаторські заходи 1960-х і 1980-х років:

Параметри	Косигінська реформа (1965 р.)	Епоха перебудови (1985–1990 рр.)
Теоретичне обґрунтування реформування		
Суть і заходи		
Трансформація форм власності		
Зміна рівня державного регулювання		
Планування		
Межі самостійності господарських одиниць		

Задача 61. Визначте вектори рекомендацій вітчизняних економістів-теоретиків у першій половині 1990-х років згідно з їх концептуальними підходами:

- I. Монетарна концепція. II. Кейнсіанський підхід.
- а) анулювання державного регулювання;
 - б) збереження державного регулювання;
 - в) розроблення та поступова реалізація державних програм трансформації;
 - г) визнання переваг ринкового механізму;
 - д) активізація роздержавлення;
 - е) поступова та контрольована державою трансформація державної власності у приватну;
 - є) збереження контролю держави за виробничо-розподільчими сферами;
 - ж) лібералізація торгівлі та цін.

Задача 62. Здійсніть хронологічний аналіз зміни стратегії й тактики трансформаційних реформ у площині державного управління 6-х Президентів України:

- а) Л. Кравчука;
- б) Л. Кучми;
- в) В. Ющенко;
- г) В. Януковича;
- д) П. Порошенка;
- е) В. Зеленського.

Задача 63. Проаналізуйте сучасні тенденції формування фундаменту національної системи господарства:

- а) формування нового формату державності в боротьбі з агресією московитів;
- б) нові інтеграційні форми в міжнародну спільноту;
- в) прояви «адміністративного монетаризму» в економіці України;
- г) шляхи зменшення корупції та тінізації;
- д) роль лідера – Президента В.Зеленського в формуванні нової політичної еліти;
- е) план Маршалла для відбудови України після нашої Перемоги;
- є) єднання нації в укріпленні нових інституцій демократії.

V. Проблемні та ситуаційні завдання

1. Поясніть змістове навантаження наукових методів дослідження за допомогою правильно оформлених цитат і наведіть приклади:

- Метод наукової абстракції;
- Метод аналізу;
- Метод синтезу;
- Історико-економічний аналіз;
- Метод емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, вимірювання, систематизація подій і фактів);
- Метод індукції;
- Метод дедукції;
- Системно-структурний (системно-функціональний) метод;
- Метод економічного моделювання;
- Статистичні методи;
- Кліометричні дослідження.

2. Обґрунтуйте який методологічний підхід (абсолютистський; кумулятивний; релятивістський чи еволюційний) щодо дослідження «Е та ЕД» схарактеризовано у наведеному вислові:

Марк Блауг: «Сучасна теорія покрита шрами вчорашніх проблем, які вже вирішені, вчорашніх промахів, які вже виправлені, і не можуть бути повністю зрозумілі, якщо не розглядати її як спадщину минулого»[2].

3. Обґрунтуйте сутність поняття «суспільство» в аспекті:

- а) «полісистемне» утворення;
- б) ролі господарської системи.

4. Охарактеризуйте зміст «формаційної» парадигми через призму:

- а) господарського розвитку суспільства;
- б) її недоліків.

5. Охарактеризуйте «цивілізаційну» парадигму в площинах:

- а) теоретичних витоків;
- б) специфіки методології;
- в) еволюції господарської сфери суспільства;
- г) рушійних сил розвитку;
- д) основної одиниці аналізу історичного розвитку суспільства.

6. Проведіть порівняльний аналіз системи господарських відносин первісного суспільства:

- а) родових племен;
- б) сімейних (домогосподарських) центрів;
- в) громадах.

7. Охарактеризуйте особливості господарської діяльності суспільств первісної історії регіонів України. Визначте фундаментальні поняття господарської системи трипільців.

8. Проаналізуйте специфіку господарської сфери держав Давнього Сходу в такій послідовності:

- а) природні умови;
- б) атрибути господарства;
- в) НТП;
- г) соціальні відносини;
- д) особливості влади.

9. Сформулюйте особливості господарських відносин Крито-мікенської цивілізації:

- а) провідна галузь;
- б) ступінь розвитку знарядь праці;
- в) соціальна організація;
- г) економічні зв'язки;
- д) основні господарські одиниці;
- е) власність-влада.

10. Назвіть особливості господарського розвитку:

- а) Давнього Єгипту;
- б) держав Дворіччя;
- в) Старовавилонського царства;
- г) Шумера.

11. Чому в цивілізаціях Давнього Сходу саме місто стає центром суспільного розвитку?

12. Проаналізуєте спільні та відмінні риси храмового та царського господарства.

13. Проведіть порівняльний аналіз поглядів трактатів Гуань-Цзи, «Артхашастра» та Конфуція.

14. Проведіть аналітичний зріз особливостей економіки країн Стародавнього Сходу за такими параметрами:

- а) специфіка розвитку Давньої Індії та її віддзеркалення в «Артхашастрі»;

- б) характерні риси економіки та наукової думки Давнього Китаю;
- в) причини та види регламентації господарської системи Стародавнього Сходу;
- г) риси «патріархального» рабства;
- д) ознаки «храмового» господарювання.

15. Здійсніть аналіз особливостей формування суспільств Західної цивілізації в час рабовласництва:

- а) особливості економічної структури Давньої Греції;
- б) характерні риси афінського шляху розвитку;
- в) суть законів Драконта і реформи Солона;
- г) специфічність спартанського типу соціально-економічного розвитку;
- д) особливості та причини проведення колоніальної політики та піднесення торгівлі Стародавньої Греції;
- е) механізм становлення рабовласницької економіки Стародавнього Риму.

16. Виділіть особливості відображення господарської діяльності у працях мислителів Античності:

- а) економічні ідеї розвитку аграрного руху братів Граків;
- б) суть і специфіка моделей «ідеальної держави» у працях Платона й Аристотеля;
- в) головні економічні ідеї Катона Старшого, Варрона, Колумелли;
- г) сутнісне навантаження категорій «економіка» та «хрематистика» в концепції Аристотеля;
- д) як пропонує Аристотель вирішити проблематику «справедливої»;
- е) що розумів Ксенофонт під поняттям «економіка».

17. Охарактеризуйте механізм Магдебурзького права в аспектах:

- а) процедура обрання та визначення функцій муніципалітету;
- б) визначення для міста правових норм;
- в) обрання форм оподаткування міщан;
- г) регулювання функціонування торгових об'єднань;
- д) порядок діяльності ремісничих цехів;
- е) розподіл бюджету міста.

18. Аргументуйте тезу про те, що норма прибутку від Левантійської торгівлі сягала 40 % на прикладах торгових операцій товарами розкоші:

- а) прянощі;
- б) шовк;
- в) чай;
- г) килими;
- д) ліки.

19. Проаналізуйте порядок повернення боргів, указаний у «Руській Правді»:

- а) «позичка по дружбі»;
- б) «баріш»;
- в) «віддавання грошей на ріст»;
- г) «довгостроковий і короткостроковий кредит»;
- д) «процент»;
- е) «торгівля в кредит».

20. Охарактеризуйте еволюцію економічної думки Київської Русі в аспекті творів:

- а) «Повість врем'яних літ»;
- б) «Повчання дітям» Володимира Мономаха;
- в) «Правда Руська».

21. Проаналізуйте економічну думку середньовіччя у площині праць:

- а) Аврелія Августина (соціальна доктрина християнства);
- б) «Салічної правди»;
- в) «Капітулярій про вілли»;
- г) Томи Аквінського (соціально-економічні ідеї);
- д) Т. Мора («Утопія»);
- е) Т. Кампанелли («Місто сонця»).

22. Проведіть аналітичний зріз особливостей процесів середньовічної урбанізації в контексті:

- а) характеристика середньовічних міст: виникнення, розвиток, значення, приклади;
- б) розвиток міського ремесла та цехів;
- в) піднесення внутрішньої та зовнішньої торгівлі;
- г) купецькі гільдії;
- д) розвиток грошових і кредитних операцій.

23. Охарактеризуйте роль церкви на розвиток господарської системи середньовічної Європи.

24. Проаналізуйте генезу феодальної економіки в національних моделях Франції, Англії, Німеччини:

- а) еволюція форм землеволодіння;
- б) соціально-економічного становище населення;
- в) регламент умов феодального господарства.

25. Проаналізуйте цеховий устрій середньовіччя:

- а) функції ремісничих цехів;
- б) економічна раціональність цеху;
- в) негативні атрибути цехового ремесла.

27. Аргументуйте, чому «корпоративним» іменують соціально-економічний устрій Середньовіччя.

28. Охарактеризуйте погляди Т. Аквінського на:

- а) господарський розвиток;
- б) «справедливу ціну»;
- в) позичковий відсоток;
- г) торговельний прибуток.

29. Поясніть відмінності процесів феодалізації між:

- а) феодальною вотчиною та фільварком;
- б) системами організації сільського господарства, що ґрунтуються руським та німецьким правом.

30. Охарактеризуйте джентризм як появу нового класу суспільства (дворяни, купці, фермери) в епоху первісного нагромадження капіталу за джерелами походження:

- а) капітал утворений шляхом торгівлі рабами та піратства;
- б) маржа від фондових операцій – надання державі позик під високі відсотки;
- в) реалізації дефіцитного сукна з вовни;
- г) залучення коштів населення через інфляцію.

31. Розкрийте сутність меркантилізму в розрізі:

- а) концепції національного багатства та шляхів його примноження у працях ранніх і пізніх меркантилістів;
- б) впливу на економіку країни процесу псування національної монети.

32. Проведіть порівняльну характеристику економічних поглядів меркантилістів:

- а) Ж.Б. Кольбера;

- б) А. Монкретьєна;
- в) А. Серра.

33. Здійсніть аналітичний зріз процесів первісного нагромадження капіталу в:

- а) Голландії;
- б) Франції;
- в) Англії;
- г) Німеччині.

34. З'ясуйте особливості типів мануфактур і причинно-наслідковий зв'язок їх еволюції в нові форми капіталістичного виробництва:

- а) розсіяна;
- б) централізована;
- в) змішана.

35. Грунтуючись на теоретичних положення А.Сміта, поясніть чому:

- а) його вважають економістом мануфактурного епохи;
- б) зміст парадоксу про воду й алмаз;
- в) його не можна найменувати послідовним прихильником аксіом «трудової теорії вартості»;
- г) чим його погляди на зовнішню торгівлю різняться від Д. Рікардо.

36. Аргументуйте ствердження про те, що:

- а) ідеї Буагільбера розвинули фізіократи;
- б) Дж. С. Міль: «класична політична економія досягла межі досконалості, тому починає занепадати»;
- в) К. Маркс: «В. Петті – основоположник класичної політичної економії в Англії»;
- г) Д. Рікардо – економіст часів промислового перевороту.

37. Виділіть особливості формування ринку вільної конкуренції в:

- а) Англії;
- б) Франції;
- в) Німеччині;
- г) США.

38. Дослідіть еволюцію економічної думки у другій половині XVII – 60-х рр. XIX ст.:

- а) укажіть основні школи та напрямки економічної думки в цей час;

- б) розкрийте сутність кожної наукової течії;
- в) виокремте особливості їх розвитку.

39. За допомогою монографічного методу дослідження проведіть аналіз провідних ідей А. Сміта і К.Маркса у площині питань:

- а) Чи марксизм ортодоксально наслідує класичну концепцію, започатковану А. Смітом?
- б) Чим різняться класові підходи дослідження економічних явищ, запропоновані А. Смітом і К.Марксом?
- в) У чому розбігаються висновки А. Сміта і К. Маркса щодо ефектів об'єктивних економічних законів у капіталістичній системі?

40. Проаналізуйте структурні зрушення в економічному лідерстві світу к. XIX ст. в аспекті таких змін:

- а) нові тенденції господарського розвитку Європейської цивілізації наприкінці XIX ст.;
- б) обґрунтуйте чинники втрати Англією світової першості в цей період;
- в) виокремить фактори стрімкого розвитку США;
- г) особливості економічним піднесенням Німеччини к. XIX ст.

41. Дослідіть чинники соціально-економічного стрибка США в XIX ст.:

- а) вигоди від географічного положення;
- б) ресурсна база;
- в) еміграція;
- г) вплив Громадянської війни на розвиток США;
- д) особливості промислового перевороту.

42. Здійсніть моніторинг ключових ідей марксизму:

- а) у чому вбачали причини криз надвиробництва К. Маркс та Ф. Енгельс?
- б) що вважає марксизм фундаментальним економічним законом капіталізму?
- в) у чому соціальний сенс марксистського вчення?
- г) основна проблематика 1-го тому «Капіталу» К. Маркса;
- д) виокремте різницю в тлумаченні категорій К. Марксом у 1-му та 3-му томах «Капіталу».

43. Дослідіть фундаментальні аспекти маржиналізму:

- а) передумови появи маржиналізму;

- б) сутність маржиналістської революції;
- в) аргументуйте чому вважають теорію А. Маршалла синтетичною/універсальною;
- г) устанавіть функціональний зв'язок з точки зору А. Маршалла між категоріями: «ціна», «попит» і «пропозиція»;
- д) як Дж. Б. Кларк трактує сутність закону «спадної продуктивності» інвестованих факторів виробництва;
- е) у чому основна заслуга Л. Вальраса в еволюції економічної думки;
- є) хто автор терміна «економікс» та як він визначає предмет дослідження цієї науки;
- ж) концепція про суспільну корисність В. Парето та в чому суть «оптимум Парето»;
- з) стокгольмська школа: представники та проблематика дослідження.

44. Аргументуйте особливості генези капіталістичних відносин в Україні:

- а) виокремте наслідки реформ для розвитку українських земель:
 - 1848 р.;
 - 1861 р.;
- б) шляхи становлення підприємництва в с/г України;
- в) особливості генези ринкових відносин у пореформений період в Україні.

45. Дослідіть розвиток економічного мислення в Україні в к. XIX ст. – п. XX ст.:

- а) перелічіть наукові школи та напрями, що тоді існували;
- б) предмет дослідження у пореформений період українських учених;
- в) сутність інвестиційної теорії циклічності згідно з поглядами М. Туган-Барановського;
- г) особливості методології Київської психологічної школи;
- д) визначте хто та за що з українських учених цього періоду отримали світове визнання.

46. Аргументуйте передумови, функції та хід формування під час конференції у Бреттон-Вудсі у червні 1944 року:

- а) МВФ;
- б) МБРР.

47. Укажіть авторів теорій:

- а) «постіндустріального суспільства»;
- б) «суспільного вибору»;
- в) «трансакційних витрат»;
- г) «нового індустріального суспільства»;
- д) «стадій економічного зростання».

48. Обґрунтуйте категорію відносин власності в аспекті:

- а) концепції дифузії власності (А. Берлі, Т. Карвер Дж. і М. Кларк)
- б) управлінської революції (Т. Ніколс, П. Друкер і Дж. Бернхем).

49. Назвіть прихильників інституціоналізму:

- а) Р. Коуз; е) Т. Веблен;
- б) В. Мітчелл; є) Л. Вальрас;
- в) М. Фрідмен; ж) Ф. Ліст;
- г) А. Пігу; з) Г. Ч. Кері;
- д) Дж. Гелбрейт. і) Дж. Коммонс.

50. Розкрийте відмінності другої половини ХХ ст. між корпоративними формами:

- а) США;
- б) провідних держав Західної Європи;
- в) Японії.

51. Порівняйте тетчеризм і рейганоміку.

52. Дослідіть особливості неолібералізму ХХ ст.:

- а) французька модель;
- б) складові теорії Ф. Хайєка;
- в) причини неефективності кейнсіанської концепції в умовах стагфляції.

53. Проведіть змістовну аналітику нових процесів в економіці кінця ХХ – початку ХХІ ст.:

- а) економічна глобалізація: суть і рівні впливу;
- б) міжнародна економічна інтеграція: зміст і етапи;
- в) економічні інтеграційні об'єднання: міжнародні й субрегіональні;
- г) характеристика сучасної стадії європейської економічної інтеграції;
- д) сучасні тенденції транснаціональних корпорацій.

54. Визначте тенденції розвитку інституціональної економтеорії у д. п. XX ст. – п. XXI ст.:

- а) особливості теоретико-методологічних засад;
- б) етапи еволюції;
- г) приклади впливу на економічну політику країн.

55. Простежте еволюцію радянської економічної думки в аспекті праць науковців:

- а) довоєнний час (І. Дашковський, Є. Слуцький, О. Чайнов, М. Соколов, М. Птух, В. Лівіцький);
- б) періоду активізації державного тоталітаризму (Є. Квірінг, Г. Петровський, С. Косіор);
- в) післявоєнний час (О. Румянцев, О.Петров, М. Канторович, О. Рибалкін та О. Гош).

56. Охарактеризуйте грошову реформу 1947 р. та її роль для України:

- а) суть і хід реформи;
- б) соціально-економічні наслідки.

РОЗДІЛ 3. МІКРОЕКОНОМІКА

<i>І. Глосарій</i>		
Економікс	Ринок	Реальний дохід
Мікрорівень	Державний інститут	Номінальна ціна
Неокласичний	Кардиналізм	Відносна ціна
напрямок	Постулати теорії	Ефект доходу
Кембриджська	споживчої	Ефект заміщення
школа	поведінки	Блага Гіффена
А.Маршалл	Г.Госсен	Парадокс
Потреба	У.Джевонс	Гіффена
Безмежність	К.Менгер	Складові
потреб	Дж.Бентам	економічної
Відносна	Корисність	самостійності
обмеженість	Сукупна корисність	фірми
(рідкісність)	Гранична	Класичне
ресурсів	корисність	визначення фірми
Економічні	Перший закон	Р.Коуз
потреби	Госсена (закон	Трансакційні
Різноманітність	спадної граничної	витрати
потреб	корисності)	Інституційне
Закон зростання	Другий закон	визначення фірми
потреб	Госсена	Мобільність
Матеріальні	Еквімаржинальний	ресурсів
потреби	принцип	Миттєвий період
Соціальні потреби	Ординалізм	Короткотривалий
Духовні потреби	Лозаннська школа	період
Виробничі	В.Паретто	Довготривалий
потреби	Ф.Еджуорт	період
Споживчі потреби	Є.Слуцький	Виробнича функція
Варіантність	Дж.Хікс	Функція продукту
використання	Система переваг	(доходу)
ресурсів	споживача	Функція витрат
Блага	Аксиома	ресурсів
Економічні блага	ненасиченості	Параметрична
Матеріальні блага	Аксиома	функція
(товари)	рефлексивності	Трансформаційна
Нематеріальні	Аксиома	функція
блага (послуги і	впорядкованості	Субститутна
права)	Транзитивність	виробнича функція

Інвестиційні блага Споживчі блага Приватні блага Суспільні блага Змішані (квазі- суспільні) блага Економічний вибір Крива виробничих можливостей Повна зайнятість Повний обсяг виробництва Придатні ресурси Альтернативна вартість Закон зростання альтернативної вартості Метод альтернативної вартості Метод еластичності Метод граничного аналізу Метод моделювання (аналітичне, табличне, графічне) Метод оптимізації та визначення рівноваги Позитивні методи Нормативні методи Доступність даних Мікросистема Домашнє господарство Підприємство (фірма)	Бюджетна лінія та бюджетна площа Розширене бюджетне обмеження Крива байдужості та поверхня байдужості Гранична норма заміщення благ Субститути Комплементи Карта байдужості та простір байдужості Внутрішня рівновага Кутова рівновага Лінія „дохід- споживання” Крива Енгеля Ефект Енгеля Блага вищої категорії (нормальні блага) Блага нижчої категорії Функції Торнквіста Блага першої необхідності Блага другої необхідності Блага розкоші Лінія „ціна- споживання” Крива індивідуального попиту Номінальний дохід Теорія ринкової рівноваги А.Маршалла	Функція Кобба- Дугласа Лімітна виробнича функція (Леонтьєва) Альтернативне заміщення ресурсів Периферійне заміщення ресурсів Валовий продукт Середній продукт Граничний продукт Еластичність виробництва Виробнича функція з одним змінним фактором Закон спадної віддачі Ізокванта Гранична норма технологічного заміщення Карта ізоквант Ізокліни Ізокоста Карта ізокост Позитивний ефект масштабу Негативний ефект масштабу Стабільна віддача від масштабу Еластичність масштабу Теорема Вікселя- Джонса Траєкторія розширення
--	---	---

Бухгалтерські (зовнішні, явні) витрати Внутрішні (неявні) витрати Валові (сукупні) витрати Середні витрати Граничні витрати Витрати виробництва в короткотривалому періоді Загальні витрати Постійні витрати Змінні витрати Середні загальні витрати Середні постійні витрати Середні змінні витрати Закон зростання граничних витрат Витрати виробництва у довготривалому періоді Крива довготривалих середніх витрат Оптимальна виробнича потужність Ефективна виробнича потужність Валовий дохід Середній дохід Граничний дохід Економічний прибуток	Теорія ринкової рівноваги Л.Вальраса „Ціновий поріг” „Цінова стеля” Паспортний продаж Талонний продаж Патенти Ліцензії Квоти „Зв’язані” продажі Еластичність Цінова еластичність попиту Коефіцієнт цінової еластичності попиту Цілком (абсолютно) нееластичний попит Відносно нееластичний попит Одинична еластичність Відносно еластичний попит Цілком (абсолютно) еластичний попит Точкова еластичність Дугова еластичність Фактори цінової еластичності попиту Еластичність попиту за доходом Перехресна еластичність попиту Добре пов’язані блага Погано пов’язані блага Незалежні блага	виробничої діяльності фірми Економічні витрати виробництва Нормальний прибуток Торгова марка Торговий знак Бар’єри для вступу в галузь Контроль над ціною Реальні ринкові структури Ідеальні ринкові структури Поліпольна поведінка Метод зіставлення валових показників Метод зіставлення граничних і середніх показників „Золоте” правило мікроекономіки Модель максимізації прибутку Оптимальний обсяг виробництва Точки беззбитковості Точки закриття Модель мінімізації збитків Модель закриття фірми Короткотривала рівновага поліпольного ринку
---	---	---

Валовий прибуток	Цінова еластичність	Довготривала
Середній	пропозиції	рівновага
прибуток	Фактори цінової	поліпольного ринку
Граничний	еластичності	Галузь із
прибуток	пропозиції	постійними
Попит	Перехресна	витратами
Ціна попиту	еластичність	Галузь зі
Величина попиту	пропозиції	зростаючими
Закон попиту	Непрямі податки	витратами
Крива ринкового	Дедвейт-збитки	Галузь зі спадними
попиту	Структура ринку	витратами
Ефект Веблена	Тип ринкової	Економічна роль
(престижу)	структури	досконалої
Ефект юрби	Досконала	конкуренції
(моди)	конкуренція	Ефективність
Ефект сноба	(поліполія)	виробництва
Нецінові фактори	Недосконала	Ефективність
попиту	конкуренція	розподілу
Спряжені блага	Монополія	Справедливість
Очікування	Монополістична	розподілу
споживачів	конкуренція	Монополія
Пропозиція	Олігополія	Межі ринку
Ціна пропозиції	Чинники ринкових	Монопольна влада
Величина	структур	Індекс чотирьох
пропозиції	Стандартизований	Індекс восьми
Закон пропозиції	продукт	Індекс Герфіндаля-
Крива пропозиції	Диференційований	Гіршмана
Нецінові фактори	продукт	Індекс Лернера
пропозиції	Універсальний	Природна
Очікування	продукт	монополія
виробників	Нецінова	Ресурсна
Ринкова рівновага	конкуренція	монополія
„Ринковий хрест”	Диференціація	Адміністративна
Надлишок	продукту	монополія
споживача	Реклама	Недобросовісна
Надлишок	економіці	конкуренція
виробника	Похідний попит	Чиста (повна)
Рівновага на	Цінність граничного	монополія
промійку	продукту	Монопольна
Дефіцит	Граничний продукт	поведінка
Черги споживачів	у грошовому	Неповна монополія
Надлишок	вираженні	Проста монополія

монопольного ринку Довготривала рівновага монопольного ринку „Зняття вершків” Лімітуюче ціноутворення Пошук ренти Х-неефективність Економічна роль монополії Антимонопольна політика Суспільно справедлива ціна Ціна безбитковості Обмеження рентабельності Примусовий поділ монополії Короткотривала рівновага ринку монопольності конкуренції Довготривала рівновага ринку монопольності конкуренції Форми диференціації продукту Економічна роль диференціації продукту Надлишкова виробнича потужність Види реклами	Крива індивідуального попиту на ресурс Крива ринкового попиту на ресурс Оптимальне співвідношення ресурсів Правило мінімізації витрат Правило максимізації прибутку Нецінові фактори попиту на ресурс Ефект обсягу Ефект ресурсного заміщення Еластичність попиту на ресурс Фактори еластичності попиту на ресурс Монопсонія Двостороння монополія Робоча сила Праця Ринок праці Продуктивність праці Часова перевага Міжчасовий вибір Міжчасові уподобання Гранична норма часової переваги Міжчасова бюджетна лінія Індивідуальна пропозиція праці	Цінова дискримінація першого ступеня Цінова дискримінація другого ступеня Цінова дискримінація третього ступеня Відкрита монополія Закрита монополія Короткотривала рівновага Майбутня цінність Норма дисконтування Чиста поточна цінність Внутрішня норма віддачі Ризик Фінансові посередники Часткова рівновага Загальна рівновага Алокативна ефективність Економіка обміну Оптимум Паретто для обміну „Скринька” Еджуорта для обміну Контрактова крива для обміну Межа можливих корисностей Оптимум Паретто для виробництва „Скринька” Еджуорта для виробництва
---	--	---

Економічна роль реклами Взаємна залежність олігопольних фірм Ламана крива попиту Кооперативна (узгоджена) поведінка Некооперативна (неузгоджена) поведінка Явна (таємна) змова (картель) Фактори явної змови Мовчазна змова Цінове лідерство Модель „витрати плюс” Цінова війна Залежність споживачів від ціни Прив’язаність споживачів до марки Дуополія Курно Дуополія Бертрана Дуополія Штакельберга Дуополія Суїзі Теорія ігор Стратегія Партія гри Результат гри Матриця гри Гра з нульовою сумою Домінантна стратегія	Ринкова пропозиція праці Диференціація ставок заробітної плати Неконкуруючі групи Вирівнюючі відмінності Мобільність робочої сили Людський капітал Цеховий тред-юніонізм (закрита профспілка) Профспілка Галузевий тред-юніонізм (відкрита профспілка) Мінімум зарплати Капітал Ринок капіталу Форми капіталу Рух капіталу Позичковий відсоток Інвестиції Пропозиція заощаджень Інвестиційний попит Норма віддачі Поточна цінність Аналіз суспільних витрат і вигод Теорія квазіоптимуму Модель прямої демократії	Контрактова крива для виробництва Функція трансформації Крива трансформації Гранична норма трансформації Економічна теорія добробуту Теореми добробуту Класична (утилітаристська) функція суспільного добробуту Бентама Ніцшеанська функція суспільного добробуту Роулзівська (мінімаксна) функція суспільного добробуту Егалітарна функція суспільного добробуту Індивідуалістична функція суспільного добробуту Ліберальна функція суспільного добробуту Фіаско ринку Перерозподіл доходів
--	---	--

<p>Рівновага за Нешем Функції ринків факторів виробництва</p> <p>Виробництво суспільних благ Попит на суспільні блага Фантомні криві попиту Принцип Калдора- Хікса</p>		<p>Граничні приватні витрати Граничні зовнішні витрати Граничні суспільні витрати Гранична приватна вигода Гранична зовнішня вигода Гранична суспільна вигода Позитивні екстерналії (зовнішні ефекти) Негативні екстерналії (зовнішні ефекти) Достойні блага Недостойні блага Інтерналізація екстерналій Податок Пігу Теорема Коуза Ринок прав на забруднення Парадокс Ерроу Модель представницької демократії Теорема Б'юкенена</p>
--	--	--

II. Завдання на встановлення правильності тверджень (укажіть «Так» чи «Ні», дайте розгорнуту відповідь)

1. Мікроекономічний аналіз не дає можливості побачити первинних, глибинних причин, які формують чи змінюють поведінку економічних суб'єктів.
2. Домашні господарства висувають попит на робочу силу, а фірми – на кінцеві блага.
3. Економічна модель – це абстракція.
4. Використання міркувань типу „доцільно-недоцільно” при оцінці наслідків розподілу ресурсів притаманне позитивній економічній теорії.
5. Позитивна економічна теорія, будучи нездатною дати відповіді на нормативні питання, непотрібна для розв’язання проблем у реальному житті.
6. Продукт має корисність, якщо він доступний за ціною для споживача.
7. Корисність – характеристика досягнутого споживачем рівня добробуту при споживанні певних благ.
8. Корисність кожного блага пов’язана з певною ситуацією, зі зміною якої цілком може виявитися іншою.
9. Поняття „корисність” і „користь” тотожні.
10. В умовах обмеженості ресурсів споживач як економічний агент не володіє суверенітетом, тобто він приймає рішення не самостійно.
11. Рациональна поведінка споживача означає, що він знає, чого бажає, і може порівнювати доступні йому набори товарів.
12. Кардиналізм передбачає те, що раціональний діючий споживач не тільки визнає той факт, що для нього корисність одного блага більша від корисності іншого, але і вказує, наскільки більша, фіксуючи величину перевищення.
13. При зростанні рівня споживання загальна корисність зменшується.

14. Крива сукупної корисності має негативний нахил, а крива граничної корисності – позитивний.
15. Закон спадної граничної корисності розповсюджується, без винятку, на всі блага.
16. При зменшенні граничної корисності загальна корисність також зменшується.
17. Зміна значень загальної корисності під впливом збільшення обсягу спожитої продукції на одиницю товару 400; 500; 600; 700 відображає дію закону спадної граничної корисності.
18. Споживач перебуває у стані рівноваги за умови $TU \rightarrow \max$.
19. Загальне рівняння рівноваги споживача зображується у вигляді формули: $(TU_x)' / P_x = (TU_y)' / P_y$.
20. Ранги, які встановлює споживач для альтернативних варіантів задоволення своїх потреб, називаються споживчими перевагами.
21. Порядковий підхід до корисності передбачає дослідження вибору споживачем між різними наборами благ.
22. Ординалізм передбачає, що індивід може надавати спеціальні значення або числа в ютілях корисності будь-якому спожитому кошику товарів.
23. Аксиома ненасиченості означає те, що споживач віддасть перевагу меншій кількості блага.
24. Крива байдужості є відображенням сукупності наборів благ, які забезпечують різний рівень добробуту (корисності) для споживача.
25. Зі зміною задоволення від споживання товарів і послуг криві байдужості також змінюються.
26. Крива байдужості має позитивний нахил.
27. Чим ближче крива байдужості знаходиться до початку координат, тим більшу корисність вона відображає.
28. Сукупність кривих байдужостей називають пірамідою кривих байдужостей.
29. Кількість блага X , яку погоджується отримати споживач для додаткового споживання певної

- кількості блага Y , називається граничною нормою заміщення.
30. Для двох повністю взаємозамінюваних товарів гранична норма заміщення різна, а графік набуває форми опуклої кривої.
 31. Графічно два повністю взаємодоповнюючих товари можуть бути зображені у вигляді двох взаємно перпендикулярних прямих.
 32. Ситуація, при якій, чим більшу кількість товару має споживач, тим більше він хотів би мати, графічно може бути зображена у вигляді опуклої від початку координат кривої байдужості.
 33. Гранична норма заміщення одного блага іншим дорівнює відношенню загальних корисностей даних благ.
 34. Графічне зображення рівняння бюджетного обмеження можна подати у вигляді лінії цін.
 35. При зменшенні ціни на один з двох товарів бюджетна лінія зміщується вліво без зміни кута нахилу
 36. Кожна точка на кривій байдужості відповідає різним рівням задоволення споживача.
 37. Рівновага, за якої споживач обмежується одним товаром, називається зовнішньою (кутовою).
 38. Основою для побудови кривої індивідуального попиту є точки кривої „дохід-споживання”.
 39. Крива „ціна-споживання” показує співвідношення між витратами споживача на одиницю і кількістю товару, що купується, при незмінності інших умов.
 40. Графічне зображення кривої „дохід-споживання” для товарів вищої та нижчої категорії однакове.
 41. Товар, для якого закон попиту не виконується, називається неякісним товаром, а його крива попиту спрямована вниз.
 42. Загальний ефект від зміни ціни можна розглядати без ефекту доходу.
 43. Фірма може функціонувати лише в коротко- та довготривалому періоді.

44. Довготривалий період часу визначається періодом, більшим за один місяць.
45. Середній продукт змінного фактора виробництва – це відношення сукупного продукту змінного фактора до обсягу виробленої продукції.
46. Гранична продуктивність праці – це додатковий випуск продукції, який забезпечується додатковим використанням одиниці капіталу.
47. Закон спадної граничної віддачі факторів виробництва діє лише в довгостроковому періоді.
48. Існують випадки, коли закон спадної граничної продуктивності не виконується.
49. Закон спадної граничної продуктивності діє за умови пропорційного зростання усіх ресурсів.
50. Найефективніше використання ресурсу досягається в точці перетину кривої граничного продукту з віссю X.
51. Якщо граничний продукт при певному значенні змінного фактора досягає максимального значення, це означає, що сукупний продукт набуває свого максимального значення.
52. Якщо граничний продукт при певних значеннях змінного фактора зменшується, наближаючись до нуля, це означає, що середній продукт зменшується, а сукупний продукт збільшується.
53. Середній продукт змінного фактора максимальний у точці перетину з кривою граничного продукту.
54. Максимально можливий випуск продукції та технологічну залежність між структурою затрат ресурсів можна зобразити у вигляді кривої сукупних витрат.
55. Класична виробнича функція не відповідає закону спадної віддачі факторів виробництва.
56. Ізокванта має аналогічний кут нахилу із кривою попиту.
57. При зростанні обсягу виробництва підприємства ізокванта зміститься вгору та ліворуч.

58. Нахил ізокванти характеризує граничну норму технічного заміщення одного фактора виробництва іншим при змінному обсягу виробництва.
59. Ізокванта виробничої функції з фіксованими пропорціями факторів виробництва має вигляд опуклих до початку координат монотонно спадаючих кривих.
60. Ізокванта досконалих замінників аналогічна бюджетній лінії споживача.
61. Якщо обсяги використання факторів виробництва змінюються в протилежних напрямках, можна вести мову про дію ефекту масштабу виробництва.
62. Економічні витрати виробництва товару охоплюють лише неявні витрати.
63. Економічні витрати – це альтернативна вартість.
64. Ізокоста відображає різні варіанти сполучень факторів виробництва при певному обсязі сукупних інвестицій.
65. Нахил ізокости визначає обсяг капіталу, заміщеного однією додатковою одиницею праці за умов незмінних сукупних витрат.
66. Основу умови мінімізації витрат складає принцип рівності середніх величин.
67. Мінімізація витрат досягається тоді, коли збігаються кути нахилу ізокванти та ізокліни в точці їх перетину.
68. Для мінімізації витрат фірма повинна використовувати таку комбінацію ресурсів, за якої граничні продуктивності ресурсів пропорційні їхнім цінам.
69. Крива загальних витрат знаходиться вище, ніж крива постійних витрат.
70. Змінні витрати не залежать від обсягу виробленої продукції.
71. Якщо змінні витрати дорівнюють нулю, тоді загальні витрати в короткотривалому періоді також дорівнюють нулю.

72. Крива граничних витрат не перетинає кривих середніх загальних і середніх змінних витрат.
73. Крива граничних витрат перетинає криву середніх постійних витрат у точці її мінімуму.
74. Ефективний варіант виробництва в короткостроковому періоді досягається в точці перетину кривої граничних і кривої валових витрат.
75. Якщо граничні витрати менші за середні, тоді середні витрати зростають.
76. У довготривалому періоді може змінюватися лише такий фактор виробництва, як капітал.
77. Крива довгострокових середніх витрат будується за допомогою кривих граничних витрат у короткостроковому періоді при різних обсягах виробництва.
78. Наявність негативного ефекту від масштабу означає економію ресурсів.
79. Крива довгострокових середніх витрат для різних галузей виробництва однакова.
80. Зростання доходів споживачів викликає збільшення попиту на всі товари.
81. Якщо частина фірм залишає ринок, крива пропонування зміщується ліворуч.
82. Субсидія, будучи „податком навпаки”, дозволяє збільшити пропозицію і знизити рівноважну ціну товару.
83. У точці ринкової рівноваги ціна, за якою купують товар покупці, може не збігатися з ціною, яку отримують за свій товар продавці.
84. Точка одиничної еластичності на кривій попиту розмежує два її відрізки – відносно еластичного та нееластичного попиту.
85. Обсяг виторгу продавця при зміні ціни змінюється залежно від величини коефіцієнта цінової еластичності попиту на даний товар.
86. Попит на предмети розкоші більш еластичний, ніж на товари першої необхідності.

87. Обсяг продажу товарів першої необхідності значно зросте, якщо ціни на них знизяться.
88. Чим більше замінників має товар, тим еластичніший попит на нього.
89. Законодавче визначення платника податку не визначає характер економічного розподілу податкового тягаря між покупцями і продавцями.
90. Економічний розподіл податкового тягаря ніж покупцями і продавцями визначається відносною еластичністю попиту і пропозиції.
91. Характерною особливістю ринку досконалої конкуренції є наявність великої кількості різноманітних товарів.
92. На досконало конкурентному ринку окремий продавець не може вплинути на ринкову ціну, як би він не намагався змінити випуск продукції чи знизити ціну на власну продукцію.
93. Для конкурентної фірми граничний виторг завжди дорівнює ціні.
94. Фірма буде продовжувати виробництво в короткотривалому періоді, якщо її сукупний виторг менший за змінні витрати, але покриває постійні витрати.
95. Точками критичного обсягу випуску є точки беззбитковості та точка закриття.
96. Мета фірми – максимізація економічного прибутку на одиницю продукції.
97. У короткотривалому періоді виробничий надлишок фірми завжди перевищує суму її економічного прибутку.
98. Функціонування конкурентного ринку приносить продавцям вигоду, яка вимірюється виробничим надлишком.
99. Короткотривала крива ринкової пропозиції не може бути одержана шляхом додавання обсягів пропозиції всіх фірм за кожної можливої ціни, оскільки число фірм у галузі змінюється.

100. Монополія завжди обирає обсяг випуску в межах, еластичного відрізка кривої попиту.
101. Монопсоніст визначає обсяг покупок за правилом максимізації вигоди: $MR=MC$.
102. Монопсонічна влада залежить від еластичності попиту.
103. Монополістичний конкурент одночасно визначає обсяг випуску і ціну продукції.
104. У роздрібній торгівлі ліками кожна аптека має невелику ринкову владу, але у довготривалому періоді неспроможна отримувати економічний прибуток від своєї діяльності.
105. У довготривалому періоді на ринках з монополістичною конкуренцією встановлюються ціни, близькі до монопольного типу ($P>MC$).
106. Реклама пристосовує продукт до смаків і попиту споживачів.
107. Реклама може служити додатковим бар'єром для виходу на ринок.
108. Диференціація продукції на монополістичне конкурентних ринках укріплює ринкову владу фірми і водночас створює умови для її підриву.
109. Рішення одного олігополіста відносно ціни або обсягу виробництва не може суттєво вплинути на прибутки інших фірм галузі.
110. Важливою причиною поширення олігополій є ефект масштабу, що створює високі бар'єри до вступу в галузь нових конкурентів.
111. Рівновага Неша – це набір обраних стратегій, за якого вибір кожного учасника є оптимальним незалежно від вибору інших учасників.
112. Домінуюча стратегія полягає у прийнятті оптимального рішення одним учасником незалежно від дій іншого.
113. Модель поведінки учасників картелю подібна до моделі поведінки монополії.

114. За рівноваги Бертрана фірми, як правило, орієнтуються на обсяги виробництва конкурентів.
115. Рівновага Курно забезпечує результат, близький до конкурентного.
116. Модель „ламаної кривої попиту” пояснює, чому олігопольні ціни негнучкі.
117. На олігопольному ринку ціни менш стійкі, ніж на конкурентному.
118. Олігопольна залежність фірм на ринку означає, що одна з фірм стає домінуючою й ігнорує інтереси інших.
119. Картельні угоди в цілому, особливо в довготривалій перспективі, нестійкі, оскільки домінуючою стратегією кожного учасника є порушення картельної угоди.
120. Конкуренція за умов олігополії в більшій мірі цінова, ніж нецінова.
121. Ефективність розподілу ресурсів забезпечується лише за умов рівноваги у моделі Бертрана.
122. Олігополія – неефективна ринкова структура, оскільки, як і монополія, породжує безповоротні суспільні
123. Фактори виробництва – це основні групи використовуваних у виробничому процесі ресурсів.
124. Відсоток, ставка заробітної плати, рента і прибуток – ціни факторів виробництва.
125. На ринку факторів виробництва попит висувають домогосподарства, а пропозицію – фірми.
126. Ринки факторів виробництва вважаються первинними по відношенню до ринків готових благ.
127. Домогосподарства на ринку факторів виробництва безпосередньо пропонують землю та капітал і опосередковано працю та підприємницький талант.
128. Попит на фактори виробництва визначається попитом споживачів на ринках кінцевих благ і є похідним попитом.

129. Досконала конкуренція на ринку фактора виробництва передбачає, що кожна фірма може встановлювати свою плату за ресурс.
130. Аналіз доцільності збільшення використання обсягів праці на одиницю передбачає порівняння додаткової вигоди із додатковими витратами.
131. Додаткова вигода від ресурсу – це додаткова виручка, яку отримують від продажу додаткової одиниці праці.
132. Оптимальний обсяг використання фактора праці передбачає рівність додаткової вигоди та граничних витрат на ресурс.
133. Співвідношення між ставкою заробітної плати та обсягом праці, який буде запропоновано на ринку, називається пропозицією праці.
134. В основі індивідуальної пропозиції праці знаходиться модель „дохід – відпочинок”.
135. Раціональний вибір власника фактора праці буде зроблений тоді, коли нахил бюджетного обмеження дорівнюватиме годинній ставці заробітної плати.
136. Крива індивідуальної пропозиції праці складається з відрізків з позитивним і негативним нахилом, що є наслідком переважання ефектів доходу або заміщення.
137. Ефект заміщення переважає, коли при зростанні ставки заробітної плати, порівняно із низьким її попереднім рівнем, людина починає працювати більше.
138. Ефект доходу починає переважати, коли при високих ставках заробітної плати і при значних обсягах праці її подальше зростання призводить до збільшення часу на відпочинок.
139. Специфіка кривої індивідуальної пропозиції праці типового індивіда полягає в тому, що вона має спочатку позитивний, а потім – негативний нахил.
140. Ринкова крива пропозиції праці не передбачає її відхилення назад.

141. Фірма-монополіст на ринку готової продукції використовує більше праці, ніж конкурентна фірма при однаковій ставці заробітної плати.
142. Двостороння монополія часто тяжіє до конкурентних рівнів ціни та рівноважного обсягу.
143. Вибір монополіста здійснюється на основі середніх витрат на працю.
144. Фірма-монополіст на ринку праці має можливість установлювати меншу ставку заробітної плати.
145. Двостороння монополія – це структура, при якій з боку попиту діє монополіст, а з боку пропозиції – монополіст.
146. Два основних фактори зміни реальної ставки відсотка – зміна номінальної відсоткової ставки та зміна темпу інфляції.
147. Інвестування у капітал являє собою відкладене споживання.
148. Гранична норма міжчасової переваги спадна, тому що з нарощуванням доходу цінність кожної додаткової одиниці майбутнього споживання стає все меншою.
149. Кожна точка міжчасової бюджетної лінії визначає можливу комбінацію поточного та майбутнього рівнів споживання залежно від поточного доходу домогосподарства та ставки відсотка.
150. Поточна дисконтована цінність – нинішня вартість потоку майбутніх доходів, індукованих деяким активом.
151. Поточна дисконтована цінність буде нижчою за нижчої ставки відсотка та меншого строку виплати майбутніх доходів.
152. Економічна рента – це ціна, яку платять за використання факторів виробництва, пропозиція яких незмінна.
153. Підвищення земельної ренти стимулює зростання пропозиції землі.

154. За умов ринкової рівноваги розподіл ресурсів Паретто-оптимальний.
155. Розподіл благ, за якого один індивід одержує весь наявний запас благ, а інший не матиме нічого, не може бути Паретто-оптимальним.
156. Критерій Паретто надає можливість дати оцінку розподілу благ з погляду його прийнятності для членів суспільства.
157. Паретто-ефективними є розподіли, за яких не існує способу підвищити добробут усіх учасників.
158. Паретто-ефективний розподіл благ не гарантує соціально справедливого їх розподілу.
159. Суспільні стани, що належать межі можливих корисностей, Парето-ефективні.
160. Якщо на ринку обсяг попиту більший за обсяг пропозиції, то ринкова ціна повинна знизитись.
161. У загальній моделі ринкової рівноваги досліджується взаємозалежність окремих ринків.
162. Модель загальної рівноваги досліджує пристосування, спрямовані на встановлення рівності попиту та пропозиції одночасно на всіх ринках.
163. Закон Вальраса описує умови досягнення часткової рівноваги.
164. Вступ споживачів в обмін означає, що попередній розподіл благ був Паретто-неефективним.
165. За умови рівності граничних норм заміщення для всіх споживачів не існує жодної можливості поліпшити стан хоча б одного з них.
166. Кожна точка продуктової скриньки Еджворта відповідає оптимальному розподілу ресурсів споживання.
167. Якщо у певній точці скриньки Еджворта криві байдужості індивідів перетинаються, має місце оптимальний, за Паретто, розподіл благ.
168. Всі Паретто-оптимальні розподіли благ належать кривій контрактів у скриньці Еджворта.

169. Виробництво не є оптимальним, за Паретто, якщо фірми мають незадіяні надлишкові виробничі потужності.
170. Умовою досягнення оптимального обсягу виробництва в галузі є рівність граничних норм технологічної заміни для всіх фірм.
171. У випадку нерівності граничних норм технологічної заміни ресурси починають переміщуватися до тих фірм, які використовують їх більш ефективно.
172. Якщо ізокванти галузевих виробничих функцій дотикаються у скриньці Еджворта, то дане розміщення ресурсів оптимальне.
173. Для оптимальної структури економіки характерна рівність кутів нахилу кривої суспільного добробуту та кривої трансформації.
174. Податки перешкоджають ефективному розподілу ресурсів, оскільки змінюють відносні ціни товарів.
175. Якщо всі ресурси економіки використовуються так, що збільшувати виробництво одного продукту можна лише за рахунок скорочення виробництва іншого, то така ситуація вважається ефективною.
176. У моделі загальної ринкової рівноваги визначаються лише відносні ціни благ.
177. Розподіл, який максимізує функцію суспільного добробуту, Паретто-ефективний.
178. Ринковий механізм неспроможний самостійно розв'язувати чимало нагальних проблем сучасної змішаної економіки.
179. Зовнішні ефекти мають місце лише у сфері виробництва.
180. Інтерналізація зовнішніх ефектів завжди потребує державного втручання.
181. Вплив зовнішніх ефектів знижує ефективність ринкового розподілу ресурсів.
182. Існування природної монополії – це економічна необхідність і, на відміну від інших видів монополії, вигідна для суспільства.

III. Тестові завдання

(виберіть єдину правильну відповідь)

1. Що не належить до переваг мікроаналізу?:

- а) вивчення першопричин економічного розвитку;
- б) точність підрахунку;
- в) можливість експерименту;
- г) достовірність даних;
- д) доступність даних.

2. Мікросистема – це:

- а) система людей і ресурсів;
- б) система грошей і ресурсів;
- в) система грошей;
- г) система грошей і благ;
- д) система людей.

3. Нормативний мікроекономічний аналіз – це:

- а) пояснення правильності економічних дій;
- б) пояснення і прогнозування економічних дій;
- в) пояснення природи економічних явищ і процесів;
- г) вивчення законодавчих актів;
- д) правильної відповіді немає.

4. Що із перерахованого не є обов'язковою функцією домогосподарств?

- а) організація роботи підсобного домашнього господарства;
- б) задоволення потреб;
- в) постачання ресурсів;
- г) отримання доходів;
- д) прийняття рішень про покупку благ.

5. Мікроекономічний аналіз характерний для:

- а) неокласичної теорії;
- б) кейнсіанської теорії;
- в) історичної школи;
- г) німецького марксизму;
- д) американського інституціоналізму.

6. До функцій держави як економічного суб'єкта не входить:

- а) перерозподіл доходів;

- б) виробництво суспільних благ;
- в) формування законодавства;
- г) виробництво благ першої необхідності;
- д) захист економічної свободи.

7. Проблему обмеженості ресурсів:

- а) можна розв'язати за умов жорсткої економії всіх ресурсів;
- б) можна розв'язати лише при правильному розподілі ресурсів;
- в) можна розв'язати за умов жорсткого обмеження потреб всіх суб'єктів економіки;
- г) можна розв'язати лише у майбутньому, коли рівень розвитку науки і техніки дозволить суттєво збільшити виробництво товарів;
- д) неможливо розв'язати за жодних умов.

8. Мікроекономіка вивчає, як ринковий механізм визначає:

- а) лише ціни товарів;
- б) лише ціни послуг;
- в) лише ціни економічних ресурсів;
- г) лише конкурентні ціни;
- д) будь-які ціни.

9. Основна економічна суперечність, що вивчається мікроекономікою, зумовлена:

- а) посиленням втручання держави в економіку та процесом глобалізації;
- б) погіршенням екологічної ситуації та існуванням монополій;
- в) наявністю практично в усіх країнах світу безробіття та інфляції;
- г) експлуатацією найманої праці капіталістами;
- д) безмежністю потреб і обмеженістю ресурсів, необхідних для їх задоволення.

10. Яка з властивостей нехарактерна для економічних ресурсів?

- а) обмеженість;
- б) різноманітність;
- в) безмежність;

- г) корисність;
- д) продуктивність.

11. Рух уздовж кривої виробничих можливостей означає, що змінюються:

- а) прибутки виробників;
- б) потреби споживачів;
- в) доходи продавців;
- г) ціни товарів, що виробляються;
- д) альтернативні витрати виробництва.

12. Крива виробничих можливостей показує різні набори двох благ, які економічний суб'єкт:

- а) створює;
- б) може виробити;
- в) може отримати;
- г) хоче отримати;
- д) споживає.

13. Граничний аналіз означає:

- а) урахування всіх наявних альтернатив;
- б) урахування всіх доступних альтернатив;
- в) неможливість повного пристосування до ринкових умов;
- г) урахування вигод і втрат здійснення кожного додаткового кроку;
- д) урахування вигод і втрат від кожної втраченої альтернативи.

14. Метод еластичності передбачає:

- а) урахування всіх наявних альтернатив;
- б) визначення сили взаємозв'язку між різними явищами і процесами;
- в) необхідність зміни поведінки економічних суб'єктів;
- г) неможливість повного пристосування до ринкових умов;
- д) оцінку з погляду втрачених альтернатив.

15. Гранична корисність визначається як:

- а) приріст загальної корисності при зростанні обсягу споживання блага на одиницю;
- б) відношення загальної корисності до обсягу споживання;
- в) приріст обсягу споживання при зростанні загальної корисності блага на одиницю;

- г) сума загального попиту на благо;
- д) корисність, від якої споживач відмовляється заради одержання додаткової одиниці іншого товару.

16. Закон спадаючої граничної корисності ілюструє:

- а) зниження корисності товарів при збільшенні доходу споживача;
- б) рівність граничних корисностей у розрахунку на одиницю їх ціни;
- в) відношення зекономленого доходу до цін товарів;
- г) зменшення корисності, яку приносить споживачеві кожна додаткова одиниця товару;
- д) відношення граничних корисностей до цін товарів першої необхідності.

17. Загальна корисність зростає лише у разі, якщо гранична корисність:

- а) існує;
- б) зменшується;
- в) збільшується;
- г) є величиною позитивною;
- д) збільшується низькими темпами.

18. Згідно із кардиналістською теорією, людина в процесі споживання здійснює вибір між:

- а) одиницями різних благ;
- б) ліпшими і гіршими благами;
- в) найліпшими благами;
- г) благами і наборами благ;
- д) наборами благ.

19. Метою споживача є максимізація:

- а) граничної корисності;
- б) сукупної корисності;
- в) середньої корисності;
- г) останньої корисності;
- д) різниці між останньою та передостанньою і корисністю.

20. Кардиналістська теорія припускає, що корисність можна:

- а) збалансувати;
- б) забезпечити;

- в) ліквідувати;
- г) виміряти;
- д) відчутти.

21. Ординалістський підхід до аналізу поведінки споживача, на відміну від кардиналістського:

- а) передбачає можливість кількісного визначення величини корисності;
- б) не вимагає вимірювання величини корисності;
- в) не враховує суб'єктивну оцінку споживачем корисності благ;
- г) припускає, що споживач вибирає між одиницями різних благ;
- д) не враховує бюджетні обмеження споживача.

22. Криві байдужості не можуть перетнутися, бо тоді порушується:

- 1) максимізація корисності;
- 2) гіпотеза рефлексивності;
- 3) гіпотеза транзитивності;
- 4) гіпотеза впорядкованості;
- 5) рівновага споживача.

23. Нахил бюджетної лінії відображає:

- а) кількість одного блага, яку споживач згоден поміняти на таку ж кількість іншого блага, щоб залишитися на тому ж рівні добробуту;
- б) співвідношення цін двох благ;
- в) граничну норму заміщення одного блага іншим;
- г) межі можливого споживання двох благ при певних цінах на них;
- д) еластичність заміщення одного блага іншим.

24. Рухаючись униз по кривій байдужості, гранична норма заміщення:

- а) досягає максимуму;
- б) стає більш стабільною;
- в) зменшується;
- г) не змінюється;
- д) зростає.

25. Положення та нахил кривої байдужості для окремого споживача безпосередньо залежить від:

- а) уподобань і розміру доходу;
- б) цін на товари;
- в) споживчих переваг;
- г) переваг, доходу та цін на товари;
- д) рівня дефіцитів і надлишків.

26. Два набори благ, які мають однакову корисність, належать одній:

- а) кривій байдужості;
- б) лінії бюджетного обмеження;
- в) кривій Енгеля;
- г) кривій попиту;
- д) кривій пропозиції.

27. Сукупність кривих байдужості називається картою:

- а) байдужості;
- б) Гіффена;
- в) бюджетних ліній;
- г) споживчих можливостей;
- д) споживчих обмежень.

28. Ефект доходу означає, що:

- а) скорочення номінального доходу стимулює збільшення реального доходу;
- б) підвищення грошових доходів дає змогу споживачеві купувати меншу кількість нормальних благ;
- в) зменшення ціни блага дозволяє споживачеві купувати більше цього блага, оскільки воно стає дешевшим від інших товарів;
- г) споживачі обиратимуть різні комбінації різних продуктів, доки граничні корисності останніх придбаних одиниць кожного товару не зрівняються;
- д) якщо ціна товару знижується, споживач має змогу купити більше різних благ.

29. Згідно з класичним підходом, фірма являє собою процес:

- а) залучення необхідних ресурсів;
- б) перетворення залучених ресурсів у товари і послуги;

- в) пошуку клієнтів і нових ринків;
- г) стимулювання збуту благ;
- д) отримання зароблених доходів.

30. Згідно з інституційним підходом, фірма являє собою сукупність:

- а) залучених ресурсів;
- б) працюючих людей;
- в) угод про збут виробленої продукції;
- г) угод між власниками залучених ресурсів;
- д) угод з органами державної влади.

31. Рухаючись униз по ізокванті, гранична норма технологічного заміщення (MRTSKL):

- а) збільшується;
- б) залишається незмінною;
- в) зменшується;
- г) стабілізується;
- д) правильної відповіді немає.

32. При зростанні обсягів виробництва ізокванта буде пересуватися:

- а) угору і вправо;
- б) угору і вліво;
- в) униз і вправо;
- г) униз і вліво;
- д) не буде зміщуватися.

33. Основним регулятором обсягів виробництва в короткотривалому періоді є закон:

- а) граничної корисності;
- б) граничного масштабу;
- в) граничної ціни;
- г) граничного доходу;
- д) граничної віддачі.

34. Середні постійні витрати фірми:

- а) постійно зростають;
- б) постійно спадають;
- в) фіксовані;
- г) необов'язкові;
- д) залежать від періоду функціонування.

35.Період часу, достатній для зміни кількості застосованої праці, але недостатній для зміни кількості капіталу:

- а) виробничий;
- б) довготривалий;
- в) короткотривалий;
- г) миттєвий;
- д) ринковий.

36.Крива граничних витрат перетинає криві середніх загальних і змінних витрат:

- а) в одній і тій самій точці;
- б) у точках мінімуму;
- в) у точках максимуму;
- г) першу – в точці мінімуму, другу – максимуму;
- д) у кількох різних точках.

37.Початок кривої довготривалих середніх витрат, як правило, ілюструє ефект масштабу, що має назву:

- 1) позитивний;
- 2) постійний;
- 3) негативний;
- 4) виробничий;
- 5) графік не має відношення до ефекту масштабу.

38.Яка з цих формул характеризує граничні витрати?

- а) $\Delta TVC : \Delta Q$;
- б) $\Delta TC : Q$;
- в) $TVC : \Delta Q$;
- г) $TFC : Q$;
- д) $\Delta TP : \Delta Q$.

39.Нормальний прибуток фірми:

- а) входить до бухгалтерського;
- б) входить до економічного;
- в) розраховується окремо від інших видів;
- г) не є компонентом неявних витрат;
- д) не є компонентом економічних витрат.

40.Відношення приростів валових змінних витрат і обсягу виробництва являє собою:

- а) середні змінні витрати;
- б) середні загальні витрати;

- в) загальні витрати;
- г) граничні витрати;
- д) середній нормальний прибуток.

41. Грошову оцінку залучення до процесу виробництва власних ресурсів фірми дають:

- а) явні витрати;
- б) змінні витрати;
- в) неявні витрати;
- г) власні витрати;
- д) сукупні витрати.

42. Метою фірми є максимізація:

- а) валової виручки;
- б) граничної виручки;
- в) валового прибутку;
- г) граничного прибутку;
- д) середнього прибутку.

43. Крива попиту ілюструє залежність:

- а) ціни від попиту;
- б) попиту від пропозиції;
- в) пропозиції від попиту;
- г) величини попиту від ціни;
- д) попиту від ціни.

44. Закон попиту описує:

- а) обернену залежність між ціною й обсягом попиту;
- б) пряму залежність між ціною й обсягом попиту;
- в) обернену залежність між пропозицією та попитом;
- г) пряму залежність між пропозицією й обсягом попиту;
- д) характер залежності попиту від пропозиції.

45. Якщо зміна кількості товару, яку бажають та можуть купити споживачі, викликана неціновим фактором, відбудуться зміни у:

- а) попиті на товар, але крива попиту не зміститься;
- б) попиті на товар, що зрушить криву попиту;
- в) обсязі попиту на товар, крива попиту не зміститься;
- г) обсязі пропозиції товару і крива пропозиції зміститься;
- д) попиті та пропозиції товару без зміщення відповідних кривих.

46. Яка з подій не викличе зсуву кривої попиту на каву?

- а) збільшення грошових доходів споживачів кави;
- б) падіння ціни на каву;
- в) зменшення кількості любителів кави;
- г) сподівання, що ціна на каву незабаром спаде;
- д) різке зростання ціни на чай.

47. Зростання попиту на товар може бути наслідком зниження ціни:

- а) даного товару;
- б) субституту;
- в) комплементу;
- г) ресурсів;
- д) замінників.

48. Попит на товар можна назвати відносно нееластичним, якщо:

- а) коефіцієнт цінової еластичності менший за одиницю;
- б) коефіцієнт цінової еластичності більший за одиницю;
- в) зниження ціни супроводжується зниженням обсягу попиту;
- г) зниження ціни супроводжується підвищенням обсягу попиту;
- д) обсяг попиту дорівнює обсягу пропозиції.

49. Якщо два товари взаємозамінні, то зростання ціни на один з них викличе:

- а) падіння попиту на інший товар;
- б) падіння обсягу попиту на інший товар;
- в) стабілізацію попиту на інший товар;
- г) зростання попиту на інший товар;
- д) зниження ціни іншого товару.

50. Знак модуля використовується при розрахунку коефіцієнта:

- а) цінової еластичності попиту;
- б) еластичності попиту по доходу;
- в) перехресної еластичності попиту;
- г) споживчої еластичності попиту;
- д) бюджетної еластичності попиту.

51. На цінову еластичність попиту не впливає:

- а) наявність товарів-субститутів;
- б) час пристосування до цінових змін;

- в) ціни на інші товари;
- г) частка споживчого бюджету, що витрачається на певний товар;
- д) рівень необхідності задоволення відповідних потреб.

52. Пропозиція означає бажання і здатність:

- а) купувати;
- б) споживати;
- в) мати дохід;
- г) виробляти;
- д) правильна відповідь відсутня.

53. Який фактор безпосередньо не впливає на пропозицію певного блага?

- а) витрати виробника;
- б) кількість продавців;
- в) зміна цін на інші товари;
- г) зміна очікувань споживачів;
- д) правильна відповідь відсутня.

54. Цінова еластичність пропонування залежить головним чином від:

- а) наявності товарів-замінників;
- б) періоду часу, протягом якого продавці можуть пристосуватися до зміни ціни;
- в) рівня необхідності блага;
- г) періоду часу, протягом якого споживачі можуть пристосуватися до зміни поведінки продавців;
- д) тривалості користування благом.

55. Ринок товару знаходиться у стані рівноваги, якщо:

- а) обсяг попиту на товар дорівнює обсягу його пропонування;
- б) на ринку не існує ні надлишку, ні дефіциту товару;
- в) плани покупців щодо покупок як і плани продавців щодо продажу по існуючій ціні повністю реалізуються;
- г) встановилася ціна, при якій величина попиту дорівнює величині пропозиції;
- д) всі відповіді правильні.

56. Удосконалення технології виробництва товару призведе до:

- а) зниження рівноважної ціни та збільшення рівноважного обсягу;
- б) збільшення його рівноважної ціни і рівноважного обсягу;
- в) збільшення рівноважної ціни і зменшення рівноважного обсягу;
- г) зменшення пропозиції даного товару і появи його дефіциту;
- д) зміщення як кривої попиту на нього, так і кривої його пропозиції праворуч.

57. У якому з варіантів відповідей типи ринкових структур перелічені послідовно – від найбільш до найменш конкурентного ринку?

- а) поліполія, олігополія, монополістична конкуренція, монополія;
- б) монополія, поліполія, олігополія, монополістична конкуренція;
- в) поліполія, монополістична конкуренція, олігополія, монополія;
- г) монополістична конкуренція, олігополія, поліполія, монополія;
- д) поліполія, олігополія, монополія, монополістична конкуренція.

58. Окремий виробник за його відношенням до ринкових цін на ринку досконалої конкуренції розглядається як такий, що:

- а) приймає ціну;
- б) установлює ціну;
- в) впливає на ціну;
- г) враховує ціну;
- д) ігнорує ціну.

59. Які з ринкових структур належать до ідеальних?

- а) досконала конкуренція та монополія;
- б) монополія й олігополія;
- в) досконала конкуренція та монополістична конкуренція;
- г) поліполія й олігополія;
- д) монополістична конкуренція й олігополія.

60. Які з ринкових структур належать до реальних?

- а) досконала конкуренція та монополія;
- б) монополія й олігополія;
- в) досконала конкуренція та монополістична конкуренція;
- г) поліполія й олігополія;
- д) монополістична конкуренція й олігополія.

61. Особливості функціонування розвинутого ринку цінних паперів найбільше відповідають умовам:

- а) монопсонії;
- б) монополії;
- в) олігополії;
- г) монополістичної конкуренції;
- д) поліполії.

62. Якщо за будь-якого обсягу випуску середній виторг фірми перевищує її граничний виторг, то:

- а) фірма є недосконалим конкурентом;
- б) граничний виторг більший за ціну;
- в) граничний виторг дорівнює ціні продукції;
- г) граничний виторг менший за ціну;
- д) правильні відповіді а) і г).

63. За умов недосконалої конкуренції, в тому числі чистої монополії:

- а) крива попиту на продукцію фірми збігається з кривою граничної виручки;
- б) гранична виручка дорівнює ціні за всіх обсягів випуску;
- в) крива сукупної виручки нелінійна, опукла вгору;
- г) крива валового доходу пряма висхідна лінія;
- д) крива попиту на продукцію фірми горизонтальна пряма.

64. Якщо граничний виторг монополії дорівнює нулю, то:

- а) економічний прибуток максимальний;
- б) сукупний виторг монополії максимальний;
- в) потенційні збитки мінімальні;
- г) цінова еластичність попиту на продукцію монополії дорівнює 0;
- д) монополія трансформується у конкурентний ринок.

65. Монополія максимізуватиме прибуток або мінімізуватиме збитки, виробляючи обсяг продукції, для якого:

- а) ціна максимально можлива;
- б) ціна дорівнює мінімуму середніх загальним витрат;
- в) граничний виторг дорівнює середнім загальним витратам;
- г) граничний виторг дорівнює граничним витратам;
- д) граничний виторг дорівнює ціні.

66. На ринку монополістичної конкуренції найбільш поширеним способом боротьби з конкурентами є:

- а) зміна обсягів пропозиції з метою впливу на ринкову ціну;
- б) зміна ринкової ціни з метою впливу на обсяги пропозиції;
- в) організація змови виробників;
- г) нецінова конкуренція;
- д) цінова конкуренція.

67. Ринкова влада монополістичного конкурента буде тим більшою:

- а) чим менший кут нахилу кривої попиту;
- б) чим еластичніший попит на продукцію фірми;
- в) чим нееластичніший попит на продукцію фірми;
- г) ринкова влада не пов'язана з еластичністю і формою кривої попиту;
- д) чим еластичніше пропонування.

68. В умовах монополістичної конкуренції значення індексу Лернера:

- а) трохи більше нуля;
- б) трохи менше 1;
- в) дорівнює нулю;
- г) дорівнює 1;
- д) більше 1.

69. На відміну від монополії, монополістичний конкурент:

- а) виробляє сильно диференційовану продукцію;
- б) визначає комбінацію обсягу випуску та ціни, що забезпечує максимізацію економічного прибутку;
- в) стикається зі спадною кривою попиту на продукцію;
- г) працює в умовах перевищення ціни над граничними витратами і граничним доходом;

д) не має ринкової влади.

70. Фірми на ринку монополістичної конкуренції мають обмежений контроль над цінами через:

- а) наявність розвиненої реклами;
- б) значну диференціацію продукту;
- в) ефективне державне регулювання;
- г) відносно малу ринкову частку окремої фірми;
- д) розвинену нецінову конкуренцію.

71. У довготривалому періоді фірми, як правило, отримують:

- а) нульовий економічний прибуток в умовах досконалої конкуренції;
- б) нульовий економічний прибуток в умовах монополістичної конкуренції;
- в) економічний прибуток в умовах олігопольної змови;
- г) економічний прибуток в умовах монополії;
- д) усі відповіді правильні.

72. Довготривала рівновага монополістичного конкурента означає, що за оптимального обсягу випуску:

- а) ціна перевищує граничні витрати;
- б) ціна перевищує мінімальні середні витрати;
- в) обсяг випуску менший, ніж за досконалої конкуренції;
- г) фірма беззбиткова;
- д) усі відповіді правильні.

73. У стані довгострокової рівноваги монополістичний конкурент:

- а) забезпечує повну економічну ефективність;
- б) забезпечує виробничу ефективність і ефективність розподілу ресурсів;
- в) не досягає виробничої ефективності, але забезпечує ефективність розподілу ресурсів;
- г) не досягає ефективності розподілу ресурсів, але забезпечує виробничу ефективність;
- д) не досягає ні виробничої ефективності, ні ефективності розподілу ресурсів.

74. Продукт в умовах олігополії:

- а) стандартизований;
- б) диференційований;
- в) універсальний;

- г) стандартизований або універсальний;
- д) стандартизований або диференційований.

75. Стан сучасного світового ринку нафти в більшості випадків описують як:

- а) монополію;
- б) картель;
- в) монополістичну конкуренцію;
- г) монопсонію;
- д) безпорядок.

76. Учасник картелю може збільшити свій прибуток у короткотривалому періоді, якщо:

- а) збільшить обсяг випуску продукції понад установлену квоту;
- б) буде продавати свою продукцію за нижчими цінами;
- в) установить вищу ціну, ніж решта учасників картелю;
- г) буде проводити більш активну маркетингову політику;
- д) буде повністю дотримуватись умов картельної угоди.

77. У моделі „ламаної кривої попиту” кожна фірма впевнена, що конкуренти:

- а) наслідуватимуть усі цінові зміни;
- б) наслідуватимуть зміни обсягів випуску;
- в) наслідуватимуть лише зниження цін;
- г) наслідуватимуть лише підвищення цін;
- д) не наслідуватимуть жодних змін.

78. Для олігополії характерно:

- а) значні перешкоди до вступу в галузь;
- б) диференційована продукція;
- в) незначне число великих фірм на ринку;
- г) однорідна продукція;
- д) можливе кожне з переліченого.

79. Конкурентна фірма, яка прагне максимізувати прибуток, буде наймати додаткових працівників доти, доки гранична доходність праці:

- а) є позитивною величиною;
- б) менша за ставку заробітної плати;
- в) знижується;
- г) зростає;

д) перевищує ставку заробітної плати.

80.3 підвищенням ціни на готову продукцію у короткостроковому періоді конкурентна фірма, яка купує працю на конкурентному ринку ресурсів:

- а) стане менш конкурентною;
- б) збільшить попит на працю;
- в) зменшить попит на працю;
- г) не змінить попит на працю;
- д) можливі будь-які з перелічених змін.

81. Якщо праця і капітал є ресурсами-доповнювачами, то у разі підвищення ціни капіталу:

- а) попит фірми на капітал зросте;
- б) попит фірми на працю зросте;
- в) попит фірми на працю скоротиться;
- г) попит фірми на працю не зміниться;
- д) можливі будь-які з перелічених змін у попиті на працю.

82. Похідний характер попиту на ресурс означає, що попит фірми на ресурс:

- а) незалежний від самого ресурсу;
- б) залежить від попиту на готову продукцію фірми;
- в) залежить від ціни ресурсу;
- г) залежить від граничної продуктивності ресурсу;
- д) залежить від граничних витратків на нього.

83. Гранична доходність фактора виробництва – це:

- а) грошовий вираз граничної продуктивності змінного фактора;
- б) зміна сукупного виторгу в результаті застосування додаткової одиниці ресурсу;
- в) приріст валового доходу, вироблений додатковою одиницею фактора, залученого у виробництво;
- г) добуток граничного продукту на граничний дохід;
- д) усі відповіді правильні.

84. Граничні витатки фірми на ресурс – це:

- а) максимально можливі для фірми витатки на ресурс;
- б) додаткові витатки на кожну додатково залучену у виробництво одиницю ресурсу;

- в) додаткові видатки, пов'язані з продажем додаткової одиниці продукту;
- г) різниця між сукупними і середніми видатками фірми на ресурс;
- д) додаткова сума середніх видатків фірми на ресурс.

85.Крива попиту на ресурс конкурентної фірми – це:

- а) цілком еластична крива;
- б) крива граничної доходності ресурсу;
- в) крива граничних видатків на ресурс;
- г) крива граничної продуктивності ресурсу;
- д) крива граничної цінності ресурсу.

86.Граничні видатки фірми на конкурентному ринку ресурсів:

- а) перевищують середні видатки і дорівнюють ціні ресурсу;
- б) постійні й дорівнюють середнім видаткам та ціні ресурсу;
- в) перевищують ціну ресурсу і дорівнюють середнім видаткам;
- г) є вимірником чистої вигоди фірми від залучення ресурсу;
- д) залежать від ціни готової продукції.

87.За інших рівних умов попит на ресурс конкурентної фірми порівняно з попитом фірми-монополіста:

- а) більш еластичний;
- б) менш еластичний;
- в) відносно нееластичний;
- г) абсолютно нееластичний;
- д) абсолютно еластичний.

88.До нецінових детермінант попиту на ресурс належить:

- а) попит на готову продукцію;
- б) продуктивність ресурсу;
- в) зміна ціни інших ресурсів;
- г) зміна ціни продукту;
- д) усі відповіді правильні.

89.Обсяг попиту на ресурс залежить від:

- а) ціни продукту, який виробляється за допомогою цього ресурсу;

- б) обсягу попиту на продукт, який виробляється за допомогою цього ресурсу;
- в) ціни даного ресурсу;
- г) граничної продуктивності ресурсу;
- д) усі відповіді правильні.

90. До нецінових факторів попиту на ресурс належить:

- а) зміна частки видатків на ресурс у сукупних видатках фірми;
- б) підвищення еластичності попиту на готову продукцію фірми;
- в) підвищення продуктивності ресурсу;
- г) швидкість зниження граничної продуктивності ресурсу;
- д) ускладнення можливостей ресурсозаміщення.

91. Цінова еластичність попиту на ресурс буде тим вищою, чим:

- а) нижча ціна ресурсу;
- б) менша можливість заміни цього ресурсу іншим у процесі виробництва;
- в) повільніше падає граничний продукт фірми;
- г) менша частка видатків на ресурсі у сукупних витратах фірми;
- д) нижча еластичність попиту на готову продукцію фірми.

92. Якщо праця і капітал – це ресурси-замінники, а ефект обсягу випуску переважає ефект заміни, то зі зростанням ціни капіталу:

- а) попит фірми на працю зросте, а на капітал – зменшиться;
- б) попит фірми на працю і капітал зменшиться;
- в) попит фірми на працю зменшиться, а на капітал – зросте;
- г) попит фірми на працю і капітал не зміниться;
- д) можливі будь-які з перелічених змін у попиті на працю і капітал.

93. Якщо праця і капітал – це ресурси-замінники, а ефект заміни перевищує ефект обсягу випуску, то зі зниженням ціни капіталу:

- а) попит фірми на працю зростає, а на капітал – зменшиться;
- б) попит фірми на працю і капітал зменшиться;
- в) попит фірми на працю зменшиться, а на капітал – зростає;
- г) попит фірми на працю і капітал не зміниться;
- д) можливі будь-які з перелічених змін у попиті на працю і капітал.

94. Довготривалий попит фірми на ресурс порівняно з короткотривалим:

- а) більш еластичний;
- б) менш еластичний;
- в) абсолютно нееластичний;
- г) абсолютно еластичний;
- д) лише одинично еластичний.

95.3 Підвищенням ставки заробітної плати працівник, який прагне максимізувати корисність часу:

- а) взагалі не буде працювати;
- б) буде працювати більше;
- в) буде працювати менше;
- г) може працювати більше або менше, залежно від його уподобань відносно часу праці та часу дозвілля;
- д) буде працювати стільки ж часу, як і раніше.

96. Пропозиція праці для фірми-покупця на конкурентному ринку праці:

- а) абсолютно еластична;
- б) горизонтальна пряма на рівні рівноважної ставки зарплати;
- в) збігається з кривими середніх і граничних видатків фірми на працю;
- г) усі відповіді правильні;
- д) усі відповіді неправильні.

97. Основні суб'єкти пропозиції позичкових коштів на ринку фінансового капіталу – це:

- а) фірми;
- б) домогосподарства;
- в) банки;

- г) інвестори;
- д) державні інститути.

98. Ціною позичкового капіталу є:

- а) відсоток;
- б) дивіденд;
- в) рента;
- г) норма очікуваного прибутку;
- д) усі відповіді неправильні.

99. Ринкова відсоткова ставка:

- а) визначається внаслідок взаємодії ніж попитом на позичкові кошти та їх пропозицією;
- б) є рівноважною ціною позичкових коштів;
- в) відповідає рівності граничного продукту капіталу в грошовому виразі та граничних видатків на капітал;
- г) усі відповіді правильні;
- д) усі відповіді неправильні.

100. Парето – оптимальний розподіл благ:

- а) економічно ефективний та соціально справедливий;
- б) лише соціально справедливий;
- в) лише економічно ефективний;
- г) ні економічно ефективний, ні соціально справедливий;
- д) правильна відповідь відсутня.

101. У стані загальної рівноваги:

- а) забезпечується рівновага на ринках усіх товарів і ресурсів;
- б) не існує тенденції до зміни попиту чи пропозиції;
- в) устанавлюється рівновага всіх фірм і споживачів;
- г) стійкість рівноваги на кожному з ринків зумовлюється наявністю рівноваги на інших ринках;
- д) усі відповіді правильні.

102. Суспільні блага відрізняються від приватних:

- а) низькою вартістю виробництва;
- б) значними обсягами споживання;
- в) неможливістю виключення зі споживання;
- г) необхідністю для всіх членів суспільства;
- д) усі відповіді правильні.

IV. Розв'яжіть задачі

Варіанти виробництва		A	B	C	D	E	F	G
Кількість продукції, од.	X	7	6	5	4	3	2	1
	Y	0	10	19	27	34	40	45
Альтернативні витрати випуску додаткової одиниці	X							
	Y							

Задача 1. Різні комбінації виробництва продуктів X та Y наведені в таблиці. Заповніть таблицю та на основі отриманих результатів зробіть висновок.

Побудуйте криву виробничих можливостей даного виробництва. Визначте, які із запропонованих варіантів виробництва ефективні, неефективні та недосяжні.

Задача 2. Рівняння прямої бюджетного обмеження споживача виглядає так: $3X + 8Y = 48$.

1) графічно зобразіть бюджетну лінію споживача;

2) визначте кут нахилу отриманої бюджетної лінії;

3) графічно зобразіть зміну бюджетної лінії, якщо:

- за умови незмінних цін дохід споживача зростає до 72 грн.

- за умови незмінного доходу ціна на товар Y зменшиться у 4 рази, а ціна на товар X зростає удвічі.

Кефір (склянки)	TU кефіру	Тістечка (шт.)	TU тістечок
1	10	2	24
2	14	4	40
3	17	6	52
4	19	8	60
5	20	10	64

Задача 3. Набір споживання студента Олега складається з двох товарів: кефіру (X) та тістечок (Y). Інформація про спожиту кількість і загальну корисність даних товарів подана у таблиці:

Ціна склянки кефіру 1,5 грн., а тістечка – 2 грн. Визначте рівноважну кількість споживання кефіру та тістечок Олегом при бюджетному обмеженні 20,5 грн.

Крива байдужості U1		Крива байдужості U2		Крива байдужості U3	
X, од.	Y, од.	X, од.	Y, од.	X, од.	Y, од.
2	40	10	40	12	45
4	34	12	35	14	40
8	26	14	30	16	35
12	21	17	25	18	30
17	16	20	20	21	25
22	12	25	16	27	20
29	9	30	14	33	17
34	7	37	12	38	15
40	5	43	10	44	13
45	4	50	8	50	12

Задача 4. Дані наведеної таблиці

характеризують криві байдужості споживача, який розподіляє свій місячний дохід у 40 грн. між товарами X та Y. Ціни на товари рівні і складають 1 грн.

Подайте графічне зображення кривих байдужості U1, U2, U3. Накресліть лінію бюджетного обмеження споживача. Визначте оптимальний (рівноважний) набір товарів X та Y для споживача.

Задача 5. Загальна корисність, яку отримує Оксана від споживання губної помади (X) та лаку для волосся (Y), представлена у вигляді функції $TU = 2XY^2$, де X – кількість спожитої губної помади, шт., Y – кількість спожитого лаку для волосся, шт. Ціна губної помади 3 грн./од., а лаку для волосся – 5 грн./од. На ці товари Оксана щомісяця витрачає 45 грн. Який набір цих двох товарів максимізує корисність Оксани?

Задача 6. У короткостроковому періоді підприємство збільшує обсяги свого виробництва дитячих іграшок. Інформація про співвідношення між кількістю використаних у технологічному процесі верстатів і сукупною кількістю вироблених іграшок у таблиці.

Кількість верстатів, од.	0	1	2	3	4	5	6
Сукупний продукт, од.	0	2	7	14	20	24	22

За наведеними даними обчисліть величини середнього та граничного продуктів для всіх рівнів використання верстатів. Накресліть криві TP , AP , MP . За допомогою отриманих графіків визначте, з використанням якої кількості верстатів фірма відчує дію закону спадної граничної продуктивності; за яких значень змінного ресурсу AP і MP досягнуть свого максимального значення; за якого значення MP максимізується TP .

Задача 7. Гранична продуктивність використання робочої сили на виробничому підприємстві складає 1,2, а гранична продуктивність від використання верстатів – 15. Заробітна плата працівникам складає 8 грн., а оренда устаткування – 100 грн. Чи використовує фірма оптимальне сполучення факторів виробництва з погляду максимізації прибутку?

Задача 8. На металообробному підприємстві обсяг випуску продукції задається такою функцією $Q = 4K^{-2}L^3$. Визначте обсяг випуску продукції та середній продукт устаткування, якщо відомо, що протягом дня у процесі виробництва беруть участь 5 робітників і 10 верстатів.

Задача 9. Виробнича функція підприємства, яке планує щоденно виробляти 7 одиниць продукції, використовуючи при цьому працю за ціною 2 грн./день і капітал за ціною 4 грн./день, має вигляд: $Q = 3,5 L^{1/4} K^{3/4}$. Аналітично визначте комбінацію ресурсів, що забезпечать фірмі мінімізацію витрат при запланованому обсязі виробництва. Графічно визначте точку рівноваги даного підприємства.

Задача 10. Виробнича функція підприємства представлена у вигляді функції $K^{0,3}L^{0,9} = 625$. На скільки відсотків збільшиться обсяг виробництва підприємства, якщо відомо, що масштаб виробництва збільшився на 5%?

Задача 11. За наведеними у таблиці даними розрахуйте коефіцієнти

Q_L	2	4	6	8	10
TP_L	80	180	290	380	450

еластичності випуску по змінному фактору праці:

Задача 12. Заповніть таблицю до кінця, використовуючи відомі значення витрат підприємства.

Q	TC	VC	ATC	AVC	AFC	MC
0	24		-	-	-	-
1						16
2		50				
3	108					
4						52
5				39,2		
6			47			

Задача 13. Залежність

довготривалих сукупних витрат підприємства від обсягу виробництва представлено в таблиці

1) доповніть таблицю і обчисліть величини

Q	0	1	2	3	4	5	6
LC	0	32	48	82	140	228	325

середніх і граничних витрат фірми. Побудуйте криві довготривалих середніх і граничних витрат.

- при яких обсягах випуску фірма відчуватиме зростаючий та спадний ефект масштабу?
- визначте мінімальний ефективний масштаб виробництва для цієї фірми.

Задача 14. Накресліть графік попиту та пропозиції м'яса свинини за даними таблиці:

- Визначте параметри ринкової рівноваги даного ринку.
- Накресліть нові графіки попиту та пропозиції, які відображали б такі події:

а) відбулося підвищення цін на курятину;

б) уряд зменшив податок на прибуток громадян;

в) зросли ціни спеціальних комбікормів;

г) виведена нова порода свиней, що швидко ростуть;

д) очікується, що найближчим часом ціни на свинину значно зростуть.

Ціна l кг, грн.	Q _D , т/міс	Q _S , т/міс.
5	9	18
4	10	16
3	12	12
2	15	7
1	20	0

3. Поясніть, як ці події вплинуть на рівноважні ціну й обсяг продукції.

3. Припустимо, що уряд фіксує ціни на м'ясо свинини на

рівні 2 грн. за кг. Які наслідки матиме встановлення такої ціни? зобразіть їх графічно.

Задача 15. Функція попиту на товар задається рівнянням $Q_d = 475 - 35P$, а функція пропозиції $Q_s = 160 + 10P$.

1. Побудуйте графіки попиту та пропозиції, визначте рівноважні ціну (грн.) та обсяг продажу (шт.).
2. Що відбудеться, якщо на даний товар урядом буде встановлена фіксована ціна 10 грн.?
3. Порівняйте сукупний виторг продавця за обох значень ціни.

Задача 16. Попит на відеокамери описується рівнянням $Q_d = 50 - 0,5P$, пропозиція задається рівнянням $Q_s = P - 25$.

1. Визначте рівноважну ціну (грн.) та рівноважну кількість (тис. шт.) відеокамер.
2. Як зміняться рівноважні ціна та кількість фотоапаратів, якщо буде введений 10% податок з продажу?
3. Подайте графічну інтерпретацію зазначених ситуацій.

Задача 17. Функція попиту на телевізори має вигляд $Q_d = 7500 - 15P$, функція пропозиції $Q_s = 30P - 1500$. Визначте аналітично та покажіть графічно:

1. Параметри ринкової рівноваги на ринку телевізорів: рівноважну ціну (грн.) та рівноважну кількість товару (тис. шт.).
2. Якими будуть рівноважні ціна і кількість телевізорів, якщо уряд надасть їх виробникам субсидію в розмірі 75 грн. на одиницю товару?
3. Визначте загальну суму субсидії, наданої виробникам телевізорів.
4. Подайте графічну інтерпретацію зазначених ситуацій.

Задача 18. Дані таблиці характеризують залежність між зміною ціни й обсягом попиту на товар:

1. Обчисліть
Ціна (P), грн.	50	40	30	20	10
Обсяг попиту (Q), шт.	1	2	3	4	5

коефіцієнти лінійної еластичності за кожної зміни ціни.

2. Обчисліть загальні видатки споживачів за кожної ціни і накресліть графіки попиту і видатків.
3. Визначте на кривій попиту зони еластичного та нееластичного попиту, точку одиничної еластичності.
4. Як впливає еластичність на динаміку видатків споживачів

(виторгу продавців)? За яких значень ціни попит буде еластичним, за яких – нееластичним?

Задача 19. У таблиці наведені дані про різні товари.

	Ринок А	Ринок В	Ринок С	Ринок D
P_0	5 грн.	300 грн.		25 грн. за 1 шт. товару N
Q_0	25 млн. шт.	800 тис. шт.	16 шт.	160 шт. товару M
P_1	8 грн.	700 грн.		35 грн. за 1 шт. товару N
Q_1	15 млн. шт.	2000 тис. шт.	40 шт.	160 шт. товару M
I_0			20 тис. грн.	
I_1			40 тис. грн.	

На основі наведених даних визначте:

- 1) який вид еластичності можна встановити для товарів, представлених на кожному ринку;
- 2) коефіцієнти еластичності;
- 3) до якого виду належить товар, представлений на ринку С;
- 4) якими за відношенням один до одного є товари, представлені на ринку D.

Задача 20. У таблиці наведена інформація про постійні, змінні витрати та ціни на продукцію фірми, що функціонує в умовах досконалої конкуренції.

Обсяг	Сукупні витрати			Середні витрати			Граничні	Ціна (граничний виторг)			Сукупний виторг			Економічні прибутки / збитки		
	FC	VC	TC	AFC	AVC	ATC		MC	P1	P2	P3	TR1	TR2	TR3	EP1	EP2
0	70	0						6	3	2						
1		75						0	2	8						
2		105														
3		125														
4		140														
5		153														
6		173														
7		204														
8		254														
9		324														
10		426														

1. Обчисліть витрати й економічні прибутки (збитки) фірми. Результати розрахунків занесіть у таблицю.

2. Побудуйте графіки:

- сукупних витрат, сукупних виторгів і економічних прибутків (збитків) при кожному ціновому рівні (графік 1);
- середніх і граничних витрат та граничного виторгу за кожної (графік 2).

3. Визначте двома методами (TRTC та MRMC) і позначте на графіку оптимальні обсяги виробництва за кожної заданої ціни (Q_1, Q_2, Q_3). Обґрунтуйте оптимальність.

На графіку 2 визначте криву короткострокової пропозиції фірми. Позначте точки рівноваги фірми (x, y, z, i) за таких цін: $P_x = \min AVC, P_y = \min ATC, P_z > ATC, ATC > P_i > AVC$. Визначте за графіком 2 числове значення цін, які будуть критичними для Вашої фірми. За якої ціни фірма буде готова припинити виробництво? За якою ціною фірма буде отримувати тільки нормальний прибуток?

Задача 21. У таблиці наведена інформація щодо попиту на продукцію та витрати виробництва монопольної фірми.

1. Розрахуйте величини середніх і граничних витрат, сукупного та граничного виторгу, економічного прибутку. Результати обчислень занесіть у таблицю.

2. Побудуйте графіки попиту і сукупного виторгу монополії (графік 1), позначте зони еластичності. За якого значення еластичності

D_m	P	TR_m	MR_m	TC	ATC	MC_m	EP
0	172			100			
1	162			190			
2	152			270			
3	142			340			
4	132			400			
5	122			470			
6	112			550			
7	102			640			
8	92			750			
9	82			880			
10	72			1030			

монополіст максимізує сукупний виторг? Розрахуйте коефіцієнти еластичності в точці максимуму TR для даної фірми.

3. Використовуючи два методи аналізу, накресліть графіки TRTC і MRMC (графіки 2, 3), позначте на графіку 3 точки

оптимального для монополії обсягу виробництва та монопольної ціни.

4. Які були б обсяги виробництва та ринкова ціна у випадку демонаполізації цієї галузі? Оцініть величину суспільних втрат від існування цієї монополії.
5. Припустимо, що уряд установив „цінову стелю” на продукцію цього монополіста по 82 грн./шт., при якому обсязі виробництва монополіст мінімізує збитки. Який обсяг дефіциту продукції?

Задача 22. Функція попиту на ноутбук має вигляд $Q_d = 700 - 7P$, а функція пропозиції $Q_s = 14P - 350$. Визначте параметри ринкової рівноваги. Обчисліть цінову еластичність попиту і пропозиції у точці рівноваги.

Задача 23. Попит на продукцію фірми-монополіста задається рівнянням $P = 80 - 2Q$, а функція загальних витрат має вигляд $TC = 100 + 2Q^2$. Визначте обсяг виробництва, який дозволяє монополії максимізувати прибуток і величину економічного прибутку.

Задача 24. Інформація про загальні витрати і попит на продукцію природної монополії наведена в таблиці.

1. Якщо ця монополія не знаходиться під державним контролем, який обсяг випуску вона обере і яку ціну встановить для того, щоб

	D_m	P	TC	TR_m	MR_m	ATC	MC_m	EP
	0	750	100					
	1	675	190					
	2	600	270					
	3	525	340					
	4	450	400					
	5	375	470					
	6	300	550					
	7	215	640					
	8	150	750					
	9	75	880					

- максимізувати прибуток? Яка величина прибутку?
2. Держава встановлює ціну для монополіста, яка дорівнює граничним витратам. Визначте графічно рівень цієї ціни. Який обсяг випуску вибере монополіст при цій ціні, щоб мінімізувати свої збитки? Яка величина збитків?

3. Держава встановлює ціну, яка дорівнює середнім витратам монополіста. Визначте графічно рівень цієї ціни. Який обсяг випуску вибере монополіст при цій ціні, щоб бути беззбитковим?
4. Держава дозволяє монополії самій визначати ціну й обсяг випуску, при яких максимізується прибуток. Потім держава вилучає цей прибуток за допомогою податків. Чи даний метод регулювання природної монополії настільки ж суспільно бажаний, як і вимога до монополіста зрівняти ціну з граничними або середніми витратами?

Задача 25. Фірма працює в умовах досконалої конкуренції. Функція її сукупних витрат має вигляд: $TC = 0,2Q^2 + 30Q + 20$. Ринкова ціна товару – 50 грн. за одиницю. Визначте, який обсяг випуску дозволить фірмі максимізувати прибуток.

Q	P	TR	MR	TVC	TC	AVC	ATC	MC
0	-		-	0	20	-	-	-
1	50			30				
2	49			55				
3	48			82				
4	47			113				
5	46			150				
6	45			198				
7	44			250				

Задача 26. Менеджери інформаційно-консалтингової фірми дійшли висновку, що зниження ними ціни за їх послуги веде до збільшення кількості клієнтів. Попит на послуги разом з витратами продемонстровано у таблиці:

1. Заповніть таблицю. Графічно зобразіть криві попиту, середніх змінних і загальних витрат, граничного доходу і граничних витрат.
2. Який рівень ціни відповідає максимальному прибутку підприємства, яка кількість консультацій при цьому ним буде надана? Який прибуток отримає фірма при такій ціні?
3. Конкуренція зростає внаслідок вдалої рекламної компанії нової консалтингової фірми. Попит на послуги нашого підприємства зменшується

Q	P	TR	MR
0	-		
1	34		
2	33		
3	32		
4	31		
5	30		
6	29		
7	28		

так, як показано у наступній таблиці. Визначте граничний дохід у цьому випадку.

4. Нарисуйте нові криві попиту і граничного доходу. При якій ціні та при якому обсягу наданих послуг наша інформаційно-консалтингова фірма мінімізуватиме свої втрати? Які будуть втрати?

Задача 27. Інформація про загальні витрати монополістичної фірми та функцію попиту на її продукцію подана у таблиці.

1. Розрахуйте граничні та середні затрати, валовий та граничний доходи фірми. Накресліть криву попиту, граничного доходу, граничних затрат і середніх загальних затрат фірми.
2. Визначте ціну та обсяг випуску, при якому у короткостроковому періоді фірма максимізує прибуток. Розрахуйте величину прибутку.
3. Поясніть, чому в довгостроковому періоді попит на продукцію цієї монополістично-конкурентної фірми буде спадати. В якому напрямку буде рухатися крива попиту?
4. Нехай лінія попиту буде рухатися паралельно. Визначте графічно точку рівноваги фірми в довгостроковому періоді. Яку кількість продукції буде тепер випускати підприємство і за якою ціною продавати?
5. Тепер уявіть, що продукція галузі стандартизована. Отже, галузь із монополістичної перетвориться у досконало-конкуренту. Визначте графічно точку рівноваги фірми в цьому випадку. Скільки продукції буде випускати фірма і за якою ціною продавати? Оцініть втрати монополістичної конкуренції.

Q	P	TR	MR	TC	MC	ATC
0	-			100		
1	100			140		
2	95			160		
3	90			190		
4	85			240		
5	80			310		
6	75			400		

Задача 28. Поточна ринкова ціна на продукцію олігополіста дорівнює 70 грн., за якою реалізується 6 шт. продукції в одиницю часу. Функція попиту на продукцію олігополіста у таблиці.

Q	P	TR	MR
2	90		
4	80		
6	70		
7	60		
8	50		

1. Визначте валовий і граничний дохід олігополіста.
2. Накресліть криві попиту та граничного доходу олігополіста. Чому лінія попиту ламається на рівні поточної ціни?
3. Граничні затрати олігополіста постійні і складають 15 грн. Якщо вони збільшаться до 30 грн., чи змінить фірма ціну та обсяг випуску?
4. Якщо граничні затрати збільшаться з 30 до 60 грн., чи змінить фірма ціну та обсяг випуску? Якщо так, то яку ціну вона встановить і скільки буде випускати продукції?

Задача 29. Попит на працю представлений у вигляді функції $L_d = 100 - 20W$, а її пропозиція $L_s = -60 + 80W$.

1. Графічно зобразіть криві попиту та пропозиції на працю і визначте рівноважний рівень заробітної плати та зайнятості.
2. Визначте рівень вимушеного безробіття, якщо мінімальна заробітна плата встановлена на рівні 2 одиниць у годину.
3. Що відбудеться із загальним доходом працівників після встановлення мінімальної заробітної плати.

Задача 30. Підприємство працює на ринку досконалої конкуренції. Ціна на його готову продукцію становить 2 грн. за одиницю. Динаміка сукупного продукту залежно від кількості найнятих працівників представлена в таблиці:

Кількість робітників (L), осіб	1	2	3	4	5	6
Обсяг випуску продукції (TR), од.	20	50	70	85	95	100

1. Виконайте необхідні розрахунки і побудуйте криву попиту фірми на працю.
2. Визначте, скільки працівників буде наймати фірма: якщо ставка заробітної плати буде складати 25 грн.; якщо ставка заробітної плати буде складати 15 грн.

Через певний час підприємство стало монополістом на ринку готової продукції. Залежність між кількістю робітників і сукупним випуском не змінилася. Попит на продукцію фірми заданий такими даними:

Ціна од. готової продукції (P), грн.	5	4	3,5	3	2	1
Обсяг випуску продукції (TP), од.	20	50	70	85	95	100

1. Виконайте необхідні розрахунки і побудуйте криву попиту на працю фірми-монополіста, порівняйте її з кривою попиту на працю конкурентної фірми.
2. Визначте, скільки робітників буде наймати фірма-монополіст, якщо ставка заробітної плати буде складати 25 грн., а згодом – 15 грн.
3. Зробіть висновки відносно використання ресурсу монополістом і досконалим конкурентом.

Задача 31.

Одиниці праці (осіб)	Сукупний продукт (шт.)	Ціна продукту (грн.)	Ставка зарплати (грн.)	Загальні витрати на оплату праці (грн.)	Граничні витрати на оплату праці (грн.)
1	4	30	40		
2	10	30	50		
3	15	30	60		
4	18	30	70		
5	20	30	80		
6	21	30	90		

Використовуючи табличну інформацію, побудуйте криву попиту монополістичної фірми на працю. Скільки працівників найме ця фірма і яку ставку заробітної плати вона встановить?

Задача 32. Виробнича функція повністю конкурентної фірми на ринку готової продукції в короткостроковому періоді $Q = 200L^{0.5}$. Ціна готової продукції складає 3 грн., а рівень заробітної плати 30 грн. Визначте, яку кількість робітників найме підприємство за умови максимізації свого прибутку.

Задача 33. Розрахуйте, що вигідніше, отримати дохід у січні в розмірі 100 грн. чи 110 грн. у листопаді при ставці банківського відсотка 10 % річних.

Задача 34. Підприємство є монополією на ринку праці та монополією на товарному ринку.

Одиниці праці (осіб)	Сукупний продукт (шт.)	Ціна продукту (грн.)	Ставка зарплати (грн.)	Валовий дохід (грн.)	Дохід від граничного продукту (грн.)	Загальні витрати на оплату праці (грн.)	Граничні витрати на оплату праці (грн.)
1	5	40	130				
2	11	39	140				
3	18	38	150				
4	23	37	160				
5	27	36	170				
6	30	35	180				
7	32	34	190				

1. Заповніть таблицю.
2. Побудуйте криві попиту на працю, граничних і середніх затрат на оплату праці.
3. Визначте, скільки робочих місць найме ця фірма і яку ставку заробітної плати вона встановить.

Задача 35. Граничні продуктивності праці та капіталу для фірми представлені в таблиці:

Продукція фірми реалізується на конкурентному ринку за ціною 1 грн. за одиницю. Ціна праці складає 1 грн., а капіталу – 3 грн.

Одиниці капіталу, K	MP _K	Одиниці праці, L	MP _L
1	24	1	11
2	21	2	9
3	18	3	8
4	15	4	7
5	9	5	6
6	6	6	4
7	3	7	1
8	1	8	0,5

1. Визначте, яким повинно бути співвідношення праці і капіталу, що забезпечує найменші витрати виробництва 80 одиниць продукції.
2. Яке співвідношення ресурсів дозволяє фірмі максимізувати прибуток? Скільки продукції при цьому вироблятиме фірма? Якою буде величина економічного прибутку?

Задача 36. Підприємство функціонує на ринку досконалої конкуренції, попит на якому задається рівнянням $Q_d = 25 - P$, а пропозиція $Q_s = P - 5$. Виробнича функція фірми задається рівнянням $Q = 30L - 2L^2 + 40$. Виведіть рівняння попиту фірми на працю.

Задача 37. У результаті інвестицій у розмірі 10 000 грн. на початку року очікується віддача у розмірі 1500 грн. щорічно (в кінці року). Визначте, чи вигідні такі інвестиції, якщо ставка банківського відсотка – 10%. Чому дорівнюватиме внутрішня норма рентабельності такого проекту?

Задача 38. Попит на хліб можна виразити за допомогою рівняння $Q_x = 200 - P_x + 2P_m$, де P_x – ціна хліба, а P_m – ціна молока.

1. Напишіть рівняння кривої попиту на хліб, якщо молоко коштує 10 коп. Знайдіть оптимальну величину попиту, якщо хліб коштує 10 коп.
2. Як зміниться рівняння кривої попиту на хліб при збільшенні ціни молока до 20 коп.? Знайдіть величину попиту на хліб, якщо його ціна 10 коп.

Задача 39. В економіці обміну є два товари – X та Y – два споживачі – A і B. Функції корисності споживачів: $U_A(X_A, Y_A) = X_A Y_A$ – для споживача A, $U_B(X_B, Y_B) = (X_B Y_B)^{0,5}$ – для споживача B. Загальна кількість товару X складає 10 одиниць, а товару Y – 20 одиниць.

Визначте контрактну криву.

Задача 40. У таблиці наведені переваги індивідів від володіння певними благами.

Визначте суспільний добробут:

1. користуючись роулзівським підходом.
2. користуючись утилітарним підходом.

Індивід	Вид функції корисності	Внесок індивіда в суспільний добробут
A	$U_A = 3x$	0,5
B	$U_B = x^2$	0,1
C	$U_C = \sqrt{x} + 3$	0,4

Задача 41. Розглянемо модель загальної рівноваги у випадку виробництва. Дві фірми використовують працю L і капітал K для виробництва товарів X та Y. Виробнича функція першої

фірми має вигляд $X = L_x K_x$, а другої – $Y = L_y K_y$. Загальна кількість ресурсу праці 10 одиниць, а капіталу – 20 одиниць.

Визначте: 1. Множину Паретто-оптимальних точок у скриньці Еджуорта. 2. Криву виробничих можливостей.

Задача 42. Крива виробничих можливостей описується залежністю $U_A^2 + U_B^2 = 50$, де U_A – функція корисності споживача А, U_B – функція корисності споживача В. У силу об'єктивних причин (зміна економічної кон'юнктури чи споживчих переваг) крива виробничих можливостей набула такого вигляду: $2U_A^2 + U_B^2 = 50$. У результаті зі стану $K(2; 4,8)$ споживачі перейшли в стан $M(4,8; 2)$. Чи збільшився добробут споживачів? Поясніть й графічно проілюструйте відповідь.

Задача 43. В економіці виробляється два товари – X та Y . Крива виробничих можливостей має вигляд $X^2 + Y^2 = 50$, а функція корисності $U = XY$. Визначте ефективний випуск даних товарів, що відображає найбільшу суспільну корисність. Яким, на Ваш погляд, повинно бути співвідношення цін на товари X та Y .

Нехай у силу певних обставин співвідношення цін на товари X та Y змінилися так: $P_X/P_Y = 2$.

Визначте, як у такому випадку може бути виражений випуск і набір товарів, які споживаються суспільством. Чи встановиться в економіці рівновага та чи можливе поліпшення ситуації?

РОЗДІЛ 4. **МАКРОЕКОНОМІКА**

I. Глосарій		
Макроекономіка	Нестабільність	Вмонтовані
Агрегування	інвестицій	стабілізатори
Макроекономічні	Спекулятивна	Дискреційна
агрегати	діяльність	фіскальна політика
Агреговані	Біржові „бики”	Мультиплікатор
показники	Біржові „ведмеді”	державних видатків
Теоретична	„Довгі хвилі”	Податковий
функція	Кондратьєва	мультиплікатор
макроекономіки	Цикли Кузнєца	Мультиплікатор
Практична	Цикли Жугляра	збалансованого
функція	Цикли Кітчена	бюджету
макроекономіки	Річні цикли ділової	Бюджет повної
Економічна	активності	зайнятості
політика	Сучасні цикли	(структурний
Цілі економічної	Антициклічна	бюджет)
політики	політика держави	Циклічний бюджет
„Магічний	Біржова політика	Дефіцит
чотирикутник”	Інсайдерська	державного
цілей	інформація	бюджету
Ключова пара	Сукупні доходи	Профіцит
цілей економічної	Середня схильність	державного
політики	до споживання	бюджету
Макроекономічні	Середня схильність	Загальний
й кругообіг	до заощадження	(фактичний)
Екзогенні змінні	Гранична схильність	дефіцит
Ендогенні змінні	до споживання	Структурний
Макроекономічні	Гранична схильність	дефіцит (профіцит)
й кругообіг	до заощадження	Циклічний дефіцит
Закон Сея	Автономне	(профіцит)
Двохсекторна	споживання	Твердий курс
модель	Автономне	фіскальної політики
Трьохсекторна	заощадження	Теорія
модель	Функція споживання	функціональних
Чотирьохсекторна	„Кейнсіанський	фінансів
модель	хрест”	Зовнішній дефіцит
Реальні потоки	Функція	державного
Грошові потоки	заощадження	бюджету

Теорія меркантилізму „Економічна таблиця” Ф.Кене Дж.М.Кейнс Класичний підхід Кейнсіанство Інституціоналізм Неолібералізм Неоконсерватизм („нова неокласика”) Система національних рахунків Система балансів народного господарства С.Кузнець Дж.Хікс Додана вартість Повторний рахунок Подвійний запис В.Леонтьєв Модель міжгалузевого балансу „витрати-випуск” Інституційна одиниця Резидент Нерезидент Сектор домашніх господарств Сектор нефінансових комерційних організацій	Недохідні фактори споживання та заощадження Ефект мультиплікатора Мультиплікатор витрат Інвестиційний попит Автономні інвестиції Індуковані інвестиції Ефект акселератора Сукупний попит Ефект багатства (Пігу) Ефект відсоткової ставки (Кейнса) Ефект імпортних закупок Нецінові фактори сукупного попиту Сукупна пропозиція Горизонтальний (кейнсіанський) відрізок кривої сукупної пропозиції Вертикальний (класичний) відрізок кривої сукупної пропозиції Проміжний відрізок кривої сукупної пропозиції Нецінові фактори сукупної пропозиції Ефект храповика Концепція взаємоперетворення витрат і доходів Сукупні витрати	Внутрішній дефіцит державного бюджету Операційний дефіцит державного бюджету Первинний дефіцит державного бюджету Поточний дефіцит державного бюджету Квазіфіскальний дефіцит державного бюджету Неінфляційні джерела фінансування дефіциту державного бюджету Внутрішні позики Зовнішні позики Паризький клуб Лондонський клуб Монетизація дефіциту Сеньйораж Державний борг Внутрішній борг Зовнішній борг Відносні показники державного боргу Коефіцієнт обслуговування боргу Рівень податкового навантаження (податковий тягар) Крива Лаффера Ефект витіснення
---	--	---

Сектор фінансових установ Сектор державних установ Сектор некомерційних організацій Зовнішній сектор Операції з продуктами і послугами Розподільчі операції Фінансові операції Рахунок товарів і послуг Рахунок виробництва Рахунок утворення доходу Рахунок розподілу доходу Рахунок використання доходу Рахунок нагромадження Валовий внутрішній продукт Валовий національний дохід (продукт) Чисті факторні доходи Виробничий розрахунок ВВП Валовий випуск	Модель „витрати-випуск” Вилучення Ін’єкції Модель „вилучення-ін’єкції” Парадокс ощадливості Рецесійний розрив Інфляційний розрив Товарний ринок Крива IS Грошовий ринок Крива LM Модель IS-LM Економічне зростання Показники економічного зростання Фактори економічного зростання зі сторони пропозиції Екстенсивні фактори економічного зростання Інтенсивні фактори економічного зростання Фактори економічного зростання зі сторони попиту Наслідки економічного зростання Моделі економічного зростання	Ефект чистого експорту Боргова криза (дефолт) Конверсія боргу (борговий своп) Викуп боргу Капіталізація боргу Реструктуризація боргу Грошово-кредитна (монетарна) політика Банківська система Центральний банк Комерційні банки Активні операції комерційних банків Пасивні операції комерційних банків Комісійні операції комерційних банків Пропозиція грошей Ліквідність грошових засобів Грошовий агрегат Грошовий агрегат M0 Грошовий агрегат M1 Грошовий агрегат M3 Грошова маса Монетарна база (резервні гроші) Часткове банківське резервування Фактичні (загальні) резерви комерційного банку
---	--	--

Проміжне споживання Витратний розрахунок ВВП Споживчі витрати Державні закупки Валові внутрішні приватні інвестиції Чистий експорт Дохідний розрахунок ВВП Чисті непрямі податки на бізнес Доходи від власності Чистий внутрішній продукт Національний дохід Особистий дохід Використовуваний дохід Споживання Заощадження Номінальні макроекономічні показники Реальні макропоказники Інфлювання Дефлювання Чистий економічний добробут Індекс людського розвитку Зайнятість Зайнятість по найму	Основна макроекономічна тотожність Маржиналістські моделі Структуралістські моделі „Здорове коло” економічного зростання Кейнсіанська теорія економічного зростання Р.Харрод Є.Домар Модель Харрода-Домара Неокласична теорія економічного зростання Р.Солоу Модель Роберта Солоу Капіталооснащеність праці Функція продуктивності праці Функція попиту на інвестиції Сталий рівень капіталооснащення „Золоте правило” нагромадження Теорії міжнародної торгівлі Теорія абсолютних переваг Теорія порівняльних переваг	Обов'язкові резерви комерційного банку Норма обов'язкового резервування Надлишкові резерви Кредитна мультиплікація Депозитний мультиплікатор Коефіцієнт депонування грошей Норма фактичного резервування депозитів Грошовий мультиплікатор Попит на гроші Операційний попит на гроші Спекулятивний попит на гроші Ліквідна пастка Інвестиційна пастка Рівновага на грошовому ринку. Жорстка монетарна політика Гнучка монетарна політика Проміжний тип монетарної політики Експансіоністська монетарна політика Рестрикційна монетарна політика Кінцеві цілі монетарної політики Проміжні цілі монетарної політики
---	--	--

Самозайнятість Рівень зайнятості Зайняті Робоча сила Працевдатне населення Економічно активне населення Повна зайнятість Потенційний ВВП Неповна зайнятість Класична теорія зайнятості Кейнсіанська теорія зайнятості Безробіття Природне безробіття Фрикційне безробіття Сезонне безробіття Структурне безробіття Інституційне безробіття Приховане безробіття Циклічне безробіття Закон Оукена. Коефіцієнт Оукена Соціальні наслідки безробіття. Інфляція Знецінення грошей Інфляція попиту	Теорія Хекшера-Уліна Парадокс Леонтьєва Теорія конкурентних переваг М.Портера Лінія торговельних можливостей Умови торгівлі Індекс умов торгівлі Нормалізовані частки Теорема Столпера-Самуельсона Теорема Рибчинського „Голландська хвороба” Валюта Валютний курс Номінальний обмінний курс Пряме котування Обернене котування Реальний обмінний курс Багатосторонній (ефективний) обмінний курс Реальний багатосторонній (ефективний) обмінний курс Платіжний баланс Рахунок поточних операцій Торговельний баланс Баланс товарів і послуг	Монетарне правило Операції на відкритому ринку Захисні операції Динамічні операції Облікова ставка Дисконтне вікно Резервні вимоги Безперервне резервування Моментне резервування Механізм грошової трансмісії Зовнішньоекономічна політика Торговельна політика Мито Митний тариф Адвалерне мито Специфічне мито Комбіноване мито Фактичний рівень митного захисту Нетарифне регулювання зовнішньої торгівлі Квотування зовнішньої торгівлі Ліцензування зовнішньої торгівлі Добровільні обмеження експорту Технічні бар’єри для імпорту Експортні субсидії Компенсаційне мито Демпінг
---	---	--

Схильність до споживання Інфляційні очікування „Гарячі” гроші Рефінансування уряду центральним банком. Інфляція пропозиції „Шоки пропозиції” „Інфляційна спіраль” Рівень інфляції Споживчий коштик Індекс Ласпейреса Індекс Пааше Індекс Фішера Темп інфляції „Правило 70” Помірна (повзуча) інфляція Галопуюча інфляція Гіперінфляція Супергіперінфляція Крива Філіпса Стагфляція Прихована інфляція Інфляційний податок Антиінфляційна політика Макроекономічна нестабільність Циклічність Макроекономічного циклу Спад Криза (рецесія) Депресія	Рахунок операцій з капіталом Фінансовий рахунок Резервні активи Статистичні помилки та недогляди Баланс автономних (самостійних) угод Баланс офіційних розрахунків Велика відкрита економіка Невелика відкрита економіка. Модель Мандела-Флемінга. Макроекономічні фіаско ринку Макроекономічні функції держави Класична теорія економічної ролі держави Класична крива сукупної пропозиції Кейнсіанська теорія державного регулювання Ефективний попит Монетаризм Економіка пропозиції Теорія раціональних очікувань Неокласичний синтез П.Самуельсон Бюджетно-податкова	Антидемпінгова політика Торговельне ембарго Протекціонізм Лібералізм Валютна політика Режим валютного курсу Конвертованість валюти Повна конвертованість Девальвація Ревальвація, Валютна інтервенція Валютна стерилізація Соціальна політика Ринковий розподіл доходів Нерівномірність розподілу доходів Крива (лук) Лоренцо Індекс Джинні Квінтільні коефіцієнти Децильні коефіцієнти Державна політика зайнятості Біржа праці Служба зайнятості Профорієнтація Перепідготовка кадрів Перекваліфікація кадрів Теорія соціального капіталу
---	---	---

Підйом Пожвавлення Піднесення Бум Макроекономічні коливання Велика депресія „Чорна п’ятниця” Індикатори циклічності Індекси ділової активності Фондовий ринок Індекс Доу- Джонса Індекс NYSE Індекс NIKKEI Індекс TOPIX Індекс FTSE-100 Індекс DAX Індекс ПФТС Зовнішні причини макроекономічни х коливань Шумпетеріанська теорія циклу Внутрішні причини макроекономічни х коливань	(фіскальна) політика Державний бюджет Публічно-правові видатки держави Соціальні видатки держави Економічні видатки держави Надходження до державного бюджету Податки Автоматична фіскальна політика	
--	--	--

II. Завдання на встановлення правильності тверджень (укажіть «Так» чи «Ні», дайте розгорнуту відповідь)

1. Макроекономіка – це наука, що вивчає закономірності функціонування національної економіки.
2. Уперше термін «макроекономіка» використаний ще у 16 столітті.
3. Макроекономічний аналіз базується на дослідженні поведінки чотирьох суб'єктів економіки.
4. До макроекономічних секторів можна віднести такі: домогосподарство, фірма, держава, банківський сектор.
5. Світоглядна функція макроекономіки полягає у поясненні функціонування фірм на світових ринках.
6. Економічна політика держави має базуватись на макроекономічних висновках.
7. Макроекономічний аналіз використовує моделі для пояснення процесів на національному рівні.
8. Макроекономіка як наука сформувалася ще у 3 ст. до н.е.
9. Дж.Кейнс вважав, що основне завдання держави при формуванні макроекономічної політики забезпечити максимальне невтручання уряду в економіку.
10. Усі сім'ї є прикладом домогосподарства.
11. Домогосподарство – це зайнятість сім'ї у сільському господарстві.
12. Поняття «фірма» і «підприємство» як макроекономічних суб'єктів тотожні.
13. Мікроекономіка як наука є частиною макроекономіки
14. Ex-post аналіз – це аналіз макроекономічних процесів за попередній період.
15. Ex-ante аналіз – це моделювання макроекономічних явищ і процесів на основі методу прогнозування.
16. Агрегування – це поєднання показників, результатів діяльності окремих суб'єктів в один.
17. Дедукція – це хід розмірковування від теорії до фактів.
18. Номінальний ВВП більший за реальний ВВП.
19. Валовий внутрішній продукт – це ринкова вартість товарів і послуг, вироблених у середині країни за певний період.

20. ВВП розраховують за допомогою трьох основних методів.
21. ВВП країни не розраховують за день через складність розрахунків і втрату актуальності цифр.
22. В ідеальній системі ВВП за доходами та ВВП за витратами однакові.
23. ВВП за доходами розраховується як сума усіх факторних доходів і амортизації та непрямих податків.
24. Чистий експорт – це різниця оцінки експорту й оцінки імпорту.
25. До резидентів країни відносять усіх суб'єктів, які беруть участь в економічних процесах на території країни незалежно від їх громадянства.
26. В СРСР замість СНР використовували БНГ.
27. Основним макроекономічним показником СРСР був ВНП.
28. Основною перевагою системи національних рахунків є фіксація показників у дол. США.
29. Для СНР характерний принцип подвійного запису.
30. Дефлятор ВВП можна знайти, розділивши номінальний ВВП на реальний.
31. Якщо до ВВП додати чисті факторні доходи, то можна знайти ВНП.
32. ВВП враховує всі види економічної діяльності в межах національної економіки.
33. Дефлятор ВВП показує розмір тіньової економіки.
34. До непрямих податків відносять ПДВ, акциз і мито.
35. ВВП за метод витрат враховує заробітну плату.
36. Доходи іноземних компаній, що працюють на території даної країни, не враховуються при розрахунку ВВП.
37. Виробничий метод розрахунку ВВП ще називають методом «доданих вартостей».
38. Чистий економічний добробут розраховується шляхом вирахування з ВВП грошової оцінки негативних факторів.
39. ЧЕД уведений у наукову економічну термінологію Мілтоном Фрідменом.
40. Національні рахунки в Україні розроблені та запроваджені згідно зі стандартами СНР у 1993 році.

41. Ринок – це місце, де «зустрічаються покупці та продавці».
42. У всіх типах ринкових структур спостерігається асиметрія інформації.
43. У макроекономіці сукупний попит позначається TD.
44. Сукупний попит є ринковою вартістю товарів і послуг, які бажають і можуть купити всі суб'єкти на макрорівні.
45. Графічно модель сукупного попиту відображає пряму залежність між обсягом попиту всіх суб'єктів національної економіки та рівнем цін.
46. Ефект імпортних закупок пояснює ситуацію, при якій зростання цін на внутрішньому ринку призводить до зростання попиту на іноземну продукцію (імпорт) і зниження експорту.
47. Ефект процентної ставки передбачає, що при збільшенні цін купівельна спроможність людей знижується.
48. Графічний вираз кривої сукупної пропозиції складається з 5 відрізків.
49. У макроекономіці сукупна пропозиція позначається AS.
50. Горизонтальний відрізок кривої сукупної пропозиції ще називають «кейнсіанським».
51. Вертикальний відрізок кривої сукупної пропозиції ілюструє ситуацію, коли економіка знаходиться в точці своїх максимальних виробничих можливостей.
52. Зростання сукупної пропозиції у графічній моделі відображається зсувом кривої вправо і вниз.
53. «Проміжний» відрізок кривої сукупної пропозиції ілюструє ситуацію, коли відбувається тільки зростання рівня цін без зростання обсягу пропозиції.
54. Горизонтальний відрізок кривої сукупної пропозиції ще називають «класичним».
55. Сукупна рівновага – ситуація на ринку, коли обсяг сукупного попиту дорівнює обсягу сукупної пропозиції.
56. Сукупна рівновага в економіці трапляється частіше, ніж нерівновага.

57. У макроекономіці «державу» розглядають як суб'єкт, який демонструє тільки пропозицію.
58. Результатом «парадоксу ощадливості» є теза, що зростання заощаджень під час рецесії як наслідок призведе до сповільнення темпів економічного зростання.
59. Зміна цін на ресурси та продуктивності праці є ціновими факторами сукупної пропозиції.
60. Графічним вираженням довгострокової сукупної пропозиції є вертикальна пряма.
61. Заощадження – це частина доходу, яка не споживається і не інвестується.
62. Функція споживання має вигляд: $C = a + b (Y - T)$.
63. Сума автономного споживання й автономного заощадження дорівнює нулю.
64. Сума граничної схильності до споживання та граничної схильності до заощадження дорівнює нулю.
65. Гранична схильність до споживання в макроекономіці позначається MPC.
66. Гранична схильність до заощадження в макроекономіці позначається APS.
67. Гранична схильність до споживання розраховується як відношення споживання до доходу.
68. Дж. Кейнс є основоположником теорії споживання.
69. Споживання позначається символом «S».
70. Податки є доходним фактором споживання.
71. Автономне споживання – це рівень споживання, який не залежить від доходу.
72. Зростання рівня споживчої заборгованості скорочує споживання і заощадження.
73. Попит на інвестиції прямо залежить від рівня відсоткової ставки.
74. Автономні інвестиції залежать від рівня очікуваного доходу.
75. Інвестиційний мультиплікатор – це коефіцієнт, що показує перевищення приросту доходу над приростом інвестованих ресурсів.

76. Модель акселератора ще називають моделлю індукційованих інвестицій.
77. Зберігання коштів на депозиті в комерційному банку є прикладом інвестицій.
78. Рівень прибутковості напряму залежить від ступеня ризикованості певного інвестиційного проекту.
79. Прирісна капіталоємкість визначається як добуток розміру приросту національного доходу на постійну частку капіталу в прибутку.
80. Рівень автономного споживання, заощадження та інвестицій незмінний у довгостроковому періоді.
81. Пропозиція праці – це кількість осіб, які мають бажання працювати при різних ставках з/п.
82. При аналізі пропозиції праці більш важливим фактором є чисельність населення, ніж чисельність робочої сили.
83. Заробітна плата – це ціна праці на ринку.
84. Ринок праці знаходиться у стані рівноваги за умови повної зайнятості.
85. Вихідним у встановленні рівноваги у класичній моделі є ресурсний ринок.
86. Капітал є головним ресурсом класичної макромоделі.
87. Загальна макроекономічна рівновага є сумою часткових макрорівноваг.
88. Представниками класичних моделей рівноваги були Франсуа Кене та Жан-Батіст Сей.
89. Втручання держави зайве за умови, що ринок має регулятори, здатні забезпечити повне використання існуючих ресурсів.
90. Ідеальна рівновага досягається, коли всі споживачі знайшли на ринку необхідні предмети споживання.
91. Макроекономічна рівновага передбачає повне задоволення усіх потреб населення.
92. Галузева рівновага може економічно бути тотожною у деяких випадках з регіональною рівновагою.
93. Категорії «фактори виробництва» і «економічні ресурси» тотожні.

94. Розмір території країни не впливає на ймовірність установлення макроекономічної рівноваги.
95. Ставка відсотка, згідно з кейнсіанською теорією, є головним фактором, що визначає динаміку споживання і заощаджень.
96. Визначальною умовою класичної моделі національної рівноваги є рівність між рівнем споживанням та інвестицій.
97. Згідно із законом Вальраса, сума надлишкового пропозиції або попиту постійно дорівнює 0.
98. Ринковий механізм, згідно з класичною теорією, має тільки переваги.
99. Сукупний дефіцит є сумою дефіцитів на окремих ринках.
100. Ринкова рівновага передбачає таке розміщення ресурсів, при якому їх альтернативна вартість завжди буде меншою.
101. Рівновагу в двохсекторній моделі можна описати як $S + I = C + S$.
102. Модель «вилучення-ін'єкції» припускає, що заощадження є вилученням.
103. Модель міжгалузевого балансу Леонтьєва також відома як модель «витрати-випуск».
104. Модель «витрати-випуск» базується на припущенні, що кожна галузь виробляє два і більше продукти.
105. Споживання, субсидії, податки та інвестиції є «ін'єкціями» в моделі «вилучення-ін'єкції».
106. Крива IS описує рівновагу на грошовому ринку.
107. Крива LM ілюструє взаємозв'язок між доходом і відсотковою ставкою на грошовому ринку.
108. Модель IS-LM є некейнсіанською моделлю макрорівноваги в закритій економіці.
109. Базою для виведення LM є теорія переваг ліквідності.
110. Крива LM має позитивний нахил.
111. Пропозиція грошей у моделі LM є результатом відношення реальної грошової маси до загального рівня цін.

112. Модель IS-LM не може бути адаптована для відкритої економіки.
113. Недоліки моделі IS частково «впливають» з теорії поведінкової економіки.
114. Модель IS-LM не може пояснити тривалу стагфляцію у розвинених країнах.
115. Модель IS-LM дозволяє візуалізувати взаємозв'язок таких величин на макрорівні: виробничий рівень економіки, % ставка, рівень цін, грошова маса, попит на готівку та попит на товари.
116. Графічно позитивну залежність між сукупними витратами економічних агентів і рівнем цін економіки можна представити у вигляді «Кейнсіанського хреста».
117. У моделі «Кейнсіанський хрест» реальні сукупні витрати дорівнюють розміру сукупного попиту.
118. Пряма реальних сукупних витрат у моделі «Кейнсіанський хрест» є бісектрисою, проведеною від початку координат.
119. Планові сукупні витрати в моделі «Кейнсіанський хрест» завжди більші, ніж реальні сукупні витрати.
120. Модель IS-LM використовується для аналізу бізнес-циклів у довгостроковому періоді.
121. Існування негативного сальдо зовнішньоторговельного балансу небажане для національної економіки.
122. Існування безробіття має лише негативні наслідки для національної економіки.
123. Економічна політика застосовується урядом тільки в командно-адміністративній моделі економіки.
124. Податкову-бюджетну політику по-іншому називають фіскальною.
125. Фіскальна політика сприяє згладженню динаміки циклічних коливань.
126. Збори – це частина податків, що сплачують громадяни.
127. Податки сплачують тільки громадяни даної країни.
128. Чим вищою буде податкова ставка, тим більше коштів отримає держава і тим вищим буде рівень її економічного розвитку.

129. До непрямих податків відносять акциз, ПДВ і мито.
130. Метою непрямих податків є зменшення споживання певних благ (чи груп благ).
131. Одноразові податки в ХХІ столітті були замінені на регулярні.
132. В Україні органи місцевого самоврядування на свій розсуд можуть установлювати будь-які місцеві податки.
133. Розмір податкового відрахування – це завжди %, який стягує держава з об'єкта оподаткування.
134. Дискреційна фіскальна політика – це свідома зміна урядових витрат.
135. Дискреційна фіскальна політика застосовується переважно в умовах економічного спаду та кризи.
136. Вмонтовані автоматичні стабілізатори є результатом циклічності економіки.
137. Бюджетний дефіцит покривається за рахунок виключно зовнішніх запозичень.
138. Невиплата громадянам, які працюють у бюджетній сфері, заробітної плати протягом 6 місяців є прикладом внутрішніх запозичень.
139. Бюджетний дефіцит – явище суто негативне.
140. Державний борг – це сума накопичених за певний період бюджетних дефіцитів.
141. Розвинені країни світу мають переважно профіцитний бюджет.
142. Крива Лаффера ілюструє залежність від надходжень до державного бюджету від розміру податкової ставки.
143. Стимулююча фіскальна політика передбачає зменшення податкової ставки та збільшення державних витрат.
144. Стримуючу фіскальну політику використовують під час депресії.
145. Податки складають 70-80% наповнення державного бюджету сучасних країн.
146. Прогресивна шкала оподаткування передбачає зростання податкової ставки зі зростанням доходу.
147. Реструктуризація державного боргу є одним з

- прикладів його рефінансування.
148. Податковий мультиплікатор показує, як зміниться ВВП країни при зміні кількості та розмірів податків.
 149. Емісійне фінансування державного боргу проводиться за рахунок введення в обіг нової додаткової кількості національної валюти.
 150. У світі є приклади однорівневої банківської системи.
 151. В Україні банківська система двоєрівнева.
 152. Пропозиція грошей у короткотривалому періоді нееластична.
 153. Центральним банком України є Державний Резервний Банк.
 154. Функціями центрального банку є емісія грошей, роль «банку банків» і фінансового агента уряду.
 155. У фінансовій системі України представлені переважно універсальні банки.
 156. За кордоном немає філій українських банків.
 157. Трансформаційна функція комерційних банків зумовлена їх посередницькою місією.
 158. Депозити – це приклад активних операцій комерційного банку.
 159. Емісія банківського векселя є прикладом пасивних операцій комерційного банку.
 160. Основна частина операцій сучасного банку позабалансова.
 161. Грошовий агрегат M_0 охоплює найменш мобільні і найменш ліквідні активи.
 162. Пропозиція грошей (M_s) розраховується як сума готівки позабанківською системою і депозитів.
 163. Банківський мультиплікатор визначає максимальну кількість нових грошей, котра може бути створена однією грошовою одиницею понад обов'язкові резерви при визначеній їх нормі.
 164. Грошовий мультиплікатор розраховується як відношення грошової бази до пропозиції грошей.
 165. Коефіцієнт депонування показує рівень довіри населення до банківської системи.

166. Кожен комерційний банк установлює свою норму обов'язкових резервів.
167. Рівняння $M \cdot V = P \cdot Q$ більш відоме як формула Фрідмена.
168. Сукупний попит на гроші складається з попиту на гроші для операцій та попиту на гроші з боку активів.
169. При гнучкій грошово-кредитній політиці проміжною метою є фіксація або підтримка процентних ставок на певному рівні.
170. Жорстка грошово-кредитна політика передбачає фіксацію грошової маси в економіці на певному обсязі.
171. Проміжна грошово-кредитна політика – це використання 50% інструментів жорсткої і 50% інструментів гнучкої політики.
172. Надлишкові резерви розраховуються як різниця обов'язкових і фактичних резервів.
173. Операції на відкритому ринку переважно охоплюють купівлю/продаж центральним банком національної валюти для підтримки її курсу по відношенню до інших валют.
174. Для розвинених країн світу характерне тільки піднесення, а економічні спади трапляються дуже рідко.
175. Застій є проявом депресії.
176. Кожен новий пік економічного циклу вищий ніж попередній.
177. Криза в економічній теорії розглядається як явище винятково негативне.
178. Циклічність є об'єктивною закономірністю економічного розвитку.
179. У XXI столітті тривалість циклів менша в порівнянні з XX століттям.
180. Короткі цикли тривають 1-2 роки.
181. Будівельні цикли названі на честь видатного економіста Йозефа Шумпетера.
182. Великі цикли Кондратьєва, які тривають 40-60 років, ще називають «довгими хвилями».

183. Приклади антициклічного регулювання можна зустріти в історії стародавньої Греції та Риму.
184. Антициклічне регулювання як системний механізм набув наукового визнання і поширення після «Великої депресії».
185. Сучасні кризи менш глибокі.
186. Будь-яка економічна криза, незалежно від причини її появи та структури, зачіпає банківський сектор країни.
187. Економічне зростання може бути виміряне як збільшення номінального ВВП.
188. ВВП на душу населення є головним індикатором економічного зростання у розвинених країнах.
189. Економічне зростання є складовою економічного розвитку.
190. Правило «70» – це математична формула, яка дає можливість обчислити приблизний час для подвоєння певного показника.
191. Економічне зростання в країні визначають тільки фактори попиту та пропозиції.
192. У моделі Харрода–Домара врахований як єдиний фактор економічного зростання – праця.
193. Модель Кобба–Дугласа є двохфакторною моделлю.
194. Модель економічного зростання Роберта Солоу є прикладом неокласичних моделей.
195. Згідно з моделлю Солоу, рівень «золотого правила» – такий рівень капіталоозброєності, який забезпечує найбільший обсяг споживання.
196. Для України характерний інтенсивний тип економічного зростання.
197. Екстенсивний тип економічного зростання в XXI столітті вже не спостерігається через суттєвий розвиток технологій.
198. Згідно з поясненням принципу бета-конвергенції, економіка відносно бідних країн росте швидше, ніж економіка багатих.
199. Економічне зростання у країні можна відобразити як зсув лінії довгострокової сукупної пропозиції вліво.

200. У короткотривалому періоді держава може одночасно подолати інфляцію та безробіття.
201. Надмірна емісія грошей була основною причиною інфляції в Україні в 90-х роках ХХ століття.
202. Відставання темпів зростання продуктивності праці порівняно з темпами зростання заробітної плати провокує знецінення грошей.
203. Усі види інфляції шкідливі для економіки.
204. При гіперінфляції ціни зростають на 1-2 % за рік.
205. Прихована інфляція характерна для економік тоталітарних держав.
206. Якщо курс національної валюти не змінюється протягом певного періоду, це означає, що інфляції немає.
207. Інфляція не вигідна для експортерів.
208. Зворотній процес до інфляції (коли купівельна спроможність грошей зростає) називається стагфляцією.
209. Для розрахунку індексу цін Ласпейреса аналізують обсяг виробництва товарів у базовому році.
210. Інфляція пропозиції виникає внаслідок зростання витрат виробництва або зменшення його обсягів.
211. Уведення нових податків або підвищення податкових ставок спричинює інфляцію пропозиції.
212. Однією з причин Великої депресії 1929-1933 років стала інфляція надлишкової пропозиції.
213. Головна причина інфляції попиту – зростання цін на товари першої необхідності.
214. Індекс Фішера є середнім геометричним значення індексу Ласпейреса та Пааше.
215. Прихована інфляція, як правило, неочікувана.
216. Відкриття нового родовища нафти в іншій країні може спровокувати дефляцію в Україні.
217. Розміщення заощаджень на депозитах у комерційних банках абсолютно нівелює для вкладників економічні прояви інфляції.
218. Антиінфляційна політика в Україні полягає у прямому

- контролі урядом за цінами на товари та послуги на предмет недопущення їх підняття.
219. Упровадження електронних грошей знижує темпи поширення інфляції.
 220. Сума зайнятих і безробітних у країні складають її населення.
 221. Щоб вважатися безробітною, особі достатньо не працювати та бути зареєстрованою у центрі зайнятості.
 222. Природний рівень безробіття зазвичай знаходиться в межах 15-20% від кількості населення.
 223. Сума фрикційного та структурного безробіття складає природний рівень безробіття.
 224. У слаборозвинутих країнах технологічне безробіття відсутнє через відсутність нових технологій.
 225. Якщо особа працює в суботу, то така зайнятість вважається понаднормовою.
 226. Особи до 18 років, згідно із законодавством України, не мають права офіційно працювати.
 227. Приховане безробіття – це ситуація, коли людина фактично працює, але не зареєстрована на підприємстві.
 228. Сезонна зайнятість характерна тільки для літнього та зимового періодів.
 229. Сукупна пропозиція праці знаходиться у прямій залежності від середнього рівня заробітної плати.
 230. Безробіття має позитивні соціальні та економічні наслідки.
 231. Циклічне безробіття – це безробіття, яке спричинене циклічними спадами в економіці.
 232. Особи поза робочою силою вважаються безробітними.
 233. Підвищення пенсійного віку зменшує кількість осіб поза робочою силою.
 234. Повна зайнятість передбачає те, що все населення країни, крім дітей, пенсіонерів і непрацездатних осіб, має роботу.

235. Фрикційне безробіття можна подолати внаслідок створення державою великої кількості нових робочих місць.
236. Створення нових робочих місць у США в період Великої депресії отримало назву «політика ефективного попиту».
237. У неокласичному поясненні суті безробіття, воно розглядається як наслідок порушення дії ринкових механізмів через втручання держави та інших органів (наприклад – профспілок).
238. Особа, яка 20 років не працює та не здійснює спроб пошуку роботи, вибуває зі складу робочої сили.
239. Якщо пенсіонер працює, то він вибуває зі складу осіб поза робочою силою.
240. Спеціалізація країни визначається її абсолютними перевагами.
241. «Парадокс Леонтьєва» є частковим спростуванням теорії Хекшера – Оліна.
242. Протекціоністська політика передбачає дії уряду, спрямовані на вільний доступ іноземних товарів на національний ринок.
243. Країни ЄС популяризують вільну торгівлю з іншими країнами та не вживають заходи з обмеження імпорту.
244. Модель Манделла – Флемінга – це різновид моделі IS-LM для відкритої економіки.
245. Валютні обмеження – це один із найважливіших інструментів реалізації валютної політики держави.
246. Окремі санкції, накладені на росію в березні 2022 року, є прикладом валютної блокади.
247. СОТ є прикладом застосування колективного протекціонізму.
248. В основу теорії «життєвого циклу продукту» покладена ідея поділу країни за рівнем ВВП на душу населення.
249. У моделі Солоу при досягненні стійкого (стаціонарного) стану віддача від капіталу максимальна.

III. Тестові завдання

(виберіть єдину правильну відповідь)

1. Який вибір стоїть перед будь-якою економічною системою?

- а) збалансувати державний бюджет;
- б) заощадити гроші для збереження державного боргу;
- в) найраціональніше розпорядитися обмеженими ресурсами;
- г) збалансувати експорт та імпорт;
- д) усі відповіді неправильні.

2. Ринок у економічній науці визначається як:

- а) вільний ціновий сигнал;
- б) спосіб координації покупців та виробників;
- в) місце продажу товару;
- г) базар.

3. У кожній економічній системі фундаментальні питання «що, як і для кого виробляти» вирішуються на мікро- та макrorівні. Яке із запропонованих питань може вирішуватися на макроекономічному рівні?

- а) як можна досягти максимальної корисності індивіда;
- б) як стимулювати економічне зростання;
- в) як максимізувати прибуток у галузі;
- г) що і скільки виробляти фірмі.

4. До цілей макроекономіка належить:

- а) стабільний чи плавно зростаючий рівень цін;
- б) висока зайнятість при невеликому вимушеному безробітті;
- в) високий та зростаючий рівень національного виробництва;
- г) усі відповіді правильні.

5. До цілей макроекономіки не належать:

- а) підтримка економічного зростання;
- б) економічна ефективність;
- в) економічна безпека;
- г) досягнення повної зайнятості.

6. Позначте елемент, який не належить до фактору «капітал»:

- а) будівлі та споруди;
- б) гроші;
- в) машини й обладнання;
- г) земля;
- д) станки.

7. Якщо досліджується економіка як цілісна система – це аналіз:

- а) нормативний;
- б) позитивний;
- в) мікроекономічний;
- г) макроекономічний.

8. Фундаментальна проблема, з якою стикаються всі економічні системи – це:

- а) споживання;
- б) виробництво;
- в) рідкість;
- г) корисність.

9. Яка з названих характеристик не належить до ринкової економіки?

- а) свобода підприємницького вибору;
- б) приватна власність;
- в) конкуренція;
- г) централізоване планування.

10. Економічними суб'єктами макроекономіки є:

- а) закордонний сектор як найважливіша частина торгової політики держави та фірми;
- б) домогосподарства та закордонний сектор;
- в) домогосподарства та держава;
- г) немає правильної відповіді.

11. Яка з перерахованих економічних цілей має точний кількісний вимір?

- а) справедливий розподіл прибутку;
- б) економічна свобода;
- в) повна зайнятість;
- г) економічна гарантія.

12. Загальний рівень цін та інфляції в економічній системі вивчається у курсі:

- а) міжнародні фінанси;
- б) менеджмент;
- в) макроекономіка;
- г) мікроекономіка.

13. Поняття досконалої конкуренції передбачає, що:

- а) незначне регулювання ринку;
- б) має місце повна інформація про ринок продавців та покупців;
- в) має місце вільний вхід і вихід на цьому ринку;
- г) значна кількість фірм у галузі випускають стандартні товари;
- д) усе перераховане.

14. Ринковий механізм передбачає:

- а) зафіксовані урядом ціни;
- б) недосконалу конкуренцію;
- в) виробників і споживачів;
- г) попит, пропозицію та вільний ціновий сигнал.

15. Позитивна макроекономіка вивчає:

- а) позитивні тенденції економічного розвитку;
- б) «що має бути»;
- в) «що є»;
- г) методи державного регулювання економіки.

16. Використання припущень у економічному аналізі:

- а) робить модель більш реалістичною;
- б) збільшує кількість питань, які мають бути включені до аналізу;
- в) полегшує вирішення проблеми;
- г) змінює внутрішню логіку теорії чи моделі.

17. Оплата за користування капіталом називається:

- а) прибуток;
- б) кредит;
- в) рента;
- г) дохід;
- д) процент.

18. Якщо економічні міркування ґрунтуються на фактах, такий метод аналізу є:

- а) нормативним;
- б) позитивним;
- в) гіпотетичним;
- г) описовим.

19. Коли економічні проблеми вирішуються частково ринком, частково державою, то економіка:

- а) натуральна;
- б) змішана;
- в) ринкова;
- г) командна.

20. Дайте визначення ендогенних факторів:

- а) агреговані специфічні параметри дослідження макrorівноваги;
- б) інформація, що формується всередині системи;
- в) агреговані показники ефективності громадського виробництва;
- г) інформація, що вводиться у модель ззовні, але суттєво впливає на параметри моделі.

21. Територіальна спеціалізація країни:

- а) узагалі не пов'язана із проблемою витрат;
- б) збільшує витрати виробництва;
- в) скорочує витрати виробництва;
- г) не впливає витрати в суспільстві;
- д) усі відповіді правильні.

22. Економічна модель не є:

- а) поясненням, як функціонує економіка та її окремі сектори;
- б) інструментом економічних прогнозів;
- в) комплексом економічних прогнозів;
- г) ідеальним типом економіки чи політики.

23. Методи, які властиві лише макроекономічному аналізу – це:

- а) діалектичний та історичний;
- б) аналіз і синтез;
- в) агрегування та моделювання;
- г) дедукція та індукція.

24. Економічна система вирішує такі проблеми?

- а) що виробляти? як виробляти? для кого виробляти?;
- б) коли? чому? хто?;
- в) що? де? для кого?;
- г) нівелювання причин безробіття та інфляції;
- д) усі відповіді неправильні.

25. Фундаментальна проблема, з якою стикаються всі економічні системи, – це:

- а) надлишок ресурсів;
- б) надлишок робочої сили;
- в) обмеженість економічних ресурсів;
- г) номенклатура вироблених товарів та послуг;
- д) інвестиції у цінні папери.

26. Якщо досліджується економіка як цілісна система, – цей аналіз:

- а) мега-економічний;
- б) нормативний;
- в) позитивний;
- г) макроекономічний;
- д) мікроекономічний.

27. Що з перерахованого не вивчає макроекономіка?

- а) загальний рівень цін;
- б) виробництво масштабу всієї економіки;
- в) виробництво бавовни та динаміку її ціни;
- г) кількість зайнятих у народному господарстві.

28. Характеристиками економічного блага виступають:

- а) здатність задовольняти потребу;
- б) рідкісність;
- в) цінність;
- г) правильні відповіді а), б), в);
- д) незавершене виробництво.

29. Яке з перерахованих благ має абсолютну ліквідність?

- а) товари першої необхідності;
- б) облігації;
- в) гроші;
- г) нерухомість;
- д) акція.

30. Для вирішення питання, як виробляти, необхідно встановити:

- а) у якій пропорції використовувати ресурси;
- б) які потрібні блага та в якій кількості;
- в) кому та в якій кількості дістанеться продукція;
- г) рівень якості благ, що випускаються.

31. Предметом дослідження макроекономіки не є:

- а) вплив фіскальної політики на економічний зростання;
- б) визначення оптимального обсягу виробництва окремої фірми за умов досконалої конкуренції;
- в) рівень безробіття у країні;
- г) обсяг інвестиційного попиту економіки;
- д) установлення відносних цін на ринках факторів виробництва.

32. Фактори виробництва – це:

- а) природні ресурси;
- б) умови виробництва;
- в) умови поставки товару (договору);
- г) соціальний рівень розвитку.

33. Що з перерахованого нижче не є суспільним благом?

- а) захист від поведні;
- б) маяк;
- в) поліція;
- г) автомобіль;
- д) усі відповіді неправильні.

34. Що з перерахованого не зараховується до складу ВВП:

- а) державні трансфертні платежі;
- б) відрахування споживання основного капіталу;
- в) державні закупівлі товарів і послуг;
- г) правильна відповідь відсутня.

35. Амортизація служить для:

- а) відшкодування інвестиційних витрат;
- б) відшкодування зношення фізичного капіталу;
- в) формування резервного фонду;
- г) формування стартового фонду;
- д) формування страхового фонду.

36. Різниця між ВНД і ВВП дорівнює:

- а) різниці від надходження від національних факторів виробництва з-за кордону та факторних доходів, здобутих закордонними ресурсами в певній країні;
- б) різниці між виручкою від реалізації та вартістю матеріальних витрат;

- в) сумі трансфертних платежів сектору домашніх господарств із-за кордону;
- г) сумі факторних доходи із-за кордону.

37. Особистий дохід – це:

- а) весь дохід, призначений для індивідуальних витрат після сплати податків;
- б) вартість вироблених протягом року товарів та послуг;
- в) сума заощаджень із приватних джерел, що у цій країні;
- г) дохід, одержаний домогосподарствами протягом цього року.

38. Яке із тверджень є правильне?

- а) одержувач трансфертних платежів має їх компенсувати;
- б) СНР не використовує подвійний рахунок і подвійний запис;
- в) національне багатство належить до показників запасів;
- г) реальний ВВП розраховується в базових цінах.

39. Якщо з національного доходу відняти податки на прибуток корпорацій, нерозподілений прибуток і внесок на соціальне страхування, а потім приплюсувати чисті трансферні платежі, то отримана сума – це:

- а) чистий національний продукт;
- б) особистий дохід;
- в) наявний дохід;
- г) амортизація.

40. Поняття «інвестиції» в національних рахунках ВВП і ЧНП охоплює:

- а) зростання запасів наприкінці року;
- б) будь-який продукт, виготовлений державним підприємством;
- в) будь-який товар, куплений споживачем, але не повністю спожитий до кінця року;
- г) купівлю будь-якої акції.

41. Величина реального ВВП країни не зростатиме, якщо в країні відбувається:

- а) зростання інфляції;
- б) збільшення кількості робочої сили;
- в) покращення технології виробництва;

г) збільшення обсягу та підвищення технічного рівня обладнання.

42. При розрахунку національного доходу та національного продукту не можна підсумовувати:

- а) прибутку корпорацій та процентні платежі за кредит;
- б) споживчі витрати та особисті накопичення;
- в) урядові закупівлі, зарплату та платню;
- г) чисті інвестиції та споживчі витрати.

43. Яка з перерахованих агрегатних величин не використовується при визначенні обсягу національного доходу?

- а) рентний дохід;
- б) прибуток корпорацій;
- в) зарплатня;
- г) державні трансфертні платежі.

44. Що з перерахованого не зараховується до складу валового внутрішнього продукту?

- а) купівля облігацій у корпорації;
- б) купівля нового підручника у книгарні;
- в) купівля у нового автомобіля;
- г) купівля акцій компанії «Укрнафта»;
- д) продукт праці домогосподарки.

45. Інфлювання ВВП – це коригування номінального ВВП у бік:

- а) збільшення, якщо дефлятор більший за одиницю;
- б) зменшення, якщо дефлятор менший за одиницю;
- в) зменшення, якщо дефлятор більший за одиницю;
- г) збільшення, якщо дефлятор менший за одиницю.

46. Відрахування споживання капіталу – це:

- а) амортизація;
- б) чисті інвестиції;
- в) фонди, які можуть бути використані для закупівлі споживчих товарів;
- г) чисті іноземні інвестиції.

47. Правильне таке твердження:

- а) індекс споживчих цін відображає лише зміни рівня цін на спожиті товари та послуги;

- б) дефлятор ВВП розраховується на основі споживчої корзини базового періоду;
- в) індекс споживчих цін не враховує ціну на імпортні товари та послуги;
- г) усі відповіді неправильні.

48. Якщо вироблений обсяг ВВП у реальному вираженні менший від рівноважного, то виробники:

- а) зменшують і виробничі запаси, і виробництво;
- б) скорочують виробничі запаси та розширюють виробництво;
- в) збільшують виробничі запаси та скорочують виробництво;
- г) збільшують виробничі запаси та розширюють виробництво;
- д) усі попередні відповіді неправильні.

49. Національний дохід – це:

- а) особистий прибуток плюс індивідуальні податки мінус чисті субсидії державним підприємствам;
- б) інвестиції мінус заощадження;
- в) рента, зарплата, відсоток на капітал, доходи від власності та прибуток корпорацій;
- г) вартість предметів тривалого користування та послуг.

50. Валовий внутрішній продукт вимірюється у:

- а) реальних цінах;
- б) експортних цінах;
- в) ринкових цінах;
- г) цінах виробника;
- д) базових цінах.

51. Яка з даних агрегатних величин НЕ враховується до ВВП, розрахованим за сумою витрат?

- а) державні закупівлі товарів та послуг;
- б) валові інвестиції;
- в) заробітна плата;
- г) чистий експорт товарів та послуг.

52. Громадянин України тимчасово працює у США, в американській приватній фірмі. Його доходи враховуються у:

- а) валовий національний продукт України та валовий внутрішній продукт США;
- б) ВВП України та ВВП США;

- в) ВВП США та ВВП США;
- г) ВВП України та ВВП США.

53. Валові приватні інвестиції враховуються при розрахунку:

- а) чистого експорту;
- б) ВВП методом потоку доходів;
- в) індивідуального доходу;
- г) ВВП методом потоку витрат.

54. Джерелом особистих доходів є:

- а) заробітна плата, доходи від власності, рентні платежі;
- б) доходи від власності;
- в) трансферні платежі;
- г) доходи від орендованого житла.

55. Зарплата враховується під час розрахунку:

- а) чистих субсидій державним підприємствам;
- б) ВВП методом потоку доходів;
- в) валових приватних інвестицій;
- г) ВВП методом потоку витрат.

56. Номінальний ВВП є вартістю товарів і послуг, виміряних у:

- а) договірних цінах;
- б) цінах попереднього періоду;
- в) поточних цінах;
- г) реальних цінах;
- д) цінах базового періоду.

57. Які з наведених нижче видів доходів чи витрат враховується при підрахунку ВВП поточного року?

- а) щомісячні грошові перекази, які отримують студенти з дому;
- б) пенсія колишнього фабричного робітника;
- в) заробітна плата;
- г) гроші, одержані від продажу автомобіля випуску минулого року.

58. Особистий дохід – це:

- а) дохід, одержаний домогосподарствами протягом цього року;
- б) вартість вироблених протягом року товарів та послуг;

- в) ВВП мінус амортизація;
- г) весь дохід, призначений для особистих витрат, після сплати податків.

59. Якщо обсяг реального ВВП знизився на 6%, а чисельність населення того ж року скоротилася на 3%, то:

- а) ціни не впали;
- б) ціни впали на 3%;
- в) реальний ВВП на душу населення знизився;
- г) реальний ВВП на душу населення збільшився, а номінальний знизився;
- д) номінальний ВВП змінився.

60. У ВВП, розрахованим за сумою витрат, не враховується така величина:

- а) дохід;
- б) державні закупівлі товарів і послуг;
- в) зарплатня;
- г) чистий експорт;
- д) інвестиції.

61. Зростання державних витрат збільшує реальний ВВП тільки в тому випадку, якщо:

- а) держава запозичує кошти;
- б) державні витрати не витісняють рівновеликого обсягу видатків у недержавному секторі;
- в) державні витрати фінансуються за допомогою емісії;
- г) державні витрати супроводжуються збільшенням пропозиції грошей;
- д) державні витрати скеровуються на закупівлі товарів та послуг, а не на оплату праці чиновників.

62. Якщо загальний рівень цін у країні протягом року істотно зростає, а виробництво товарів і послуг не зміниться, то за інших однакових умовах:

- а) номінальний ВВП збільшиться;
- б) реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) збільшиться;
- в) реальний рівень життя в країні підвищиться;
- г) номінальний ВВП зменшиться.

63. Сума доходів, отриманих власниками факторів виробництва, становить:

- а) чистий дохід;
- б) наявний дохід;
- в) національний дохід;
- г) валовий внутрішній продукт;
- д) національний продукт.

64. Якщо обсяг реального ВВП збільшиться протягом року на 12%, а чисельність населення у тому ж році збільшиться на 6%, то:

- а) номінальний ВВП не змінився;
- б) реальний ВВП душу населення збільшився;
- в) реальний ВВП душу населення знизився;
- г) немає правильної відповіді.

65. Купівля сім'єю нового будинку за містом позначитися на величині:

- а) заощадження;
- б) витрат на купівлю споживчих товарів тривалого користування;
- в) інвестиційних витрат;
- г) державних витрат;
- д) чистого експорту.

66. Якщо з національного доходу відняти податок на прибуток корпорацій, нерозподілений прибуток і внески на соціальне страхування, а потім приплюсувати трансфертні платежі, то отримана сума – це:

- а) нетрудовий дохід;
- б) наявний дохід;
- в) особистий дохід;
- г) амортизація;
- д) чистий національний продукт.

67. Національне багатство – це:

- а) кредитні ресурси;
- б) матеріальні та культурні цінності;
- в) засоби виробництва, накопичене майно, природні ресурси;
- г) природні ресурси та людські ресурси;
- д) природні ресурси та культурні цінності.

68. Особистий наявний дохід – це:

- а) накопичені доходи;

- б) реальний дохід;
- в) сукупний доходу з відрахуванням податкових і неподаткових обов'язкових платежів;
- г) сукупний доходу (заробітна плата та інші доходи);
- д) нарахована заробітна плата.

69. Трансфертні платежі – це:

- а) компонент доходу, який не включається до національного доходу;
- б) лише виплати урядом окремим особам;
- в) виплати домашнім господарствам, не зумовлені наданням з їхнього боку товарів і послуг;
- г) усі попередні відповіді неправильні.

70. На обсяг інвестицій впливає:

- а) рівень технологічних змін;
- б) оптимістичні чи песимістичні очікування підприємців;
- в) рівень процентної ставки;
- г) усі попередні відповіді правильні.

71. Крива сукупного попиту виражає відношення між:

- а) рівнем цін, який визнають покупці, та рівнем цін, що задовольняє продавців;
- б) рівнем цін і сукупними витратами на купівлю товарів і послуг;
- в) обсягами виробленого та спожитого ВВП у реальному вираженні;
- г) рівнем цін і виробленим ВВП у реальному вираженні.

72. Товар – це...

- а) річ, що обмінюється на іншу річ або гроші;
- б) річ, яка має споживну вартість чи корисність;
- в) благо, що не є продуктом праці, але корисне людині;
- г) річ, що є продуктом людської праці;
- д) усі відповіді правильні.

73. Результати зсуву кривої сукупного попиту вліво та вправо однакові, якщо:

- а) це зрушення відбувається на проміжній ділянці кривої сукупної пропозиції;
- б) це зрушення відбувається на вертикальній ділянці кривої сукупної пропозиції;

в) це зрушення відбувається на горизонтальній ділянці кривої сукупної пропозиції;

г) правильна відповідь відсутня.

74. Якщо економіка перебуває у стані рівноваги, то:

а) будь-яка зміна споживчих витрат має призводити до інфляційного розриву;

б) доходи підприємців повинні дорівнювати валовим інвестиціям

в) споживчі витрати повинні дорівнювати інвестиціям;

г) усі попередні відповіді неправильні.

75. Зсув кривої сукупного попиту вправо відображає:

а) зростання реального обсягу ВВП за відсутності підвищення цін;

б) підвищення рівня цін і реального обсягу ВВП одночасно;

в) підвищення рівня цін і падіння реального обсягу ВВП одночасно;

г) підвищення рівня цін за відсутності зростання реального обсягу ВВП.

76. Які з перелічених благ мають абсолютну ліквідність?

а) облігації;

б) гроші;

в) нерухомість;

г) акція;

д) усі відповіді правильні.

77. У моделі «AD-AS» економічне зростання може бути представлено як:

а) зсув ліворуч кривої AD;

б) зсув ліворуч кривої AS;

в) зсув праворуч кривої AS;

г) зсув праворуч кривої AD.

78. Зростання сукупних витрат у кейнсіанській моделі призводить до зсуву кривої сукупного попиту:

а) ліворуч на величину зростання сукупних доходів, помножену на значення мультиплікатора;

б) праворуч на величину зростання сукупних доходів;

в) ліворуч на величину зростання сукупних доходів;

г) праворуч на величину зростання сукупних доходів, помножену на значення мультиплікатора.

79. Виділіть головну ознаку, що характеризує лише ринкову економіку:

- а) приватний економічний інтерес домінує над спільними інтересами;
- б) економічна відокремленість виробників;
- в) економічна влада розосереджена між економічними суб'єктами;
- г) основним економічним суб'єктом є держава;
- д) економічна влада централізована.

80. Виберіть правильну відповідь: конкуренція...

- а) сприяє виробництву необхідних товариству товарів;
- б) сприяє покращенню екологічної ситуації у країні;
- в) створює умови зниження витрат виробництва;
- г) усі відповіді правильні.

81. Ринок – це:

- а) сукупність актів купівлі-продажу;
- б) взаємини між продавцями та покупцями;
- в) система економічних відносин виробництва, розподілу, обміну та споживання;
- г) взаємодія попиту та пропозиції;
- д) усі відповіді правильні.

82. Крива сукупної пропозиції виражає відношення між:

- а) рівнем цін і виробленим обсягом ВВП у реальному вираженні;
- б) рівнем цін і спожитим обсягом ВВП у реальному вираженні;
- в) спожитим і виробленим обсягом ВВП у реальному вираженні;
- г) рівнем цін, за якими виробники бажають продавати, а покупці – купувати товари;
- д) усі попередні відповіді неправильні.

83. Якщо ціни на імпортні товари зросли, то найімовірніше, що це викликано:

- а) скороченням сукупної пропозиції;
- б) зростанням сукупного попиту;

- в) падінням сукупного попиту;
- г) зростанням сукупної пропозиції;
- д) усі попередні відповіді неправильні.

84. Якщо становище економіки відповідає кейнсіанському відрізку кривої сукупної пропозиції, зростання сукупного попиту призведе до:

- а) підвищення рівня цін, і обсягу ВВП у реальному вираженні;
- б) підвищення цін, але не вплине на динаміку ВВП у реальному вираженні;
- в) зниження цін та до зростання обсягу ВВП у реальному вираженні;
- г) збільшення обсягу ВВП у реальному вираженні, але не вплине на рівень цін.

85. Якщо зростають ціни, то:

- а) попит на гроші збільшиться;
- б) у власників цінних паперів із фіксованою ціною підвищується купівельна спроможність;
- в) зростає попит на гроші та рівень процентної ставки;
- г) витрати, чутливі до зміни відсоткової ставки, зростають;
- д) утримувачі цінних паперів із фіксованою ціною збільшують свої витрати.

86. Економіка перебуває у стані рівноваги. Як зміниться рівноважний ВВП, якщо держава збільшує свої закупівлі на 6 млрд. грн., не змінюючи податкові надходження? Відомо, що гранична схильність до споживання дорівнює 0,75, а гранична схильність до імпорту – 0:

- а) зменшиться на 18 млрд. грн.;
- б) зменшиться на 12 млрд. грн.;
- в) збільшиться на 24 млрд. грн.;
- г) збільшиться на 6 млрд. грн.

87. Якщо обсяг наявного доходу країни збільшиться, то:

- а) середня схильність до споживання впаде, а до заощаджень підвищиться;
- б) середня схильність до споживання та заощадження зростає;
- в) середня схильність до споживання та заощадження впаде;
- г) середня схильність до споживання підвищиться, а до заощаджень упаде.

88. Гранична схильність до споживання – це:

- а) крива, яка характеризує величину споживчих витрат при певному рівні доходу;
- б) відношення сукупного споживання до сукупного доходу;
- в) відношення приросту споживчих витрат на одиницю приросту наявного доходу;
- г) зміна у споживчих витратах, спричинена зміною доходу.

89. Відповідно до кейнсіанської теорії:

- а) сукупний попит має регулюватися, щоб економіка досягла бажаного рівня рівноваги доходу та виробництва;
- б) за постійних цін немає впевненості, що ринковий механізм забезпечить рівновагу доходу і виробництва в умовах повної зайнятості;
- в) ринковий механізм гарантує рівноважний стан економіки;
- г) правильні лише відповіді а), б).

90. Роль держави у вирішенні проблеми «для кого виробляти?» значна, якщо вона:

- а) сприяє економічній стабілізації;
- б) стимулює зростання ефективності економіки;
- в) сприяє посиленню рівності у суспільстві;
- г) усі відповіді неправильні.

91. Конкуренція – це:

- а) економічна змагальність за досягнення найкращих результатів;
- б) боротьба виробників за отримання найвищого прибутку;
- в) боротьба покупців за право купувати товари за нижчими цінами;
- г) рухаюча сила ринку;
- д) усі відповіді правильні.

92. Хто з економістів є основним популяризатором теорії трудової вартості?

- а) Д. Рікардо;
- б) К. Маркс;
- в) А. Сміт;
- г) Бем-Баверк;
- д) К. Менгер.

93. У теорії Дж. М. Кейнса передбачається, що:

- а) зміна рівня державних витрат та податків може впливати на величину ВВП;
- б) крива сукупної пропозиції представлена горизонтальною лінією;
- в) ціни та заробітна плата стійкі;
- г) усі попередні відповіді правильні.

94. Показником, що вимірює величину економічної ефективності, є:

- а) відношення вартості результату виробництва до вартості витрат на виробництво;
- б) відношення витрат до загального результату виробництва;
- в) величина різниці між результатами виробництва до вартості витрат на виробництво;
- г) усі відповіді неправильні.

95. Якими соціальними проблемами в ринковій економіці має займатися держава?

- а) визначати коло товарів, яких потребує суспільство;
- б) вилученням і розподілом грошових доходів у суспільстві;
- в) регулюванням доходів у суспільстві;
- г) надавати допомогу конкретному індивіду з обмеженими доходами.

96. Особисті споживчі витрати домогосподарств – це:

- а) особисті витрати;
- б) витрати домогосподарств на придбання товарів і послуг та особисті податки;
- в) витрати домогосподарств на придбання товарів та послуг тривалого та короткочасного користування;
- г) трансфертні платежі та податки;
- д) витрати домогосподарств на придбання товарів і послуг тривалого користування.

97. Заощадження – це:

- а) частина доходу домогосподарств, невитрачена в цьому періоді часу;
- б) усе накопичене майно домогосподарств та заощадження населення;
- в) частина доходу, вкладена у цінні папери;

- г) реальні касові рештки всіх ринкових суб'єктів;
- д) усе перераховане.

98. Інвестиції – це:

- а) вкладення у всі види виробничих та невиробничих ресурсів;
- б) частина доходу, не витрачена у поточному періоді;
- в) придбання товарів тривалого користування, а також валюти та золота;
- г) придбання нерухомості;
- д) усе перераховане.

99. Заощадження можуть перевищувати інвестиції, якщо:

- а) рівень процентної ставки зростає;
- б) має місце планова економіка;
- в) у платіжному балансі сальдо негативне;
- г) протягом тривалого часу в економіці існує надвиробництво та безробіття.

100. Якщо люди не витрачають весь свій дохід на споживання і розміщують невитрачені кошти на депозиті банку, то можна сказати, що вони:

- а) і заощаджують, і інвестують;
- б) не заощаджують і не інвестують;
- в) заощаджують, але не інвестують;
- г) інвестують, але не заощаджують.

101. Капітальні вкладення в землю, нерухомість, машини, обладнання називаються:

- а) технічними інвестиціями;
- б) валовими інвестиціями;
- в) реальними інвестиціями;
- г) прямими інвестиціями;
- д) портфельними інвестиціями.

102. Вкладення капіталу в різні цінні папери – це:

- а) портфельні інвестиції;
- б) прямі інвестиції;
- в) фінансові інвестиції;
- г) приватні інвестиції;
- д) реальні інвестиції.

103. Зі зростанням витрат держави на соціальну підтримку малозабезпечених сімей рівень бідності в суспільстві:

- а) спочатку зростає, потім знижується;
- б) безперервно зростає;
- в) спочатку знижується, потім зростає;
- г) безперервно знижується;
- д) усі відповіді непрайльні.

104. На даний час ООН як основний узагальнюючий показник рівня розвитку країн використовує:

- а) темпи економічного зростання;
- б) ВВП душу населення;
- в) індекс розвитку людини;
- г) національний дохід душу населення;
- д) усі відповіді непрайльні.

105. У змішаній економіці роль держави:

- а) значна щодо природних монополій;
- б) ніяк не проявляється;
- в) значна;
- г) обмежена;
- д) усі відповіді непрайльні.

106. Рівень бідності визначається на основі:

- а) середньої заробітної плати;
- б) прожиткового мінімуму;
- в) мінімальної заробітної плати;
- г) фактичної заробітної плати;
- д) усі відповіді непрайльні.

107. Широке застосування економічних методів державного регулювання:

- а) може зміцнити дію ринкових механізмів;
- б) не впливає на ринковий механізм;
- в) може послабити ефект ринкових механізмів;
- г) залишає нейтральним ринковий механізм;
- д) усі відповіді непрайльні.

108. Антимонопольне законодавство націлене в першу чергу на забезпечення:

- а) економічної свободи;
- б) товарами першої необхідності;

- в) умови конкуренції;
- г) повну зайнятість;
- д) усі відповіді неправильні.

109. Відмінними рисами генетичного підходу є:

- а) опора на дані про передісторію прогнозованого об'єкта;
- б) урахування результатів застосування досягнень НТП у виробництві;
- в) чітка постановка цілей розвитку прогнозованого об'єкта;
- г) усі відповіді правильні;
- д) всі відповіді неправильні.

110. У неокласичних моделях економічного зростання коефіцієнт капіталоозброєності праці у процесі економічного розвитку:

- а) змінюється залежно стану економічної кон'юнктури;
- б) знижується;
- в) збільшується;
- г) не змінюється;
- д) усі відповіді неправильні.

111. В економіці діє закон спадної продуктивності факторів виробництва. Як у цих умовах підтримується економічне зростання?

- а) потрібно дедалі менше виробничих ресурсів;
- б) це вимагає дедалі більше ресурсів;
- в) приріст додаткових ресурсів не збільшить, а зменшить загальний обсяг виробництва;
- г) необхідний приріст ресурсів, але ціна додаткової одиниці ресурсів зростатиме;
- д) усі відповіді неправильні.

112. Збільшення обсягу виробничих ресурсів розширює можливості суспільства:

- а) для збільшення виробництва товарів і послуг;
- б) для підвищення стандарту життєвого рівня;
- в) для покращення технології виробництва;
- г) усі відповіді правильні.

113. У довгостроковому періоді рівень випуску визначають:

- а) величина сукупного попиту та його динаміка;

- б) величина капіталу та праці, а також технологія, що використовується;
- в) пропозиція грошей, рівень державних витрат та податків;
- г) усі відповіді неправильні.

114. У неокласичних моделях економічного зростання коефіцієнт капіталоозброєності праці на етапі економічного розвитку:

- а) змінюється залежно від стану економічної кон'юнктури;
- б) знижується;
- в) не змінюється;
- г) збільшується;
- д) усі відповіді неправильні.

115. Монетаристи:

- а) вважають, що у сучасній ринковій економіці відсутня вільна конкуренція;
- б) доводять користь дискреційної монетарної політики;
- в) вважають, що ринку притаманна внутрішня нестабільність;
- г) вважають, що державне втручання знижує стабільність ринкової економіки.

116. Домінування кейнсіанських поглядів в економічній теорії в період з 30-х по 60-ті рр. ХХ ст. пов'язано з тим, що:

- а) вони не визнавали втручання держави в економіку;
- б) вони найточніше пояснили причини Великої Депресії та способи «лікування» економіки;
- в) вони пояснювали крах банківської системи у 30-ті рр.;
- г) усі попередні відповіді правильні.

117. На основі дослідження економічних процесів, що розпочалися в 60-ті рр., більшість економістів погодилися з тим, що:

- а) треба мати держбюджет з позитивним сальдо у період рецесії;
- б) пропозиція грошей не впливає на рівень цін та обсяг виробництва;
- в) треба підтримувати високу відсоткову ставку під час рецесії;
- г) пропозиція грошей впливає рівень цін і обсяги виробництва.

118. Кейнсіанство як економічна теорія стверджує, що:

- а) тільки розвиток приватного сектора економіки, що самовідтворюється, дає найбільший ефект;

- б) економіка стане більш ефективною за відсутності регулювання її державою;
- в) ринкова економіка як така не забезпечує повного використання своїх ресурсів;
- г) повне задоволення потреб суспільства у товарах та послугах є стихійним процесом;
- д) усі відповіді неправильні.

119. У простій моделі Дж. М. Кейнса, якщо сукупна пропозиція дорівнює сукупному попиту, то:

- а) обсяг запасів і рівень виробництва не зміниться;
- б) запаси скорочуватимуться, а підприємці почнуть розширювати виробництво;
- в) запаси зростатимуть, а підприємці почнуть скорочувати виробництво;
- г) запаси не зміняться, але підприємці розширюватимуть виробництво.

120. Особливості функцій держави у національній економіці зумовлені, насамперед...

- а) недорозвиненістю особистого споживання населення;
- б) надмірною розвиненістю ринкового механізму;
- в) диспропорційністю у народному господарстві;
- г) відсутністю необхідної бази для їх реалізації;
- д) усі відповіді неправильні.

121. Дж. М. Кейнс вважав, що:

- а) рівень безробіття економіки завжди дорівнює природному;
- б) уряд повинен використовувати державні закупівлі та податки, щоб сприяти зниженню безробіття;
- в) економіка має розвиватися на основі централізованого планування;
- г) у ринковій системі є механізми, здатні самостійно за короткий термін забезпечити високий рівень зайнятості.

122. Згідно кейнсіанською теорією, рівень виробництва визначається величиною сукупного попиту. Це означає, що:

- а) обсяг продукції, який підприємці вирішать виробляти, визначатиметься попитом;
- б) виробництво створює попит;

- в) підприємці намагаються розширити виробництво до рівня повної зайнятості;
- г) попит на гроші змушує підприємців виробляти товари.

123. Економісти кейнсіанської школи:

- а) вважають, що державне втручання у розвиток економіки є бажаним;
- б) вважають, що ринку внутрішньо притаманна стабільність;
- в) виступають проти використання дискреційної монетарної політики;
- г) вважають, що ринку властива лише вільна конкуренція.

124. Що з перерахованого нижче найчіткіше відображає поняття «Держава в економіці»?

- а) сукупність природних, трудових і капітальних ресурсів, що належать мешканцям цієї країни;
- б) сукупність природних, трудових і капітальних ресурсів, що є на території цієї країни;
- в) сукупність законодавчих, виконавчих і судових органів, що діють на всіх територіальних рівнях управління;
- г) сукупність законодавчих, виконавчих і судових органів, що діють на загальнодержавному рівні управління;
- д) усі відповіді неправильні.

125. Дж. М. Кейнс стверджував, що обсяг споживчих витрат у країні залежить, насамперед, від:

- а) темпу приросту пропозиції грошей;
- б) місця проживання споживача;
- в) рівня наявного доходу;
- г) рівня національного доходу.

126. Слабкість і кейнсіанської, і монетаристської теорії виявляється в тому, що:

- а) обидві теорії не враховують очікування ринкових суб'єктів;
- б) жодна із зазначених теорій не може пояснити, чим викликана «Велика Депресія»;
- в) і та, і інша теорії не можуть пояснити відносини між рівнем ставки відсотка та грошовою пропозицією;
- г) і та, і інша теорії неспроможні прогнозувати зростання фінансових запасів.

127. Центральне місце в концепції Майкла Портера займає ідея:

- а) наднаціональної піраміди;
- б) наднаціонального трикутника;
- в) національного ромба;
- г) національного квадрата;
- д) національного кола.

128. Виділіть пункт, де адміністративні методи державного регулювання не є основними:

- а) створення державних заказників;
- б) фіскальна політика;
- в) антимонопольне регулювання;
- г) розробка національної системи стандартизації та сертифікації;
- д) усі відповіді неправильні.

129. Економісти кейнсіанської школи вважають, що кредитно-грошова політика має використовуватися насамперед для:

- а) контролю над динамікою фінансового пропозиції;
- б) сприяння зовнішньої торгівлі;
- в) сприяння стабілізації банківської системи;
- г) фінансування дефіциту держбюджету.

130. М. Фрідмен та його прибічники – це економісти, які зробили внесок у:

- а) аналіз моделі «витрати-випуск»;
- б) кейнсіанську економічну теорію;
- в) розвиток економетрики;
- г) кількісну теорію грошей.

131. Що з перерахованого відображає зростання автономних витрат?

- а) рух уздовж кривої споживчої функції вниз;
- б) зсув кривої споживчої функції вгору;
- в) рух вздовж кривої споживчої функції вгору;
- г) зростання інвестицій зі збільшенням ЧВП.

132. Який із аргументів використовується в кейнсіанській теорії макроекономічної рівноваги для доказу необхідності державного втручання в економіку за допомогою фінансової політики?

- а) нестабільність розвитку приватного сектора породжує багато макроекономічних проблем;
- б) якщо ціни стабільні, то немає впевненості, що ринок забезпечить макроекономічну рівновагу в умовах повної зайнятості;
- в) кейнсіанська школа вважає, що державне втручання забезпечує більш ефективний розвиток економіки;
- г) усі попередні відповіді правильні.

133. Який з перерахованих нижче податків належить до прямих?

- а) мито;
- б) податок на додану вартість;
- в) податок з продажу;
- г) акциз.

134. Економіка перебуває у стані рівноваги за умов повної зайнятості. Уряд передбачає збільшити державні закупівлі товарів і послуг на 50 млрд. грн. і водночас хоче підвищити податки, зберігши у своїй колишній рівноважний рівень ВВП. Чому має дорівнювати збільшення податків?

- а) 0;
- б) понад 50 млрд. грн.;
- в) менше 50 млрд. грн.;
- г) 50 млрд. грн.

135. Скасування мита на імпортований товар приведе:

- а) до зниження виробництва цього товару всередині країни;
- б) до збільшення споживання цього товару;
- в) до втрат бюджету;
- г) до зниження внутрішньої ціни цього товару;
- д) усі попередні відповіді правильні.

136. Який з перерахованих заходів не є фінансовим?

- а) збільшення соціальних виплат малозабезпеченим із держбюджету;
- б) зміна ставок податків на прибуток банків;

- в) зміна Центральним банком норм банківського резерву;
- г) введення податкових пільг на підприємстві, які здійснюють інвестиції та нове виробництво;
- д) усі відповіді неправильні.

137. Яке із тверджень неправильне?

- а) податки сплачують як при отриманні заробітної плати, так і за її витрачання;
- б) складна схема нарахування відсотка завжди вигідніша, ніж проста схема нарахування відсотка;
- в) банківський відсоток за кредитом завжди вищий від банківського відсотка під депозитом;
- г) з однакових сум індивідуального доходу завжди сплачується однаковий прибутковий податок.

138. Державний борг – це сума:

- а) державних витрат;
- б) витрат на оборону;
- в) бюджетних дефіцитів за вирахуванням бюджетних надлишків;
- г) бюджетних дефіцитів.

139. Одна з реальних проблем державного боргу полягає в тому, що:

- а) еміграція високкваліфікованих спеціалістів;
- б) зростає частка заощаджень за всіх рівнів наявного доходу;
- в) частина національного продукту йде за межі країни;
- г) зростають стимули підвищення ефективності виробництва;
- д) скорочує нерівність у доходах.

140. До основних цілей фіскальної політики держави належить:

- а) підвищення достатку громадян;
- б) створення умов для успішного ведення бізнесу;
- в) перерозподіл національного доходу на користь бюджетних верств населення;
- г) антициклічне регулювання економіки;
- д) усі відповіді неправильні.

141. Вплив бюджетного надлишку на рівноважний рівень ВВП виявляється, по суті, таким самим, як і:

- а) збільшення заощаджень;

- б) скорочення заощаджень;
- в) збільшення інвестицій;
- г) збільшення споживання;
- д) усі відповіді неправильні.

142. Урядова політика у сфері видатків та оподаткування називається:

- а) фіскальною політикою;
- б) політикою, що базується на кількісній теорії грошей;
- в) діловим циклом;
- г) монетарною політикою.

143. До числа інструментів фіскальної політики належить:

- а) купівля центральним банком державних цінних паперів на ринку;
- б) випуск міністерством фінансів нової серії короткострокових державних облігацій;
- в) збільшення норми обов'язкових резервів;
- г) усі відповіді правильні;
- д) усі відповіді неправильні.

144. Збільшення ставок податків є прикладом:

- а) грошово-фінансової політики;
- б) кредитно-бюджетної політики;
- в) фіскальної політики;
- г) монетарної політики;
- д) усі відповіді неправильні.

145. Бюджет існує:

- а) у важливих структурах національного рівня;
- б) тільки у держави;
- в) у держави та підприємств реального сектора економіки;
- г) у всіх економічних суб'єктів;
- д) усі відповіді неправильні.

146. Заходи з державними витратами та податками для досягнення бажаного рівноважного рівня доходу та виробництва належать до:

- а) кейнсіанської фіскальної політики;
- б) кредитної політики;
- в) політики, орієнтованої на інфляційний розрив;
- г) політики, заснованої на кейнсіанській функції споживання.

147. Структурний дефіцит державного бюджету є різницю між:

- а) поточними державними витратами та доходами, які могли б надійти до бюджету в умовах повної зайнятості;
- б) поточним дефіцитом і сумою виплат відсотків за державним боргом;
- в) поточними державними витратами та доходами;
- г) фактичним дефіцитом і дефіцитом бюджету в умовах повної зайнятості;
- д) усі відповіді неправильні.

148. Чітко виражена антиінфляційна фіскальна політика передбачає:

- а) зниження податків і вищий рівень державних витрат;
- б) підвищення рівня оподаткування та скорочення державних витрат;
- в) зростання податків і вищий рівень державних витрат;
- г) скорочення податкових надходжень і державних витрат.

149. Якщо зі зростанням доходу зростає і частка цього доходу, що виплачується у вигляді податку, то такий податок носить назву:

- а) непрямий;
- б) прогресивний;
- в) прямий;
- г) регресивний;
- д) усі відповіді неправильні.

150. Якщо уряд передбачає підвищити рівень реального ЧВП, він може:

- а) знизити рівень бюджетного дефіциту;
- б) зменшити податки;
- в) зменшити трансфертні платежі;
- г) знизити державні закупівлі товарів і послуг.

151. Гроші служать:

- а) лічильною одиницею;
- б) засобом заощадження;
- в) засобом обігу;
- г) усі відповіді правильні.

152. Норма обов'язкових резервів:

- а) тепер не використовується;
- б) вводиться як засіб обмеження грошової маси;
- в) складає середню величину маси грошей, необхідної для задоволення потреб населення;
- г) вводиться як засіб, що оберігає вклади від вилучення.

153. Якщо норма обов'язкових резервів становить 100%, то величина грошового мультиплікатора дорівнює:

- а) 100;
- б) 10;
- в) 1;
- г) 1.

154. Правило монетаристів передбачає, що пропозиція грошей має збільшуватися темпами, які дорівнюють:

- а) потенційному темпу зростання реального ВВП;
- б) темпу зростання рівня цін;
- в) темпу зростання швидкості обігу грошей;
- г) темпу зростання рівня відсоткової ставки.

155. Кількість грошей в обігу зростає, якщо:

- а) знижуються податкові ставки;
- б) зростає норма обов'язкових резервів;
- в) збільшуються надлишкові резерви комерційних банків;
- г) усі відповіді неправильні.

156. Твердження, згідно з яким зміна у величині грошової пропозиції – безпосередня причина зміни сукупного попиту і номінального ВВП, найближче до:

- а) теорії раціональних очікувань;
- б) кейнсіанської теорії;
- в) нової класичної теорії;
- г) монетаризму.

157. Різниця між грошима та «квазі-грошима» полягає в тому, що:

- а) «квазі-гроші» – це нерозмінні гроші;
- б) гроші на відміну від «квазі-грошей», можна витратити безпосередньо;
- в) «квазі-гроші» охоплюють усі товари, які можуть бути продані за гроші;

г) «квазі-гроші» охоплюють депозити на банківських рахунках, тоді як гроші не охоплюють їх.

158. М1 охоплює:

- а) металеву та паперову готівку, банківські депозити;
- б) металеву та паперову готівку, термінові вклади;
- в) металеву та паперову готівку, чекові вклади;
- г) усі попередні відповіді неправильні.

159. Поняття «попит на гроші» означає:

- а) бажання запасати частину доходу «на чорний день»;
- б) суму грошей, яку підприємці хотіли б використати для надання кредиту за цієї процентної ставки;
- в) попит на гроші як засіб обігу та попит на гроші як засіб збереження вартості;
- г) бажання тримати цінні папери, які за необхідності можуть бути для конвертації їх у гроші за фіксованою ціною;
- д) усі відповіді неправильні.

160. Основними статтями активу балансу центрального банку є:

- а) золоті сертифікати, готівка, позики та державні цінні папери;
- б) золоті сертифікати, готівкові гроші, депозити банків;
- в) банкноти, державні цінні папери та позики;
- г) золоті сертифікати, готівка, депозити та позики банків.

161. Позначте пункт, що не є функцією центрального банку:

- а) проведення зовнішньоекономічної політики;
- б) емісія грошей;
- в) «банк банків»;
- г) грошово-кредитне регулювання;
- д) усі відповіді неправильні.

162. Великі термінові склади зараховуються до складу:

- а) М2 і М3; б) М1; в) М3; г) М2.

163. М1 охоплює:

- а) металеві та паперові готівки, термінові вклади;
- б) усі гроші;
- в) металеві та паперові готівки та чекові вклади;
- г) металеві і паперові готівки та всі банківські депозити;
- д) усі відповіді неправильні.

164. Максимально можливе збільшення суми безстрокових вкладів визначається як:

- а) обов'язкові резерви;
- б) фактичні резерви мінус надлишкові резерви;
- в) надлишкові резерви, помножені на величину грошового мультиплікатора;
- г) активи мінус зобов'язання та власний капітал.

165. Якщо попит на гроші та пропозиція грошей зростатимуть, то:

- а) рівноважна ставка відсотка зросте, а зміну у рівноважній кількості грошей передбачити неможливо;
- б) рівноважна кількість грошей та рівноважна ставка відсотка зростуть;
- в) рівноважна кількість грошей зросте, а зміну рівноважної ставки відсотка передбачити неможливо;
- г) рівноважна кількість грошей та рівноважна ставка відсотка скоротяться.

166. Пропозиція грошей на графіку зображається у вигляді:

- а) вертикальної прямої;
- б) кривої з негативним нахилом;
- в) горизонтальної прямої;
- г) усі відповіді неправильні.

167. Що з нижчеперерахованого є активами банку?

- а) резерви, акції та позики;
- б) вклади до запитання, акції та резерви;
- в) готівка, власність і акції;
- г) готівка, власність і резерви.

168. Якщо центральний банк купує у населення велику кількість державних цінних паперів, то:

- а) облікова ставка й обсяг позик центрального банку зростають;
- б) зобов'язання центрального банку у вигляді резервів збільшуються;
- в) загальна маса грошей на руках у населення зменшується;
- г) поточні рахунки комерційних банків зменшуються.

169. Банківський прибуток – це:

- а) відсоток за банківськими депозитами;
- б) різниця між ставками відсотка за кредитами та депозитами;
- в) відсоток за банківськими кредитами;
- г) різниця між усіма витратами та доходами банку;
- д) усі відповіді неправильні.

170. Надлишкові резерви комерційного банку складаються з:

- а) різниці між величиною фактичних резервів та величиною обов'язкових резервів;
- б) активів, які, не будучи грошима, можуть бути за необхідності швидко перетворені на гроші;
- в) різниці між величиною активів та сумою вкладів на поточних рахунках;
- г) грошових активів, що зберігаються у банку та перевищують 100% обсягу депозитів.

171. Яке з наведених нижче тверджень описує зв'язок між реальною цінністю або купівельною спроможністю грошей та рівнем цін? Купівельна спроможність грошей ...

- а) не пов'язана із рівнем цін;
- б) і рівень цін перебувають у зворотній залежності;
- в) і рівень цін перебувають у прямій залежності;
- г) і рівень цін знаходяться у прямій залежності в період економічного спаду й оберненій залежності у період економічного підйому.

172. Вартість грошей:

- а) завжди знижується;
- б) завжди незмінна;
- в) може підвищуватися та знижуватися;
- г) піднімається зі зростанням цін;
- д) усі відповіді неправильні.

173. Збільшення облікової ставки зазвичай призводить до:

- а) зниження цін на акції та облігації;
- б) зростання цін на акції та облігації;
- в) зниження цін на акції та зростання цін на облігації;
- г) зростання цін на акції та зниження цін на облігації.

174. Попит на гроші з боку активів появляється у зв'язку з тим, що гроші є:

- а) лічильною одиницею;
- б) засобом обігу;
- в) засобом заощадження;
- г) усі попередні відповіді правильні.

175. Яке з наведених тверджень хибне?

- а) власний капітал дорівнює різниці між сумами активів та зобов'язань;
- б) фактичні резерви комерційного банку дорівнюють надлишковим резервам плюс обов'язкові резерви;
- в) окремий комерційний банк може надавати позички в обсязі, що дорівнює величині його надлишкових резервів;
- г) банківські активи плюс власний капітал дорівнюють зобов'язанням.

176. Загальна грошова маса зростає щоразу, коли комерційні банки:

- а) вилучають частину своїх вкладів у центральному банку;
- б) збільшують свої вклади у центральному банку;
- в) збільшують свої зобов'язання щодо поточних рахунків шляхом отримання готівки та безготівкових грошей від населення закладами;
- г) збільшують обсяги позик, що надаються населенню.

177. Попит на гроші для угод змінюється так:

- а) знижується при зменшенні номінального обсягу ВВП;
- б) зростає зі збільшенням процентної ставки;
- в) знижується зі зростанням номінального обсягу ВВП;
- г) зростає у разі зниження відсоткової ставки.

178. Термін «облікова ставка» означає:

- а) ступінь впливу центрального банку на зростання грошової маси й обсягу ВВП;
- б) рівень зниження ціни для центрального банку, коли він скуповує державні цінні папери;
- в) відсоток, під який центральний банк надає кредити комерційним банкам;
- г) ступінь тиску, ЦБ на комерційні банки з метою зниження обсягу позик, що видаються ними;

д) усі відповіді неправильні.

179. Якщо центральний банк підвищує облікову ставку, то цей захід, що є частиною грошової політики, разом з іншими заходами спрямований насамперед на:

- а) збільшення загальної величини резервів комерційних банків;
- б) зниження загальної величини резервів комерційних банків;
- в) сприяння зростанню обсягів позик, що надаються центральним банком, комерційним банкам;
- г) стимулювання зростання величини заощаджень населення;

180. Якщо номінальний обсяг ВВП скоротиться, то:

- а) скоротиться попит на гроші для угод, але зросте загальний попит на гроші;
- б) зросте попит на гроші для угод та загальний попит на гроші;
- в) скоротиться попит на гроші для угод та загальний попит на гроші;
- г) зросте попит на гроші для угод, але скоротиться загальний попит на гроші.

181. Чим паперові гроші відрізняються від кредитних?

- а) паперові гроші призначені для оплати недорогих товарів, а кредитні гроші використовуються при оплаті дорогих товарів та послуг;
- б) паперові гроші мають купівельну спроможність, а кредитні гроші – це векселі емісійного банку;
- в) паперові гроші – це готівка, а кредитні гроші існують у формі запису на банківських рахунках;
- г) паперові гроші не підлягають вивезенню за межі країни;
- д) усі відповіді неправильні.

182. Якщо центральний банк продає велику кількість державних цінних паперів на відкритому ринку, він переслідує мету:

- а) зменшити загальну масу грошей у обігу;
- б) зробити кредит доступнішим;
- в) збільшити обсяг інвестицій;
- г) утруднити покупку населенням державних цінних паперів.

183. У комерційний банк був розміщений депозит величиною 10 000 грн. Норма обов'язкових резервів установлена на рівні 20%. Цей депозит здатний збільшити суму позик, щонайменше, на:

- а) 40 000 грн.;
- б) невизначену величину;
- в) 10 000 грн.;
- г) 2000 грн.;
- д) 8000 грн.

184. Зниження облікової ставки, що використовується як інструмент грошово-кредитної політики, призводить до обмеженого ефекту у зв'язку з тим, що:

- а) центральний банк хоч і може збільшити масу грошей, але не може змусити людей витратити гроші, що необхідно для зростання ВВП;
- б) центральний банк не може прямо контролювати обсяг позик, що надаються комерційними банками;
- в) центральний банк не має права змінювати облікову ставку у значних розмірах;
- г) таке зниження зазвичай компенсується збільшенням резервів комерційних банків, унаслідок чого ефект зниження облікової ставки зникає.

185. Термін «операції на відкритому ринку» означає:

- а) діяльність центрального банку щодо купівлі або продажу державних цінних паперів, валюти;
- б) діяльність комерційних банків з кредитування фірм і населення;
- в) впливом на рівень відсоткових ставок, що породжує зростанням чи зниженням загального розміру позик, наданих комерційними банками;
- г) діяльність центрального банку щодо надання позик комерційним банкам.

186. Комерційна банківська система дає гроші у позику, створюючи поточні рахунки. У результаті грошова маса:

- а) збільшується на величину більшу, ніж сума відкритих поточних рахунків;

- б) зменшується на загальну величину готівки та відкритих поточних рахунків;
- в) збільшується на величину, що дорівнює загальній сумі відкритих поточних рахунків;
- г) не збільшується, не зменшується.

187. Чек, виписаний на банківський рахунок:

- а) не вважається частиною М1, оскільки його зарахування до складу М1 поряд із банківським вкладом, на який він виписаний, призведе до подвійного рахунку;
- б) вважається частиною М1 за умови, що він дійсний, тобто якщо в банку є кошти для його оплати;
- в) вважається частиною М1 незалежно від цього, дійсний він чи ні;
- г) вважається частиною М1 за умови, що він використовується лише для купівлі товарів і послуг.

188. У період рецесії найбільше скорочуються:

- а) державні закупівлі товарів та послуг;
- б) витрати споживачів на купівлю антибіотиків;
- в) величина підприємницького прибутку;
- г) рівень заробітної плати.

189. Циклічний дефіцит державного бюджету є різницею між:

- а) фактичним дефіцитом та дефіцитом бюджету в умовах повної зайнятості;
- б) поточними державними витратами та доходами, які могли б надійти до бюджету в умовах повної зайнятості;
- в) фактичним та структурним дефіцитом;
- г) поточним дефіцитом та сумою виплат процентів за державним боргом;
- д) поточними державними витратами та доходами.

190. Яке поняття з наведених нижче не належить до фаз ділового циклу:

- а) підйом; б) інфляція; в) спад; г) рецесія.

191. Фазами промислового циклу прийнято вважати:

- а) кризу, депресію, поживавлення, підйом;
- б) депресію, спад, падіння ділової активності;
- в) бум, піднесення, поживавлення та зростання економіки;
- г) усі відповіді правильні;
- д) усі відповіді неправильні.

192. Числове значення якого з наведених показників не скорочується на фазі підйому і не збільшується на фазі спаду?

- а) обсяг допомоги по безробіттю;
- б) обсяг нових замовлень на предмети тривалого користування;
- в) курси цінних паперів;
- г) обсяг роздрібного продажу.

193. У період кризового падіння виробництва спостерігається:

- а) безробіття залишається незмінним;
- б) зайнятість залишається постійною;
- в) зростання безробіття;
- г) падіння безробіття;
- д) усі відповіді неправильні.

194. Згідно з кейнсіанською теорією, економічний цикл пов'язаний з:

- а) факторами, що суттєво впливають на динаміку сукупної пропозиції;
- б) дією лише зовнішніх факторів;
- в) факторами, що істотно впливають на динаміку сукупного попиту;
- г) дією лише внутрішніх факторів.

195. У період поживлення економіки:

- а) зменшується реальний обсяг виробництва, а номінальний зростає;
- б) номінальний обсяг виробництва залишається без змін;
- в) реальний обсяг виробництва зростає;
- г) номінальний обсяг виробництва зростає;
- д) усі відповіді неправильні.

196. Яке з перерахованих явищ не відповідає періоду економічного спаду?

- а) зменшення обсягу допомоги по безробіттю;
- б) зниження інвестицій у обладнання з тривалим терміном служби;
- в) зниження попиту на працю;
- г) падіння курсу акцій.

197. Тривалість економічного циклу становить:

- а) не можна дати однозначної відповіді;
- б) 10 років;
- в) 8 років;
- г) 1 рік.

198. Найсильніший вплив на перебіг економічного циклу має динаміка:

- а) чистих інвестицій, що спрямовуються на приріст товарно-матеріальних запасів;
- б) споживчих витрат;
- в) споживчих доходів;
- г) чистих інвестицій, що спрямовуються у виробництво товарів тривалого користування.

199. Під час поживлення економіки?

- а) зменшується реальний обсяг виробництва, а номінальний зростає;
- б) номінальний обсяг виробництва залишається без змін;
- в) реальний обсяг виробництва зростає;
- г) номінальний та реальний обсяги виробництва збільшуються.

200. Числове значення якого з наведених показників зростає на фазі підйому і падає на фазі спаду?

- а) обсяг промислового виробництва;
- б) обсяг ВВП;
- в) обсяг товарних запасів у обробній промисловості;
- г) усі відповіді правильні.

201. Циклічний характер розвитку економіки проявляється у:

- а) коливаннях економічної кон'юнктури, що мають періодичний характер;
- б) періодичних спадах ділової активності;
- в) періодичних підйомах ділової активності;
- г) усі відповіді правильні;
- д) усі відповіді неправильні.

202. Державна політика, спрямована на макроекономічну стабілізацію у фазі спаду, – це:

- а) зниження податкових ставок;
- б) стримування додаткового кредитування;

- в) зростання процентних ставок за позиками банку;
- г) скорочення державних витрат зниження безробіття;
- д) усі відповіді неправильні.

203. До екстенсивних факторів економічного зростання не належить:

- а) збільшення обсягу інвестицій за збереження існуючого рівня технології;
- б) збільшення кількості зайнятих;
- в) зростання продуктивності праці;
- г) розширення виробничих площ.

204. В економіці, що характеризується повною зайнятістю, високі темпи економічного зростання вимагають:

- а) низької норми заощаджень і високої норми інвестицій;
- б) зниження норми заощаджень та інвестицій;
- в) високої норми заощаджень і високої норми інвестицій;
- г) високої норми заощаджень і низької норми інвестицій;
- д) низької норми заощаджень і низької норми інвестицій.

205. Який із перерахованих показників практично не зменшується в період економічного спаду?

- а) обсяг інвестицій;
- б) обсяг продажу товарів тривалого користування;
- в) загальна тривалість відпрацьованих протягом місяця людино-годин;
- г) обсяг продажів продуктів першої необхідності;
- д) курс цінних паперів.

206. До інтенсивних факторів належить:

- а) розширення виробничих потужностей;
- б) зростання продуктивності праці;
- в) зниження фондівдачі;
- г) усі відповіді правильні;
- д) усі відповіді неправильні.

207. Інтенсивний фактор економічного зростання – це:

- а) реалізація грошово-кредитної політики, що сприяє економічному зростанню;
- б) збільшення обсягу робочого часу;
- в) збільшення обсягу застосовуваного капіталу;
- г) технологічні зміни у виробництві.

208. Що розуміється під категорією «екстенсивні фактори»?

- а) зростання трудових ресурсів;
- б) зростання продуктивності праці;
- в) зростання обсягу інвестицій у нові технології;
- г) скорочення трудових ресурсів.

209. В економіці, що характеризується повною зайнятістю, високі темпи економічного зростання вимагають:

- а) зниження норми заощаджень та інвестицій;
- б) низької норми заощаджень і низької норми інвестицій;
- в) високої норми заощаджень і високої норми інвестицій;
- г) високої норми заощаджень і низької норми інвестицій.

210. Деякі корпорації виплачують дивіденди в постійному розмірі в усіх фазах економічного циклу. Це діє на економічну кон'юнктуру:

- а) невизначено, залежно від факторів;
- б) як фактор збільшення амплітуди циклічних коливань;
- в) як вбудований (автоматичний) стабілізатор;
- г) нейтрально;
- д) усі відповіді неправильні.

211. Стійке зростання обсягу випуску в розрахунку на одного зайнятого в моделі Солоу пояснюється:

- а) технологічним прогресом;
- б) зростанням норми заощадження;
- в) зростанням населення;
- г) правильні відповіді а) та в).

212. Інфляція – це:

- а) порушення балансу між товарною та грошовою масою;
- б) процес знецінення грошей;
- в) постійне підвищення рівня цін та тарифів;
- г) усе перераховане правильне;
- д) перераховане а), б), в) неправильне.

213. Непередбачена інфляція зазвичай супроводжується:

- а) перерозподілом багатства та доходу;
- б) зниженням ефективності економіки;
- в) відсутністю економічної шкоди;
- г) правильні лише відповіді а) та б).

214. Зростання очікуваної інфляції спричиняє зсув кривої Філіпса (з рівнем інфляції по вертикальній осі):

- а) вниз на величину, що дорівнює цьому зростанню;
- б) вправо на величину, що дорівнює зростанню інфляції;
- в) вгору на величину, що дорівнює цьому зростанню;
- г) вліво на величину, що дорівнює зростанню інфляції;
- д) усі відповіді неправильні.

215. Що з перерахованого не має відношення до інфляції, зумовленої зростанням витрат виробництва?

- а) шоки пропозиції;
- б) зростання зайнятості та виробництва;
- в) зростання зарплати;
- г) зростання вартості витрат за одиницю продукції.

216. У довгостроковій перспективі державна антиінфляційна політика спирається на:

- а) зростання бюджетного дефіциту;
- б) збільшення фінансування окремих видів діяльності;
- в) лімітування грошової маси;
- г) зростання дотацій та субсидій.

217. Найменше постраждають від непередбаченої інфляції ті:

- а) хто став боржником, коли ціни були нижчими;
- б) хто отримує фіксований дохід;
- в) хто має грошові заощадження;
- г) у кого номінальний дохід зростає повільніше, ніж підвищується рівень цін.

218. Які соціальні групи людей найбільше потребують державної підтримки в умовах швидкої інфляції?

- а) підприємці, які виробляють споживчі товари;
- б) особи, які мають зростання номінальних доходів, яке відстає від зростання цін;
- в) особи з фіксованими номінальними доходами;
- г) учасники «тіньової» економіки;
- д) усі відповіді неправильні.

219. Інфляція може бути пов'язана:

- а) зі зростанням ВВП, якщо економіка розвивається в умовах повної зайнятості;
- б) лише зі зростанням ВВП;

- в) лише з падінням ВВП;
- г) зі зростанням чи падінням ВВП залежно від джерела її розвитку.

220. Втрата роботи через спад в економіці є прикладом:

- а) перманентного безробіття;
- б) фрикційного безробіття;
- в) циклічного безробіття;
- г) структурного безробіття;
- д) усі відповіді правильні.

221. Безробіття:

- а) має позитивний сенс при структурному безробітті;
- б) завжди має позитивний сенс;
- в) завжди має негативний сенс;
- г) має позитивний сенс при циклічному безробітті;
- д) усі відповіді неправильні.

222. До якої категорії безробітних належить людина, яка добровільно звільнилася з роботи і поки не знайшла нової роботи?

- а) перманентного безробіття;
- б) фрикційної форми безробіття;
- в) циклічної форми безробіття;
- г) структурної форми безробіття.

223. Реальна зарплата – це:

- а) споживчий коштик;
- б) мінімальний прожитковий мінімум;
- в) сукупність товарів і послуг, які можна придбати на отримані гроші з урахуванням їх купівельної спроможності;
- г) номінальна зарплата, скоригована на величину інфляції;
- д) сума грошей, одержуваних на руки кожним працівником.

224. Людина, яка сподівається незабаром отримати роботу:

- а) сприймається як неповністю зайнята;
- б) належить до категорії зайнятих;
- в) не враховується у складі робочої сили;
- г) належить до категорії безробітних.

225. Що з перерахованого не впливає на продуктивність праці?

- а) ефект масштабу виробництва;
- б) рівень організації виробництва;
- в) збільшення числа працівників;

- г) рівень освіти працівників;
- д) технологічні зміни.

226. Той, хто втратив роботу через появу нової технології в економіці, потрапляє в категорію безробітних, охоплених:

- а) перманентним безробіттям;
- б) фрикційною формою безробіття;
- в) циклічною формою безробіття;
- г) структурною формою безробіття.

227. Вимірюване безробіття може бути нижче від фактичного безробіття, оскільки:

- а) вимірюване безробіття не включає підліткове безробіття;
- б) вимірюване безробіття не включає фрикційних безробітних;
- в) деякі з тих осіб, які називають себе безробітними, просто не шукали роботи;
- г) деякі працівники хотіли б знайти роботу, але зневірилися і припинили пошуки;
- д) усі відповіді неправильні.

228. Більшість економістів вважають, що в короткостроковому періоді рівень зайнятості та обсяг національного виробництва визначаються:

- а) рівнем сукупних витрат;
- б) рівнем цін;
- в) національними запасами капіталу;
- г) чисельністю наявної робочої сили.

229. Особа, зіпсувавши відносини в колективі, звільнилася і витратила 1,5 місяця на те, щоб знайти роботу. У період пошуку роботи їй треба було врахувати при обчисленні:

- а) структурного безробіття;
- б) як фрикційного, так і структурного безробіття;
- в) фрикційного безробіття;
- г) циклічного безробіття;
- д) усі відповіді неправильні.

230. Рівень безробіття за повної зайнятості (природний рівень безробіття):

- а) дорівнює 1;
- б) враховує циклічне безробіття;

- в) враховує фрикційне та структурне безробіття;
- г) дорівнює нулю;
- д) усі відповіді неправильні.

231. Економічно неактивне населення – це:

- а) особи, які не потребують роботи;
- б) непрацюючі інваліди та хворі;
- в) непрацездатне населення;
- г) непрацюючі діти, підлітки, пенсіонери;
- д) усі відповіді неправильні.

232. Зростання рівня цін і одночасне підвищення рівня безробіття в країні:

- а) є прямим наслідком зростання сукупної пропозиції;
- б) неможливе;
- в) можуть статися у разі зниження кількості доступних ресурсів;
- г) можливі лише за умов централізованої системи;
- д) усі відповіді неправильні.

233. Будівництво електростанцій, яке використовує нафту як джерело енергії, призвело до закриття ряду вугільних шахт і масове звільнення шахтарів. Це зробило внесок у збільшення:

- а) структурного безробіття;
- б) як фрикційного, так і циклічного безробіття;
- в) фрикційного безробіття;
- г) циклічного безробіття;
- д) усі відповіді неправильні.

234. «Якщо людина у працездатному віці не працює, вона безробітна». Це твердження:

- а) правильне в тому випадку, якщо ця людина не навчається у загальноосвітній школі, на денному відділенні ВНЗ або не є інвалідом;
- б) неправильне;
- в) правильне, якщо ця людина активно шукає роботу;
- г) правильне;
- д) правильні відповіді а) та в).

235. За станом здоров'я вчитель переїхав в інше місто і через переїзд не працював два місяці. Це має бути враховано в обчисленні:

- а) структурного безробіття;
- б) як фрикційного, так і структурного безробіття;
- в) фрикційного безробіття;
- г) циклічного безробіття;
- д) усі відповіді неправильні.

236. Продуктивність праці вимірюється відношенням:

- а) кількості годин робочого часу до реального обсягу ВВП;
- б) витрат капіталу до витрат праці;
- в) реального обсягу товару до чисельності населення;
- г) реального обсягу товару до кількості годин робочого дня.

237. У ринкових відносинах висока заробітна плата в основному залежить від:

- а) спеціальної відповідальності керівників підприємства;
- б) узаконеного мінімуму заробітної плати;
- в) високої продуктивності праці;
- г) дій уряду;
- д) усі відповіді неправильні.

238. Відповідно до закону Оукена, 3% підвищення фактичного рівня безробіття над природним рівнем означає, що відставання фактичного обсягу ВВП від реального становить:

- а) 3%;
- б) 6%;
- в) 7,5%;
- г) 30%.

239. Ступінь нерівності у суспільстві ілюструється за допомогою:

- а) кривої Оукена;
- б) кривої сукупного попиту;
- в) кривої Лоренца;
- г) кривої Філіпса.

240. Що з перерахованого нижче не вплине на зростання продуктивності праці?

- а) рівень організації виробництва;
- б) технологічні зміни;
- в) ефект масштабу виробництва;
- г) збільшення кількості працівників.

241. Недостатній сукупний попит призводить до зростання:

- а) прихованої форми безробіття;
- б) фрикційної форми безробіття;
- в) циклічної форми безробіття;
- г) структурної форми безробіття.

242. Гіпотеза паритету купівельної спроможності передбачає:

- а) однакові темпи інфляції в різних країнах;
- б) плаваючі номінальні обмінні курси валют;
- в) вільне переміщення товарів через кордони;
- г) відсутність інфляції;
- д) фіксовані номінальні обмінні курси валют.

243. Складова частина платіжного балансу країни – рахунок поточних операцій – не враховує:

- а) односторонні трансферні платежі;
- б) зміни в активах країни за кордоном;
- в) транспортні послуги іноземним державам;
- г) чисті доходи від інвестицій;
- д) товарний експорт.

244. Використання «валютного якоря» для успішної макроекономічної стабілізації потребує таких умов:

- а) наявність позитивного сальдо за рахунок руху капіталів;
- б) кредитну довіру до уряду;
- в) наявність значних золотовалютних резервів у центрального банку;
- г) мінімізації дефіциту державного бюджету;
- д) фіксації цін і заробітної плати.

245. Торговий баланс країни відображає:

- а) зміна закордонних активів на рахунках центрального банку країни;
- б) товарний експорт і товарний імпорт країни;
- в) продаж і купівля товарів і послуг у різних країнах, а також приватні трансферти за кордон;
- г) продаж і купівлю активів за кордоном;
- д) усі угоди між резидентами однієї країни й іншим світом.

246. Соціальна політика може бути забезпечена за допомогою інструментів:

- а) фінансової політики;
- б) монетарної політики;
- в) політики зайнятості;
- г) усі відповіді правильні.

247. Показник «умов торгівлі» обчислюють як:

- а) похідну від добутку індексів експортних та імпорتنних цін;
- б) відношення індексів експортних та імпорتنних цін;
- в) добуток індексів експортних та імпорتنних цін;
- г) різницю індексів експортних та імпорتنних цін;
- д) суму індексів експортних та імпорتنних цін.

248. Який із наведених нижче показників найбільше підходить для вимірювання економічного потенціалу держави?

- а) реальний обсяг ВВП;
- б) номінальний обсяг ВВП;
- в) реальний обсяг ВВП у розрахунку душу населення;
- г) номінальний обсяг ВВП у розрахунку душу населення.

249. Виграш країн від упровадження зовнішньоторговельних відносин при наявності порівняльних переваг призводить до:

- а) зростання обсягів виробництва обох країн у загальносвітовому масштабі;
- б) зростання рівня споживання в обох країнах;
- в) зростання рівня добробуту в обох країнах;
- г) відповіді а), б), в);
- д) відповіді а) та б).

250. Система фіксованих валютних курсів вимагає:

- а) невтручання держави в діяльність валютного ринку з метою зміни обмінного курсу;
- б) 100%-го забезпечення золотом грошової маси в країні;
- в) підтримки центральними банками обмінного курсу національної валюти, офіційно зафіксованого на певний період часу;
- г) визначення обмінного курсу через взаємодію попиту та пропозиції валют на валютному ринку.

IV. Розв'яжіть задачі

Задача 1. Як зміниться ВВП і ВНП України, Іспанії, Німеччини, якщо іспанський турист вип'є в київському пабі кухоль німецького пива?

Задача 2. ВВП = 8000 гр. од. Споживчі витрати становлять 4300 гр. од., державні витрати дорівнюють 700 гр. од., а чистий експорт складає 120 гр. од.

Визначте:

1. Величину інвестицій.
2. Обсяг імпорту за умови, що експорт дорівнює 400 гр. од.
3. ЧВП за умови, що сума амортизації становить 100 гр. од.

Задача 3. Економіка певної країни характеризується такими показниками (табл.)

Показник	Значення
НД	10000
особисті наявні доходи	7000
дефіцит державного бюджету	500
Споживання	3500
дефіцит рахунку товарів та послуг платіжного балансу	200

Визначте величину:

- заощаджень;
- валових інвестицій;
- державних витрат.

Задача 4. Між п'ятьма підприємствами-виробниками на ринку сформувались певні господарські зв'язки. Так, перше підприємство продало свою продукцію другому підприємству на суму 20 млн. дол., а решту продукції реалізувало на ринку за 10 млн. дол. Друге та третє підприємства поставили четвертому підприємству продукцію відповідно на 80 та 120 млн. дол.; четверте – п'ятому на суму 300 млн. дол. П'яте підприємство, реалізувавши свою продукцію на ринку, отримало 500 млн. дол. Розрахуйте величину кінцевого і проміжного продукту, а також розмір валового внутрішнього продукту (ВВП), створеного цими підприємствами.

Задача 5. У 2020 році Ви купили будинок за 100 тис. дол., побудований кілька років тому, і протягом поточного року продали його за 130 тис. дол. Комісійні агенти з продажу нерухомості становлять 10% від суми угоди. Наскільки та як зміниться ВВП за 2020 рік.

Задача 6. Унаслідок поширення Covid-19 ціни за рік виросли на 35%, за одинадцять місяців – на 27%. Через скільки часу відбудеться подвоєння цін при збереженні темпів інфляції за грудень?

Задача 7. Потенційний ВВП певної країни становить 500 млрд грн. од. Фактичний рівень безробіття становить 12 %, природний рівень безробіття – 7%. Визначте фактичний ВВП країни за умови, що коефіцієнт чутливості циклічного безробіття до ВВП складає 2,7%.

Задача 8. Рівень природного безробіття складає 8 %; рівень циклічного безробіття – 3 %. Визначте рівень фактичного безробіття.

Задача 9. Депозити комерційного банку складають 850 млн. грн., за які він сплачує 10% річних. Банк надав кредити на загальну суму 800 млн. грн. під 14% річних. Визначте, прибуткова чи збиткова діяльність банку та суму прибутку/збитків.

Задача 10. Визначте розмір грошового мультиплікатора, якщо коефіцієнт фактичного резервування складає 25%, а коефіцієнт депонування грошей – 15%.

Задача 11. Заповніть таблицю та визначте, яким є оподаткування (регресивним, пропорційним чи прогресивним).

Розмір доходу (дол.США)	Величина податку	Середня податкова ставка	Гранична податкова ставка
0	0		
200	20		
400	60		
600	120		
800	200		
1000	250		
1200	360		

Задача 12. Природний обсяг виробництва становить 10000 грошових одиниць, криву сукупного попиту (AD) описує рівняння $Y = 15000 - 5P$. Через певний час природний обсяг виробництва збільшився на 25 %, а рівняння сукупного попиту набуло вигляду $Y = 20000 - 5P$. На скільки відсотків за цей період змінився рівноважний рівень цін?

Задача 13. Функція споживчих витрат домогосподарств має вигляд $C = 150 + 0,8Y$. Заповніть таблицю та розрахуйте: MPC, MPS і мультиплікатор витрат.

Y	C	S
700		
1000		
1300		
1600		
1900		

Задача 14. Побудуйте криву споживання і криву заощадження, використавши наведені нижче дані. Розрахуйте мультиплікатор витрат.

Y	Ca	MPC	MPS	C	S
500	250	0,75			
800					
1100					
1400					
1700					
2000					

Задача 15. Розрахуйте ВВП (за доходами і витратами), ЧВП і НД на основі наведених у таблиці показників.

Показники млрд. дол.	
1. Споживчі витрати	260
2. Доходи від власності	21
3. Заробітна плата та премії	218
4. Чистий експорт товарів та послуг	9
5. Проценти банків	12
6. Рентні платежі	20
7. Прибуток корпорацій	113
8. Державні закупки	90
9. Валові інвестиції	57
10. Непрямі податки	22

Задача 16. Обчисліть середню схильність до споживання, якщо дохід кінцевого використання певної країни становить 200 млрд. дол., споживчі витрати складають – 170 млрд. дол., автономне споживання – 40 млрд. дол. Запишіть функцію споживання та заощадження, а також мультиплікатор витрат.

Задача 17. Якщо індекс цін минулого року був 105%, а цього року – 115%, то яким буде рівень інфляції цього року? Скільки часу знадобиться для того, щоб ціни подвоїлися?

Задача 18. Рівень фактичного безробіття поточного року складає 8%. Темп приросту ВВП у поточному році склав 5%. Визначте рівень фактичного безробіття в минулому році.

Задача 19. Пропозиція кредитних коштів $S = 200 - 4r$, а попит на кредитні кошти описується рівнянням $I = 150 - 3r$. Розрахуйте рівноважну ставку відсотка r та рівноважний обсяг інвестицій I .

Задача 20. Як змінилася швидкість обігу грошей, якщо рівень цін зріс на 30%, обсяг виробництва зменшився на 20%, а грошова маса зросла на 25%?

Задача 21. Максимальна додаткова кількість грошей, яку може створити банківська система при банківському мультиплікаторі, який дорівнює 4, складає 80 млрд. дол. Визначте норму резервування та величину кредитів, виданих банками. Як зміниться пропозиція грошей в економіці, якщо норма резервних вимог збільшиться на 10%?

Задача 22. ВВП в умовах повної зайнятості населення становить 40 млрд.дол., а фактичний обсяг ВВП складає 35 млрд.дол. Сума податкових надходжень становить 10% від величини ВВП. Додаткові (незаплановані) доходи держави від операцій зовнішньої торгівлі склали 50 млн. дол. Державні витрати на закупівлю товарів і послуг становлять 40 млн. дол. Визначте, чи має місце надлишок або дефіцит державного бюджету.

Задача 23. Базова інвестиція становить 500 тис. дол. США. Грошові потоки за роками прогнозуються у таких обсягах: 1-й рік 100 тис. дол. США, 2-й рік 150 тис. дол. США, 3-й рік 175 тис. дол. США, 4-й рік 250 тис. дол. США.

Вартість капіталу змінюється по роках – 10%; 12%; 15%; 12%.

Визначте: термін окупності проекту (звичайний та дисконтований) та чистий ефект.

Задача 24. Реальна очікувана норма прибутку від інвестицій становить 15%, ринкова ставка відсотка – 12%, щорічний темп інфляції – 10%. Чи буде цей проект інвестиційно привабливим за умови річного темпу інфляції на рівні 8% та ринкової ставки відсотка – 13%?

Задача 25. Як зміниться ВВП у разі підвищення державних витрат на 500 млн. дол. США при мультиплікаторі державних витрат, який становить 3?

Задача 26. Чисельність зайнятих в економіці країни становить 90 млн. осіб, а число безробітних – 15 млн. осіб:

а) розрахуйте рівень безробіття;

б) визначте чисельність зайнятих; чисельність безробітних; рівень безробіття, якщо протягом місяця втратили роботу 2 млн. осіб, а 3 млн. осіб із числа безробітних припинили пошуки роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боднарчук Т.А. Історія економіки та економічної думки : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 122 с.
2. Бюджет 2022: реалістичність та ризики. 29.09.2021р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/09/29/678271>.
3. Бюджет 2022 ухвалили. Скільки кому дали грошей. 2 грудня 2021р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-59436029>.
4. Валовий внутрішній продукт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2020/>
5. Верховна Рада України ухвалила державний бюджет на 2022 рік. URL: <https://www.dw.com/uk/verkhovna-rada-ukrainy-ukhvalyla-derzhavnyi-biudzhet-na-2022-rik/a-59997627>
6. Владимиров К.М., Морозов Р.В., Морозова О.Г., Владимірова Л.В. Історія економіки та економічної думки. Навчальний посібник. Херсон: «Олді-плюс», 2018. 406 с.
7. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
8. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економічна теорія. Підручник. – Чернівці, ЧНУ. 2018. 240 с.
9. Глобальні проблеми та можливості. URL: <https://www.henkel.ua/sustainability/global-challenges-and-opportunities>.
10. Державне регулювання цін. Чи очікувати дефіциту? 21.січня 2022 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-tsini-produkty-defitsyt/31663902.html>.
11. Десять антикризових питань, на які має відповісти собі власник бізнесу просто зараз. 02.04.2020. URL: <https://bakertilly.ua/news/id48089>.
12. Економічна теорія для бакалаврів. Методичний посібник з нормативних дисциплін для студентів спеціальності 6.03051 «Економічна теорія» / за ред. д.е.н., проф. З.І.Галушки. Чернівці: «Місто», 2016. 409 с.: розділ І Антохов А.А., Заволічна Т.Р. Навчально-методичні матеріали з навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» с. 4-124.

13. Економічна теорія (М.Соколов, М. Горлач, М. Кримов та ін.). Центр навчальної літератури. 2019. 532 с.
14. Економічна теорія : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. М. Стрішенець, В. І. Ліщук, Л. В. Єлісеєва; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. 236 с.
15. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268с.
16. Економічна теорія : навч. посібник / укл. С.В. Бойда, М.І. Колосінська, С.І. Белей. - Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 200 с.
17. Економічна теорія : підручник / В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В. Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
18. Економічна теорія: політекономія.: практикум: навч. посіб. За ред. В.Д. Базилевича. Київ: Знання, 2010. 494 с.
19. Економічна теорія: політична економія, мікроекономіка, макроекономіка: 2-ге вид. перероб. та доп. уавч. посіб. / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко, В.В. Мартиненко, П. В. Круш, М. М. Теліщук, та ін. К.: Видавничий центр «Кафедра», 2017. 220 с.
20. Економічна теорія. Практикум. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / Галушка З.І., Заволічна Т.Р., Саєнко О.С. – Чернівці, 2016. 90 с.
21. Кокареєв І.В. Основи економічної теорії: курс лекцій. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 220 с.
22. Коробкова О. Інструменти монетарної політики: що на що впливає? 11 лютого 2020р. Юридична газета online. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/instrumenti-monetarnoyi-politiki-shcho-na-shcho-vplivae.html>
23. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки. К.: «Центр учбової літератури», 2021. 504 с.
24. Любохинець Л.С., Шавкун В.М., Бабич Л.М. Історія політичних та економічних вчень. Навчальний посібник. Київ: ЦУЛ. 2020.

294 с.

25. Мацелюх Н. П., Максименко І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка. Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене та доповнене. Центр навчальної літератури, 2019, 382 с.
26. Мічіо Кайку. Фізика майбутнього. 3-е видання / Переклала з англ. Анжела Кам'янець. – Львів: літопис, 2020. 432с.
27. Несененко П. П., Артеменко О. А., Патлатой О. Є. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2017. 325 с.
28. Облікова ставка НБУ 2022. 20 січня 2022р. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7451-oblkova-stavka-nbu>.
29. Огляд банківського сектору. Листопад 2021р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2021-11.pdf?v=4
30. Олійні ціни: ситуація на ринку соняшникової олії / Ірина Рудик. 18.06.2021р. URL: <https://nashkraj.ua/uk/blog/olijni-tsiny-sytuatsiya-na-rynku-sonyashnykovoyi-oliyi/>
31. Основи економічної науки. Навч. посіб. для студентів, які здобувають перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко, В. В. Мартиненко, П. В. Круш, М. М. Теліщук, Т. В. Рябокінь, М. О. Скорик. – К.: Видавничий центр «Кафедра», 2017. 212 с.
32. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
33. Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
34. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>.
35. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.
36. Офіційний сайт Верховної Ради України URL : <https://parlament.org.ua>.
37. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/>
38. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі

- та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
39. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL : <https://mof.gov.ua/uk>.
40. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
41. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua>.
42. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua>.
43. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
44. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.
45. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
46. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>.
47. Пасемко Г.П., Бага Л.Г., Бесєдіна Г.Є. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. та ін. Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.
48. Програма розвитку ООН в Україні URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/about-us.html>.
49. Прожитковий мінімум 2022 в Україні. URL: <https://sylnaukraina.com.ua/finansy/socialna-dopomoga/prozhitkovij-minimum-v-ukra%D1%97ni.html>. Сильніші за кризу: як перетворити турбулентні реалії на можливості для зростання. 18.05.2020р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/05/18/660604/>
50. Про мінімальний споживчий бюджет: Закон України від 28.10.1994р. N 1284-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1284-12#Text>.
51. Просто про економіку (за матеріалами Інфляційного звіту за жовтень 2021 року). 22.11.2021р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/prosto-pro-ekonomiku-za->

- materialami-inflyatsiyogo-zvitu-za-jovten-2021-roku.
52. Рациональне споживання: 7 правил проти шопінг-психозу. URL: <https://rubryka.com/article/7-pravyl-proty-shopping-psyhozu/>.
 53. Ринок землі: не все так досконало. 29.07.2021 р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/07/29/676386/>
 54. Ринок землі в Україні. 21.11.2021 р. URL: <https://politovita.ba.org.ua/novyyny/modul/rynok-zemli-v-ukrayini/>
 55. Склад споживчого кошика в Україні. 13.05.2021р. <https://maanimo.ua/helpful/sklad-spozhyvchogo-koshika>.
 56. Сотник І.М., Кальченко С.О. Вирішення проблеми безмежності потреб та обмеженості ресурсів в економічній системі. Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. За заг. ред. О.В. Прокопенко. Т.2. С. 218-220. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/31271/1/sotnuk.pdf;jsessionid=E376E2DC9C09CEB0AEF721B4C3B59E89>.
Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php/57342/mod_resource/content/1/Стратегія-сталого-розвитку.pdf
 57. Тарасевич В. Історія економічних вчень : підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
 58. Трудова міграція: світові стандарти і практики / Ольга Чубенко. 15.11.2021р. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/11/15/679762/>
 59. Трудова міграція: скільки українців працювали за кордоном в 2019-2021 роках. 18.03.2021р. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/03/18/infografika/suspilstvo/trudova-mihracziya-skilky-ukrayincziv-pracyuvaly-kordonom-2019-2021-rokax>
 60. Ціновий стрибок соняшникової олії: ринковий вплив чи спекуляція? / Ольга Киргизова. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3218972-cinovij-stribok-sonasnikovoi-olii-rinkovij-vpliv-ci-spekulacia.html>

61. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 288 с.
62. Що впливає на курс гривні: п'ять спостережень від Нацбанку. Антон Груй. 8 липня 2021р. Економічна правда. <https://www.epravda.com.ua/publications/2021/07/8/675749/>
63. Юхименко П.І. Історія економіки та економічної думки: конспект лекцій. Біла Церква. Білоцерківський навчально-науково-виробничий комплекс «Освіта», 2019, 262 с.
64. Яким буде споживчий кошик українців у 2021 році. 28.04.2021р. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/492294/yakoyu-bude-spozhyvchyj-koshyk-ukrayintsiv-u-2021-rotsi>.
65. Яковчук В.П., Богоявленська Ю.В., Тищенко С.В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 476 с.
66. Sport Life: мережа фітнес-клубів. URL: <https://www.sportlife.ua/uk/clubs/chernivtsi/maidan>.
67. WEF прогнозує: топ-3 глобальних небезпек у 2021 році. 25 січня 2021 р. URL: <https://mind.ua/publications/20221232-wef-prognozuje-top-3-globalnih-nebezpek-u-2021-roci>.

Навчальне видання

**З.І. Галушка, Г.М. Поченчук,
С.В. Бойда, Т.Р. Заволічна,
Б.Д. Сторощук, І.Я. Кузьмук**

**ЕКОНОМІКА:
практикум з економічної теорії, історії економіки та
економічної думки, мікро- та макроекономіки**

За ред. Галушки З.І., Поченчук Г.М.

Літературний редактор

Лукул О.В.

Технічне редагування
та дизайн обкладинки

Кудрінська О.М.

Підписано до друку 08.06.2022. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Умов.-друк. арк. 20,1.
Обл.-вид. арк. 21,6. Тираж 50. Зам. Н-065.
Видавництво та друкарня Чернівецького
національного університету.
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.
e-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 891 від 08.04.2002.